

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1969

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
225

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 723

Περὶ τῶν ὁρολογίων καὶ ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπερρατίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν: 1) Τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 2, τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 8, τὰς παραγρ. 2 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 9 καὶ τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Α.Ν. 129)1967,

2) τὴν παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 27 τοῦ Ν.Δ. 3971)1959 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παράγρ. 9 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν.Δ. 4379)1964, 3) γνωμοδοτήσεις τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου (Α.Ε.Σ.) περιλαμβανομένας εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 56, 60, 61, 63 καὶ 70)1969 πράξεις αὐτοῦ, ὡς καὶ ὁμοίας τοῦ Ἀνωτάτου Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως (Α.Γ.Σ.Ε.) περιλαμβανομένας εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 8, 10, 12 καὶ 16)1969 πράξεις αὐτοῦ καὶ 4) τὴν ὑπ' ἀριθ. 682)1969 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, ἀπερρατίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Τὰ ὁρολόγια καὶ ἀναλυτικὰ προγράμματα τῶν μαθημάτων τῶν Σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καθορίζονται, ὡς εἰς τὰ ἐπόμενα ἄρθρα:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡμερήσιον Γυμνάσιον Θεωρητικῆς κατευθύνσεως

Ἄρθρον 1.

Ὁρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Ἦραι διδασκαλίας

Μ α θ ή μ α τ α	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			σύνολ.
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	
1. Θρησκευτικά	2	2	2	3	2	2	13
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	4	4	24
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	7	7	8	39
4. Ἱστορία	3	3	3	3	3	3	18
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς ...	—	—	—	—	2	2	4
6. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1Α' τετρ.	—	—	1	1½
7. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1Β' τετρ.	—	—	—	½
8. Μαθηματικά	4	4	4	4	4	4	24
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	1	1
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	—	7
11. Φυσικά	2	3	3	3	3	3	17
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	1	—	2
14. Ξένα Γλῶσσαι	3	3	3	2	2	2	15
15. Λατινικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	—	—	—	3	3	2	8
16. Ὑγιεινὴ—Πρώται βοήθειαι	—	4	—	—	1	—	2
17. Γυμναστικὴ —Ἀθλητισμὸς Ἀρρένων	3	3	3	3	3	3	18
» » Θηλέων	3	3	3	3	3	3	18
18. Τεχνικά	1	1	1	1	—	—	4
19. Μουσικὴ	1	1	1	1	—	—	4
20. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίδας	2	1	1	1	1	—	6
Σύνολον ὁρῶν Ἀρρένων	30	33	34	35	36	36	204
» » Θηλέων	32	34	35	36	37	36	210

*Άρθρον 2.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών είναι:

α) Ἡ καλλιέργεια καὶ διάπλασις ὑγιоὺς θρησκευτικοῦ συναίσθηματος διὰ τῆς μεταδόσεως καὶ ἐμπεδώσεως ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν τῶν διὰ τῆς θείας ἀποκαλύψεως γνωσθεῖσων θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν, ὡς αὐταὶ εἶναι ἀποτελεσματικῶς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, διερμηνεύονται διὰ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ εἰσὶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ἡ καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξις ὀρθοδόξων βιωμάτων δημιουργουμένων διὰ τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν καὶ τῆς οἰκειώσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς θησαυροὺς τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ὀρθοδόξου ζωῆς.

γ) Ἡ διάπλασις χριστιανικῶν προσωπικοτήτων ἐμφορουμένων ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ἐκδηλουμένης ἐν γνησίῳ θρησκευτικῷ βίῳ καὶ ἐν ἔργοις φιλαλληλίας καὶ κοινωνικῆς εὐποιίας.

Σημείωσις: Τὸ μάθημα εἰς ἀπάσας τὰς τάξεις θὰ συνοδεύηται ἀπαραίτητως ὑπὸ ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τοῦ ἀντιστοίχου ἀγιογραφικοῦ κειμένου, ἐπιζυμμένων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὁρμὴν κατανόησιν τοῦτου καὶ τὴν ὁρμὴν ἀντήλθῃ τῶν θείων ἀληθειῶν ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
(Α' τετράμηνον).

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θὰ διδασκῶσιν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν προπαιδευτικὸν αὐτῆς σκοπὸν διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀποδοχὴν τῆς διὰ τοῦ Κ.Η.Ι.Χ. σωτηρίας, συμφώνως πρὸς τὸ ἀποστολικὸν «ὁ Νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν» (Γαλ. γ' 24). Εἰδικώτερον θὰ διδασκῶσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου (ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου) ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ. 2) Οἱ Πρωτόπλαστοι. 3) Ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων. 4) Ἡ κλήσις τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῶν Πατριάρχων καὶ ἡ δι' αὐτῶν μεταδιδόμενη «προσδοκία». 5) Οἱ Ἰσραηλῖται ἐν Αἰγύπτῳ. 6) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἐξοδος. 7) Ἡ ἐν Σινᾷ θεοφάνεια. Ὁ ἠθικὸς καὶ λειτουργικὸς νόμος. 8) Ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας (ἐγκατάστασις εἰς Χαναάν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ). 9) Ἔργον καὶ ἀποστολὴ τῶν Κριτῶν. Ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ. 10) Ὁ Δαυὶδ καὶ αἱ περὶ Μεσσίου προφητεῖαι. 11) Ὁ Σολομών, ὁ Ναός. 12) Οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ καὶ αἱ Μεσσιανικαὶ αὐτῶν προφητεῖαι. 13) Οἱ Ἰσραηλῖται ὑπόδουλοι τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων (Μεσσιανικαὶ προφητεῖαι τοῦ Δαυὶδ). 14) Ἐπάνοδος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας: Νέος Ναός (Ἑσθραῖος Κανὼν). 15) Ἑλληνικὴ κυριαρχία — Μακκαβαῖοι. Μεταφράσεις τῶν Ο'.

Β'. ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
(Β' τετράμηνον).

1) Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου (Γαλ. δ' 4). α) Θρησκευτικῇ, ἠθικῇ καὶ πολιτικῇ κατάστασις τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου. β) Θρησκευτικῇ καὶ ἠθικῇ κατάστασις τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Τὸ ἔργον τῶν Συναγωγῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ὁχλῶν τῆς Νεκρᾶς Θελάσσης. 2) Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Κ. Δια-

θήκης θὰ διδασκῶσιν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν εἶον καὶ τὴν δράσιν τοῦ Κυρίου. Εἰδικώτερον θὰ διδασκῶσι τὰ ἐξῆς: 1) Περὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. 3) Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. 4) Τὰ περὶ γεννήσεως τοῦ Κυρίου, τῆς παιδικῆς ἡλικίας Αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐπιστήμου ἐμφανίσεως Αὐτοῦ ὡς Μεσσίου. 5) Δημόσιος εἶος τοῦ Κυρίου (Περιοδεῖαι καὶ θαύματα. Θριαμβευτικὴ εἰσοδος εἰς Ἱερουσόλυμα. Οἱ Ἑλληνες παρὰ τῷ Ἰησοῦ). 6) Τὰ δραματικὰ γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου (Μυστικὸς Δείπνος. Ἡ σύλληψις, τὰ Ἅγια Πάθη. Ἡ Ταφή. Ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου).

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ (Α' τετράμηνον)

Ἐκ τῆς Διδασκαλίας τοῦ Κυρίου θὰ διδασκῶσι τὰ ἐξῆς.

1. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἱδρυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. (Μάρκ. Α' 14—16, Λουκ. Δ' 43, ΙΖ' 20—22).

α. Ἡ μεγίστη τῶν ἐντολῶν (Μάρκ. ΙΒ' 28—34).

β. Ὁ «πλησίον» (Λουκ. Ι' 25—37).

2. Ἡ πρόσκλησις τῶν πιστῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

α. Τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον (Λουκ. ΙΕ' 1—7).

β. Ἡ ἀπολεσθεῖσα δραχμὴ (Λουκ. ΙΕ' 8—10).

γ. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως (Ματθ. ΙΠ' 1—12, 18—50).

δ. Ἡ περὶ τὴν τὸν ἀσώτου (Λουκ. ΙΕ' 11—32).

3. Αἱ διδασκαλαὶ διὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

α. Ὁ Τελώνης καὶ ὁ Φαρισαῖος.

β. Αἱ φιλοδοξίαι τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

γ. Ὁ ἄφρων πλούσιος.

δ. Τὸ μέγα δειπνον.

ε. Ὁ πλούσιος καὶ ὁ πτωχὸς Λάζαρος.

4. Ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου.

α. Ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου (Ματθ. ΚΕ' 31—46).

β. Ἡ παραβολὴ τῶν 10 Παρθένων (Ματθ. ΚΕ' 1—13).

γ. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία τοῦ Κυρίου (Ματθ. Ε' ΣΤ', Ζ').

δ. Ὁδηγία τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μαθητάς του.

α. Οἱ μαθηταὶ ἐναντὶ τοῦ κόσμου (Ματθ. Ι' 5—23).

β. Οἱ μαθηταὶ ἐναντὶ τοῦ διδασκάλου (Ματθ. Ι' 24—42).

γ. Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη (Ματθ. Κ' 16—20).

Β'. Η ΕΞΑΠΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ
(Β' τετράμηνον). Εἰδικώτερον θὰ διδασκῶσι τὰ ἐξῆς:

1. Ἱδρυσις τῆς Χρ. Ἐκκλησίας (Πρ. Β' 1—36).

2. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων πιστῶν (Θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ ὁργάνωσις) (Πράξ. Δ' 32—37).

3. Αἱ πρώται δοκιμασίαι τῶν πιστῶν.

4. Ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς πίστεως (Πράξ. ΣΤ' 8—15, Ζ' 1—60).

5. Ὁ Φαρισαῖος Σαούλ γίνεται χριστιανός.

6. Αἱ ἀποστολικαὶ περιοδεῖαι τοῦ Παύλου, Σύνοδος Ἀποστόλων.

7. Μέθοδος ἐργασίας καὶ καρποὶ τῶν κόπων τοῦ Παύλου.

8. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

9. Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι.
10. Οἱ Εὐαγγελισταὶ καὶ οἱ ἀδελφόθες.
11. Ὁργάνωσις τῆς χριστιανικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς κατὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους.

α. Διοικήσεις τῆς Ἐκκλησίας — Ἀποστολικὴ διαδοχὴ — κληρικοί.

β. Οἱ τόποι καὶ τρόποι λατρείας.

γ. Τὰ μυστήρια. Ἡ τελετουργία τῶν μυστηρίων. Παλαιό-χριστιανικὸς λειτουργικὸς τύπος.

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (Α' τετράμηνον).

Σύντομος ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ πραγματοποίησις τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ κοινωνικὸν ἀναμορφοτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδικώτερον δὲ διδασχῶσι τὰ κάτωθι :

Ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς μέχρι τοῦ Σχίσματος.

1. Ἡρωϊκὴ ἐποχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Διωγμοί, μάρτυρες καὶ μαρτυρολόγια.

2. Οἱ συγγραφεῖς: α) Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

β) Ἀπολογηταί.

3. Χριστιανικὸς εἶος κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν περίοδον (Ἡ ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν).

4. Ἡ κοινωνικὴ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ (Ἰσότης ἐν τῷ σεβασμῷ τῶν νόμων — Ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐλευθερία).

Ἡμέρωσις τῶν ἡθῶν καὶ τῶν Νόμων (Χριστιανικὴ Ἀγάπη — Χριστιανικὸς ἀνθρωπισμός).

5. Τὰ Χριστιανικὰ Γράμματα.

(Σχέσις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ — Θεολογικαὶ Σχολαὶ καὶ ἐκπρόσωποι αὐτῶν. Οἱ Μεγάλοι Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας — Ὑμνογράφοι).

Β'. ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ (Β' τετράμηνον).

Αἱ κυριώτεραι ἡθικαὶ καὶ δογματικαὶ διδασκαλαὶ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὡς αὗται ἐκτίθενται ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως. Αἱ περὶ Θεοῦ, Κόσμου, Χριστοῦ, Ἀγίου Πνεύματος, Ἐκκλησίας καὶ μυστηρίων αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ τῆς ἐσχολογικῆς αὐτῆς διδασκαλίας δὲ ἐκτεθῶσι δι' ἀναφορὰς εἰς τὴν ὁρθόδοξον λειτουργικὴν ζωὴν, εἰς τὴν ὑμνογραφίαν, καθὼς καὶ τὴν ἀγιογραφίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο ἡ διδασκαλία ἐκάστου θεμάτων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, τῶν Ἀπολόγων, τῶν Μεγάλων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὑμνογράφων δὲ ὁλοκληροῦται διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀντιστοιχῶν κειμένων.

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (313 μ. Χ.).

Οἱ Ἀποστολικοὶ χρόνοι.

1. Ἡ ἰδρυσις καὶ ἐπέκτασις τῆς Ἐκκλησίας (Πεντηκοστή καὶ πρώτη χριστιανικὴ κοινότης).

2. Ὁ Ἀπόστολος Πῦλος α) ἀπὸ Ταρσοῦ μέχρι Δαμασκοῦ, β) περιθεῖται καὶ κακουχίαι αὐτοῦ, γ) αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὸ ἔργον του.

3. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (ὁ μαθητὴς τῆς ὁμολογίας).

4. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης).

5. Οἱ λοιποὶ μαθηταί.

6. Ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

7. Οἱ διωγμοί.

8. Μαρτύριον, Μάρτυρες καὶ Μαρτυρολόγια, Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

9. Ἀπολογηταὶ καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς.

10. Ὁ θρίαμβος τῆς Ἐκκλησίας.

11. Αἵρέσεις: Ὁ ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Β'. Ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς Ἀλώσεως.

1. Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

2. Οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας (Οἱ Ἀλεξανδρινοί, οἱ Καππαδόκαι, ὁ Χρυσόστομος, οἱ Λατῖνοι συγγραφεῖς).

3. Ὁ Μοναχισμὸς (ἀπὸ Θηβαΐδος μέχρις Ἀγίου Ὁρους).

4. Αἱ εἰκονομαχίαι.

5. Ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Σλάβους καὶ ἄλλους λαούς.

6. Διοικήσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ λατρεία.

7. Διαφοροποιήσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

8. Τὸ Σχίσμα καὶ τὰ αἷτια αὐτοῦ.

9. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

10. Οἱ Βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς καὶ ὑμνογράφοι.

Γ'. Ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι σήμερον.

α' 1. Ὁ Λούθηρος καὶ οἱ λοιποὶ μεταρρυθμισταί.

2. Προτεσταντικαὶ Ἐκκλησίαι.

3. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία.

β' 1. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Ὁργάνωσις καὶ δράσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Τὰ ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς.

3. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἡ σημασία αὐτοῦ καὶ ἡ ἐθνικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ αὐτοῦ δράσις.

4. Ἡ ὁρθόδοξος χριστιανικὴ πίστις κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν (Προπαγάνδα — Νεομάρτυρες).

5. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεώς της ὡς αὐτοκεφάλου.

6. Πανορθόδοξος καὶ Οἰκουμενικὴ κίνησις.

7. Ὁ «Διάλογος» μεταξὺ Ὁρθοδόξου καὶ λοιπῶν Ἐκκλησιῶν.

Δ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (1 ὥρα ἐβδομαδιαίως κατ' ἀμφοτέρω τὰ τετράμηνα).

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ — ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ

Α'. Ἱερὰ Κατήχησις.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συστηματικοὶ ποίσεις τῶν ἐκ τῶν μαθημάτων τῶν προηγουμένων τάξεων ἐξαχθεῖσιν ἀρησκευτικῶν ἀληθειῶν.

Ειδικώτερον δὲ διδασθῶσι τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἀγία Γραφή, 2) Ἱερὰ Παράδοσις, 4) Περὶ Θεοῦ.

α) ἀποδείξεις περὶ ὑπάρξεως

β) οὐσία τοῦ Θεοῦ

γ) ιδιότητες τοῦ Θεοῦ (πανταχοῦ παρουσία, παντοδυναμία, αἰωνιότης, παγκοσμία, πανσοφία, ἀγιότης, δικαιοσύνη, ἀγάπη, ἀλήθεια—πιστότης).

4) Τριαδικὸν τοῦ Θεοῦ, 5) Δημιουργία Κόσμου, 6) Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, 7) Ἀγγελοι, 8) Περὶ ἀνθρώπου, 9) Ἡ ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσις (Θεότης Ἰ. Χριστοῦ, Τὰ Πάθη καὶ ἡ Ἀνάστασις, Ἀνάληψις, Ἀπολυτρωτικὸν ἔργον, Τριστὴν ἀξίωμα), 10) Θεία Χάρις, 11) Περὶ Ἀγίου Πνεύματος, 12) Περὶ Ἐκκλησίας, 13) Περὶ τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων (Βάπτισμα, Χρίσμα, Θ. Εὐχαριστία, Μετάνοια, Ἱερωσύνη, Γάμος, Εὐχέλαιον), 14) Περὶ μελλούσης ζωῆς (μερική κρίσις, καθολική κρίσις).

Β'. Λειτουργική—Ἑμολογία.

Εἰδικώτερον ἐκ τῆς Λειτουργικῆς διδάσκονται, κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικῶς, τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἡ χριστιανικὴ λατρεία, 2) Τόπος Λατρείας, 3) Τρόπος λατρείας (ἐσπερινός, ἀπόδειπνον, ὄραι, ὄρθρος, Θ. Λειτουργία (Μ. Βασιλείου, Ἰ. Χρυσόστομου, Προηγιασμένων), Ἰ. Μυστήρια).

Ἐκ τῆς Ἑμολογίας δεόν νὰ διδασθῶσι τὰ ἑξῆς:

Περὶ Ἑορτῶν:

Α'. Ἀκίνητοι: 1) Χριστούγεννα. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν.

2) Θεοφάνεια, Τροπάρια Μεγ. Ἀγιασμοῦ καὶ Δοξαστικόν.

3) Ὑπαπαντή. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν.

4) Μεταμόρφωσις, Ἐκ τῶν Αἰνῶν κατ' ἐκλογὴν.

5) Ὑψωσις Τιμίου Σταυροῦ, Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν.

Β'. Κινηταί: 1) (Μ. Ἑβδομάς, Δοξαστικά ὄρθρων κατ' ἐκλογὴν καὶ δὴ τροπάρια τῆς Κασσιανῆς).

2) Μ. Πέμπτη, ἐκ τῶν καθισμάτων κατ' ἐκλογὴν καὶ δὴ τὰ «Λὸς μου τί ἐποίησά σοι...» καὶ τὸ «Σήμερον κρεμάται...».

3) Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν καὶ τὸ Δοξαστικὸν τῆς Ἀποκαθλώσεως «Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς...».

4) Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, Ἀπόστιχα Αἰνῶν, ἐκ τοῦ κανόνος κατ' ἐκλογὴν, Λόγος Κατηχητικὸς Ἰω. Χρυσόστομου.

5) Πεντηκοστή. Ἐκ τῶν στιχηρῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τὸ Δοξαστικόν.

Γ'. Θεομητορικά: 1) Ἀκάθιστος Ὕμνος. Ἐκ τοῦ Κανόνος κατ' ἐκλογὴν, 2) Κοίμησις, Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ.

Δ'. Ἑορταὶ Ἀγίων: Ἀπολυτίκια καὶ Κοντάκια κατ' ἐκλογὴν.

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Α'. Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ δι' ἀνακεφαλαιώσεως καὶ συστηματοποίησεως τῶν εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις ἐξαχθεῖσάν ἀληθειῶν.

Β'. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου, καὶ εἰδικώτερον τὰ ἀκόλουθα:

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Ἰ. Εὐαγγελίου

α) Εὐαγγέλιον τῆς Διαθήκης (Ἰω. ιγ' κεφ. ἕως ιστ')

β) Ἀρχιερατικὴ Προσευχὴ (Ἰω. ιζ' κεφ.).

Ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀπ. Παύλου

α) Ὕμνος τῆς ἀγάπης (Α' πρὸς Κορινθίους κεφ. ιγ').

β) Ἡ πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολή.

γ) Ἡ Α' πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴ καὶ δὴ δ' κεφ. 6—16, στ' 11—16.

δ) Ἡ Β' πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴ καὶ δὴ β' κεφ. (ὁλόκληρον) γ' κεφ. 10—17 (ὁλόκληρον).

Γ'. ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Περικοπαὶ ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδασκομένην ὕλην.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

1. Σκοπός: Ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι πολυμερὴς καὶ σύνθετος, ἥτοι γλωσσικός, πολιτιστικός, φρονηματιστικός (ἐθνικός, ἡθικός), αἰσθητικός, παιδευτικός.

Διὰ τοῦ γλωσσικοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκεται ἡ ἀρτία γλωσσικὴ κατάρτισις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μητρικὴν τῶν γλώσσων, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἐκφράζωνται ὑπὸ πᾶσαν ἐποφιν ὀρθῶς εἰς τε τὸν προφορικὸν καὶ τὸν γραπτὸν λόγον, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ κατανοῶσι πάντα τὰ πνευματικὰ δημιουργήματα τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Διὰ τῆς γλωσσικῆς τῶν καταρτίσεως εἰς τὴν μητρικὴν τῶν γλώσσων ὁδηγοῦνται ἀκόμη οἱ μαθηταὶ νὰ κατανοήσουν τὴν ψυχροσύνην καὶ τὴν νοοτροπία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς αὗται ἀποκρυσταλλοῦνται καὶ ἀντικατοπτρίζονται εἰς τὴν γλώσσαν του, καὶ βοηθοῦνται εἰς τὴν προσαρμογὴν καὶ τὴν ὁμαλὴν ἑνταξίν των εἰς τοὺς κόλπους τῆς πολιτικῆς κοινότητος τοῦ Ἑθνους. Προσέτι διὰ τῆς γλωσσικῆς κατάρτισεως ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ πνευματικὴ ἐξύψωσις τῶν μαθητῶν, δεδομένης τῆς συναρτήσεως μεταξὺ γλωσσικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ γλωσσικὴ κατάρτισις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ἐρμηνείας καταλλήλων νεοελληνικῶν κειμένων, διὰ τῶν γλωσσικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐκθέσεων, προφορικῶν καὶ γραπτῶν.

Διὰ τοῦ πολιτιστικοῦ σκοποῦ ἐπιδιώκεται ἡ γνωριμία ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν πολιτιστικῶν δημιουργημάτων τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος, ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν εἰς τὸν νεοελληνικὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησε, συντηρεῖ καὶ καλλιεργεῖ ἡ πολιτικὴ κοινότης τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐκλεκτοτέρων δημιουργημάτων, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, τὰ ὁποῖα παρήγαγον αἱ μεγάλαι πνευματικαὶ φυσιογνωμίαι τοῦ Ἑθνους καὶ ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἀπὸ τῶν ριζῶν τοῦ νεοελληνικοῦ πνευματικοῦ βίου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, εἰσάγονται οἱ μαθηταὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν θρησκείαν, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὸ δίκαιον, τὴν τέχνην, τὴν λογοτεχνίαν, τὴν μουσικὴν, τὸν χορὸν, τὴν ἐπιστήμην, τοὺς ἐθνικοὺς πόθους καὶ τὰ ἐθνικὰ ἱδανικά, τὰ ἡθικὰ ἰδεώδη. Γνωρίζουν τὰς ἱστορικὰς περιπετείας, τοὺς κινδύνους, τὰ παθήματα, τοὺς ἥρωϊσμούς καὶ τὰς θυσίας τοῦ Ἑθνους κατὰ τὸν μακραίωνα ἀγῶνα του διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐπιβίωσιν του, διὰ τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας του. Γνωρίζουν ἀκόμη τὰς ἰδιαιτέρας ψυχικὰς ἀρετὰς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ ἀγνὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν γενέθλιον γῆν καὶ τὴν πατρίδα, ἡ φιλοξενία, ἡ γενναιοδωρία, ἡ ἐτοιμότης, ἡ πρωτοβουλία κλπ. Οὕτω καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ πίστις πρὸς τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ζωτικότητα τοῦ Ἑθνους, συνειδητοποιεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ βιολογικὴ, ἡ ψυχικὴ, ἡ πνευματικὴ ἑνταξίς των ἐντὸς τῆς ὁλότητος τοῦ ἑλληνικοῦ Ἑθνους καὶ ἡ προσωπικὴ εὐδύνη των διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόοδον, διὰ τὴν ἱστορικὴν μοῖραν τῆς πολιτικῆς κοινότητος τοῦ νέου Ἑλληνι-

μοῦ καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῆς ἐπενεργείας τῶν παιδευτικῶν αὐτῶν στοιχείων δημιουργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἄρρηκτος ψυχικὸς καὶ πνευματικὸς δεσμὸς πρὸς τὴν σύγχρονον πολιτικὴν μορφήν καὶ τὰς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Ἑθνικοῦ των, καλλιιεργεῖται ἡ ἐθνικὴ συνείδησις των καὶ ἐξυψώνεται τὸ ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν. Διὰ τὸν τοιοῦτον δὲ ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν φρονηματισμὸν τῶν μαθητῶν περιέχει ἄφθονα παιδευτικὰ στοιχεῖα ἡ νεοελληνικὴ γραμματεία.

Διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκλεκτῶν δημιουργημάτων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, ἀντιπροσωπευτικῶν ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, ἐπιτυγχάνεται ἡ μύησις αὐτῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ λόγου καὶ ἡ δημιουργία αἰσθητικῶν βιωμάτων καὶ αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως. οὕτω δὲ καλλιιεργεῖται ἡ καλαισθητικὴ ἀντίληψις τῶν μαθητῶν, ἀναπτύσσεται ἡ ψυχικὴ ἰκανότης αὐτῶν νὰ κατανοῶν, νὰ αἰσθάνωνται καὶ νὰ ἐκτιμῶν τὸ ὅραϊον εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης τοῦ λόγου, δημιουργεῖται εἰς αὐτοὺς ἀγάπη πρὸς τὴν λογοτεχνίαν, ἥτοι ἐπιτυγχάνεται ἡ αἰσθητικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν. Ἡ καλαισθητικὴ δὲ αὕτη ἀγωγή τῶν μαθητῶν ἀσχεῖ καὶ γενικωτέραν ψυχικὴν καλλιέργειαν αὐτῶν, ἡθικὴν ἐξύψωσιν καὶ ψυχικὸν ἐξευγενισμόν των, ἐφ' ὅσον διδάσκονται καίμενα μὲ ἀνώτερον ἰδεολογικὸν καὶ ἀξιολογικὸν περιεχόμενον καὶ μὲ τελείαν μορφήν.

Διὰ τῆς βιώσεως τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς μορφῆς ἐκλεκτῶν ἔργων τῆς λογοτεχνίας εὐνύεται ὁ παραστατικὸς κύκλος τῶν μαθητῶν. καλλιεργοῦνται αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι των (παρατηρητικότης, νόησις, μνήμη, φαντασία). πλουτίζεται ἡ συναισθηματικὴ ἐμπειρία των καὶ ἐκλεπτύνεται ἡ εὐαίσθησία των, προκαλοῦνται βουλευτικαὶ παρορμήσεις πρὸς μίμησιν ἰδανικῶν προτύπων καὶ ἐξυψοῦται τὸ ἠθικὸν φρόνημα.

Ἐπὶ τούτοις ὡς μάθημα ἐκφράσεως τὰ Νέα Ἑλληνικά, καὶ ἰδίᾳ αἱ ἐκδόσεις ἰδῶν, βοηθοῦν τοὺς μαθητὰς νὰ καλλιεργοῦν καὶ ἀναπτύξουσιν τὰ προσωπικά των ἐκφραστικὰ μέσα, νὰ καλλιεργοῦν καὶ νὰ ἐκδηλώνουν τὴν ἰδιαιτέραν τῆς προσωπικότητός των.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ μέρους σκοπῶν θὰ ἐπικρατοῦν, κατὰ περίπτωσιν, εἰς ἡ πλείονες ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν καὶ τῆς φύσεως τοῦ διδασκόμενου λογοτεχνήματος π.χ. εἰς τὰς μικρὰς τάξεις ἡ ἐπιδιώξις αἰσθητικῆς ἀγωγῆς θὰ εἶναι περιορισμένη, διότι οἱ μαθηταὶ τῆς ἡλικίας αὐτῆς δὲν εἶναι ὀριμοὶ δι' αἰσθητικὴν ἀγωγήν. Εἰς τὰς τάξεις αὐτὰς θὰ ἐπικρατῇ ὁ γλωσσικὸς, ὁ πολιτιστικὸς καὶ ὁ φρονηματιστικὸς σκοπὸς ἀντιθέτως εἰς τὰς μεγάλας τάξεις θὰ ἀποδίδεται μεγάλη σημασία καὶ εἰς τὸν αἰσθητικὸν σκοπὸν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν πεζογραφήματος μὲ ἄφθονα πολιτιστικὰ στοιχεῖα θὰ ἐπικρατῇ ὁ πολιτιστικὸς σκοπός, ἐνῶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν πεζοῦ ἢ ἐμμέτρου μὲ πλούσιον λυρισμὸν θὰ ἐπικρατῇ ὁ αἰσθητικὸς σκοπός.

Ὁ φρονηματιστικὸς σκοπὸς πρέπει νὰ μὴ παραμελῇται εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν, ἰδίᾳ ὅταν τὰ διδασκόμενα καίμενα προσφέρονται διὰ φρονηματιστικὴν διδασκαλίαν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

α) Γραμματικὴ. Συστηματικὴ διδασκαλία τῶν κυριωτέρων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης βάσει λημμάτων, λαμβανομένων ἐξ εἰδικῆς ἐκλογῆς καταλλήλων νεοελληνικῶν κειμένων. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς εἰδικῆς ταύτης ἐκλογῆς θὰ λαμβάνωνται τὰ λήμματα ἐκ κειμένων τῆς καθαρευούσης τοῦ σχολικοῦ βιβλίου τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων.

Φθόγα γλωσσικὰ : φθόγγοι, γράμματα, φωνήεντα, δίφθογγοι, σύμφωνα, συλλαβαί—συλλαβισμός, τόνοι καὶ πνεύματα, ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σημεία στίξεως καὶ ἄλλα σημεία, πᾶσι φθόγγων. Τυπικόν : μέρη τοῦ λόγου, ἄρ-

θρον. οὐσιαστικά, κλίσεις τῶν οὐσιαστικῶν. ἐπίθετα, κλίσεις τῶν ἐπιθέτων, ἀνώμαλα οὐσιαστικά, ἀνώμαλα ἐπίθετα, παραθετικά, ἀντωνυμίαι, ἀριθμητικά, ῥήματα. βοηθητικά ῥήματα. βαρύτονα ῥήματα, κλίσεις τῶν μετοχῶν, συνηρημένα ῥήματα, ἐπιρρήματα, προθέσεις, σύνδεσμοι, ἐπιφωνήματα.

Ἡ διδασκαλία τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῶν σχετικῶν λημμάτων καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν καὶ τῆς παρατηρήσεως θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν γραμματικῶν φαινομένων καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοίχων κανόνων (ἐπαγωγικὴ μέθοδος).

Ἡ διδασκαλία θὰ διεξάγεται μὲ γοργὸν ρυθμὸν, δεδομένου ὅτι οἱ μαθηταὶ ἔχουσι διδαχθῆ στοιχειωδῶς τὴν Γραμματικὴν τῆς καθαρευούσης εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου. Οὕτω δύναται νὰ χρησιμοποιῇται ἐδῶ ἡ παραγωγικὴ μέθοδος ὡς οἰκονομικωτέρα καὶ ἡ διδακτικὴ ἐργασία νὰ ἔχη τὸν χαρακτῆρα συμπληρώσεως, ἐπεκτάσεως, συνειδητοποιήσεως καὶ ἐμπεδώσεως τῆς γραμματικῆς ὕλης.

Ποικίλαι ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπταί, πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῆς διδασκόμενης γραμματικῆς ὕλης εἶναι ἀπαραίτητοι.

Ἐπακριβὴς καθορισμὸς καὶ διαστολὴ τῶν τύπων τῆς καθαρευούσης καὶ τῆς δημοτικῆς πρὸς συνειδητοποίησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἑκατέρας τῶν γλωσσικῶν τούτων μορφῶν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς.

β) Συντακτικόν.

Στοιχειώδης διδασκαλία συντακτικῶν φαινομένων τῆς συντάξεως τῆς καθαρευούσης πρὸς κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς δομῆς τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου βάσει τῶν κειμένων τῆς εἰδικῆς ἐκλογῆς ἢ καταλλήλων περικοπῶν ἐκ κειμένων τῆς καθαρευούσης τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων (ὁ λόγος καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ· σύνδεσις τοῦ λόγου διὰ περιόδων, τῆς περιόδου διὰ προτάσεων. τῆς προτάσεως διὰ λέξεων. Ἡ πρότασις καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς· ῥῆμα, ὑποκείμενον, κατηγορούμενον. Ἑνεργητικὴ σύνταξις· ἀντικείμενον. Παθητικὴ σύνταξις· ποιητικὸν αἷτιον. Ἀπλὴ καὶ σύνθετος πρότασις. Ὀνομαστικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί. Κύριοι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Σύνδεσις τῶν προτάσεων κατὰ πρῶταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν. Ἡ μετοχή. Ἡ σημασία τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ προτάσει. Σύνδεσις καὶ ἀνάλυσις τῶν περιόδων πρὸς κατανόησιν τῆς δομῆς αὐτῶν).

γ) Γλωσσικαὶ ἀσκήσεις.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις ὁρθοφωνίας καὶ ἀγωγῆς τοῦ λόγου πρὸς διόρθωσιν φωνητικῶν σφαλμάτων τῶν μαθητῶν καὶ ἀσκήσιν αὐτῶν εἰς τὴν ὁρθοφωνίαν καὶ τὴν καλὴν ὁμιλίαν (διόρθωσις ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων τῶν μαθητῶν, εἴτε φυσικῶν εἴτε ἐκ συνηθείας, περὶ τὴν ἐκφώνησιν τῶν φθόγγων ἢ τὴν προφορὰν λέξεων κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ ἀσκήσεις αὐτῶν εἰς τὴν πλήρη καὶ καθαράν ἐκφώνησιν τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀσκήσεις διὰ τὴν πλήρη ἀπόδοσιν τοῦ νοήματος καὶ τὸν χρωματισμὸν τῆς ὁμιλίας εἰς τὸν προφορικὸν λόγον).

Ποικίλαι λεξιλογικαὶ ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπταί, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν (καταρτισμὸς λεξιλογίου κατὰ τὴν γλωσσικὴν ἐρμηνείαν τῶν διδασκόμενων κειμένων, καταρτισμὸς λεξιλογίου βάσει τῆς ἐκ τοῦ περιβάλλοντος ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν — φυσικῶν περιβάλλον, πολιτιστικῶν περιβάλλον, ἐπαγγέλματα κ.λ.π. — Καταρτισμὸς λεξιλογίου κατὰ οἰκογενεῖας λέξεων ἢ κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν καταγωγὴν κ.λ.π. Συνώνυμα καὶ ἀντίθετα. Ἀνάλυσις τῆς κυρίας καὶ τῆς μεταφορικῆς σημασίας τῶν λέξεων).

Ὁρθογραφικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ὀρθογραφικῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν γλωσσικοῦ λεξικοῦ.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημωδῶν καὶ ἐντέχνων, ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκυριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνώσμων.

Τὰ κείμενα ταῦτα, ἀπλᾶ καὶ προσιτὰ εἰς τὴν γλωσσικὴν κατάρτισιν καὶ τὴν ἀντιληπτικὴν ἱκανότητα τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης, θὰ ἐπιλεγῶνται ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων δημιουργημάτων τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἑθνους καὶ θὰ ἔχωσιν ἀναμφισβήτητον παιδευτικὴν ἀξίαν (ἡθικὴν καὶ φρονηματιστικὴν περιεχόμενον, λογοτεχνικὴν ἀξίαν ὑπὸ ἔποψιν μορφῆς). Ὑπὸ ἔποψιν χρονικὴν θὰ ἀναφέρονται τόσον εἰς τὰς παλαιότερας περιόδους τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν νεωτέραν καὶ τὴν πρόσφατον περίοδον. Θὰ προβάλωσι μορφὰς ἀξιομιμήτους διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν, χαρακτηριστακὰ γεγονότα τῆς ἱστορικῆς, τῆς θρησκευτικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, καὶ περιστατικὰ ἐξεκονίζοντα συμμέτρως τὰς πολυπλεύρους ἐκδηλώσεις τοῦ ἑλληνικοῦ πνευματικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ βίου, ἀπόψεις τῶν ἀγώνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἑλλήνος εἰς τὸν καθ' ἡμέραν ἐπαγγελματικὸν βίον, τὸν ἀγροτικόν, τὸν ναυτικόν, τὸν οἰκονομικόν, τὸν τεχνικόν κ.λ.π. Θὰ ἐξαίρῳσι τὰ ἐπιστημονικά, τὰ οἰκονομικά, τὰ τεχνικά καὶ τὰ πνευματικά ἐπιτεύγματα τῆς πατρίδος μας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ θὰ παρουσιάζωσι ζωηρὰς εἰκόνας τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος (φυσικοῦ, οἰκογενειακοῦ, κοινωνικοῦ, ἐθνικοῦ, ἀρχαιολογικοῦ, ἱστορικοῦ), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῇ, κινεῖται, δρᾷ, ἀναπτύσσεται καὶ δημιουργεῖ ὁ νεοελληνικὸς κόσμος. Δεδομένου δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν διδάσκεται ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ ἱστορία, μεταξὺ τῶν διδασκομένων κειμένων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ κείμενα τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πολιτισμόν.

Πρέπει ἐπίσης τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα νὰ μὴ εἶναι μακρά, νὰ διακρίνονται δὲ διὰ τὴν ἀρμονικὴν διάταξιν τῶν μερῶν, τὴν λογικὴν σύνδεσιν τῶν νοημάτων, τὴν ὁμαλὴν γλῶσσαν καὶ τὴν καλαίσθητον ἑκφράσιν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ προβάλωνται εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς ὑποδείγματα πρὸς μίμησην.

Τὰ πεζογραφήματα θὰ ἀναφέρονται εἰς τὰ ἀκόλουθα λογοτεχνικά εἶδη: τὸν μῦθον, τὸ ἀφήγημα, τὴν περιγραφὴν, τὴν διηγηματικὴν περιγραφὴν καὶ τὴν περιγραφικὴν διήγησιν, τὴν ταξιθετικὴν ἐντύπωσιν, τὸ χρονογράφημα, τὸ διήγημα.

Ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια θὰ ἐπιλέγωνται τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἡθικὴ, ἔθιμα καὶ χαρακτηρὰς τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς ἀγροτικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Τὰ ἐντεχνα ποιήματα θὰ ἀναφέρονται εἰς τὴν θρησκευτικὴν, τὴν οἰκογενειακὴν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ζωὴν, εἰς τὴν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, καὶ θὰ εἶναι λυρικά ποιήματα καὶ μικρὰ ἐπικά, ἀπλᾶ καὶ ὁμαλὰ ὑπὸ ἔποψιν γλωσσικὴν, νοηματικὴν, μετρικὴν, τεχνικὴν, ὥστε νὰ εἶναι προσιτὰ εἰς κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης.

Πάντα τὰ ἀναγνώσματα πρέπει νὰ παρουσιάζωσιν εἰκόνας καὶ διδασκαλίας χαραῶς, δράσεως, αἰτιοδοξίας.

Ὅλα τὰ κείμενα τῶν νεοελληνικῶν Ἀναγνώσμων, πεζὰ καὶ ἑμμετρα, πρέπει νὰ ἔχωσιν ὁμοίμορφον ὁρθογραφίαν πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως τῶν μαθητῶν. Πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητον εἶναι νὰ καθιερωθῇ ὑποχρεωτικῶς ἡ ἱστορικὴ ὁρθογραφία δι' ὅλα τὰ σχολικὰ διβλία.

Ὑπὸ τὸν ὅρον ἐρμηνεία νοεῖται: ἡ σημασιολογικὴ καὶ ἐτυμολογικὴ ἀνάλυσις τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, ἡ πραγματολογικὴ ἐρμηνεία καὶ δὴ ἡ τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν κατανόησιν ἢ διὰ τὴν γνωριμίαν τῶν μαθητῶν μὲ τὰ λαϊκὰ πολιτιστικὰ δημιουργήματα (ἡθογραφικά στοιχεία). ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐπὶ μέρους νοημάτων, ἡ εὑρεσις τῶν ἐκφραστικῶν μέσων, ὅσον τοῦτο εἶναι ἐπιτρεπτόν ἐκ τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης, ἡ ψυχολογία τῶν προσώπων, ἡ παρακολούθησις τῆς δομῆς τοῦ ἀναγνώσματος, ἡ ἀνάλυσις, κατανόησις καὶ

βίωσις τοῦ ἰδεολογικοῦ περιεχομένου, ἡ συνολικὴ θεώρησις πρὸς σχηματισμὸν ἐποπτικῆς εἰκόνας τοῦ ἐρμηνευθέντος κειμένου καὶ δημιουργίαν βιωμάτων ἐξ αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ καταβάλλεται ἰδιαίτερα καὶ συστηματικὴ προσπάθεια δι' εἰδικῶν μαθημάτων, ὥστε νὰ ἀποβάλλωσιν οἱ μαθηταὶ τὰ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐλαττώματα καὶ νὰ ἀσκηθῶσιν οὗτοι εἰς τὴν ὁρθὴν ἀνάγνωσιν πεζῶν κειμένων καὶ τὴν ὁρθὴν ἀπαγγελίαν ποιημάτων.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχονται κατὰ τρόπον σύντομον καὶ ἀπλοῦν τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεία (σύντομοι πληροφορίαι περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῶν διδασκομένων συγγραφέων καὶ περὶ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει λογοτεχνικῶν εἰδῶν) πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν λογοτεχνικῶν κειμένων ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ποιημάτων θὰ παρέχονται προσετι εἰς στοιχεῖα νεοελληνικῆς μετρικῆς (τόνος μετρικὸς ὡς βασιλὸν στοιχείον ρυθμοῦ, μέτρον, στίχος, συνίζησις, χασμοῦδια καὶ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς, διαίρεσις καὶ τομή, ἱαμβικὸς καὶ τροχαϊκὸς στίχος, 15σύλλαβος, 12σύλλαβος, 8σύλλαβος, 7σύλλαβος, 11σύλλαβος).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαὶ λεκτικαὶ ἀσκήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς σύνδεσιν προτάσεων ἐκ λέξεων, σύνδεσιν περιόδων ἐκ προτάσεων, σύνδεσιν προτάσεων κατὰ παράταξιν καὶ καθ' ὑπόταξιν, εἰς ἐτυμολογικὴν καὶ σημασιολογικὴν ἀνάλυσιν λέξεων καὶ ἐκφράσεων κ.λ.π. καὶ ἐν συνεχείᾳ τοιαῦται λεκτικαὶ ἀσκήσεις γραπτῶς, ὥστε νὰ κατανόησωσιν οἱ μαθηταὶ πλήρως τὸν μηχανισμόν τῆς δομῆς τοῦ λόγου.

Προφορικαὶ ἐκθέσεις τῶν μαθητῶν εἰς συνεχῇ λόγον ἐπὶ θεμάτων τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας τῶν ἐκ τῆς ζωῆς τῶν ἐντὸς τοῦ φυσικοῦ, τοῦ οἰκογενειακοῦ, τοῦ σχολικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, ὡς καὶ ἐπὶ θεμάτων ἐκ καθ' ἰδίαν ἀναγνώσμων αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἐκθέσεις ταύτας καὶ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐπ' αὐτῶν συζήτησιν ἐν τῇ τάξει διόρθωσις ὁρθοφωνικῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἐκφραστικῶν σφαλμάτων, ἀσκήσεις εἰς ὁρθὴν, ἀνεπιτήδευτον καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθουμένην ὁμιλίαν, καθοδηγήσεις καὶ ἀσκήσεις εἰς τὴν διεξαγωγὴν ὁρθῆς καὶ εὐπρεποῦς συζητήσεως.

β) Γραπτὰ ἐκθέσεις. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15θήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς τῆς χρονικῆς διαρκείας μιᾶς διδακτικῆς ὥρας εἰς ἴδιον τετράδιον ἐκθέσεων. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ γραφῶσιν ὀλιγώτεροι τῶν 10 ἐκθέσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ἡ ἑκτασις τῶν ἐκθέσεων σκόπιμον εἶναι νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τὰς δύο σελίδας μαθητικοῦ τετραδίου. Τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων θὰ λαμβάνωνται ἀπὸ προσωπικὰ βιώματα τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς παιδικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς σχολικῆς, τῆς θρησκευτικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἐπίσης δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἰς μύθους, παραμύθια, παραδόσεις, ὡς καὶ εἰς περιγραφὰς τοπίων, ζώων, φυτῶν, καταστημάτων, ὅσον τοῦτο εἶναι προσιτὸν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως αὐτῆς. Κατ' εἶδος αἱ ἐκθέσεις αὗται θὰ εἶναι ἀπλᾶ διηγήσεις καὶ ἀπλᾶ περιγραφαί. Τὰ θέματα θὰ προέρχονται ἐκ τῆς τάξεως, ὀδηγούμενης καταλλήλως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, ἢ θὰ ὑποδεικνύονται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, θὰ εἶναι δὲ κοινὰ δι' ὅλην τὴν τάξιν, μὴ ἀποκλειομένης τῆς γραφῆς ἐνίοτε ἐκθέσεως μὲ θέμα ἀτομικὸν τῆς ἐκλογῆς ἐκάστου μαθητοῦ.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων τούτων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος θὰ εἶναι κανονικὴ καὶ προσεκτικὴ, κατὰ τὴν σχετικὴν δὲ ἐν τῇ τάξει ἐργασίαν εἰς μίαν διδακτικὴν ὥραν θὰ ἐπισημαίνωνται τὰ συνήθη καὶ κοινὰ σφάλματα (γραμματικά, συντακτικά, ἐκφραστικά, λογικά, πραγματολογικά) καὶ θὰ γίνεται ἐπ' ἐνκαιρίᾳ σχετικὴ διδασκαλία, ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν καὶ νὰ ἐμπεδούται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἱκανότης πρὸς ὁρθὴν ἑκφράσιν καὶ διατύπωσιν τῶν νοημάτων τῶν.

Ἰδιαίτερα προσοχή δὲ δίδεται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς κενολόγου καὶ πομπώδους ἐκφραστικῆς οὐραρίας τῶν μαθητῶν, ἐμφανιζομένης ὑπὸ τὴν μορφήν δῆθεν λογοτεχνικῶν ἱκανοτήτων, καὶ τὴν ἀσκήσιν αὐτῶν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν καὶ ἀκριβολόγον ἐκφρασιν, τὴν σαφή, σύντομον, παραστατικὴν ἀλλὰ καὶ μὲ αὐστηρὰν λογικὴν διάρθρωσιν διατύπων τῶν νοημάτων των. Ἡ μορφή τῆς ἐκθέσεως πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ νὰ συνδέεται στενῶς μετ' αὐτοῦ.

Ἐπίσης ἰδιαίτεραν προσοχὴν πρέπει νὰ δίδῃ ὁ διδάσκων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐκθέσεως, ὥστε νὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ παρουσιάζωσιν ὅλα τὰ γραπτὰ των μὲ καθαρὰν γραφήν, μὲ τάξιν καὶ καλαισιωθήσαν (χάρτης, μελάνη, εὐανάγνωστος γραφή, περιθώρια, στίξεις, συλλαβισμός, παράγραφοι, ἐπιγραφή κλπ.).

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

α) Γραμματικὴ. Συνέχισις καὶ συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς τῆς καθαιρεούσης (τὰ ρήματα, σχηματισμὸς τῶν χρόνων κατὰ ἐκτενέστεραν καὶ βαθυτέραν ἐξέτασιν, ρήματα εἰς —μαι (ἴσταμαι, κάθημαι κλπ.), ὁριστος ὁ τῶν ρημάτων, ἀνώμαλα ρήματα. Κανόνες ὀρθογραφίας, δατυνόμενα λέξεις, κανόνες τονισμοῦ, ἡ προσφθία τῶν διγρόνων (πότε εἶναι μακρά καὶ πότε βραχέα) εἰς τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ρήματα. Ὁρθογραφία κυρίων ὀνομάτων. ὀνόμαυοι λέξεις, παρώνυμα. Ἑτυμολογικόν. Ὁρισμοί, παραγωγή, παράγωγα ρήματα, παράγωγα οὐσιαστικά, παράγωγα ἐπίθετα, παράγωγα ἐπιρρήματα. Σύνθεσις, πρῶτον συνθετικόν, δευτέρον συνθετικόν, παρασύνθετα, τονισμός καὶ σημασία τῶν συνθέτων. Ὁρθογραφικοὶ κανόνες ἑάσει τοῦ Ἑτυμολογικοῦ).

Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἐπὶ πλέον συσχετισμός καὶ σύγκρισις τῶν γραμματικῶν φαινομένων τῆς καθαιρεούσης πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐκ τούτου ἐπακριβὴς καθορισμός τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως.

Ἐμπέδωσις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῆς Γραμματικῆς.

β) Συντακτικόν. Βαθυτέρα καὶ ἐκτενέστερα ἐξέτασις τῶν σημαντικωτέρων συντακτικῶν φαινομένων ἐκ τῶν διδασκόμενων εἰς τὴν πρώτην τάξιν. Συνέχισις καὶ συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ τῆς καθαιρεούσης, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ποικίλαι ἀσκήσεις ἐφαρμογῆς καὶ ἐμπέδωσος τῆς διδασκόμενης ὕλης. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου Συντακτικοῦ.

γ) Ἀσκήσεις ὀρθοφωνίας καὶ ἀγωγῆς τοῦ λόγου, λεξιλογικαί, ὀρθογραφικαί, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἰδιὰ γλωσσικὰ ἀσκήσεις ἀναλύσεως τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμφαίνεται ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ ἐνότης αὐτῆς εἰς τὰς διαφόρους μορφάς της. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν σχηματισμὸν νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συνθέσεως καὶ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν τεχνικῶν ὄρων εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν, εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα. Ἐμπέδωσις τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν διὰ τὴν εὐχερῆ χρῆσιν γλωσσικῶν λεξικῶν.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημοτικῶν καὶ ἐντέχνων, ἐκ κατὰλλήλου καὶ ἐγκειρισμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Τὰ κείμενα ταῦτα πρέπει νὰ πληροῦν ὑπὸ ἐποψιν ἐκτάσεως, περιεχομένου, μορφῆς, ἰδιὰ δὲ ὑπὸ ἐποψιν παιδευτικῆς ἀξίας, τὰς προϋποθέσεις, αἰτίας καθιερωθῆσαν διὰ τὰ ἀναγνώσματα τὰ προοριζόμενα διὰ τὴν Α' τάξιν. Δεδομένου δὲ ὅτι εἰς τὴν

τάξιν ταύτην διδάσκεται ἡ ἱστορία τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ κείμενα ταῦτα, ποιητικὰ καὶ πεζὰ, δημώδη καὶ ἐντέχνα, δύνανται νὰ λαμβάνωνται καὶ ἐκ τῆς παλαιότερας πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ὁποίαν ἀντικατοπτρίζονται ἄγνοιες, ἠρωϊσμοὶ καὶ αὐτοθυσίαι τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐθνικὴν τῶν ἐλευθερίαν, ἐκφράζονται ἐθνικοὶ πόθοι καὶ ἐθνικὰ ἰδεώδη καὶ ζῆ ἡ μνήμη ὑψηλῶν καὶ εὐγενῶν μορφῶν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὡς πρὸς τὰ εἶδη, μεταξὺ τῶν κειμένων τούτων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ χαρακτηρισμοί, συγκρίσεις, ἀντιθέσεις προσώπων, καταστάσεων, τόπων, ὡς καὶ ἐπιστολαί.

Θὰ συνεχισθῇ καὶ εἰς τὴν τάξιν ταύτην μετ' ἐπιμονῆς ἡ διδακτικὴ ἐργασία, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν πεζῶν κειμένων καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρικὴ.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν διδασκόμενων ἐν τῇ τάξει λογοτεχνικῶν εἰδῶν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει (τὸ διήγημα, ἡθογραφικὰ διηγήματα, ἐντεχνος καὶ δημοτικὴ ποίησις, δημοτικὰ ἄσματα, ἀκριτικά, ἱστορικά, κλέφτικα κλπ. Ἐντέχνα ποιήματα, λυρικά — ἐπικά κλπ.). Ἐπίσης θὰ παρέχωνται στοιχεῖα νεοελληνικῆς μετρικῆς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διδασκόμενων ποιημάτων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει (ἐπανάληψις εἰδῶν στίχων, ἰδίᾳ τοῦ 11 συλλάβου, διδασκαλία λοιπῶν εἰδῶν στίχων — ἀναπαιστικῶν, δακτυλικῶν, μεσοτονικῶν — ἰδίᾳ δὲ τοῦ 13 συλλάβου, 6 συλλάβου, 5 συλλάβου. Ὁμοιοκαταληξία καὶ εἶδη αὐτῆς).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαὶ καὶ γραπτὰ λεκτικαὶ ἀσκήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν δομὴν τοῦ λόγου, καὶ προφορικαὶ ἀφηγήσεις πρὸς ἀσκήσιν εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν συζήτησιν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

β) Γραπτὰ ἐκθέσεις. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15 ἡμέρας ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντός χρονικῆς διαρκείας μιᾶς διδακτικῆς ὥρας εἰς ἰδίον τετράδιον ἐκθέσεων. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δικαιολογεῖται νὰ γραφῶσιν ἐκθέσεις ὀλιγώτεραι τῶν 10 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ἡ ἐκτασις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Εἶδη ἐκθέσεων: ἀπλὴ διήγησις καὶ περιγραφή, ἀπλοὶ χαρακτηρισμοὶ προσώπων ἐκ τοῦ παιδικοῦ, τοῦ σχολικοῦ, τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ οἰκείου κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, περιγραφαὶ σκηνῶν τοῦ δρόμου ἢ ἄλλων σκηνῶν ἐξ αὐτοψίας καὶ περιγραφαὶ τῆς οἰκογενειακῆς καὶ σχολικῆς ζωῆς. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνταξιν ἐπιστολῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων κατὰ τὰ καθοριζόμενα διὰ τὴν Α' τάξιν. Ἐπιμονὴ εἰς τὸν ἐλεγχον τῆς ἐκφράσεως τῶν μαθητῶν πρὸς ἐδισμόν αὐτῶν εἰς τὴν ἀκριβολογίαν, τὴν κυριολεξίαν, τὴν πυκνὴν διατύπωσιν τῶν νοημάτων καὶ εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἐπαναλήψεων, τῶν πλεονασμῶν, τῶν ἀνευ ἐννοιολογικοῦ περιεχομένου πομπῶδων ἐκφράσεων.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικὸν τῆς καθαιρεούσης, ἐπανάληψις καὶ ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ, ἡ ὁποία ἐδιδάχθη εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις. Ἐπέκτασις τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου, τῶν σχημάτων τοῦ λόγου καὶ τῶν σχετικῶν μετ' αὐτὴν δομῶν τοῦ λόγου καὶ τὸ ὅρος. Ἐπιμονὴ ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν κανόνων τῆς στίξεως καὶ τῆς διακρίσεως τῶν παραγράφων, εἰς τὴν ἀρμονικὴν σύνθεσιν τῶν περιόδων κλπ. Ἰδιαίτερα ἐξέτασις καὶ ἀνάλυσις περιόδων χαρακτηριστικῶν διὰ τὸ κάλλος των ἢ διὰ τὴν ἰδιόζουσαν σύνθεσιν των.

Ποικίλαι γλωσσικαὶ ἀσκήσεις, σκοποῦσαι εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Συγκρίσεις γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς καθαρευούσης, τῆς δημοτικῆς, τῆς ἀρχαίας, ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας λέξεων καὶ φράσεων τῆς καθαρευούσης ἐν συγκρίσει πρὸς ἀντιστοίχους λέξεις καὶ φράσεις τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἀρχαίας, γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία ἐνίων γλωσσικῶν φαινομένων, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται βαθυτέρα μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης καὶ καταδεικνύεται ἡ ἐνότης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς ὅλας τὰς μορφὰς αὐτῆς.

Λεξιλογικαὶ ἀσκήσεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογικοῦ θησαυροῦ τῶν μαθητῶν. Σημασιολογικὴ καὶ ἐτυμολογικὴ ἀνάλυσις τῶν λέξεων καὶ καταρτισμὸς λεξιλογίων κατὰ κατηγορίαν λέξεων. Λέξεις ἀρχαίαι, δημοτικαί, νεωτερικαί, νεόπλαστοι, λέξεις πολὺχρηστοὶ καὶ λέξεις εἰδικῆς χρήσεως, λέξεις τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ὁρολογίας, λέξεις κυριολεκτικῆς σημασίας, λέξεις μεταφορικῆς σημασίας καὶ λέξεις ἀσαφῶς ἢ ρευστοῦ περιεχομένου. Εἰδικαὶ λέξεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς γρασολογίας, λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἰδιαιτέρως λογοτεχνικαί.

Περαιτέρω ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Γραμματικῆς, τοῦ Συντακτικοῦ, τῶν Λεξικῶν.

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία κειμένων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων. Τὰ κείμενα ταῦτα θὰ λαμβάνονται ἐκ τῶν πλέον ἐκλεκτῶν καὶ ὑποδειγματικῶν δημιουργημάτων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Θὰ εἶναι ἀνωτέρου πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ θὰ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως αὐτῆς. Θὰ ἀναφέρονται εἰς τὰς πολυπλεύρους προσπαθείας τοῦ Ἑθνικοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, εἰς τὰς πολιτιστικὰς του δημιουργίας καὶ τὰ ἐπιτεύγματα (τὰ ἡθικὰ, τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον, τὴν τεχνικὴν, τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ τὰ πνευματικὰ γενικῶς ἐπιτεύγματα), θὰ προβάλλουν ἡρωϊκὰς ἠθικὰς μορφὰς πλήρεις ἀκτινοβολίας, πρότυπα σκέψεως καὶ δράσεως, ὥστε νὰ βοηθῶνται οἱ μαθηταὶ δι' αὐτῶν πρὸς διαμόρφωσιν ἑλληνοπρεποῦς βιοθεωρίας καὶ καλλιέργειαν τῆς ἱστορικῆς μνήμης. Θὰ εἶναι δὲ ἀντιπροσωπευτικὰ ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου, πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ (ἐκτενῆ πως διηγήματα, ἐπικολυρικὰ ποιήματα, ἐπικά ποιήματα, παραλογές καὶ μπαλλάντες, δημοτικὰ τραγούδια, αὐτοβιογραφίαι, ἐπιστολαί, διηγήσεις κλπ.). Κατ' ἀντιστοιχίαν πρὸς τὴν διδασκαλόμενην ἐν τῇ τάξει ἱστορικὴν ὕλην ποιήματα καὶ πεζὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἀνωτέρου ἐπιπέδου.

Τὰ διδασκόμενα κείμενα δύνανται νὰ λαμβάνονται καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι ταῦτα ἀρμοδίως ἐγκεκριμένα.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐρμηνευομένων κειμένων θὰ παρέχονται τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Κατὰ τὸ δεύτερον τετράμηνον θὰ γίνῃ συστηματικὴ ἀνακεφαλαίωσις καὶ ταξινομήσις τῶν διδασκέντων γραμματολογικῶν στοιχείων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ περιεκτικὴν καὶ σαφῆ εἰκόνα τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ποιημάτων θὰ συμπληρωθῇ ἡ διδασκαλία τῆς μετρικῆς, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἀντίληψιν τῶν μέτρων καὶ τῶν ρυθμῶν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως (ἐπανάληψις διδασκαλίας ὕλης καὶ διδασκαλίᾳ εἰδῶν στροφῶν. Στοιχειώδης ἐκθεσις περὶ ποιημάτων με σταθερὰν μορφήν).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικά. Συνέχισις τῆς γενομένης εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις σχετικῆς ἐργασίας. Ἀνακοινώσεις

εἰς συνεχῇ λόγον περιγραφῶν ἐξ ἐπισκέψεων, ἀφηγήσεις περὶ γεγονότων ἢ καταστάσεων ἐξ αὐτοψίας, ἀπόδοσις τοῦ περιεχομένου ἀναγνωσμάτων καὶ μελετημάτων. Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ οὐσιώδους καὶ τοῦ ἐπουσιώδους, εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ καλαίσθητον προφοράν, εἰς τὴν βραχυλογικὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν ἤρεμον, ἀνευ ἐκνευρισμοῦ καὶ χειρονομιῶν, ὁμιλίαν καὶ συζήτησιν.

β) Γραπτὰί. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἀνὰ 15-θήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισίας διδακτικῆς ὥρας εἰς ἰδιον τετράδιον. Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δικαιολογεῖται νὰ γραφῶσιν ἐκθέσεις ὀλιγώτεραι τῶν 10 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους. Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, δύνανται νὰ εἶναι ἐκτενέστεραι τῶν ἐκθέσεων τῶν προηγουμένων τάξεων.

Εἶδη ἐκθέσεων: διήγησις, σύνθετος περιγραφή, χαρακτηρισμοὶ προσώπων, περιγραφή ἔργων τέχνης, στοιχειώδης κριτικὴ ἀνάλυσις λογοτεχνικῶν ἔργων καὶ μελετημάτων. Ἡμερολόγιον. Αἰτήσεις, ἀναφοραί, τηλεγραφήματα, ἐπιστολαί, δημοσία ἔγγραφα.

Θέματα Ἐκθέσεων: Εἰκόνες ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρώπου βίου, ἤτοι περιγραφαὶ συμβάντων, τεχνικῶν ἔργων, κοινωνικῶν γεγονότων καὶ καταστάσεων, ἔργων τέχνης, χαρακτηριστικῶν σκηνῶν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς κινήσεως εἰς καταστήματα καὶ βιομηχανίας, ἐκ ταξιδίων, ἐπισκέψεων, ἐκδρομῶν.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν σύνταξιν αἰτήσεως, ἀναφορῶν, τηλεγραφημάτων, δημοσίων ἐγγράφων, διότι δι' αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀσκούνται οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν σύντομον καὶ πειθαρχημένην διατύπωσιν τῶν νοημάτων των, ἀφ' ἑτέρου δ' ἀποκτῶσι μίαν ἱκανότητα ἀμέστου πρακτικῆς χρησιμότητος. Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἐπιπέδου ἀντιστοίχου πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης.

ΤΑΕΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Συμπλήρωσις τῆς γλωσσικῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης διὰ ποικίλων γλωσσικῶν ἀσκήσεων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει. Ὁ πλουτισμὸς τῆς γλώσσης καὶ παράγοντες συντελοῦντες εἰς αὐτόν. Ἡ πλαστικὴ ἱκανότης τῆς γλώσσης (μετασχηματισμοὶ λέξεων, δημιουργία νέων λέξεων, νεολογισμοί, κ.τ.τ.). Αἱ ξενικαὶ ἐπιδράσεις ἐκ τῆς βιομηχανικῆς, τῆς ἐμπορικῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας πρὸς ἄλλους λαούς. Ἡ ἀφομοίωσις τῶν ξένων λέξεων καὶ ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης. Ὁ πλουτισμὸς τοῦ λεξιλογίου ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δημιουργίας νέων συνθηκῶν ζωῆς (διαβιώσεως). Εἰδικὰ λεξιλόγια ἐμπορίου, βιομηχανίας, κατοικίας, τουρισμοῦ, τεχνικοῦ καὶ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ κλπ. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὁρολογία. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλώσσα ὡς πηγὴ πλουτισμοῦ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Συστηματικὴ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὴν δομὴν καὶ τὸ ὕψος τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων ἐπισήμανσις χωρίων χαρακτηριστικῶν διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν σύνθεσιν των καὶ τὴν ἐκφραστικὴν των πληρότητα καὶ αἰσθητικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν. Φράσεις ἁρμονικῆς, ρυθμικῆς, μουσικῆς. Ἀνάλυσις τοῦ ὕψους (ὕψος ἄτονον, νευρώδες, πλαδαρόν, πυκνόν, ἀπλοῦν, ἐπιτηδευμένον, ἀνθηρόν κ.τ.τ.).

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, δημοτικῶν καὶ ἐντέχων (προσωπικῶν), ἐκ καταλλήλου καὶ ἐγκεκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων ἐγκεκριμένων. Τὰ ἔργα ταῦτα θὰ ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑπτανησιακὴν Σχολὴν καὶ τὸν Ρωμαντισμὸν, καὶ θὰ ἀντιπροσωπεύωσιν ὅλα τὰ εἶδη τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου (διη-

γήσεις, διηγήματα, έκλεκτα αποσπάσματα μυθιστορημάτων, βιογραφιών, χαρακτηρισμών, ήμερολογίων, κριτικών, μελετών, κ.τ.τ., λυρικά και επικολυρικά ποιήματα). Κατά το μέγεθος έκτενέστερα τῶν διδασκομένων εἰς προηγουμένης τάξεις, ἀλλὰ προσεῖτα εἰς σχολικὴν διδασκαλίαν.

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, ὡς εἰς τὰς προηγουμένης τάξεις, ἀλλὰ ἐπὶ ἐπιπέδου ἀνωτέρου, ἀναλόγου πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης. Ἀνάλυσις τῶν πραγματικῶν, ἰδεολογικῶν καὶ μορφολογικῶν στοιχείων τῶν διδασκομένων ἔργων. Βαθυτέρα ἐξέτασις τῆς δομῆς αὐτῶν καὶ τῶν ἰδιαιτέρων μέσων καὶ τρόπων τῆς λογοτεχνικῆς ἐκφράσεως. Ἀνάλυσις καὶ χαρακτηρισμός τοῦ ὅρους. Χαρακτηρισμός τῶν διδασκομένων ἔργων καὶ κατὰ τάξιν αὐτῶν εἰς τὰ ἀντίστοιχα λογοτεχνικά εἶδη. Περαιτέρω ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀνάγνωσιν τῶν πεζογραφημάτων καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων.

Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν Λεξικῶν, Γραμματολογίας καὶ ἄλλων βοηθημάτων, προσεὶτα εἰς τὴν πνευματικὴν τῶν ἀνάπτυξιν.

Γ'. Γραμματολογία — Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχονται καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα: Σύνταμοι καὶ ὀυσιαστικαὶ πληροφορίαι περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἔργων τῶν, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πεζογραφίας καὶ τῆς ποιήσεως, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν ἐκάστου εἶδους. Ἰδιαιτεροὶ ἐκφραστικοὶ τρόποι κατὰ λογοτεχνικὸν εἶδος καὶ κατὰ συγγραφέα. Τὸ ὄψος, τὰ προσδιοριστικὰ στοιχεῖα τοῦ, τὰ εἶδη τοῦ. Τὸ προσωπικὸν ὄψος.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ποιημάτων θὰ γίνῃ ἐμπέδωσις τῶν διδασκόντων περὶ νεοελληνικῆς μετρικῆς καὶ συμπλήρωσις αὐτῶν. Εἶδη στίχων μὴ διδασκόντων (ἱσούλλας, ἱσούλλας), ἀπώλεια μετρικοῦ τόνου, χώρισμα λέξεως, δυσχελίσμος στίχου καὶ στροφῆς (ἐλεύθερος στίχος), συστηματικὴ διδασκαλία τῆς μετρικῆς ποιημάτων σταθερᾶς μορφῆς (δίστιχον, ἐπίγραμμα, σονέττον).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί. Συνέχισις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον, ὡς εἰς τὰς προηγουμένης τάξεις (ἀνακρινώσεις, ἀφηγήσεις, διαλογικαὶ συζητήσεις). Ἐκθέσεις ἐργασιῶν εἰς συνεχῆ λόγον μὲ τὴν βοήθειαν μόνον σημειώσεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ρητορικοῦ λόγου (στάσις, ἐκφρασις, ρυθμός, τόνος καὶ χρώμα φωνῆς κ.λ.π.). Ἀσκήσις εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν ὁμαδικὴν ἀπαγγελίαν.

β) Γραφαί. Γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἰδεῶν ἀνὰ 15θήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισίας ἢ δύο διδακτικῶν ὥρων. Δέον νὰ γραφῶσι τοιαῦτα ἐκθέσεις τοῦλάχιστον 10 κατὰ τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Θέματα ἐκθέσεων: ἐντυπώσεις ἐξ ἐπισκέψεων ἱστορικῶν τόπων καὶ μνημείων, ἔργων τέχνης, τεχνικῶν ἔργων, βιομηχανιῶν, μουσείων, πόλεων κ.λ. καὶ ἐκ ταξιδίων. Περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ προσώπων, ὁμάδων, τάξεων, καταστάσεων, ἐνεργειῶν, χαρακτηριστικῶν τύπων κοινωνικῶν, ἐπαγγελματικῶν κ.λ. Συγκριτικαὶ περιγραφαὶ καὶ χαρακτηρισμοὶ ἀντιθέτων προσώπων, ὁμάδων, γεγονότων, καταστάσεων κ.τ.τ. Περιλήψεις διδασκόντων λογοτεχνικῶν καὶ στοιχειώδους κριτικῆς ἀνάλυσις αὐτῶν. Ταξινομήσεις διδασκόντος ὕλικου ἐκ τῶν διαφόρων μαθημάτων. Περιλήψεις καὶ ἀναλύσεις μεγάλων ἐνοτήτων διδασκόντων ἀρχαίων κειμένων. Μικραὶ πραγματεῖαι ἐπὶ θεμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν διδασκομένων μαθημάτων. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀναφορῶν, αἰτήσεων, δημοσίων ἐγγράφων. Σύνταξις μικρῶν καὶ ἀπλῶν λογοτεχνικῶν (διηγημάτων ἢ καὶ ποιημάτων). Τὰ θέματα θὰ προέρχωνται ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῆς τάξεως ἢ θὰ ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος. Δύνανται νὰ εἶναι καὶ ἀτομικὰ κατ' ἐκλογὴν ἐκάστου μαθητοῦ.

Αἱ ἐκθέσεις θὰ διορθώνονται ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος μετὰ

προσοχῆς κατ' οἶκον καὶ θὰ σχολιάζονται ἐν τῇ τάξει ἐντὸς μιᾶς διδακτικῆς ὥρας. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην θὰ ἐπιστημαίνονται τὰ συνήθη καὶ κοινὰ σφάλματα (πραγματικά, λογικά, συντακτικά, ὁρθογραφικά, στιξεῶς, κυριολεξίας, διαρθρώσεως, συνθέσεως κ.λ.π.), πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικαλήψεως τῶν, καὶ θὰ παρέχονται ὁδηγία συνθέσεως καὶ ἐκθέσεως ἰδεῶν.

Εἰς ὅλας τὰς φάσεις τῆς περὶ τὰς ἐκθέσεις διδακτικῆς ἐργασίας θὰ καταβάλλεται ἐπίμονος προσπάθεια διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κυριολεκτικὴν καὶ ἀκριβολόγον ἐκφρασιν, τὴν σαφῆ, σύντομον καὶ παραστατικὴν διατύπωσιν, τὴν λογικὴν διάρθρωσιν τῶν νοημάτων, τὴν ὁρθὴν σύνθεσιν. Θὰ ἐπιστημαίνονται ὡς κύριος στόχος ἡ πλήρης ἀρμονία μεταξὺ περιεχομένου καὶ μορφῆς καὶ θὰ καταπολεμῆται συστηματικῶς ἡ κενολογία καὶ ἡ ἀνευ περιεχομένου γραπτὴ φλυαρία, ἥτις προδίδει ἀνεπάρκειαν διανοημάτων καὶ ἀδυναμίαν σκέψεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Γλωσσικὴ διδασκαλία ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Γλωσσολογικὴ ἐξέτασις καὶ ἐρμηνεία βασικῶν γλωσσικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ συναγωγὴ συμπερασμάτων ἀναφερομένων εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Μελέτη καὶ ἀνάλυσις τοῦ γλωσσικοῦ ὅρους ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας τῶν κειμένων (εἰκόνες, μεταφοραί, σχήματα λόγου, ἀπλότης, ἀνθρωπότης κ.λ.π.).

Β'. Διδασκαλία κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς Γραμματείας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν, μὲ ἰδιαιτέραν παιδευτικὴν καὶ λογοτεχνικὴν ἀξίαν. Ταῦτα θὰ λαμβάνονται ἐξ ἐγκριμένης συλλογῆς νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐγκριμένων, καὶ θὰ ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας καὶ εἰς ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ θεάτρου. Ἐκ τῆς παλαιότερας νεοελληνικῆς γραμματείας θὰ ἐπιλεγῶσιν ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα ἔργων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι καὶ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῆς Κρητικῆς λογοτεχνίας. Ἐκτενέστερα θὰ εἶναι ἡ ἐπιλογή ἔργων, ἐμμέτρων καὶ πεζῶν, ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Παλαιᾶ καὶ ἐντεῦθεν. Ἐπίσης θὰ ἐπιλεγῶσιν ἐκλεκτὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ δημωδωτέρου λόγου τῆς τελευταίας Βυζαντινῆς περιόδου.

Μελέτη τῶν κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον βάσει ὁδηγίων τοῦ διδάσκοντος καὶ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς εἰς τὰς προηγουμένης τάξεις. Βαθυτέρα ἐξέτασις τοῦ ἰδεολογικοῦ περιεχομένου, τῶν ἰδιαιτέρων ἐκφραστικῶν μέσων, τῆς τεχντροπίας, τοῦ ὅρους ἐκάστου διδασκομένου ἔργου. Χαρακτηρισμός τοῦ ἔργου καὶ κατὰ τάξιν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀντίστοιχα λογοτεχνικὰ εἶδος. Στοιχειώδης ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τοῦ θεάτρου ὡς ἰδιαιτέρου εἶδους τῆς λογοτεχνίας. Σύνταμοι καὶ σαφεῖς πληροφορίες περὶ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἔργων τῶν, περὶ τῶν εἰδῶν τῆς πεζογραφίας καὶ τῆς ποιήσεως, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων τεχντροπιῶν καὶ σχολῶν ἐν τῇ πεζογραφίᾳ καὶ τῇ ποιήσει (κλασικισμός, ρωμαντισμός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, συμβολισμός κ.λ.π.). Μετρικὴ ἀνάλυσις τῶν ποιημάτων. Ἐπιδράσεις τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας εἰς τὴν νεοελληνικὴν πεζογραφίαν καὶ ποιήσιν.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων κλασσικῶν ἔργων τῆς εὐρωπαϊκῆς λογοτεχνίας ἐξ εἰδικῆς ἀνθολογίας. Μελέτη τῶν κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον καὶ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν κειμένων. Στοιχειώδης γραμματολογικὴ ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τῶν ἔργων τούτων καὶ σύγκρισις αὐτῶν πρὸς διδασκόντα ἀντίστοιχα ἐλληνικὰ ἔργα.

Συνέχισις τῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν. Ἐπίσης συνέχισις τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὴν χρῆσιν Λεξικῶν, Γραμματολογίας,

βοηθημάτων. Καθοδήγησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν αὐτενεργὸν μελέτην κατ' οἶκον λογοτεχνικῶν ἔργων.

Γ'. Γραμματολογία—Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων, τῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς πεζογραφίας, τῶν τεχνотροπιῶν, τῶν Σχολῶν κλπ. Κατὰ τὸ δεύτερον τετράμηνον συστηματικὴ διδασκαλία συνοπτικῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος μὲ ἀναφορὰν εἰς χαρακτηριστικὰ ἔργα ἐκάστης περιόδου καὶ ἐκάστου λογοτεχνικοῦ εἴδους. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ποιημάτων ἀνακεφαλαιώσεις καὶ ἐμπέδωσις τῶν διδασκέντων στοιχείων μετρικῆς καὶ συμπληρώσεις αὐτῶν (ὠδή, μπαλλάντα, ἀλφάβητοι, ἀκροστιχίδες).

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί: ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Μῦθισις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς διαλέξεως. Μικραὶ διαλέξεις μαθητῶν.

β) Γραπταί: γραφὴ μιᾶς ἐκθέσεως ἀνὰ 15θήμερον ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον ἐναλλάξ. Δέον νὰ γραφῶσι 10 τοῦλάχιστον ἐκθέσεις κατὰ τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Θέματα τῶν ἐκθέσεων: ἀνάλογα πρὸς τὰ θέματα τῆς προηγουμένης τάξεως μὲ διεύρυνσιν τοῦ κύκλου αὐτῶν ὡς ἀκολούθως:

Κριτικὴ ἀνάλυσις διδασκέντων ἔργων τῆς ἀρχαίας καὶ νέας λογοτεχνίας.

Περιγραφή μνημείων καὶ μεγάλων τεχνικῶν ἔργων μετὰ προσωπικῶν σχέσεων καὶ κρίσεων.

Αἰσθητικὴ ἀνάλυσις ἔργων τέχνης.

Χαρακτηρισμοὶ καὶ συγκρίσεις ἱστορικῶν προσωπικοτήτων, βιογραφίαι.

Συγκρίσεις καὶ χαρακτηρισμοὶ ἱστορικῶν γεγονότων καὶ καταστάσεων, ἐποχῶν, θεσμῶν, ἔργων τέχνης κλπ.

Μικραὶ πραγματεῖαι καὶ μελέται ἐπὶ θεμάτων ποικίλου περιεχομένου.

Ἀνάπτυξις ἐννοιῶν, γνωμικῶν, ἀποφθεγμάτων.

Ἀνάπτυξις παροιμιῶν καὶ παροιμιᾶκῶν φράσεων.

Ἀνάπτυξις χωρίων πεζῶν κειμένων καὶ στίχων ἢ στροφῶν ποιημάτων.

Σύνθεσις ὁμιλιῶν, διαλέξεων, πανηγυρικῶν λόγων.

Σύνθεσις λογοτεχνημάτων, πεζῶν καὶ ἐμμέτρων

Γενικῶς τὰ θέματα τῶν ἐκθέσεων τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ ἔχωσιν οὐσιαστικὸν περιεχόμενον. ὥστε δι' αὐτῶν νὰ κινήται ἡ σκέψις τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀσκῶνται οὗτοι εἰς τὴν λογικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐκθῶσιν διανοημάτων.

Ἡ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Ἐπιμόνος προσπάθεια καὶ εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς κενολογίας καὶ τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὀρθὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐκθῶσιν τῶν διανοημάτων τῶν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία.

Γλωσσικὴ διδασκαλία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, καὶ ἐπιπροσθέτως: Ἀνάλυσις τοῦ ρητορικοῦ ὅρους. Ἐπισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον. Ἡ ἀδιάλειπτος ἐνότης αὐτῆς. Αἱ δύο μορφαὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἡ Δημοτικὴ καὶ ἡ Καθαρεύουσα. Ἱστορικὴ προέλευσις καὶ ἐξελίξις ἐκατέρως τούτων. Αἱ ἰδιαιτέρας ἐκφραστικαὶ ἰδιότητες ἐκάστης καὶ οἱ πνευματικοὶ τομεῖς, τοὺς ὁποίους καλύπτει ἐκάτερα τούτων. Ἡ ἱστορικὴ ὁρθογραφία. Ἡ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία εἰς τὸν γραπτὸν λόγον.

Β'. Διδακκαλὶα κειμένων.

Ὁλοκλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς δι' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας ἀντιπροσωπευτικῶν ἔρ-

γων εὐρυτέρας συνθέσεως καὶ ἀνωτέρας λογοτεχνικῆς ἀξίας ἐν καταλλήλῳ συλλογῇ νεοελληνικῶν Ἀναγνωσμάτων καὶ ἐξ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἐγκυκλιμένων.

Συστηματικὴ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μελέτην τοῦ θεάτρου, ὡς ἰδιαίτερου λογοτεχνικοῦ εἴδους. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς θεατρικῆς τέχνης εἰς τὴν νεοελληνικὴν γραμματείαν. Τὰ εἶδη τῶν θεατρικῶν ἔργων. Τὰ βασικὰ γνωρίσματα ἐκάστου εἴδους. Τὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ θεατρικοῦ ἔργου (ὕποθεσις, πλοκή, πρόσωπα, σκηνικὴ οἰκονομία, διάλογος κλπ.). Ἐπιδράσεις τῆς ἀρχαίας δραματικῆς τέχνης καὶ τοῦ νεωτέρου εὐρωπαϊκοῦ θεάτρου εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ οἱ παράγοντες αὐτῶν. (ἔργον, θεῖτρον, ἡθοποιοί, σκηνοθέτης, σκηνογράφος κλπ.).

Ἡ νεωτέρα πεζογραφία. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα καὶ τάσεις αὐτῆς. Ἐπιδράσεις ἐπ' αὐτῆς. Ἡ νεωτέρα ποίησις. Χαρακτηριστικὰ αὐτῆς. Σύγκρισις πρὸς τὴν ποίησιν τῆς παραδόσεως καὶ οὐσιώδεις διαφοραὶ. Ἐπιδράσεις ἐπ' αὐτῆς.

Μελέτη τῶν κειμένων κατ' οἶκον καὶ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Εὐρυτέρα χρῆσις βοηθημάτων. Τὸ βάρος τῆς διδακτικῆς ἐργασίας θὰ μετατοπίζεται εἰς τὴν κατ' οἶκον μελέτην, ὥστε ἡ ἐν τῷ σχολείῳ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία νὰ προσλαμβάνη ἐλεγκτικὸν χαρακτήρα καὶ νὰ διεξάγεται μὲ γοργὸν ρυθμὸν. Μόνον οὕτω θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ περισσότερα καὶ ὁλόκληρα ἔργα τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς. Βαθύτερα ἐξέτασις τῆς δομῆς τοῦ λόγου καὶ τοῦ προσωπικοῦ ὅρους. Ὁ ρητορικὸς λόγος. Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν τεχνотροπιῶν καὶ τῶν Σχολῶν. Πλουσιώτερα καὶ οὐσιαστικώτερα τὰ γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

Μελέτη κατ' οἶκον καὶ ταχύρρυθμος ἐν τῷ σχολείῳ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων κλασσικῶν ἔργων τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας, πεζῶν καὶ ποιητικῶν. Ἐξ ἐιδικῆς ἐγκυκλιμένης ἀνθολογίας (Γαλλία, Ἰταλία, Ἰσπανία, Ἀγγλία, Γερμανία, Σκανδιναυία, Ρωσία, Ἀμερικὴ). Ἰδεολογικὸν περιεχόμενον καὶ μορφολογικὰ στοιχεῖα τῶν ἔργων τούτων. Σύγκρισις πρὸς ἀντίστοιχα γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἔργα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Γραπταὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῶν ἔργων τούτων. Διδασκαλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀπαραιτήτων γραμματολογικῶν στοιχείων.

Μελέτη κατ' οἶκον ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τοῦ παγκοσμίου κλασσικοῦ θεάτρου, γραπταὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ σχετικαὶ ἀνακρινάσεις ἐν τῇ τάξει. Ἀνάγνωσις καὶ ταχύρρυθμος ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἐνὸς τοῦλάχιστον τοιούτου ἔργου ἐν τῇ τάξει. Διδασκαλία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀπαραιτήτων γραμματολογικῶν στοιχείων. Ἐπιδράσεις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δράματος ἐπὶ τῆς νεωτέρας δραματικῆς τέχνης. Ὁ Σαίξπηρ, ὁ Γκαίτε, ὁ Σίλλερ, ὁ Κορνήλιος, ὁ Ρακίνας, ὁ Μολιέρους, ὁ Ίψεν, ὁ Χάουπμαν, ὡς θεατρικοὶ συγγραφεῖς. Σύγκρισις τούτων πρὸς τοὺς δραματικούς ποιητὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Γ'. Γραμματολογία—Μετρική.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων θὰ παρέχωνται ἐπ' εὐκαιρίᾳ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν συγγραφέων, τῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν, τῶν τεχνотροπιῶν, τῶν Σχολῶν κλπ., ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Ἀνακεφαλαιώσεις καὶ ὁλοκληρώσεις τῆς διδασκαλίας συνοπτικῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς, ὡς συνέχεια τῆς σχετικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Συστηματικὴ διδασκαλία στοιχείων τῆς ἱστορίας τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας μὲ ἀναφορὰν εἰς ἀντιπροσωπευτικὰς περιόδους. Συγγραφεῖς καὶ ἔργα τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας (Γαλλία, Ἰταλία, Ἰσπανία, Ἀγγλία, Γερμανία, Σκανδιναυία, Ρωσία, Ἀμερικὴ).

Οὕτως ἐνημερωμένοι οἱ μαθηταὶ θὰ δύνανται νὰ ἐπιλέγωσι πρὸς μελέτην μετ' ἐπιγνώσεως ἔργα μὲ μορφωτικὸν περιεχόμενον καὶ πραγματικὴν λογοτεχνικὴν ἀξίαν καὶ νὰ ἀποφεύγωσι τὰ προχειρογραφήματα τῆς λογοτεχνικῆς ἐπικαιρότητος.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διδασκαλίας ποιημάτων, ἀνασκόπησις καὶ ἐμπέδωσις τῆς διδασκαλίας ὕλης ἐκ τῆς Μετρικῆς. Στοιχειώ-

δης εκθέσεις διαφορών τῆς μετρικῆς τῆς ποιήσεως τῆς παραδόσεως καὶ τῆς μετρικῆς τῆς νεωτέρας ποιήσεως.

Δ'. Ἐκθέσεις.

α) Προφορικαί: Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, ἰδίᾳ δὲ πραγματεία, μικραὶ ὁμιλίαι, διαλέξεις, πανηγυρικοὶ λόγοι.

β) Γραπταί: Γραφὴ ἐκθέσεων ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' εἰκὸν μὲ θέματα ποικίλου (οὐσιαστικοῦ) περιεχομένου, ὡς ἐν τῇ προηγουμένη τάξει. Εἰσηγήσεις, ἀνακρινώσεις, πραγματεία, μελέται, μονογραφίαι, μικραὶ διαλέξεις κλπ. Συστηματικὴ προσπάθεια νὰ ἀποφεύγεται ἡ κενολογία, ἡ προχειρολογία, ἡ κοινολογία, τὸ δημοσιογραφικὸν ὕφος, καὶ νὰ καλλιεργῆται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκριβολογία, ἡ κυριολεξία, ἡ σαφήνεια, ἡ πυκνότης τοῦ λόγου, ἡ λογικὴ διάρθρωσις, ἡ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία, ἡ κριτικὴ σκέψις, ὁ προσωπικὸς στοχασμός, τὸ προσωπικὸν ὕφος. Εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς ρητορικῆς τέχνης διὰ τῆς διδασκαλίας καταλλήλων προτύπων καὶ τῆς γραφῆς ρητορικῶν γυμνασμάτων.

Συστηματικὴ διόρθωσις τῶν ἐκθέσεων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

1. Σκοπός.

Γενικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἶναι ἡ ἐνεργητικὴ—δημιουργικὴ βίωσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λόγου, τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών καὶ τῶν ἀνθρωποπλαστικῶν δυνάμεων τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀρχαίου λόγου, καὶ ἡ υποβοήθησις τοῦ μαθητοῦ διὰ τῆς βιώσεως ταύτης νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὠλοκληρωμένην ἠθικὴν, πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν προσωπικότητα, ἱκανὴν νὰ ἐνταχθῇ, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ δράσῃ δημιουργικῶς ἐντὸς τῆς πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς κοινότητος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους (Σκοπὸς παιδευτικὸς, ἀνθρωπιστικὸς — ἐθνικὸς).

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκονται καὶ ἐπιτυγχάνονται οἱ ἀκόλουθοι μερικοὶ σκοποί, οἱ ὅποιοι συντελοῦν καὶ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ γενικοῦ τελικοῦ σκοποῦ:

α) Ἡ κατάρτισις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ κατανοῶσιν εὐχερῶς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς διὰ λελογισμένης χρήσεως βοηθημάτων. Διὰ τῆς γλωσσικῆς ταύτης κατάρτισεως τῶν μαθητῶν καθίσταται ἀρτιωτέρα ἡ γλωσσικὴ ἱκανότης αὐτῶν εἰς τὴν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης εἰς τε τὸν προφορικὸν καὶ τὸν γραπτὸν λόγον, διότι, ὡς γνωστὸν, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι μία τῶν τελειότερων ὑπὸ ἐποψιν ἐκφραστικῆς δυνάμεως γλωσσῶν καὶ ἀποτελεῖ τὰς ρίζας καὶ τὴν πηγὴν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Διὰ τῆς ταύτης γλωσσικῆς κατάρτισεως τῶν μαθητῶν ἐξυψοῦνται παραλλήλως καὶ αἰ νοητικαὶ λειτουργίαι αὐτῶν καὶ καλλιεργεῖται ἡ σκέψις των. Ἐπὶ τούτοις ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι μόνον φορεὺς ἀξιών, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀξίαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν, διὰ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν βίωσιν αὐτῆς περὶ αὐτῆς τὸ πνεῦμα καὶ ἀπκεί γενικωτέρῃ παιδευτικῇ ἐπίδρασιν (Σκοπὸς γλωσσικὸς, εἰδολογικὸς, παιδευτικὸς).

β) Διὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται ἡ μύησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐρμηνείας γενικώτερον καὶ καθίστανται οὗτοι ἱκανοὶ νὰ εἰσδύουν εἰς τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κρύπτεται ὑπὸ τὰ ἐκφραστικὰ σύμβολα, νὰ κατανοοῦν καὶ νὰ ἐρμηνεύουν τὰ δημιουργήματα τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης, νὰ ἐρμηνεύουν καὶ νὰ ἀναβίουν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰ κλασσικὰ ἔργα βιώματα. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἐργασία τῆς ἐρμηνείας ἀσκεῖται οὐχὶ παθητικῶς ἢ μονομερῶς διὰ μιᾶς μόνον ψυχικῆς λειτουργίας, ἀλλὰ δι' ἐνεργητικῆς συμμετοχῆς ὅλων τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, διὰ τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται ὅχι μόνον ἐξύψωσις τῶν νοητικῶν λειτουργιῶν τοῦ μαθητοῦ, ἀλλὰ καὶ γενικωτέρα πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ καλλιέργεια αὐτοῦ, ἥτις παραμένει ὡς μόνον

μὴν παιδευτικὴν ἀποτέλεσμα (Σκοπὸς εἰδολογικὸς — παιδευτικὸς).

γ) Διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν θαυμαστῶν ἐπιτευγμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς ὅλους τοὺς τομείς τῆς πολιτικῆς δράσεως καὶ τῆς πολιτιστικῆς δημιουργίας, διὰ τῆς προβολῆς τῆς δράσεως καὶ τῆς θυσίας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεγάλων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν συνειδητοποιήσεως τῆς μερίστης πνευματικῆς εἰσφορᾶς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σημερινοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀναπτύσσονται καὶ καλλιεργοῦνται εἰς τοὺς μαθητὰς ὅχι μόνον συναισθήματα ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας διὰ τοὺς ἐνδόξους προγόνους, ἀλλὰ καὶ ἡ συνείδησις τῆς εὐδύνης καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, τῶν ἀπορρεουσῶν ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐθνικῆς κληρονομίας, διὰ τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Οὕτω καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ιστορικὴ μνήμη (Σκοπὸς ἐθνικὸς—φρονηματιστικὸς).

δ) Διὰ τῆς προβολῆς εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ἀνθρώπου—πολίτου, ὅπως τὸν συνέλαβον διὰ τοῦ πνεύματός των καὶ τὸν ἐπραγματοποίησαν εἰς τὸν δημόσιον βίον των οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν καλυτέρων ὑποδειγμάτων καὶ κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερον τρόπον ἡ πολιτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν (Σκοπὸς πολιτικὸς—φρονηματιστικὸς).

ε) Διὰ τῆς διδασκαλίας ἀνυπερβλήτων προτύπων ὑπὸ ἐποψιν περιεχομένου, δομῆς καὶ μορφῆς εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς Λογοτεχνίας καὶ διὰ τῆς γνωριμίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ἀπαρμιλλῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἐπιτυγχάνεται ἡ αἰσθητικὴ καὶ ἡ λογοτεχνικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν καὶ καλλιεργεῖται τὸ διαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὸ ὡραῖον καὶ εἰδικώτερον πρὸς τὴν Λογοτεχνίαν, ἀρχαίαν καὶ νέαν, ἑλληνικὴν καὶ ξένην (αἰσθητικὴ—λογοτεχνικὴ ἀγωγή).

στ) Διὰ τῆς ἀναβιώσεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν κλασσικῶν συγγραμμάτων, τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ κλασσικὰ κείμενα ἀνθρωπιστικῶν ἀξιών καὶ ἀνθρωποπλαστικῶν δυνάμεων, διευρύνεται ὁ πνευματικὸς ὀρίζων τῶν μαθητῶν καὶ ἐξυψοῦται τὸ πνεῦμα των, καλλιεργοῦνται αἱ ἰδιαιτέραι ἰδιότητες τῆς ψυχῆς των ἀναπτύσσονται ἐν ἀρμονίᾳ ὅλας αἱ ψυχοφυσικαὶ ἰδιότητες καὶ δυνάμεις των, ὑψοῦται ὁ νοῦς, ἐξευγενίζεται τὸ ἦθος, διαπλάσσεται ὁ χαρακτήρ, ἀναπτύσσεται καὶ μορφοῦται ἡ προσωπικότης των (ἀνθρωπιστικὴ μόρφωσις, ἀνθρωπιστικὴ παιδεία).

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐξ ἐγκεκριμένου Ἀνθολογίου ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων κλασσικῶν καὶ μετακλασσικῶν. Σημειοῦνται ἐνδεικτικῶς τὰ ἔργα καὶ οἱ συγγραφεῖς, ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ συντεθῇ τὸν Ἀνθολόγιον: Λυσίας, Ξενοφῶν, Αἰσώπειοι μῦθοι, Στρατηγήματα Πλουτάρχου, Βιβλιοθήκη Ἀπολλοδώρου, Ποικίλη Ἱστορία Αἰλίου, Νεκρικοὶ διάλογοι καὶ Ἐνύπνιον Λουκιανού, Ἀποφθέγματα Πλουτάρχου.

Τῆς διδασκαλίας ἐκάστου συγγραφέως ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου θὰ προηγήται στοιχειώδης εἰσαγωγή περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ περὶ τοῦ ἐρμηνευομένου ἔργου του.

β) Γραμματικὴ. Βάσει λημμάτων ἐκ τῶν διδασκομένων περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου συστηματικὴ διδασκαλία τῶν κυριωτέρων γραμματικῶν φαινομένων τοῦ ἁπτικοῦ πεζοῦ λόγου ἐκ τοῦ φθολογολογικοῦ καὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς μέχρι τῆς συζυγίας τῶν εἰς -ω ρημάτων (βαρυτόνων καὶ συνηρημένων). Φθολογολογικόν: φθόγγοι, γράμματα, διφθόγγοι, συλλαβὰς, συλλαβισμός, πνεύματα καὶ τόνοι, κανόνες τονισμού, ἀτόνοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σημεία στίξεως καὶ ἄλλα σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, πάθη φθόγγων (φωνη-

έντων, διφθόγγων, συμφώνων). Τυπικόν: μέρη τοῦ λόγου. πτώσεις, γένος, ἀριθμός, κλίσις, ἄρθρον. οὐσιαστικά. Α', Β', Γ' κλίσις οὐσιαστικῶν, ἐπίθετα καὶ κλίσις αὐτῶν, ἀνώμαλα ἐπίθετα, ἀνώμαλα οὐσιαστικά, ἀττικὸν οὐσιαστικά, παραθετικά (ὁμαλά—ἀνώμαλα), ἐπιρρήματα καὶ παραθετικά ἐπιρρημάτων, ἀντωνυμῖαι, ἀριθμητικά, ῥήματα, βαρύτονα ῥήματα φωνητολόγητα, βοηθητικά ῥήματα, κλίσις μετοχῶν, βαρύτονα ῥήματα εἰς -ω συμφωνόληπτα, συνηρημένα ῥήματα.

Ἡ διδασκαλία δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν διάταξιν τῆς ὕλης ἀλλὰ παιδαγωγικὴν πορείαν ἐκ τῶν ἀπλουστερων πρὸς τὰ συνθετώτερα, ἐκ τῶν εὐκολωτέρων πρὸς τὰ δυσκολώτερα. Εἰδικώτερον τὸ φθολογικὸν θὰ διδασκῇ, ἀφοῦ προχωρήσῃ ἀρκούντως ἡ διδασκαλία τοῦ τυπικοῦ. Ἡ διδασκαλία τῶν ῥημάτων θὰ χωρῇ παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου.

γ) Συντακτικόν. Βάσει τῶν διδασκομένων περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν τῶν ἀπλουστερων φαινομένων τῆς ἀττικῆς συντάξεως (πρότασις καὶ ὅροι τῆς προτάσεως· κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις· κατὰ παράταξιν καὶ κατ' ὑπόταξιν σύνθεσις τῶν προτάσεων· τὸ ἀπαρέμφατον· ἡ μετοχή· τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, τοῦ ἀπαρεμφάτου, τῆς μετοχῆς· ἀντικείμενον· ἡ δοτική, ἡ γενική, ἡ αἰτιατική ὡς ἀντικείμενον καὶ πτωτικὸς προσδιορισμός· δυνητική ὀριστική καὶ δυνητικὴ εὐκτική).

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἐρμηνεία νοεῖται ἡ πρώτη θεώρησις τῆς περικοπῆς διὰ τῆς ἀναγνώσεως, ἡ ἀπόδοσις εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν τῆς σημασίας τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, ἡ πραγματολογικὴ ἐρμηνεία μόνον ὅπου παρίσταται ἀνάγκη διὰ τὴν κατανόησιν, ἡ μετάφρασις εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ περιεχομένου καὶ ἡ διατύπωσις αὐτοῦ εἰς περίληψιν. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ θὰ δίδεται εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν πρὸς ὁρθὴν ἄρθρωσιν, καλὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἔκφρασιν.

Ἡ διδασκαλία τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν παραδειγμάτων καὶ θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν γραμματικῶν φαινομένων καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοιχῶν κανόνων (ἐπαγωγικὴ μέθοδος). Μετὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου, θὰ χρησιμοποιῆται καὶ ἡ παραγωγικὴ μέθοδος ὡς οἰκονομικώτερα, ὅπου εἶναι δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῆς ἐκ τῆς φύσεως τῆς διδασκομένης ὕλης.

Ἡ διδασκαλία τῶν συντακτικῶν φαινομένων θὰ ἔχῃ πρακτικὸν χαρακτῆρα.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς θὰ γίνεται ἀναφορὰ καὶ συσχετισμός πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ὅπου τοῦτο καθίσταται δυνατόν ἐκ τῆς φύσεως τῆς διδασκομένης ὕλης καὶ ἐκ τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῶν γραμματικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν (προφορικαὶ καὶ γραπταὶ) πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῆς διδασκομένης ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἀπαραίτητοι. Μεταξὺ τούτων ἡ ἀπομνημόνευσις τοῦ ἀρχαίου λεξιλογίου καὶ ἡ μεταφορὰ λέξεων, φράσεων, προτάσεων καὶ μικρῶν περιόδων ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ ἀντιστρόφως, κατ' ἀρχὰς μὲν προφορικῶς, ἔπειτα δέ, μετὰ τὴν σχετικὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν, καὶ γραπτῶς.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ διβλίου τῆς Γραμματικῆς.

Διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνωνται λήμματα καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν φρασιολογίαν, ἡ ὅποια εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς μαθητὰς ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν τῶν ζώων· π.χ. πάντων καὶ πασῶν... εἰρήνη ὑμῖν... τοῖς ἱερεῦσι, τοῖς βασιλεῦσι... παράσχοι Κύριε, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, μεθ' ἡμῶν γενοῦ. Θεοῦ Κύριε, εὐφρανέσθω τὰ οὐράνια... κλπ.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία, ὡς ἀνωτέρω, θὰ γίνεται κατ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Β'. 1) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου ἐκ δοκίμου ἐγχεκριμένης μεταφράσεως πρὸς ἄμεσον εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν ποιήσιν τοῦ Ὀμήρου. Θὰ προηγηθῇ σύντομος εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς Ὀδυσσεΐας.

2) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἱστοριῶν τοῦ Ἡροδότου.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὡραι 3.

α) Γραμματικὴ: Συστηματικὴ διδασκαλία τῆς ὑπολοίπου ὕλης τῆς Γραμματικῆς τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐτυμολογικοῦ, βάσει λημμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶν περικοπῶν τοῦ Ἀνθολογίου τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, διδασκομένων μὲ λίαν γοργὸν ρυθμὸν (ἀνάγνωσις, ἄμεσος κατανόησις καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις περιεχομένου, ἐπισήμανσις σχετικῶν λημμάτων).

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων δύναται νὰ ἐφαρμόζηται καὶ ἡ παραγωγικὴ, ἡ ἀναλογικὴ καὶ ἡ κατασκευαστικὴ μέθοδος καὶ νὰ γίνεται συσχετισμός καὶ σύγκρισις πρὸς τὰ ἀντίστοιχα γραμματικὰ φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, τὰ ὅποια γνωρίζουν ἤδη οἱ μαθηταὶ ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς καθαρῆς εἰς τὴν Α' τάξιν.

Ποικίλαι γλωσσικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἀλλὰ συνθετώτερα.

β) Συντακτικόν: Διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν συντακτικῶν φαινομένων, ἡ γνώσις τῶν ὁποίων εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐν τῇ τάξει ἐρμηνείαν συγγραφέων (ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐν τῇ Α' τάξει σχετικῆς διδακτικῆς ἐργασίας). Σημειοῦνται ἐνδεικτικῶς τὰ διδακτέα συντακτικὰ φαινόμενα: Συμφωνία τῶν ὁρων τῆς προτάσεως, ὀνομαστικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί, σύνταξις παραθετικῶν, ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί, σύνταξις τῶν κυριωτέρων προθέσεων, γενικὴ ἀπόλυτος, ἀπρόσωπα ῥήματα, ἡ χρῆσις τῆς Εὐκτικής.

Β'. Διδασκαλία κειμένων (συγγραφέων). Ὡραι 3.

α) Εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ξενοφῶντος, ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν ὁμαλωτέρων καὶ εὐκολωτέρων κεφαλαίων τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος. Διὰ τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας βαθυτέρα ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου πρὸς πλήρη κατανόησιν καὶ βίωσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληροῦται δι' ἀναγνώσεως γλαφυρῶν περιλήψεων ἢ μεταφράσεως τῶν μὴ ἐρμηνευμένων κεφαλαίων οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας τοῦ ἔργου νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ πλήρη καὶ σαφὴ εἰκόνα τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου ὡς ἱστορικῆς συγγραφῆς (κατὰ τὸ Α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος (κατὰ τὸ Β' τετράμηνον).

Ἡ ἐπὶ τῶν κειμένων ἐρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληροῦται μὲ ποικίλας γλωσσικὰς ἀσκήσεις, σκοπούσας εἰς τὴν ἀσφαλὴ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

γ) Μετὰ κατάλληλον εἰσαγωγὴν ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου ἐκ δοκίμου μεταφράσεως.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ τῶν συγγραφέων τοῦ Πλουτάρχου τῶν βίων τοῦ Λυκούργου, τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Περικλέους ἐκ γλαφυροῦς φιλολογικῆς μεταφράσεως.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὡραι 2.

α) Γραμματικὴ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων καὶ ἀδυναμιῶν τῶν μαθητῶν ἐν τῇ γνώσει τῶν γραμματικῶν φαινομένων τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου ἐπανεξέ-

τασις τῶν σχετικῶν φαινομένων τῆς Γραμματικῆς καὶ ἀσκήσεις ἐμπειρίας αὐτῶν. Σύγκρισις ἀντιστοίχων γραμματικῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἀρχαίας καὶ σχετικαὶ ἀσκήσεις, ἰδίως ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ, ὡς καὶ γλωσσολογικῇ ἐρμηνείᾳ ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων, πρὸς συνειδητοποίησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀδιαλείπτου συνεχείας καὶ ἐνότητος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

β) **Συντακτικόν.** Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων ἐκ τῶν διδασκέντων πρακτικῶς εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις ἐπὶ τῇ βάσει καταλλήλων παραδειγμάτων, λαμβανόμενων ἐξ ἡρμηνευμένων ἀττικῶν συγγραφέων. Προσπάθεια πρὸς βαθυτέραν ἐρμηνείαν ἐνίων συντακτικῶν φαινομένων. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς δομῆς τοῦ ἀρχαίου ἀττικῆς λόγου καὶ καταδείξεις τῆς ἀξίας αὐτοῦ διὰ τὴν λογικὴν καὶ καλλιεπῆ παράστασιν τῶν νοημάτων.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἀφορμᾶται ἐκ τῶν παραδειγμάτων καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν καὶ τῆς παρατηρήσεως θὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν συντακτικῶν φαινομένων, τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιστοίχων κανόνων.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκόμενων συντακτικῶν φαινομένων εἶναι ἀπαραίτητοι. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι: μεταφορὰ φράσεων, προτάσεων, περιόδων καὶ χωρίων ὁλοκληρῶν ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ ἐκ τοῦ νέου εἰς τὸ ἀρχαίον, ποσορικῶς καὶ γραπτῶς, μετατροπὴ περιόδων δι' ἄλλαγῆς τοῦ προσώπου τῶν ρημάτων, διὰ μεταβολῆς τῆς συντάξεως ἀπὸ ἐνεργητικῆς εἰς παθητικὴν καὶ ἀνάπαλιν κλπ.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τοῦ Συντακτικοῦ.

Β'. **Ἑρμηνεία κειμένων** (συγγραφέων).

Ὡραι 4.

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τοῦ Ἀνθολογίου ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων, κλασσικῶν καὶ μετακλασσικῶν κατὰ τὸ Α' τετράμηνον. (Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφών. Διόδωρος Σικελιώτης. Πλούταρχος. Ἀρριανός. Πολύβιος. Στράβων, Πausanias).

Τῆς διδασκαλίας ἐκάστης περικοπῆς θὰ προηγῇται σύντομος εἰσαγωγὴ περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων του. Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐργασία θὰ συμπληρῶται μὲ ἀνάγνωσιν ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων τοῦ ἐρμηνευομένου ἔργου. Κατὰ τὰ τελευταῖα μαθήματα θὰ γίνῃ συνθετικὴ θεώρησις τῶν διδασκέντων ἱστορικῶν συγγραφέων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ σαφὴ εἰκόνα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστοριογραφίας καὶ τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν αὐτῆς συγγραφέων.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐκ τῶν μικρῶν δικανικῶν λόγων τοῦ Λυσίου (π.χ. ὑπὲρ Ἀδυνάτου, Δέμου καταλύσεως ἀπολογία, περὶ Σηκοῦ, ὑπὲρ Μαντιλεωκλ.) καὶ ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐκ τῶν μικροτέρων συμβουλευτικῶν ἢ ἐπιδεικτικῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους (πρὸς Δημόνιον, πρὸς Νικολέα, Εὐαγόρας, Περὶ εἰρήνης κλπ.) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας ἐπὶ ἐκάστου λόγου θὰ γίνῃ συνολικὴ θεώρησις τοῦ λόγου πρὸς σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν πλήρους καὶ σαφοῦς εἰκόνης τῆς ἐπιχειρηματολογίας, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ ρητορικοῦ ὅρους καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν τοῦ λόγου. Συνολικὴ θεώρησις τῶν διδασκέντων ρητορικῶν λόγων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ σαφὴ εἰκόνα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ρητορικῆς καὶ τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων αὐτῆς.

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ γλαφυρᾶς φιλολογικῆς μετὰφράσεως τοῦ Παναγυρικοῦ τοῦ Ἰσοκράτους ἢ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείας τοῦ Εὐριπίδου κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐν τῇ τάξει ἐργασία θὰ σκοπῇ εἰς τὴν πλήρη ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ ἱεολογικοῦ καὶ ἀξιολογικοῦ περιεχομένου τῶν διδασκόμενων συγγραφέων, ὡς καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ λόγου.

(ἐννοιολογικὴ σαφήνεια, ἀκρίβεια καὶ πληρότης, παραστατικότητα καὶ ἐποπτικότητα, γλαφυρότης, συντομία, πυκνότης κλπ), ὅσον τοῦτο καθίσταται δυνατόν ἐκ τῆς ἀντιληπτικότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης. Θὰ συμπληρῶται δὲ ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐργασία μὲ ποικίλας γλωσσικὰς ἀσκήσεις, ἀποβλεπούσας εἰς τὴν ἐπαρκῆ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν εὐχερῆ κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. (Ὡς ἐν τῇ Β' τάξει καὶ ἐπὶ πλέον ἀπόδοσις τῆς περιλήψεως τῶν ἐρμηνευομένων ἐνοτήτων εἰς τὴν ἀρχαίαν, μετὰφρασις ὀλιγοστίχου κειμένου τῆς ἀπλῆς καθαιρεούσης εἰς τὴν ἀρχαίαν).

2. **Γραμματολογία.** Συμπλήρωσις, ἐπέκτασις καὶ ταξινόμησις τῶν γραμματολογικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια ἐδιδάχθησαν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν συγγραφέων, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ σύντομον καὶ περιεκτικὴν εἰκόνα τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς λογοτεχνίας.

ΤΑΞΙΣ Α', Β', Γ'.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἀνάγνωσις ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀφηγημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐξ ἐιδικῶν ἐγκειμένων σχολικοῦ βιβλίου πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν κόσμον. Τὰ ἀφηγήματα ταῦτα θὰ παρουσιάζωσι κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ γλαφυρόν, ὥστε νὰ εἶναι εὐχάριστα ἀναγνώσματα, εἰκόνας καὶ σκηνὰς ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν. Διὰ τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων προπαρασκευάζονται οἱ μαθηταὶ ὑπὸ ἐποψιν ψυχολογικὴν καὶ πραγματολογικὴν διὰ τὴν κατανόησιν τῶν διδασκόμενων ἀρχαίων συγγραφέων. Τὸ σχετικὸν βιβλίον πρέπει νὰ κοσμήται διὰ καταλλήλων εἰκόνων (ἐνδεικτικῶς σημειοῦνται κεφάλαιά τινα: Ὁ ὁμηρικὸς κόσμος, οἱ θεοί, οἱ ἥρωες, οἱ βασιλεῖς, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ. Αἱ Ἀθῆναι, οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται, οἱ μέτοικοι, οἱ δούλοι, οἱ ἄρχοντες, ἡ βουλὴ, ὁ Ἀρείος Πάγος, ἡ Πνύξ, ἡ Ἥλιαία, αἱ παλαίστραι, τὰ γυμναστήρια, τὰ Παναθήναια, τὸ θέατρον καὶ ἡ διδασκαλία δραμάτων, ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων, οἱ ἔφηβοι καὶ ὁ ὄρκος τῶν, ἡ Ἀκρόπολις, ὁ Κεραμεῖκος, τὰ δημόσια κτίρια, ἡ κατοικία, ἡ ἐνδυμασία κλπ. Ἡ Σπάρτη, οἱ Σπαρτιάται πολῖται, οἱ περίοικοι, οἱ εἰλωτες, οἱ ἄρχοντες, οἱ βασιλεῖς, ἡ γερουσία, οἱ ἔφοροι, ἡ ἀνατροφή τῶν νέων, ἡ στρατιωτικὴ ἀγωγή κλπ. Αἱ κυριώτεραι τῶν ἄλλων πόλεις καὶ ἡ ζωὴ εἰς αὐτάς. Αἱ πανελλήνιοι ἐορταὶ καὶ πανηγυρεῖς, τὰ μαντεῖα, τὰ θεραπευτήρια, οἱ ἐπὶ σφοῖ κλπ. κλπ.).

Τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ χρησιμοποιῇται καὶ διὰ τὰς τρεῖς τάξεις, δι' ἐκάστην δὲ τάξιν θὰ ἐπιλέγωνται τὰ κατάλληλα δι' αὐτὴν κεφάλαια.

Πρὸς ἐξοικονόμησιν χρόνου θὰ μελετῶσιν οἱ μαθηταὶ κατ' οἶκον ἐν ἡ πλείονα κεφάλαια κατὰ μάθημα καὶ ἐν τῷ σχολείῳ θὰ γίνεσθαι σχολιασμὸς καὶ ἀνάγνωσις τμημάτων, ἢ καὶ ὀλική, ἀναλόγως τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ διατιθεμένου χρόνου.

ΤΑΞΙΣ Δ'. (Ὡραι 7 ἑβδομαδιαίως).

Α'. **Γλωσσικὴ διδασκαλία.** (Ὡραι 2 ἑβδομαδιαίως καὶ ὅλον τὸ ἔτος).

α) Συστηματικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων πρὸς ὁλοκληρῶσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Συντακτικοῦ, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκόμενων συντακτικῶν φαινομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τοῦ Συντακτικοῦ.

β) Ποικίλαι λεκτικαὶ ἀσκήσεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκέντων γλωσσικῶν φαινομένων.

Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν κειμένων τῆς Ἰωνικῆς διαλέκτου διδασκαλία τῶν ἰδιουτυπιῶν τῆς διαλέκτου ταύτης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἀττικὴν.

Γενικῶς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ συστηματικὴ καὶ οὐσιαστικὴ γλωσσικὴ διδασκαλία, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ μνησθῶν εἰς τὴν δομὴν τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ νὰ δύνανται νὰ κατανοῶν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς διὰ λελογισμένης χρήσεως βοηθημάτων.

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).
Ὡραι 5 ἐβδομαδιαίως.

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν τοῦ Περὶ τοῦ στεφάνου λόγου τοῦ Δημοσθένους ἢ ἐνὸς Ὀλυνθίου καὶ ἐνὸς Φιλίππειου τοῦ αὐτοῦ ρήτορος κατὰ τὸ Α' τετράμηνον. Τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας θὰ προηγηθῇ κατάλληλος εἰσαγωγὴ, ἀπαιτούμενη διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ λόγου. (Ὡραι 3) (1).

Γλωσσικὴ, πραγματικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐρμηνευομένων ἐνοτήτων πρὸς πλήρη κατανόησιν καὶ βίωσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ τῶν μορφολογικῶν στοιχείων αὐτῶν.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας, συνολικὴ θεώρησις τοῦ λόγου πρὸς σχηματισμὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν πλήρους καὶ σαφούς ἀντιλήψεως περὶ τῆς ἐπιχειρηματολογίας, τῆς διαφωρίσεως, τοῦ ὕψους καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτοῦ.

Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Ἰσοκράτης ὡς πολιτικοὶ καὶ ρήτορες. Σύγκρισις τῶν μέχρι τοῦδε διδασθέντων ρητόρων πρὸς συναγωγὴν συμπερασμάτων διὰ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ρητορικὴν. τὰ εἶδη αὐτῆς καὶ τοὺς κυριωτέρους ἐκπροσώπους ἐκάστου εἶδους: Ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Δημοσθένης, ὡς ρήτορες: ὁ κλών τῶν Ἀττικῶν ρητόρων.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου. ἐξαιρουμένων τῶν δημηγοριῶν. κατὰ τὸ Β' τετράμηνον. Γλωσσικὴ, πραγματικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐρμηνευομένων ἐνοτήτων ὡς ἀνωτέρω. Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίαν δι' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας ἐκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων τῶν μὴ ἐρμηνευομένων ἐνοτήτων. Μῦθους τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἱστορικὴν τέχνην τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὸ προσωπικὸν ὕψος τοῦ λόγου του. Σύγκρισις τοῦ Θουκυδίδου πρὸς τοὺς λοιποὺς διδασθέντας ἱστορικοὺς συγγραφεῖς. Συμπλήρωσις τῆς ἐνοήσεως τῆς ἱστοριογραφίας. (Ὡραι 3).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ραψωδιῶν τῆς Ὀδυσσεύς καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος (Α' τετράμηνον ὥραι 2, Β' τετράμηνον ὥραι 1). Γλωσσικὴ, πραγματικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐρμηνευομένων ἐνοτήτων. Τὰ πρόσωπα, ὁ ὁμηρικὸς πολιτισμὸς, ἡ γλῶσσα τοῦ Ὀμήρου. Κατακριτικὸς ὁμηρικὸς λεξιλογίου. Τεχνικαὶ στοιχεῖα τοῦ ὁμηρικῶν πολιτισμοῦ. Ἡ ἐποπτικότης τῶν λέξεων, τῶν ἐκφράσεων, τῶν εἰκόνων τοῦ Ὀμήρου: τὸ ὁμηρικὸν μέτρον. Μῦθους τῶν μαθητῶν εἰς τὰ παιδευτικὰ στοιχεῖα καὶ τὴν ὅλην ποιητικὴν ἄξιαν τοῦ Ὀμήρου. Ὁδύσεια, τὸ ἔπος τοῦ νόστου τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Λεωκράτους λόγου τοῦ Λυκούργου ἐκ δοκίμου φιλολογικῆς μεταφράσεως κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

2. Γραμματολογία. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν κειμένων θὰ παρέχονται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαιτούμενα κατὰ περίπτωσιν στοιχεῖα ἐκ τῆς Γραμματολογίας.

ΤΑΞΙΣ Ε'. (Ὡραι 7 ἐβδομαδιαίως).

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὡραι 2 ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος. α) Ἐπ' εὐκαιρίᾳ διαπιστουμένων ἐλλείψεων καὶ ἀδυναμιῶν τῶν μαθητῶν συμπλήρωσις τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας διὰ ποικίλων ἀσκήσεων. Ἐπίμονος προσπάθεια διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν. Σύγκρισις Ἰωνικῆς καὶ Ἀττικῆς διαλέκτου, γλωσσολο-

β) Κατὰ τὸ Α' τετράμηνον τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1969-1970 θὰ διδασθῇ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ὁ κατὰ Λεωκράτους λόγος τοῦ Λυκούργου ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους.

γ) Ἑρμηνεία τῶν κυριωτέρων γλωσσικῶν φαινομένων. Σύγκρισις γλωσσικῶν φαινομένων (γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν) πρὸς ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νέας ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς, γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ τῆς ἀντιστοίχου διδασκαλίας, ἔτι δὲ συγκρίσεις πρὸς γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς γλωσσικὰ φαινόμενα τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς, ἐφ' ὅσον ὁ διδάσκων γνωρίζει καλῶς τὰς γλώσσας ταύτας. Εἰδικὴ προσπάθεια διὰ τὴν πλήρη κατανόησιν καὶ τὴν ἀφομοίωσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἰδιαίτερας δομῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου, ὥστε νὰ ἀποκτήσουν οὗτοι τὸ γλωσσικὸν αἶσθημα τοῦ ἀρχαίου λόγου ἀκουστικῶς καὶ ὁπτικῶς.

β) Θεματογραφία: Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν περικοπῶν ἐξ ἀδιδάκτων κειμένων τοῦ πεζοῦ Ἀττικῶν λόγου, ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν καὶ μεταφορὰ τῶν εἰς τὴν Νέαν ἑλληνικὴν. Αἱ περικοπαὶ αὗται πρέπει νὰ ἔχωσιν αὐτοτελὲς νόημα καὶ νὰ προσφέρονται διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. Ἀσκήσεις μεταφράσεως περικοπῶν ἄλλων νεοελληνικῶν κειμένων τῆς καθαρρευούσης εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν. Γυμνάσματα τῶν μαθητῶν διὰ τὴν σύνταξιν μικρῶν ἐκθέσεων καὶ ἐπιστολῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).

Ὡραι 5 ἐβδομαδιαίως.

1. α) Μετὰ κατάλληλον εἰσαγωγὴν εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ Κρίτωνος κατὰ τὸ Α' δίμηνον (ὥραι 3 ἐβδομαδιαίως). Γλωσσικὴ, πραγματικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει. Κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ταύτην καὶ εἰς τὴν τελικὴν φάσιν αὐτῆς θὰ ὁδηγοῦνται οἱ μαθηταὶ καὶ πέρα τοῦ πραγματικοῦ περιεχομένου εἰς τὴν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου ἐκάστης ἐνότητος. Πρὸς ταῦτα αἱ ἐνότητες θὰ προσφέρονται κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συνολικῆς τητος καὶ ἀναλόγως τοῦ φιλοσοφικοῦ τῶν περιεχομένου. Μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐνοτήτων θὰ γίνῃ συνολικὴ θεώρησις τοῦ διαλόγου, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἀκριβῆ ἀντίληψιν τῆς ἐξελικτικῆς πορείας τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως ἐν τῷ διαλόγῳ, τοῦ ἥδους τῶν διαλεγομένων προσώπων, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ διαλόγου, τῆς λογοτεχνικῆς χάριτος αὐτοῦ. Μικραὶ πραγματεῖαι τῶν μαθητῶν ἀναπτύσσουσαι φιλοσοφικὰς σκέψεις καὶ διδάγματα ἐκ τοῦ διαλόγου: χαρακτηρισμὸς τῶν προσώπων, ἴδιον τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Κρίτωνος κατ' ἀντιπαράβολήν.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς δημηγορίας τοῦ Θουκυδίδου ἐκ τῶν ἀπλουστέρων κατὰ τὸ Β' δίμηνον καὶ μετὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος. (3 ὥραι ἐβδομαδιαίως). Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία αὐτῆς, ὡς ἀνωτέρω. Κατανόησις καὶ χαρακτηρισμὸς τῆς ἰδιομορφίας (ἰδιουτυπίας) τῶν δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς λόγους τῶν ρητόρων καὶ τὴν ἱστορικὴν ἀφήγησιν τῶν ἱστορικῶν συγγραφῶν.

γ) Μετὰ περιεκτικὴν ἀλλὰ σαφὴ εἰσαγωγὴν εἰς τὰ σχετικά πρὸς τὸ ἀρχαῖον δράμα καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου (Ἰωνίς, ἢ ἐν Αὐλίδι, Ἰεργένεια ἢ ἐν Ταύροις, Τρωάδες) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον. (3 ὥραι ἐβδομαδιαίως). Γλωσσικὴ, πραγματικὴ, νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία κατὰ ἐνότητάς, ὡς ἀνωτέρω κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος, μετὰ προσρμογὴν εἰς τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τοῦ δράματος. Αἱ ἐνότητες θὰ καθορίζονται ἕσπει τῆς δραματικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὴν ἐρμηνευτικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἐνοτήτων, ψυχολογία τῶν προσώπων, ἐρμηνεία τῶν δραματικῶν καταστάσεων, παρακολούθησις καὶ κατανόησις τῆς οἰκονομίας τοῦ δράματος, τῆς σκηρικῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ. Στοιχειώδης εἰσαγωγὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μετρικὴν κατασκευὴν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ δράματος καὶ ἀσκήσεις αὐτῶν εἰς τὴν ἑμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας ὅλων τῶν ἐνοτήτων συνολικὴ θεώρησις τοῦ δράματος πρὸς πλήρη κατανόησιν τοῦ μύθου καὶ τῆς πλοῆς αὐτοῦ, τῶν στοιχείων, τὰ ὅποια συνθέτουν τὸ δράμα, τῶν μερῶν αὐτοῦ, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς του, τῶν δραματικῶν συγκρού-

σεων, τῶν δραματικῶν προσώπων καὶ καταστάσεων, τῆς σκη-
νικῆς οἰκονομίας, τοῦ ἰδεολογικοῦ τοῦ περιεχομένου, τῶν δρα-
ματικῶν ἐν γένει στοιχείων, τῆς ποιητικῆς τοῦ ἀξίως. Τελι-
κὸς σκοπὸς τῆς ὅλης ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας πρέπει νὰ εἶναι
ἡ κατανόησις καὶ βίωσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς δραματικῆς
οὐσίας τοῦ ἔργου.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς Ἰλιάδος (ἐπὶ μίαν ὥραν
ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος). Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργα-
σία καὶ ποιήματα ἐργασίαι τῶν μαθητῶν ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει
κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀδυσσεύς.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέ-
τρου καὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἑμμετρον ἀνάγνωσιν.
ὁμηρικὴ γλῶσσα καὶ ὁμηρικὴ γραμματικὴ.

Ἡ Ἰλιάς ὡς τὸ ἔπος τῆς πολέμικῆς ἀρετῆς τῶν Ἑλλή-
νων. Ἀνασκόπησις τῶν διδαχθέντων περὶ Ὀμήρου καὶ ὁμη-
ρικῶν ἐπῶν. Ὁ Ὅμηρος, ὁ ὁμηρικὸς πολιτισμὸς. Τὰ ὁμη-
ρικὰ ἔπη ὡς ἀπεικονίσεις τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων, τοῦ ψυχικοῦ
κόσμου γενικώτερον τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἐν συγ-
κρίσει πρὸς μεταγενέστερα καὶ νεώτερα ἔπη. Τὰ παιδαγωγικά
στοιχεῖα καὶ ἡ ποιητικὴ ἀξία τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν. Τὰ ὁμη-
ρικὰ ἔπη ὡς ἀνυπέρβλητα πρότυπα τοῦ εἶδους. Ἡ ἐπίδρασις
τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὴν μεταγενεστέραν καὶ τὴν νεωτέ-
ραν λογοτεχνίαν. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὰς
εἰκαστικὰς τέχνας καὶ δὴ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστικὴν.

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῆς
Ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐκλεκτῶν
Περικλοπῶν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφώντος (ἐπὶ
μίαν ὥραν ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ φιλοσοφικοῦ
περιεχομένου τῆς ἐνότητος ἐκ τῆς μεταφράσεως, ὅα γίνεται
προσεκτικὴ κατ' ἐννοιαν ἀνάγνωσις τοῦ πρωτοτύπου κειμένου
πρὸς ἄμεσον εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ πνευματικὸν
περιεχόμενον τῆς ἐνότητος. Μετὰ τὴν ὁλοκληρώσιν τῆς διδα-
σκαλίας ταύτης συμπεράσματα: Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφὼν ὡς
μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους καὶ πηγαὶ διὰ τὴν γνῶσιν τῆς φιλο-
σοφίας αὐτοῦ. Ὁ Σωκράτης καὶ οἱ σοφισταί.

2. Γ ρ α μ μ α τ ο λ ο γ ί α. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν κει-
μένων ὅα παρέχονται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαραίτητα κατὰ
περίπτωσιν γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ' (Ὁραὶ 8 ἐβδομαδιαίως).

Α'. Γ λ ω σ σ ι κ ῆ δι δ α σ κ α λ ί α. (Ὁραὶ 2 ἐβδομα-
διαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος). Γλωσσικὴ διδασκαλία ἐπ' εὐ-
καιρίᾳ καὶ θεματογραφία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Ἐξέτασις τῶν
ἰστορικῶν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων ἐπ' εὐκαιρίᾳ
τῆς διδασκαλίας ἀντιστοίχων κειμένων. Σχετικαὶ συγκρίσεις
καὶ γλωσσολογικὴ ἐρμηνεία. Μετατροπὴ λέξεων, φράσεων,
περιοδῶν, ἐνοτήτων τῶν ἄλλων διαλέκτων εἰς τὴν Ἀττικὴν.
Περισσότερον συστηματικὴ ἢ θεματογραφία.

Β'. Ἑ ρ μ η ν ε ί α κ ε ι μ ῆ ν ω ν (σ υ γ γ ρ α φ ῶ ν).

(Ὁραὶ 6 ἐβδομαδιαίως).

1. α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς τραγωδίας τοῦ Σο-
φοκλέους κατὰ τὸ Α' τετράμηνον (Ἀντιγόνη, Οἰδίπους Τύ-
ραννος, Φιλοκτήτης), ὥραὶ 3 ἐβδομαδιαίως. Ἑρμηνευ-
τικὴ ἐπεξεργασία κατὰ ἐνότητος καὶ συνολικὴ θεώρη-
σις τῆς τραγωδίας, ὡς εἰς τὴν Ε' τάξιν κατὰ τὴν διδασκα-
λίαν δράματος τοῦ Εὐριπίδου. Ἡ γλωσσικὴ μορφή τῶν χορι-
κῶν καὶ τῶν διαλογικῶν μερῶν. Μετρικὴ ἀνάλυσις τοῦ δρά-
ματος καὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς ἑμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν
διαλογικῶν μερῶν. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν διδαχθέντων περὶ
τῆς γενέσεως τοῦ ἀρχαίου δράματος, τῶν εἰδῶν αὐτοῦ, τῆς δι-
δασκαλίας του, τῶν στοιχείων του, τῶν ἐκπροσώπων ἐκάστου
εἶδους. Ἐμβάθυνσις εἰς τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου
δράματος, τὴν δραματικὴν καὶ ποιητικὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Σύγ-
κρίσις τῶν δύο τραγικῶν ποιητῶν, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ
Εὐριπίδου, καὶ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς δραματικῆς
τέχνης ἐκαστέρου. Ἀνάλυσις τοῦ ὁρισμοῦ τῆς τραγωδίας κατ'
Ἀριστοτέλη. Ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος εἰς τὰς
εἰκαστικὰς τέχνας καὶ δὴ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν πλαστι-
κὴν. Ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος εἰς τὴν νεωτέραν δρα-
ματογραφίαν. Δράματα τῶν νεωτέρων χρόνων κατὰ μίμησιν τῶν

ἀρχαίων. Ἀνάγνωσις ἐνὸς ἀντιπροσωπευτικοῦ τούτων ὑπὸ τῶν
μαθητῶν κατ' οἶκον καὶ συγκρίσις πρὸς τὸ ἀρχαίον δράμα βά-
σει καὶ τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς μαθητὰς περὶ τοῦ νεωτέρου
δράματος ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν.

Μικραὶ πραγματεῖαι τῶν μαθητῶν ἐπὶ θεμάτων τοῦ ἀρχαίου
δράματος.

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδην Ἑπιτα-
φίου τοῦ Περικλέους, μετὰ κατ'ἀλλήλων εἰσαγωγὴν, κατὰ τὸ
Γ' δὴμηνον (ὥραὶ 4 ἐβδομαδιαίως). Γλωσσικὴ, πραγματικὴ,
νοηματικὴ, λογικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐνοτήτων.
Συνολικὴ θεώρησις τῆς δημηγορίας. Ἰδεολογικὸν περιεχόμε-
νον τῆς δημηγορίας. Ἀθήναι καὶ Σπάρτη, ὁ δημοσιεὶς καὶ
ιδιωτικὸς βίος ἐν αὐταῖς. Πολιτικὴ κοσμοθεωρία καὶ πολιτι-
κὴ πράξις εἰς ἑκατέραν τούτων. Συγκρίσεις πρὸς τὴν ἐξέλι-
ξιν τῆς πολιτικῆς ὁργανώσεως κατὰ τοὺς νεωτέρους καὶ νεω-
τάτους χρόνους. Ὁ ἄνθρωπος — πολιτὴς τῶν Ἀθηνῶν καὶ
τὸ αἶτομον — πολιτὴς τῶν νεωτέρων χρόνων. Τὸ ὄφος τῆς
δημηγορίας. Ἀντιστοιχία περιεχομένου καὶ ὅφους. Διδάγματα
καὶ βιώματα πολιτικῆς ἀγωγῆς ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς δη-
μηγορίας.

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων
ἐνὸς τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος (Πρωταγόρας, Γοργίας,
Φαίδων, Μενέξενος, Μένων) καὶ συμπλήρωσις τῆς διδα-
σκαλίας αὐτοῦ δι' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ὑπολοί-
πων κεφαλαίων ἐκ δοκίμου μεταφράσεως, κατὰ τὸ τελευταῖον
δὴμηνον (ὥραὶ 4 ἐβδομαδιαίως).

Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία κατὰ ἐνότητος, συνολικὴ θεώρη-
σις τοῦ διαλόγου, σχετικαὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ
Ε' τάξει κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κρίτωνος. Ἀνακεφαλαίω-
σις τῶν διδαχθέντων περὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἔργων του.
Ὁ Πλάτων ὡς φιλόσοφος καὶ λογοτέχνης. Ἡ ἀρχαία ἑλλη-
νικὴ φιλοσοφία.

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς
ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως. Ἑρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία ἐκά-
στου ποιήματος πρὸς κατανόησιν καὶ βίωσιν τῆς ποιητικῆς
του οὐσίας, τοῦ λυρισμοῦ του. Διαστολὴ τῆς λυρικῆς ποιήσεως
ἀπὸ τῆς ἐπικῆς καὶ διαιρέσις τῶν εἰδῶν τῆς ἀρχαίας λυρι-
κῆς ποιήσεως. Οἱ σπουδαιότεροι ἐκπρόσωποι ἐκάστου εἶδους.
Συγκρίσις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως πρὸς τὴν νεωτέ-
ραν, ἑλληνικὴν καὶ ξένην, καὶ προσδιορισμὸς τῶν ὁμοιοτήτων
καὶ τῶν διαφορῶν. Τὸ μέλος εἰς τὴν ἀρχαίαν λυρικὴν ποίησιν.
Ἐπίδρασις τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως εἰς τὴν λυρικὴν
ποίησιν τῶν Ρωμαίων (ὥραὶ 2 κατὰ τὸ Α' τετράμηνον καὶ 1
κατὰ τὸ δεύτερον).

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῶν
Περτῶν τοῦ Αἰσχύλου καὶ ἐκλεκτῶν περικλοπῶν ἐκ τῶν Βα-
τράχων τοῦ Ἀριστοφάνους κατὰ τὸ Α' τετράμηνον (ὥρα 1).

στ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ δοκίμου μεταφράσεως
ἐκλεκτῶν περικλοπῶν ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους (Ἡθι-
κὰ Νικομάχεια κ.λπ.) κατὰ τὸ Β' τετράμηνον (ὥρα μία).

2. Γ ρ α μ μ α τ ο λ ο γ ί α.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν κειμένων ὅα παρέχονται, κατὰ
περίπτωσιν, καὶ τὰ ἀπαραίτητα γραμματολογικὰ στοιχεῖα.

Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐργασία ὅα σκοπὴ εἰς τὴν πλήρη ὑπὸ τῶν
μαθητῶν κατανόησιν καὶ βίωσιν τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ ἀξιολο-
γικοῦ περιεχομένου καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ λόγου τῶν διδασκα-
μένων κειμένων. Πρὸς τοῦτο τὰ κείμενα ὅα προσφέρονται
κατὰ πλήρη ἐνότητος, χωρὶς τὸν τεμαχισμόν εἰς μικρὰ τμή-
ματα. Ἡ δὲ ἐρμηνευτικὴ ἐπ' αὐτῶν ἐργασία ὅα διεξάγεται με-
τρίῳν ρυθμῶν ὥστε ἡ διδασκαλία ἐκάστης ἐνότητος νὰ ὁλο-
κληρῶνται ἐντὸς τῆς διδακτικῆς ὥρας ἢ τοῦ διδακτικοῦ διώ-
ρου. Ὁλὸ συμπληρῶνται δὲ ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐργασία με-
ποιήσεως γλωσσικὰς ἀκρίβειας πρὸς ἐπαρκὴ κατάρτισιν τῶν
μαθητῶν διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου λόγου. Συστηματι-
κὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν λεξικῶν καὶ ἐρμη-
νευτικῶν βοηθημάτων. Μεθοδικὴ καθοδήγησις αὐτῶν εἰς τὴν
μεταφραστικὴν τῶν κειμένων ἐργασίαν πρὸς ἀπομνησίαν τῶν
ἀκατάλληλων (σφαλμάτων) μεταφράσεων. Ἡ χρῆσις τῶν ὁποίων
παρεμποδίζει τὴν αὐτενεργὸν ἐρμηνευτικὴν ἐργασίαν καὶ δυ-
σκολοῦει τὴν μύησιν εἰς τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τῶν κει-
μένων.

Ἡ ἐξέτασις δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τυποποιημένην μορφήν

τῆς ἀποδόσεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῶν μεμαυμένων διὰ μηχανικῆς μνήμης. ἀλλὰ νὰ ἀποτελῇ ἀνασύνθεσιν τῶν μεμαυμένων εἰς νέας μορφὰς διὰ πνευματικῆς αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν.

Ὁ διδάσκων δεῖν νὰ ἔχῃ προγραμματίσει τὴν διδασκαλίαν ἐργασίαν του, νὰ εἶναι ἀπολύτως ἐνήμερος τῶν ὁδηγίων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς τοῦ μαθήματος καὶ νὰ προσέργεται πάντοτε καλῶς προπαρασκευασμένους τὸσον ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν μεθόδου τῆς διδασκαλίας του κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Παιδαγωγικῆς.

Ἡ ἀπαιτήσις περὶ αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν δύναται κάλλιστα νὰ ἐκπονηθῇ κατὰ τὴν ἐρμηνευτικὴν ἐργασίαν, μετὰ τὴν μύησιν τῶν μαθητῶν εἰς αὐτήν. τῆς ὅλης διδασκαλίας ἐργασίας διεξυχομένης ὑπὸ τῶν μαθητῶν, τοῦ διδάσκοντος δὲ περιοριζομένου εἰς καθοδήγησιν, ἐλεγχον καὶ συμπληρώσεις.

Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων δεόν νὰ ἔχῃ ὡς κατακλιεῖδα τὴν ἀνθρωπιστικὴν ἐρμηνείαν. δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ βίωσις τῶν ἀποκρυσταλλωμένων εἰς τὰ κλασσικὰ κείμενα ἀξιών.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων κειμένων ἐκ μεταφράσεων εἰς τὸν ἀνώτερον κύκλον θὰ γίνεται ἐξ εἰδικῆς σχολικῆς ἐκδόσεως. ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνῃ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν σελίδος τὸ ἀρχαῖον κείμενον καὶ κάτωθι αὐτοῦ ὀλίγας ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις, ἐπὶ τῆς ἄλλης δὲ σελίδος τὴν μετάφρασιν.

ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Σκοπός.

Τελικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς ἱστορικῆς σκέψεως τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ κατανοοῦν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα κατὰ τὴν χρονικὴν διαδοχὴν καὶ ἀλληλουχίαν αὐτῶν, ἐν τῇ συναφεῇ καὶ τῇ ἀλληλεξαρτήσει των, καὶ νὰ ἐρμηνεύουν αὐτά, νὰ δύνανται νὰ κατανοοῦν, νὰ ἐρμηνεύουν καὶ νὰ ζοῦν (νὰ ἔχουν προσωπικὰ βιώματα) τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν, τὸ ἱστορικὸν γίγνεσθαι, διὰ τῆς κατανοήσεως δὲ, τῆς ἐρμηνείας καὶ τῆς ἀναδιώσεως τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος νὰ ἀντλοῦν ἐξ αὐτοῦ διδάγματα διὰ τὸ παρόν. Δηλαδή κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει ὁ μαθητὴς νὰ δύναιτο νὰ αἰσθανθῇ καὶ νὰ κατανοήσῃ δι' ὅλου τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ δυναμικοῦ του ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐν βιολογικὸν ὄν, ἀλλ' εἶναι ὄν ἱστορικόν, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν συναισθήσιν τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης διὰ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἱστορικοῦ ὄντος.

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας ἐπιδιώκονται καὶ ἐπιτυγχάνονται τὰ ἀκόλουθα παιδευτικὰ ἀποτελέσματα:

α) διὰ τῶν προσφερομένων ἱστορικῶν γνώσεων καὶ διὰ τῆς κριτικῆς καὶ βιωματικῆς ἐπεξεργασίας αὐτῶν καλλιεργοῦνται αἱ ψυχικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἱκανότητες τοῦ μαθητοῦ καὶ δημιουργοῦνται εἰς αὐτὸν προσωπικὰ βιώματα.

β) διὰ τῆς προβολῆς τῶν ἀξιολόγων ἐπιτευγμάτων τῶν προσωπικοτήτων τῆς ἱστορίας καὶ καταλλήλων ἱστορικῶν παραδειγμάτων, ὁδηγεῖται ὁ μαθητὴς εἰς αὐτογνωσίαν, ἀναπτύσσεται ἡ κοινωνικότης του καὶ δημιουργεῖται εἰς αὐτὸν ἡ διάθεσις προσωπικῆς εἰσφορᾶς τοῦ ὑπὲρ τοῦ κοινῆ ἀγαθοῦ, ἥτοι φρονιματίζεται ὁ μαθητὴς.

γ) διὰ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰς ἀξίας τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ ὡς πνευματικῶν δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀποκτᾷ ὁ μαθητὴς ἐξολογικὴν εὐαισθησίαν καὶ καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἐκτιμᾷ μὲ ἀντικειμενικότητα τὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ παγκοσμίου.

δ) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας γνωρίζει ὁ μαθητὴς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους μας διὰ μέσου τῶν αἰώνων, γνωρίζει τοὺς ἀγῶνας, τὰς περιπετείας, τοὺς κινδύνους, τοὺς ἥρωισμούς, τὰς θυσίας, τὰ κατορθώματα, οὕτω δὲ αἰσθάνεται ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς συνδεδεμένος πρὸς τὸ ἔθνος του καὶ καλλιεργεῖται τὸ ἐθνικὸν του φρόνημα.

ε) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας καὶ τῆς συναγωγῆς ἐξ αὐτῆς διδαγμάτων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀγωγή τῶν μαθητῶν ὡς μελλόντων πολιτῶν.

στ) διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῶν ἄλλων λαῶν γνωρίζει ὁ μαθητὴς τὴν ἱστορικὴν ζωὴν αὐτῶν, τὴν ψυχικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἰδιουστᾶσιν των, συνειδητοποιεῖ ὅτι ἡ ἱστορικὴ ζωὴ τῶν λαῶν ἐξελίσσεται μὲ ἀλληλεξάρτησιν καὶ ἀλληλοεπιδράσεις. οὕτω δὲ καταπολεμεῖται ἡ μισαλλοδοξία καὶ καλλιεργεῖται ἡ διάθεσις πρὸς διεθνή κατανόησιν καὶ συνεργασίαν.

ζ) διὰ τῆς καπανοήσεως καὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος βοηθεῖται ὁ μαθητὴς εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ παρόντος καὶ εἰς τὴν ὁμαλὴν προσαρμογὴν του πρὸς τὸ κοινωνικόν, τὸ πολιτικόν, τὸ ἐθνικόν καὶ τὸ πολιτιστικόν περιβάλλον καὶ παρακινεῖται πρὸς δημιουργικὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν τελουμένην ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ ἐργασίαν διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ παρόντος καὶ τὴν προετοιμασίαν τοῦ μέλλοντος.

η) διὰ τῆς κατανοήσεως τοῦ ἱστορικοῦ βίου γνωρίζει καὶ κατανοεῖ καλύτερον ὁ μαθητὴς τὸν δημιουργὸν καὶ φορέα τοῦ ἱστορικοῦ βίου, τὸν ἄνθρωπον, καὶ συνδέεται στενότερον δι' ἀγάπης πρὸς αὐτόν.

θ) διὰ τῆς προβολῆς τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ἀνθρώπου προβάλλονται εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ μαθητοῦ αἱ μεγάλαι δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου πρὸς κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς φύσεως, πρὸς αὐτοβελτίωσιν, πρὸς πνευματικὴν δημιουργίαν, οὕτω δὲ καλλιεργεῖται εἰς τοὺς μαθητὰς αἰσιοδοξία καὶ αὐτοπεποιθῆσις καὶ διευρύνεται ὁ ὀρίζων πρὸς δημιουργικὴν ἐλευθερίαν.

Οὕτω νοούμενον καὶ διδασκόμενον τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας καθίσταται μάθημα κατ' ἐξοχὴν φρονηματιστικόν καὶ ἀνθρωπιστικόν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (146 π.Χ.). Σύντομος ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν. Σύντομος Ῥωμαϊκὴ ἱστορία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΓΑΗΣ.

1. Εἰσαγωγή.

Σκοπὸς καὶ ὑποκείμενον τῆς ἱστορίας. Διαιρέσεις τῆς ἱστορίας εἰς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (ἀρχαία ἱστορία, μεσαιωνικὴ ἱστορία, ἱστορία νεωτέρων καὶ νεωτάτων χρόνων). Πηγὰί τῆς ἱστορίας. Παιδευτικὴ χρησιμότης τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας.

Ὁ ἐλληνικὸς χώρος. Ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς, Νῆσοι, Μεσόγειος. Παράγοντες ἐπικοινωνίας καὶ ἀπομονώσεως. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ γεωγραφικοῦ παράγοντος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων. Διαιρέσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἱστορίας εἰς ἱστορικὰς περιόδους.

II. ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Ἡ Ἑλλάς κατὰ τὰς ἐποχὰς τοῦ λίθου καὶ τοῦ χαλκοῦ.

Ὁ Αἰγαῖος πολιτισμός. Κρήτη, Κυκλάδες, Μυκήνη.

Ἡ καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἐγκατάστασις τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν φύλων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον.

Ἡ Κρήτη.

Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς.

Ὁ ἐλληνικὸς ἀποικισμός.

Ἡ παρακμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Πηγὰί διὰ τὴν περίοδον ταύτην (μνημεῖα-γραφῆ).

III. Οἱ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΛΑΟΙ.

Αἴγυπτος, Αἰγύπτιοι, Αἰγυπτιακὸς πολιτισμός.

Ἡ Μεσοποταμία: χώρα, λαοί, κράτη, πολιτισμοί (Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι).

Οἱ Ἑβραῖοι.

Οἱ Φοίνικες.

Μῆδοι καὶ Πέρσαι.

Μ. Ἀσία, Χετταῖοι.

IV. ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.

Γεωμετρική περίοδος.

Ὁμηρος καὶ Ἡσίοδος.

Εὐρυτέρα ἀποικιακὴ ἐξάπλωσις.

Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἀρχαίαν περίοδον. Ἡ Σπάρτη — Αἱ Ἀθῆναι, ἡ ὀργάνωσις τοῦ δημοσίου βίου, ἡ νομοθεσία (Δράκων — Σόλων).

Ὁ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνισμός.

Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὸ τέλος τοῦ ΣΤ' αἰῶνος (Πεισίστρατος, Πεισιστρατίδαι, Κλεισθένης).

Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν ἀρχαίαν περίοδον (θρησκεία, γλῶσσα, δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, τέχνη, γράμματα).

Παράγοντες τῆς ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς ἐνότητος τῶν Ἑλλήνων.

Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην περίοδον.

V. ΟΙ ΚΛΑΣΣΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (Ε' καὶ Δ' αἰὼν π.Χ.).

Α'. Μ η δ ι κ α.

Ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΣΤ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος.

Ἕλληνες καὶ δάρβαροι.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἰωνίας.

Τὸ Περσικὸν κράτος.

Οἱ Μηδικοὶ πόλεμοι (αἷτια, ἀφορμαί, πρώτη φάσις, δευτέρα φάσις, ἡγετικά καὶ προσωπικότητες τῶν Ἑλλήνων, κοσμοϊστορικῆς σημασίας μάχαι κλπ.).

Συμπεράσματα ἐκ τῶν Περσικῶν πολέμων.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Δύσεως καὶ ἡ κατ' αὐτῶν ἐπίθεσις τῶν Καρχηδονίων.

Β'. Ἡ λαμπρὰ πεντηκονταετία τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἑλλάς μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους.

Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι. Ἡ ἀνοδος τῶν Ἀθηναίων, ἡ Ἀθηναϊκὴ ἡγεμονία.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Περικλέους καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας (ἀρχαί, θεσμοί, κοινωνία, οἰκονομία κλπ.).

Γ'. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

Αἷτια καὶ ἀφορμαί. Ἀντίπαλοι παρατάξεις. Αἱ κύριαι φάσεις τῆς διεξαγωγῆς του. Τὸ τέλος του. Ἡ ἥττα καὶ ἡ πτώσις τῶν Ἀθηναίων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς θυμαγωγίας εἰς τὴν ἥτταν καὶ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηναίων.

Συμπεράσματα καὶ διδάγματα περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα. Ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα, ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι, τὰ γράμματα.

Αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Περικλῆς. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους.

Δ'. Ἡ ἡγεμονία τῆς Σπάρτης.

Αἱ Ἀθῆναι μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

Ἡ ἀνοδος τῆς Σπάρτης.

Ὁ μετὰ τῆς Περσίας πόλεμος.

Ὁ Κορινθιακὸς πόλεμος.

Ἡ Ἀνταλκίδειος Εἰρήνη.

Ἡ δευτέρα Ἀθηναϊκὴ συμμαχία.

Ε'. Ἡ ἡγεμονία τῶν Θεσπών.

Πελοπίδας καὶ Ἐπαμεινώνδας, ἡ μάχη τῶν Λεύκτρων, ἡ Μαντινεία μάχη.

Ἡ παρακμὴ τῶν πόλεων τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Δύσεως καὶ οἱ πόλεμοι αὐτῶν πρὸς τοὺς Καρχηδονίους.

Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα. Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι, τὰ γράμματα.

Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον τῶν κλασσικῶν χρόνων.

VI. Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.

Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας.

Φίλιππος ὁ Β' καὶ αἱ πόλεις τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος (ἱερὸς πόλεμος, μάχη Χαιρωνείας, Ἀθῆναι καὶ Φίλιππος, κοινὸν συνέδριον τῶν Ἑλλήνων κλπ.).

Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας (ἡ ἐκπαίδευσίς του, ἡ πολιτικὴ του).

Τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἴστρον.

Αἱ ἐκστρατεῖαι κατὰ τῶν Περσῶν καὶ αἱ κατακτήσεις του εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὰς κατακτηθεῖσας χώρας.

Ὁ θάνατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Τὰ πολιτιστικὰ ἀποτελέσματα τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ ἑλληνικὴν καὶ οἰκουμενικὴν θεώρησιν.

VII. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

Ἡ διαδοχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Οἱ πόλεμοι τῶν διαδόχων.

Ἡ δημιουργία τῶν Ἑλληνιστικῶν κρατῶν.

Οἱ Πτολεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου.

Οἱ Σελευκίδαι ἐν Ἀσίᾳ.

Ἡ Πέργαμος.

Ἡ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους. Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Μακεδονία, ἡ Ἡπειρος καὶ ὁ Πύρρος, ἡ Αἰτωλικὴ καὶ ἡ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Δύσεως.

Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικοὺς χρόνους: θρησκεία, γλῶσσα, παιδεία, ἐπιστήμη, γράμματα, τέχναι: τὰ νέα κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων.

VIII. ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἡ Ἰταλία, χώρα καὶ κάτοικοι.

Ἐτροῦσκοι καὶ Ἐτρουσκικὸς πολιτισμὸς.

Αἱ ἀπαρχαὶ τῆς Ρώμης.

Ὁ πρῶτος πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς βίος.

Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας.

Ρώμη καὶ Καρχηδόν, Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι.

Αἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις.

Πολίτευμα καὶ θεσμοί.

Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐπέκτασις τῆς Ρώμης.

Ἡ Ρώμη καὶ τὰ Ἑλληνιστικὰ κράτη.

Οἱ Μακεδονικοὶ πόλεμοι.

Ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Ρώμη καὶ Ἑλλάς. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Πηγαί.

Ἡ ἱστορία τῶν προϊστορικῶν χρόνων θὰ εἶναι σύντομος καὶ θὰ δίδεται κατὰ τρόπον ἀπλουστευμένον, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀντιληπτικότητα τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως αὐτῆς, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται νὰ ἔχουσιν ἀκόμη ἀκριβῆ παραστάσιν τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου. Τὸ αὐτὸ θὰ ἰσχύῃ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ τονισθῶν κυρίως τὰ στοιχεῖα τῆς προσφορᾶς των εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ αἱ πολιτιστικαὶ σχέσεις των πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἱστορικῶν χρόνων θὰ ἐξαίρωνται αἱ προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι διεδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ περὶ αὐτὰς θὰ πλέκωνται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Θὰ προβάλλωνται καὶ θὰ τονίζωνται αἱ χρονολογίαι τῶν μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, ὥστε νὰ διατηρῶνται αὐταὶ σταθερῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Μακεδόνων θὰ τονίζεται ἡ ἑλληνικότης αὐτῶν καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου νὰ ἐνώσουν τοὺς Ἕλληνας εἰς μίαν δύναμιν ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἐξ ἀνατολῶν κίνδυνον. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου θὰ ἐξαίρωνται τὰ πολιτιστικὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας.

Θὰ προβάλλωνται τὰ ἡρώϊκὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἐλκύουν τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν τῆς ἡλικίας ταύτης. Θὰ ἐξαίρωνται αἱ ἀρεταί, τὰ ἐπιτεύγματα καὶ ἡ εἰσφορά τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ δὲ ὑποδεικνύωνται τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια ὠδήγησαν εἰς τὴν παρακμὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

ΤΑΞΙΣ Β'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (146 π.Χ. — 1453 μ.Χ.) μετὰ στοιχείων Γενικῆς Ἱστορίας.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ ὑποκείμενον τῆς ἱστορίας τῆς τάξεως ταύτης.

Αἱ περίοδοι.

Πηγαὶ καὶ βοηθήματα.

II. Η ΕΛΛΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

(Ἱστορία Ρωμαϊκὴ καὶ Ἑλληνικὴ)

Α'. Τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος κατὰ τοὺς Β' καὶ Α' π. Χ. αἰῶνας.

Αἱ κατακτήσεις τῆς Ρώμης.

Τὸ τέλος τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ πτώσις τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, ἐπιστῆμαι, τέχναι, γράμματα).

Ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Ρώμης.

Β'. Οἱ αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι.

Ἡ παρὰ τὸ Ἀκτιὸν νίκη καὶ ἡ ἰδρυσις τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία κατὰ τοὺς Α' καὶ Β' μ. Χ. αἰῶνας. Αὐτοκράτορες, κατακτήσεις, θεσμοί.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Εἰρήνη (PAX ROMANA).

Ἡ Οἰκουμένη τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία κατὰ τὸν Γ' μ.Χ. αἰῶνα.

Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Γ'. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῷ συστήματι τῆς Ρωμαϊκῆς εἰρήνης.

Ὁ θρησκευτικὸς, ὁ κοινωνικὸς, ὁ οἰκονομικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ παγκόσμιος ἀποστολὴ αὐτῆς.

Ἡ οἰκουμένη τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους.

Ἑλληνίζοντες Ρωμαῖοι, Ἰουδαῖοι, Ἀσιᾶται.

Φιλοσοφία, γράμματα, τέχναι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Τὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Δ'. Ἡ Ρώμη καὶ ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Ε'. Ὁ Χριστιανισμὸς.

Ἡ ἐμφάνισις, ἡ διάδοσις καὶ ἡ ὁργάνωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ πολιτικὴ τῶν Ρωμαίων ἐναντὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ διωγμοί.

Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς.

III. Η ΜΕΤΑΒΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΡΩΜΑ-ΙΚΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΝ.

Ἡ παρακμὴ τῆς Ρώμης.

Αἱ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαί.

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος (Θεοδόσιος ὁ Μέγας καὶ οἱ διάδοχοί του).

Μετακινήσεις λαῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Τὸ τέλος τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

IV. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πρώτη Περίοδος.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ τὸ ἔργον του.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου.

Ὁ Ἡράκλειος καὶ τὸ ἔργον του.

Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι.

Οἱ Ἀβάροι καὶ ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ κατακτήσεις αὐτοῦ.

Οἱ Σλάβοι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου.

Ἡ Ἐκκλησία. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῶν αὐτοκρατόρων. Οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν.

Ὁ πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν.

Δευτέρα περίοδος (641 — 1204).

Ἡ Δυναστεία τοῦ Ἡρακλείου.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἡρακλείου.

Ἡ ἰδρυσις τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους.

Ἡ διοικητικὴ ἀναδιοργάνωσις.

Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ.

Ἡ Δυναστεία τῶν Ἰσαύρων.

Λέων Γ' ὁ Ἰσαυρὸς καὶ ἡ Δυναστεία του.

Οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων.

Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σλάβοι εἰς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου.

Ἡ εἰκονομαχία.

Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀπὸ τῆς Δυναστείας τῶν Ἰσαύρων μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας (αὐτοκράτορες, ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων, Βουλγαρικοὶ πόλεμοι, ἐμφάνισις τῶν Ρώσ, εἰκονομαχία).

Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς ἀπὸ τῆς Δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, παιδεία, τέχνη, γράμματα, ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Σλάβων).

V. Η ΔΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

Σύντομος πολιτικὴ ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος μέχρι τῆς Μακεδονικῆς Δυναστείας.

Κάρολος ὁ Μέγας.

Αἱ σχέσεις τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὴν Δύσιν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Ἡ πνευματικὴ κατάστασις εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

VI. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Μακεδονικὴ Δυναστεία.

Οἱ Αὐτοκράτορες.

Οἱ πόλεμοι εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ Ἀράβες. Οἱ Σελτζούκοι Τούρκοι.

Οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Βουλγάρων.

Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις.

Οἱ Οὐγγροι.

Τὸ Ἅγιον Γερμανικὸν Κράτος.

Ἡ Βενετία.

Οἱ Νορμανδοί.

Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν θεσμῶν (νομοθεσία, κοινωνικὴ πολιτικὴ, παιδεία κλπ.).

Ἡ Ἐκκλησία. Ὁ μοναστικὸς βίος. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως.

Τὸ σχίσμα τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην (δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος, τέχνη, γράμματα, παιδεία, κλασσικαὶ σπουδαί, φιλοσοφία).

VII. Ἡ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη κατὰ τοὺς Ι', ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰῶνας.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις.

Τὸ κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν σύστημα.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία.

Ὁ Δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος.

Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ Σταυροφορίαι.

Ἡ Παιδεία.

Ἡ Τέχνη.

VIII. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Δυναστεία τῶν Κομνηνῶν.

Οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Δυναστείας καὶ ἡ πολιτικὴ των (ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ).

Οἱ πόλεμοι εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ Τούρκοι.

Αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Νορμανδῶν.

Αἱ Σταυροφορίαι καὶ τὸ Βυζάντιον. Ἡ Α' καὶ Β' Σταυροφορία.

Ἡ Λατινικὴ διεσθυσίς εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Ἡ Δυναστεία τῶν Ἀγγέλων.

Οἱ Αὐτοκράτορες καὶ ἡ πολιτικὴ των.

Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι.

Ἡ Γ' Σταυροφορία.

Ἡ Λατινικὴ διεσθυσίς εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ ἡ οἰκονομικὴ παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ Δ' Σταυροφορία καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν περίοδον τῆς Δυναστείας τῶν Κομνηνῶν καὶ τῆς Δυναστείας τῶν Ἀγγέλων.

Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος καὶ ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς κατὰ τὴν δευτέραν καὶ κυρίαν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας (χαρακτηρισμοί).

IX. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τρίτη περίοδος (1204 — 1453 μ. Χ.).

Τὸ Βυζάντιον κατὰ τὴν περίοδον τῆς Λατινικῆς κυριαρχίας.

Ἡ Λατινικὴ κυριαρχία εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χώρον καὶ ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τὰ Ἑλληνικὰ Κράτη τοῦ διεσπασμένου Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζούντος καὶ τὸ Δεσποτάτον τῆς Ἡπείρου.

Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας καὶ ἡ Δυναστεία τῶν Λασκάρεων.

Ἀνταγωνισμοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν.

Αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Βουλγάρων, μετὰ τῶν Τούρκων, μετὰ τῆς Δύσεως.

Ἡ ἀνάκτησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν.

Ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ Δυναστεία τῶν Παλαιολόγων.

Ἡ ἀποκατάστασις τῆς αὐτοκρατορίας.

Οἱ αὐτοκράτορες καὶ ἡ πολιτικὴ των.

Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις.

Ἡ ἀνατολικὴ πολιτικὴ.

Ἡ ἰδρυσις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἡ κατάκτησις τῆς Μ. Ἀσίας ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίαι καὶ κρίσεις.

Ἀνταγωνισμοὶ ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου.

Οἱ Τούρκοι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἡ διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

Ἡ ἔκκλησις πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, ἀπήχησις καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

Ἡ πολιτορχία καὶ ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Μωάμεθ ὁ Πορθητῆς. Οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἀλώσεως.

Ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.

Χαρακτηριστικὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ μεγάλη εἰσφορά τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν αὐτῆς.

X. Ἡ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Σύντομος ἱστορία τῆς Εὐρώπης κατὰ τοὺς ΙΠ', ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνας.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις. Ἡ παρακμὴ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἀνάδειξις τῶν ἐθνικῶν κρατῶν.

Πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοί, δυναστικαὶ κρίσεις, πόλεμοι.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις (ἐθνικαὶ γλῶσσαι, παιδεία, γράμματα, τέχνη, ἀνθρωπισμός).

Τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνα.

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.

Χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς, τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Χαρακτηριστικὰ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου.

Ὁ πολιτισμὸς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἱστορία τῆς τάξεως αὐτῆς λαμβάνει μεγάλην χρονικὴν ἑκτασιν, θὰ περιορισθῇ αὕτη εἰς τὰ κύρια καὶ τὰ οὐσιώδη, παραλειπομένων τῶν ἐπυσσιωδῶν γεγονότων καὶ τῶν δευτερευόντων προσώπων.

Ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων θὰ συνδυασθῇ πρὸς τὰς προσωπικότητας τῶν μεγάλων αὐτοκρατόρων.

Κατὰ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβαρικῶν λαῶν κατὰ τοῦ Βυζαντίου θὰ δοθῶν ἐν συντομίᾳ καὶ στοιχεῖα περὶ τῶν λαῶν τούτων.

Ἰδιαιτέρον λόγος θὰ γίνῃ διὰ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Θὰ ἐξαρθῇ ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ μεγάλη εἰσφορά τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Γενικὴ ἱστορία ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΓΛΗΣ

I. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Νεωτέρων χρόνων.

Β'. Ἡ Εὐρώπη κατὰ τοὺς ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνας.

Αἱ μεγάλοι Εὐρωπαϊκαὶ Μοναρχίαι.

Αἱ μεγάλοι ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις καὶ ἡ παγκόσμιος αὐτῶν σημασία.

Ὁ ἀνθρωπισμὸς καὶ ἡ ἀναγέννησις. Οἱ Ἕλληνες λόγιοι εἰς τὴν Δύσιν.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις καὶ ἡ ἀντιμεταρρύθμισις.

Ἡ διαμόρφωσις τῶν Κρατῶν κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα καὶ οἱ πόλεμοι.

Ἡ ὁθωμανικὴ αὐτοκρατορία.

Γ'. Οἱ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνες.

Τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Ἡ Ἰσπανία, ἡ Γαλλία, ἡ Μ. Βρεταννία, ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη, τὸ Ὁθωμανικὸν Κράτος, ἡ Ρωσία.

Ἡ ἀποικιοκρατία καὶ ἡ ἐμποριοκρατία.

Αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα.

Τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Ἡ Γαλλία, ἡ Μ. Βρεταννία, ἡ Πρωσία καὶ τὰ Γερμανικὰ Κράτη, ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἡ Ρωσία, τὸ Ὁθωμανικὸν Κράτος.

Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ ἀποικιακὴ πολιτικὴ.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὀργάνωσις.

Ἡ ἀνεξαρτησία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα.

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις.

Ὁ Μ. Ναπολεὼν καὶ ἡ Εὐρώπη.

Ἡ Διεθνὴς πολιτικὴ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μεσογείῳ.

Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ καὶ τὸ Ὁθωμανικὸν κράτος.

Ἡ Ἱερὰ Συμμαχία ἐν Εὐρώπῃ.

Ἡ πολιτικὴ κατὰστασις καὶ ἡ διεθνὴς πολιτικὴ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

II. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Νέαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν.

Β'. Ἡ Τουρκοκρατία (1453—1821 μ. Χ.).

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Τούρκων. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς καταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Τουρκοκρατίας.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν Ὁθωμανικὴν κυριαρχίαν.

Διοικητικὰ καὶ στρατιωτικὰ μέτρα τοῦ κατακτητοῦ. Ἡ ἔγγραφος κτήσις καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα. Ἡ νομικὴ θέσις τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων, ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις αὐτῶν. Ἐξισλαμισμοί, παιδομάζωμα, αἰχμαλωσία, πειρατεία.

Ὁ θρησκευτικὸς βίος. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία, τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου. Τὰ τοπικὰ προνόμια.

Ὁ ἐν διασπορᾷ Ἑλληνισμός.

Οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ὁθωμανικῆς κυριαρχίας.

Ἡ θρησκευτικὴ, ἡθικὴ καὶ ἐθνικὴ ἐνότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν Ὁθωμανικὴν κυριαρχίαν.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν Ὁθωμανικὴν κυριαρχίαν ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μέχρι τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεως.

Ἐναρξεις ὀργανώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ θεσμοὶ τῆς αὐτοδιοικήσεως. Αἱ Κοινότητες. Τὸ ναυτικόν. Ἡ πνευματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασπορᾶς. Ἡ Ἐκκλησία. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Παιδείας, οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Ἡ πνευματικὴ κίνησις. Ἐξέχοντες Ἕλληνες εἰς ἐπικαίρους διοικητικὰς θέσεις (ἡγεμόνες τῶν Παραδουναδίων ἐπαρχιῶν, Διεργηγεῖς τοῦ Στόλου, Μεγάλοι Διεργηγεῖς). Ὁ οἰκονομικὸς βίος.

Στρατιωτικὰ σώματα ἐθνικῆς ἀντιστάσεως (ἀρματολοὶ καὶ κλέφται, ναυτικόν). Ἀπελευθερωτικὰ κινήματα μέχρι τῆς Μεγάλης Ἑθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Οἱ Πρόδρομοι τῆς Ἐπαναστάσεως. Φιλικὴ Ἑταιρεία. Ρή-

γας Φεραῖος. Ἡ ψυχικὴ, ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ στρατιωτικὴ προπαρασκευὴ τοῦ Ἑθνικοῦ διὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του.

Ἑλληνικαὶ περιοχαὶ ὑπὸ Λατινικὴν κυριαρχίαν κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Πηγαὶ διὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας.

Γ'. Ἡ Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐπανάστασις καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (1821 — 1832 μ. Χ.).

Ἡ προπαρασκευὴ, ἡ κατάστασις τῆς Τουρκίας, αἱ δυνατότητες τῶν Ἑλλήνων, αἱ διαθέσεις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἐναρξίς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὰ πολεμικὰ γεγονότα κατ' αὐτὴν εἰς τὰς κυριώτερας φάσεις των. Ἡρωισμοί, κατορθώματα καὶ θυσίαι τῶν Ἑλλήνων. Καταστρεπτικαὶ ἐκδηλώσεις ἐθνικῶν ἐλαττωμάτων. Αἱ μεγάλοι προσωπικότητες τοῦ Ἑθνικοῦ ἀγῶνος.

Ὁ φιλελληνισμός.

Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου, ἡ ἐπέμβασις τῶν Προστατίδων Δυνάμεων καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας: ἡ προσωπικότης του, αἱ προσπάθειαι του διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς κατεστραμμένης χώρας, ἡ δολοφονία του καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Πηγαὶ διὰ τὴν περίοδον ταύτην.

III. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα.

Τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης μέχρι τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870.

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870 μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Πολιτικὴ διαμόρφωσις, οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις, ἀποικιακὴ ἐξάπλωσις, ἀνταγωνισμοί.

Τὰ Βαλκάνια μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Β. Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας των μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου. Διοικητικὴ ὀργάνωσις, γεωργικὴ, οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις.

Τὰ κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Τὰ Γράμματα, αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα.

IV. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τοῦ Ὁθωνοῦ μέχρι τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου.

Α'. Ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνοῦ.

Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Βασιλέως Ὁθωνοῦ.

Ἡ ἀπόλυτος μοναρχία τοῦ Ὁθωνοῦ.

Ἡ Συνταγματικὴ Μοναρχία τοῦ Ὁθωνοῦ.

Ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ οἰκονομικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνοῦ.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Μεγάλης Ἰδέας.

Τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἡ ἐξωσις τοῦ Ὁθωνοῦ.

Ὁ Ὁθων καὶ ἡ Ἀμαλία ὡς Βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων.

Β'. Ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τῆς Βασιλείας Γεωργίου Α'.

Ἡ Δυναστικὴ μεταβολή. Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'. Ἡ ἐνωσις τῆς Ἐπτανήσου.

Ἡ Κρητικὴ ἐξέγερσις τοῦ 1866 καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου.

Ἡ Μεγάλῃ Ἰδέα καὶ οἱ Βαλκανικοὶ ἐθνικισμοί.

Ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος, ἡ Συνθήκη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου, ἡ προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ νομοῦ Ἀρτης.

Ὁ Χαρίλαος Τρικούπης.

Τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ ὁ ἀτυχὲς πόλεμος τοῦ 1897.

Ὁ Μακεδονικὸς ἀγών.

Ἡ πολιτικὴ παρακμὴ καὶ ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Στρατοῦ τοῦ 1909.

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἡ ὀργάνωσις τοῦ Κράτους καὶ ἡ προπαρασκευὴ διὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους.

Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι. Ὁργάνωσις, διεξαγωγὴ καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ἐλευθέριος Βενιζέλος καὶ Διάδοχος Κωνσταντῖνος.

Ἡ δολοφονία τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'. Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος.

Ἡ Ἑλλάς δύναμις βαλκανικὴ καὶ μέσογειακὴ.

V. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ πρῶτος Παγκόσμιος πόλεμος.

Αἷτια, ἐμπόλεμοι δυνάμεις, διεξαγωγὴ, ἀποτελέσματα.

Ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιών καὶ ἡ νέα πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ρωσικὴ ἐπανάστασις καὶ ἡ ἐγκατάστασις κομμουνιστικοῦ καθεστώτος εἰς τὴν Ρωσίαν.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν νίκην τῶν Συμμάχων.

VI. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρών.

Ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἑλκρωμένου Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ. Αἷτια καὶ ἀποτελέσματα.

Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάνης.

Ἡ ἱστορικὴ σημασία τῆς ἐκρίζωσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας.

VII. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ κόσμος μεταξὺ τῶν δύο Παγκοσμίων πολέμων.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις.

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.

Ἡ οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις.

Ἡ πνευματικὴ κίνησις.

Ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς καὶ τὰ ὁλοκληρωτικὰ κράτη.

VIII. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ Ἑλλάς μεταξὺ τῶν δύο Παγκοσμίων πολέμων.

Πολιτειακαὶ μεταβολαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀνωμαλίες.

Τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα.

Προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

IX. ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Ὁ Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος.

Αἷτια, ἐμπόλεμοι δυνάμεις, διεξαγωγὴ, ἀποτελέσματα.

Ἡ πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ δημιουργία τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν (ΟΗΕ).

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς αὐτήν.

Ἡ δημιουργία νέων κρατῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν.

Αἱ ἐφευρέσεις, ἡ ἀνάπτυξις τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς.

Β'. Ἡ σύγχρονος πολιτικὴ κατάσταση εἰς τὸν κόσμον.

Εὐρώπη, Ἀμερικὴ, Ἀσία, Ἀφρική.

Οἱ Διεθνεῖς Ὁργανισμοί.

Ἡ διεθνὴς πολιτικὴ τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἡ Ἀτλαντικὴ Συμμαχία.

Αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἑνωσιν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ ρόλος τῆς Ἀμερικῆς ὡς παγκοσμίου ἡγετικῆς δυνάμεως.

X. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Ἡ Ἑλλάς εἰς τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β' καὶ ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς.

Ἡ ἐπίθεσις τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔπος εἰς τὴν Β. Ἠπειρον.

Ἡ ἐπίθεσις τῶν Γερμανῶν καὶ τὰ ὄχυρά τῆς γραμμῆς Μεταξᾶ.

Ἡ μάχη τῆς Κρήτης.

Ἡ ἐχθρική κατοχὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ καθολικὴ ἔθνικὴ ἀντίστασις.

Ἡ συνέχισις τοῦ πολέμου ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος παρὰ τὸ πλεονὸν τῶν Συμμάχων.

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς Ἐθνικῆς ἀντιστάσεως ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων, ἐγκλήματα καὶ προδοτικαὶ ἐνέργειαι αὐτῶν.

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα κατὰ Δεκέμβριον 1944.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β'.

Ὁ στρατάρχης Ἀλέξανδρος Παπάγος.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν νίκην τῶν Συμμάχων.

Β'. Ἡ Ἑλλάς μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον.

Προσπάθειαι διὰ τὴν πολιτικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας.

Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς Δωδεκανήσου.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ ἐναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ συμμοριτοπόλεμος.

Βοήθεια τῆς Ἀμερικῆς πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας. Ἡ νίκη τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ βασιλεὺς Παῦλος.

Αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας (δημαγωγία, κίτρινη δημοσιογραφία κλπ.).

Οἱ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ ἔθνικοι κίνδυνοι. Ἡ Ἐθνικὴ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς Χώρας.

Γ'. Ὁ σύγχρονος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς.

Ἡ Κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ Ἐκκλησία, ἡ Παιδεία, ὁ Ἐθνικὸς Στρατός, ἡ Γεωργία, ἡ Συγκοινωνία, ἡ Βιομηχανία, τὸ Ἐμπόριον, ἡ Ναυτιλία, αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα.

Δ'. Τὸ Κυπριακόν, τὸ Βορειοηπειρωτικόν.

Ε'. Σύντομος ἐπισκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (Ἀρχαίαν, Μεσαιωνικὴν (Βυζαντινὴν), Νεωτέραν).

Ἐκ τῆς Γενικῆς Ἱστορίας θὰ ἐπιλεγῶσι μόνον τὰ σημαντικὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὅποια εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν κατανόησιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, καὶ θὰ ἐκτεθῶσι μὲ συντομίαν, σαφῆνειαν καὶ γλαφυρότητα. Θὰ ἐξαίρωνται αἱ μεγάλαι προσωπικότητες καὶ τὰ παγκοσμίου σημασίας ἱστορικὰ γεγονότα, πολιτικὰ καὶ πολιτιστικά. Τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας θὰ εἶναι ἐκτενεστέρα.

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

I. Εἰσαγωγὴ.

Ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου διαγράμματος, ἡ ἱστορικὴ ὕλη ἡ διδασκαμένη εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις, εἶναι κατὰ τὰ χρονικὰ πλαίσια ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν ἱστορικὴν ὕλην τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων. Ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ἱστορικῶν γεγονότων δέον νὰ εἶναι ἐκτενεστέρα καὶ βαθύτερα, καθ' ὅσον οἱ μαθηταὶ καὶ ὠριμώτεροι πνευματικῶς εἶναι καὶ τὰ διαφέροντα αὐτῶν ἀναπτύσσονται πολυμερέστερα καὶ ζωηρότερα. Ἰδίᾳ θὰ διερευνῶνται τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ὥστε οἱ μαθηταί, ἀποκτώντες ἄδρᾶν ἱστορικὴν κρίσιν νὰ δύνανται νὰ ἐρμηνεύουν τὰ γεγονότα τοῦ παρόντος

καὶ νὰ διαδλέπουν τὴν μελλοντικὴν πορείαν τοῦ κόσμου. Βεβαίως οἱ ἱστορικοὶ νόμοι δὲν εἶναι φυσικοὶ νόμοι· ὅπως δὴποτε ὅμως ἡ διερεύνησις τῆς αἰτιώδους σχέσεως τῶν ἱστορουμένων ἐθίζει εἰς τὸν σχηματισμὸν μᾶλλον ἢ ἥττον ἀσφαλῶν κρίσεων καὶ προβλέψεων.

Μεγαλύτερα ἔμφασις θὰ δοθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πολιτιστικῶν φαινομένων, τῆς κοινωνικῆς, πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως αὕτη διαφαίνεται εἰς τὰ ρεύματα τῶν ἰδεῶν καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χρόνων.

Ἐκτενέστερον θὰ διδασθῇ ἐν τῇ τελευταίᾳ τάξει τοῦ Γυμνασίου ἡ πολιτικὴ Ἱστορία μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον, ἰδίᾳ εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, διὰ νὰ δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ σχηματίσουν ἀκριβῆ καὶ πλήρη εἰκόνα τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἐξελίξεων εἰς τὴν χώραν μας.

II. ΔΙΔΑΧΤΕΑ ὙΛΗ.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἑλληνικὴ Ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων (146 π.Χ.). Σύντομος Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν. Ρωμαϊκὴ Ἱστορία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΓΛΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A'.

1. Σκοπὸς καὶ ὑποκείμενον τῆς Ἱστορίας.
2. Πολιτικὴ Ἱστορία καὶ Ἱστορία τῶν πολιτισμῶν.
3. Γενικαὶ ἱστορικαὶ καὶ κοινωνιολογικαὶ ἔννοιαι: φυλὴ, ἔθνος, λαὸς, κράτος, πολιτισμός.

4. Ἡ διαίρεσις τῆς Ἱστορίας εἰς ἐποχάς: Προϊστορία, Ἀρχαιότης, Μέσος αἰὼν, Νεώτεροι χρόνοι, σύγχρονος ἐποχὴ.

B'.

1. Αἱ Ἑλληνικαὶ χῶραι: ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς, αἱ νῆσοι, ἡ Μεσόγειος θάλασσα.
2. Συντελεσταὶ ἐπικοινωνίας καὶ ἀπομονώσεως.
3. Ὁ γεωγραφικὸς παράγων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βίῃ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ Ἱστορίᾳ.

I. ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

A'. Αἴγυπτος καὶ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμός.

B'. Ἡ Μεσοποταμία: κράτη καὶ πολιτισμοί: Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι, Ἀσσύριοι.

Γ'. Οἱ Ἑβραῖοι.

Δ'. Οἱ Φοίνικες.

Ε'. Μῆδοι καὶ Πέρσαι.

ΣΤ'. Μικρὰ Ἀσία: οἱ Χετταῖοι.

II. Η ΕΛΛΑΣ ΠΡΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΦΥΛΩΝ

Εἰσαγωγὴ: Ἡ προϊστορικὴ Ἀρχαιολογία.

A'. Ἡ Ἑλλάς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ λίθου: παλαιολιθική, μεσολιθική καὶ νεολιθική ἐποχὴ.

B'. Ἡ Ἑλλάς κατὰ τὴν πρῶτον χαλκὴν ἐποχὴν.

Γ'. Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμός: Κρήτη, Κυκλάδες, Μυκῆναι.

III. ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΥΛΑ

A'. Ἡ καταγωγὴ τῶν Ἑλλήνων.

B'. Ἡ ἐγκατάστασις τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν φύλων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Γ'. Ἡ Κρήτη.

Δ'. Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ε'. Ὁ πρῶτος Ἑλληνικὸς ἀποικισμός.

ΣΤ'. Ἡ προϊστορία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

IV. ΟΙ ΠΡΩΙΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Η ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

A'. Ἡ ἀνάδοξος τῶν Δωριέων καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς.

B'. Ἡ παρακμὴ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Γ'. Πρωτογεωμετρικὴ καὶ Γεωμετρικὴ περίοδος.

Δ'. Ὁμηρὸς καὶ Ἡσίοδος.

Ε'. Ὁ Δεύτερος Ἑλληνικὸς ἀποικισμός.

ΣΤ'. Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων.

Ζ'. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

V. ΟΙ ΑΡΧΑΪΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

A'. Τὰ πρῶτα πολιτεύματα: βασιλεία καὶ ὀλιγαρχία. Τυραννίς.

B'. Αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ ἡ οἰκονομία.

Γ'. Αἱ πρῶται νομοθεσίαι.

Δ'. Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι.

Ε'. Ἡ ἀνοδος τῆς Σπάρτης.

ΣΤ'. Αἱ Ἀθῆναι. Συνουσισμός — Δράκων — Σόλων.

Ζ'. Ὁ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνισμός.

Η'. Ἡ διαμόρφωσις τῆς ἐνότητος τῶν Ἑλλήνων.

Θ'. Ἡ θρησκεία καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐνότης.

Ι'. Ἡ πνευματικὴ ἐνότης: ἡ Γλῶσσα, ἡ Ποίησις, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Ἱστορία.

ΙΑ'. Ἡ Τέχνη.

ΙΒ'. Ἡ ἐσωτερικὴ κρίσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ γένεσις τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας. Ἡ τυραννίς τοῦ Πεισιστράτου καὶ αἱ Μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθέους.

VI. ΤΑ ΜΗΔΙΚΑ

A'. Ἑλλήνες καὶ Βάρβαροι.

B'. Τὸ Περσικὸν Κράτος.

Γ'. Ἡ Ἰωνικὴ Ἐπανάστασις.

Δ'. Ὁ Πρῶτος Μηδικὸς Πόλεμος.

Ε'. Ὁ Δεύτερος Μηδικὸς Πόλεμος.

ΣΤ'. Οἱ Ἑλλήνες τῆς Δύσεως καὶ ἡ ἐπίθεσις τῶν Καρχηδονίων.

Ζ'. Συμπεράσματα.

VII. Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ

A'. Ἡ Ἑλλάς μετὰ τοὺς Περσικοὺς Πολέμους.

B'. Ἡ Συμμαχία τῆς Δήλου.

Γ'. Σπάρτη καὶ Ἀθῆναι.

Δ'. Ἡ Ἀθηναϊκὴ Ἡγεμονία.

Ε'. Ὁ Περικλῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ πολιτικὴ.

ΣΤ'. Ἡ Ἀθηναίων πολιτεία. Αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ θεσμοί.

Ζ'. Ἡ κοινωνία καὶ ἡ οἰκονομία.

Η'. Ἡ θρησκεία.

Θ'. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι.

VIII. Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

A'. Τὰ αἷτια καὶ τὰ προοίμια τοῦ Πολέμου.

B'. Μέχρι τῆς Νικίειου Εἰρήνης.

Γ'. Μετὰ τὴν Νικίειον Εἰρήνην.

Δ'. Ἡ Σικελικὴ καταστροφή.

Ε'. Ἡ πτώσις τῆς Ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας.

IX. Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

ΚΑΙ Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΘΗΒΩΝ

A'. Ἡ ὀλιγαρχία ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας.

B'. Ὁ μετὰ τῆς Περσίας πόλεμος.

Γ'. Ὁ Κορινθιακὸς πόλεμος.

Δ'. Ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη.

Ε'. Ἡ δευτέρα Ἀθηναϊκὴ συμμαχία.

ΣΤ'. Ἡ ἀνοδος τῶν Θηβῶν.

Ζ'. Ἡ μάχη τῶν Λεύκτρων.

Η'. Ἡ ἐν Μαντινείᾳ μάχη.

Θ'. Ὁ Διονύσιος τῶν Συρακουσῶν καὶ οἱ Καρχηδονιακοὶ πόλεμοι.

Ι'. Διονύσιος ὁ Νεώτερος.

ΙΑ'. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι.

ΙΒ'. Ἡ Φιλοσοφία: οἱ Σοφισταί, ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων, ἡ Ἀκαδήμεια.

X. Η ΑΝΟΔΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

A'. Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ Μακεδόνες.

B'. Φίλιππος ὁ Β'.

Γ'. Ὁ Ἰερὸς Πόλεμος.

- Δ'. 'Η Φιλοκράτειος Ειρήνη.
 Ε'. 'Η ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη.
 ΣΤ'. Τὸ κοινὸν Συνέδριον τῶν Ἑλλήνων.
 Ζ'. Δημοσθένης καὶ Ἰσοκράτης. 'Ο Ἀριστοτέλης.

ΧΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ

- Α'. Ἀλέξανδρος: ὁ ἄνθρωπος καὶ αἱ ιδέαι αὐτοῦ.
 Β'. Τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἰστρον.
 Γ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς ἐν Ἰσφῷ μάχης.
 Δ'. Ἡ ἐκστρατεία τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.
 Ε'. Ἀπὸ τοῦ Νείλου εἰς τὸν Τίγρητα. Ἡ ἐν Γαυγαμήλοις μάχη καὶ ἡ πτώσις τοῦ Περσικοῦ Κράτους.
 ΣΤ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Βακτριανῆς, τῆς Σογδιανῆς καὶ τῆς Ἰνδικῆς.
 Ζ'. Τὸ Κράτος τοῦ Ἀλεξάνδρου: ιδέαι καὶ θεσμοί.
 Η'. Ἡ οἰκουμένη καὶ ἡ καθολικὴ μοναρχία.
 Θ'. Τὰ γράμματα, αἱ τέχναι, ἡ ἐπιστήμη.

ΧΙΙ. ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

- Α'. Ἡ διαδοχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου.
 Β'. Οἱ πόλεμοι τῶν Διαδόχων: ὁ Λαμιακὸς πόλεμος, ἡ ἐν Ἰφῷ μάχη, ἡ μάχη ἐν Κύρου πεδίῳ.
 Γ'. Ἡ γένεσις τῶν Ἑλληνιστικῶν κρατῶν.
 Δ'. Οἱ Πτολεμαῖοι τῆς Αἰγύπτου.
 Ε'. Οἱ Σελευκίδαι ἐν Ἀσίᾳ.
 ΣΤ'. Ἡ Πέργαμος.
 Ζ'. Ἡ Μακεδονία.
 Η'. Ἡ Ἑλλάς: Χρῆμωνίδειος Πόλεμος, Αἰτωλικὴ καὶ Ἀχαϊκὴ Συμπολιτεία.
 Θ'. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Δύσεως.
 Ι'. Ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς καὶ ἡ οἰκουμένη τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας: ἡ γλῶσσα, τὰ γράμματα, ἡ ἐπιστήμη, αἱ τέχναι.

ΧΙΙΙ. Η ΡΩΜΗ

- Α'. Ἡ Ἰταλία. Ἡ χώρα καὶ οἱ κάτοικοι.
 Β'. Ἑτροῦσκοι καὶ Ἑτρουσκικὸς πολιτισμὸς.
 Γ'. Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἑλληνες.
 Δ'. Αἱ ἀπαρχαὶ τῆς Ρώμης.
 Ε'. Ὁ πρῶτος πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς βίος.
 ΣΤ'. Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας.
 Ζ'. Οἱ Καρχηδονικοὶ πόλεμοι.
 Η'. Τὸ πολίτευμα καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς Δημοκρατίας.
 Θ'. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς.

ΧΙV. Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΗ Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

- Α'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἐπέκτασις τῆς Ρώμης.
 Β'. Ἡ Ρώμη καὶ τὰ Ἑλληνιστικὰ Κράτη.
 Γ'. Οἱ Μακεδονικοὶ πόλεμοι.
 Δ'. Ἡ μάχη τῆς Πύδνης.
 Ε'. Ἡ καταστροφὴ τῆς Κορίνθου καὶ τὸ τέλος τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας.
 ΣΤ'. Ρώμη καὶ Ἑλλάς.
 Ζ'. Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ (146 π. Χ. — 1453 μ. Χ.) ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Α'. Αἱ περίοδοι.
 Β'. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἱστορίας.
 Γ'. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους.
 Δ'. Τὸ Βυζαντινὸν Κράτος καὶ ὁ Βυζαντινὸς πολιτισμὸς.
 Ε'. Ἡ Γενικὴ Ἱστορία κατὰ τοὺς Μέσους αἰῶνας.
 ΣΤ'. Πηγαι καὶ βοηθήματα.

Ι. Η ΕΛΛΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (146 — 30 π. Χ.)

- Α'. Τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος κατὰ τὸν Β' καὶ τὸν Α' π.Χ. αἰῶνα.
 Β'. Αἱ κατακτήσεις τῆς Ρώμης.
 Γ'. Ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς.
 Δ'. Τὸ τέλος τῆς Δημοκρατίας.
 Ε'. Ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους.
 ΣΤ'. Ἡ πτώσις τῆς Ἑλληνιστικῆς Ἀνατολῆς.
 Ζ'. Τὸ ἄστυ καὶ οἱ ἀστικοὶ θεσμοί.
 Η'. Ὁ θρησκευτικὸς βίος.
 Θ'. Ὁ κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος.
 Ι'. Ἡ Φιλοσοφία, τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.
 ΙΑ'. Ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Ρώμης: Θρησκεία, Γράμματα, Τέχναι.

ΙΙ. Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

- Α'. Ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον νίκη καὶ ἡ ἰδρυσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
 Β'. Οἱ αὐτοκρατορικοὶ θεσμοί: Ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἡ Σύγκλητος, ὁ Στρατὸς, ἡ Διοίκησις.
 Γ'. Τὸ Οἰκουμένικον Ρωμαϊκὸν Κράτος.
 Δ'. Θεωρία καὶ Σύστημα τῆς «Ρωμαϊκῆς Ειρήνης».
 Ε'. Ἡ κρίσις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.
 ΣΤ'. Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Διοκλητιανοῦ.
 Ζ'. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῷ συστήματι τῆς «Ρωμαϊκῆς Ειρήνης».
 Η'. Ὁ θρησκευτικὸς, κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.
 Θ'. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες.
 Ι'. Ἡ κοινότης τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων: Φιλοσοφία, Γράμματα καὶ Τέχναι. Ἡ «Κοινὴ», αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ οἱ πάπυροι.

ΙΙΙ. ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

- Α'. Ἡ Ρώμη καὶ ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου.
 Β'. Ἡ Ἑλληνικὴ διασπορά.
 Γ'. Ἡ οἰκουμένη τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας.
 Δ'. Ἡ παγκόσμιος ἀποστολὴ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης.
 Ε'. Ἡ Ἑλληνιστικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τὴν περὶ Κράτους θεωρίαν καὶ τοὺς πολιτικοὺς καὶ διοικητικοὺς θεσμοὺς τῶν Ρωμαίων.
 ΣΤ'. Οἱ Ἑλληνίζοντες Ρωμαῖοι.
 Ζ'. Οἱ Ἑλληνίζοντες Ἰουδαῖοι καὶ Ἀσιᾶται.
 Η'. Ἡ ἡγεμονικὴ πολιτικὴ τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἡγεμονικὴ ροπὴ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας.

ΙV. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

- Α'. Ὁ θρησκευτικὸς συγκρητισμὸς.
 Β'. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ.
 Γ'. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν Χριστιανικῶν κοινοτήτων.
 Δ'. Τὰ χριστολογικὰ προβλήματα καὶ αἱ πρῶται αἱρέσεις.
 Ε'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.
 ΣΤ'. Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς.

V. ΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

- Α'. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας καὶ ἡ Κωνσταντινεία Μοναρχία.
 Β'. Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
 Γ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ.
 Δ'. Ἡ νέα περὶ Κράτους καὶ περὶ Ρωμαϊκῆς εἰρήνης θεωρία.
 Ε'. Πρὸς τὸ Βυζάντιον.

VI. ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΥΤΙΚΟΝ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

- Α'. Θεοδόσιος ὁ Α' καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
 Β'. Τὸ σχίσμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου.
 Γ'. Ἡ ἀναγέννησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

- Δ'. Ἡ κρίσις τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν: Γερμανικὰ καὶ Οὐγγρικὰ φύλα.
 Ε'. Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος.
 ΣΤ'. Τὸ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος καὶ οἱ Βάρβαροι.
 Ζ'. Ἡ ἐθνολογικὴ καὶ πολιτικὴ διαμόρφωσις τῆς Δύσεως.
 Η'. Βυζάντιον καὶ Περσία.
 Θ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Θεοδοσίου. Ὁ θρίαμβος τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας καὶ αἱ χριστολογικαὶ αἵρέσεις.

VII. Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ

- Α'. Ὁ Ἰουστινιανός: ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ προσωπικότης αὐτοῦ. Ἡ Ἰουστινιανέως Δυναστεία.
 Β'. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἰδέα. Ἀμυντικοὶ καὶ ἐπιθετικοὶ πόλεμοι. Οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Αυτοκρατορίας ἐν τῇ Δύσει.
 Γ'. Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ.
 Δ'. Τὸ Ἰουστινιανέιον Δίκαιον.
 Ε'. Ἡ Ἀγία Σοφία. Ἡ παλαιοχριστιανικὴ καὶ ἡ Βυζαντινὴ Τέχνη.
 ΣΤ'. Ὁ Προκόπιος.
 Ζ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.
 Η'. Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

VIII. Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ Η ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- Α'. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
 Β'. Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι καὶ ἡ συντριβὴ τοῦ Περσικοῦ Κράτους.
 Γ'. Οἱ Ἀβάροι καὶ ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
 Δ'. Ἡ ἐμφάνισις καὶ αἱ κατακτήσεις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.
 Ε'. Ἡ πτώσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς.
 ΣΤ'. Οἱ Σλάβοι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου.
 Ζ'. Ἡ ἰδρυσις τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους τοῦ Δουνάβεως.
 Η'. Ἡ κατάρρευσις τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κρατικοῦ συστήματος καὶ ἡ γένεσις τοῦ θεσμοῦ τῶν Θεμάτων.
 Θ'. Ἡ θρησκευτικὴ πολιτικὴ.

IX. Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

- Α'. Λέων Γ' ὁ Ἰσαυρος καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
 Β'. Ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν Ἀράβων.
 Γ'. Βούλγαροι καὶ Σλάβοι ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου.
 Δ'. Ἡ Εἰκονομαχία.
 Ε'. Ἡ κατάρρευσις τῆς Βυζαντινῆς δυνάμεως ἐν Ἰταλίᾳ.

X. ΚΑΡΟΛΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΚΑΙ Η ΔΥΣΙΣ

- Α'. Ἡ Δυτικὴ Χριστιανικὴ Εὐρώπη.
 Β'. Ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης.
 Γ'. Ἡ Φραγκικὴ Μοναρχία ὑπὸ τοὺς Μερουϊγγίδας.
 Δ'. Πιπίνος ὁ Βραχύς καὶ ἡ ἰδρυσις τῆς δυναστείας τῶν Καρολιδῶν.
 Ε'. Ἡ Λογγοβαρδικὴ ἀπειλή, οἱ Πάπαι καὶ οἱ Φράγκοι.

- ΣΤ'. Κάρολος ὁ Μέγας καὶ ἡ ἀναγόρευσις αὐτοῦ εἰς αὐτοκράτορα.

- Ζ'. Τὸ Βυζάντιον καὶ ὁ Κάρολος.
 Η'. Τὸ σχίσμα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.
 Θ'. Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις κατὰ τοὺς χρόνους Κάρλου τοῦ Μεγάλου.

XI. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

- Α'. Οἱ διάδοχοι τῶν Ἰσαύρων καὶ ἡ ἐξ Ἀμορίου δυναστεία.

- Β'. Ἡ δευτέρα φάσις τῆς Εἰκονομαχίας.
 Γ'. Οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀγῶνες κατὰ τῶν Ἀράβων.
 Δ'. Οἱ Βουλγαρικοὶ πόλεμοι ἐπὶ Κρούμου.
 Ε'. Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ρώσ.
 ΣΤ'. Τὸ τέλος τῆς Εἰκονομαχίας.
 Ζ'. Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις τοῦ Βυζαντίου: Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ Λέων ὁ Φιλόσοφος ἡ Μαθηματικός. Ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν.
 Η'. Τὸ μέγα ἀποστολικὸν ἔργον τοῦ Βυζαντίου: ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σλάβων καὶ τῶν Βουλγάρων, Κωνσταντῖνος — Κύριλλος καὶ Μεθόδιος.

XII. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (867 — 959)

- Α'. Ἡ Μακεδονικὴ Δυναστεία.
 Β'. Αἱ μετὰ τῶν Ἀράβων σχέσεις καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Ἀσιατικοῦ συνόρου.
 Γ'. Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία.
 Δ'. Οἱ Βουλγαρικοὶ πόλεμοι. Συμεών.
 Ε'. Οἱ Οὐγγροι καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ.
 ΣΤ'. Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν διοικητικῶν θεσμῶν.
 Ζ'. Ἡ νομοθεσία.
 Η'. Ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ.
 Θ'. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.
 Ι'. Ὁ πατριάρχης Φώτιος.
 ΙΑ'. Ἡ ἀκμὴ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν. Ὁ Ἑλληνικὸς Διαφωτισμός. Φώτιος, Ἀρέθας καὶ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος.
 ΙΒ'. Ἡ Τέχνη τῆς μέσης Βυζαντινῆς περιόδου.

XIII. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ (959 — 1025) Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΠΟΙΪΑ

- Α'. Ἡ Μακεδονικὴ δυναστεία καὶ αἱ κηδεμόνες αὐτοκράτορες.
 Β'. Ἡ ἐσωτερικὴ κρίσις. Αἱ ἐπαναστάσεις τοῦ Βάρδα Φωκά καὶ τοῦ Βάρδα Σκληροῦ.
 Γ'. Αἱ τελευταῖαι φάσεις τοῦ μετὰ τῶν Ἀράβων ἀνταγωνισμοῦ.
 Δ'. Ἡ ἐπέκτασις τῶν Βυζαντινῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ἐν Ἰθρίᾳ.
 Ε'. Ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη. Τὸ Ἅγιον Γερμανικὸν Κράτος. Ὁ Ὄθων ὁ Μέγας καὶ οἱ Ὄθωνίδαι.
 ΣΤ'. Ἡ Βυζαντινὴ Ἰταλία καὶ ἡ Βυζαντινὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Δύσει.
 Ζ'. Ἡ Βενετία.
 Η'. Οἱ μετὰ τῶν Βουλγάρων πόλεμοι. Βασίλειος ὁ Β' καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς Βουλγαρίας.
 Θ'. Ἡ ἀνακαίνισις τοῦ μοναστικοῦ βίου. Τὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθῶ.
 Ι'. Ἡ Μυστικὴ Φιλοσοφία τῶν μέσων Βυζαντινῶν χρόνων. Συμεών ὁ Νεὸς Θεολόγος.

XIV. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ (1025—1057) ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ (1057 — 1081)

- Α'. Συμπτώματα ἐσωτερικῆς ἀδυναμίας.
 Β'. Οἱ Σελτζούκοι Τούρκοι καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.
 Γ'. Οἱ Νορμανδοὶ καὶ ἡ πτώσις τῆς Βυζαντινῆς Ἰταλίας.
 Δ'. Τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν.
 Ε'. Ἡ Πλατωνικὴ Φιλοσοφία κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα. Μιχαὴλ Ψελλός.

XV. Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΕΝ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΑ' ΚΑΙ ΙΒ' ΑΙΩΝΑΣ

Α'. 'Η Δυτική Ερώπη κατά τὸν Ι', τὸν ΙΑ' καὶ τὸν ΙΒ' αἰῶνα.

Β'. Κοινωνία καὶ οἰκονομία. 'Η ἀνθρῆς τοῦ Φεουδαρχικοῦ καθεστώτος.

Γ'. 'Η Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία. Ὁ ἀγὼν Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. SACERDOTIUM καὶ REGNUM.

Δ'. Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ αἱ Σταυροφορίαι.

Ε'. 'Η ἀναγέννησις τῆς Παιδείας.

ΣΤ'. Ὁ Ρωμανικὸς ρυθμὸς καὶ τὰ προόμια τοῦ Γοτθικοῦ.

XVI. ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΕΩΣ

Α'. 'Η δυναστεία τῶν Κομνηνῶν.

Β'. 'Η κατάρρευσις τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ Σουλτανάτου τῆς Ρωμανίας.

Γ'. 'Η Νορμανδικὴ εἰσβολή.

Δ'. Αἱ Σταυροφορίαι καὶ τὸ Βυζάντιον.

Ε'. 'Η Πρώτῃ Σταυροφορία καὶ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός.

ΣΤ'. 'Η Λατινικὴ Ἀνατολή.

Ζ'. 'Η Βυζαντινὴ κυριαρχία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ οἱ ἀγῶνες κατὰ τῶν Τούρκων.

Η'. Ἰωάννης Β' καὶ Μανουὴλ Α' οἱ Κομνηνοί.

Θ'. 'Η Δευτέρα Σταυροφορία.

Ι'. 'Η Νορμανδικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

ΙΑ'. 'Η Γερμανικὴ συμμαχία καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ τῶν Κομνηνῶν.

ΙΒ'. 'Η ἐπικυριαρχία τῆς Λατινικῆς Ἀνατολῆς.

ΙΓ'. 'Η καταστροφὴ τοῦ Μυριοκεφάλου.

ΙΔ'. 'Η ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῶν Κομνηνῶν.

ΙΕ'. Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνός, ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς Λατινικῆς διεισδύσεως καὶ ἡ Νορμανδικὴ ἐστρατεία.

ΙΣΤ'. 'Η δυναστεία τῶν Ἀγγέλων.

ΙΖ'. 'Η ἱδρυσις τοῦ «δευτέρου Βουλγαρικοῦ Κράτους» καὶ ἡ χειραφέτησις τῶν Σέρβων.

ΙΗ'. 'Η Τρίτῃ Σταυροφορία.

ΙΘ'. 'Η Λατινικὴ διείσδυσις καὶ ἡ οἰκονομικὴ παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου.

Κ'. 'Η Τετάρτῃ Σταυροφορία καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

ΚΑ'. Τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.

XVII. Η ΔΙΑΣΠΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

Α'. 'Η Λατινικὴ κυριαρχία.

Β'. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ ἐξορίᾳ καὶ τὰ κέντρα τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιστάσεως.

Γ'. 'Η γένεσις καὶ ἡ ἐδραίωσις τῶν κρατῶν τοῦ διεσπαμένου Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ: ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζούντος καὶ τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἡπείρου.

Δ'. 'Η Αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας καὶ ἡ δυναστεία τῶν Λαγκαρέων.

Ε'. Ἀνταγωνισμοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν.

ΣΤ'. Αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Βουλγάρων.

Ζ'. Αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Δύσεως.

Η'. 'Η Μογγολικὴ ἐπιδρομὴ καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τῶν Τούρκων.

Θ'. 'Η ἀνάκτησις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν.

Ι'. 'Η δυναστεία τῆς Θεόδωρος Β', Ἰωάννης Δ' καὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγος.

ΙΑ'. 'Η ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

XVIII. Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΔΙΧΑΣΜΟΙ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α'. 'Η δυναστεία τῶν Παλαιολόγων.

Β'. 'Η ἀποκατάστασις τῆς Αὐτοκρατορίας.

Γ'. Τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ Δύσις. Μιχαὴλ Παλαιολόγος καὶ Κάρλος ὁ Ἀνδεγαυός.

Δ'. 'Η Ἀνατολικὴ πολιτικὴ.

Ε'. Ὁ διαμελισμὸς τοῦ Κράτους τῶν Σελτζουκιδῶν. Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

ΣΤ'. 'Η ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ πτώσις τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ζ'. Οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Δυναστεϊκὴ κρίσις καὶ κοινωνικαὶ ἀναστατώσεις. Ἀνδρόνικος ὁ Β' καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Γ', Παλαιολόγοι καὶ Καντακουζηνοί.

Η'. Ἀνταγωνισμοὶ ἐν τῇ χειρσότησιν τοῦ Αἵμου.

XIX. Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Α'. 'Η κατάληψις τῆς Καλλιπόλεως καὶ ἡ ἀπόδρασις τῶν Τούρκων εἰς τὴν Εὐρώπην.

Β'. 'Η «Βαλκανικὴ Συνεννόησις» καὶ ἡ συντριβὴ τῆς ἀντιστάσεως τῶν λαῶν τοῦ Αἵμου.

Γ'. 'Η διάσπασις τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ ἡ κατάκτησις τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν μέχρι τοῦ 1402.

Δ'. 'Η ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπικράτησις τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Βυζαντίου.

Ε'. 'Η ἐκφυγὴ πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς Σταυροφορίας.

ΣΤ'. 'Η κρίσις τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ζ'. 'Η ἀποτυχία τῆς Σταυροφορίας. Ἡ Σύνοδος τῆς Φλωρεντίας καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Βάρνης.

Η'. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος καὶ Μωάμεθ ὁ Πορθητής.

Θ'. Πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ κατάλυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Ι'. Ἡ ἀκμὴ τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Παλαιολόγων.

ΙΑ'. Ἀνακεφαλαιώσεις καὶ συμπεράσματα.

XX. Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΓ', ΙΔ' ΚΑΙ ΙΕ' ΑΙΩΝΑΣ

Α'. 'Η παρακμὴ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἀνάδειξις τῶν ἐθνικῶν κρατῶν.

Β'. Διασπαστικαὶ ροπαὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ κοινότητι τῆς Δύσεως καὶ ἡ κρίσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Γ'. Ἡ ἀνοδος τῶν πόλεων. Ἀστικοὶ θεσμοί, ἀστικὴ κοινωνία καὶ οἰκονομία.

Δ'. 'Η ἀνάπτυξις τῆς τεχνικῆς καὶ τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλαι ναυτικαὶ πολιτεΐαι.

Ε'. Πολιτικοὶ ἀνταγωνισμοὶ καὶ δυναστεϊκὴ κρίσις.

ΣΤ'. Ὁ Ἐκατονταετής Πόλεμος.

Ζ'. Τὰ Πανεπιστήμια.

Η'. Ἡ γένεσις τῶν νεωτέρων ἐθνικῶν γλωσσῶν.

Θ'. Ἡ γένεσις τῆς νεωτέρας Εὐρωπαϊκῆς ποιήσεως: Δάντης καὶ Πετράρχης.

Ι'. Ἡ Φιλοσοφία.

ΙΑ'. Ἡ Γοτθικὴ Τέχνη, οἱ πρόδρομοι τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως.

ΙΒ'. Ὁ πρῶτος Ἀνθρωπισμός.

ΙΓ'. Τὸ τέλος τοῦ Μέσου αἰῶνος. Συμπεράσματα.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Γενικὴ ἱστορία ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Εἰσαγωγή. Νεώτεροι χρόνοι καὶ σύγχρονος ἐποχὴ.

I. Αἱ Μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ Μοναρχίαι κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα.

II. Αἱ μεγάλαι ἀνακαλύψεις καὶ ἡ παγκόσμιος αὐτῶν σημασία.

III. Ἡ Οἰκονομικὴ καὶ Κοινωνικὴ Ἐπανάστασις.

IV. Ἀνθρωπισμός καὶ Ἀναγέννησις.

V. Μεταρρύθμισις καὶ Ἀντιμεταρρύθμισις.

VI. Ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία.

VII. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Α'. Γενική επισκόπησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Β'. Ἡ Τουρκοκρατία.

Γ'. Αἱ ὑπὸ Λατινικὴν κυριαρχίαν Ἑλληνικαὶ χῶραι καὶ νῆσοι.

Δ'. Οἱ Τουρκοβενετικοὶ πόλεμοι.

VIII. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ὑΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΝ

Α'. Τὰ διοικητικὰ καὶ στρατιωτικὰ πλαίσια τοῦ κατὰ τὴν.

Β'. Τὸ καθεστὼς τῆς ἐγγείου κτήσεως καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα.

Γ'. Ἡ δημογραφικὴ μείωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἐξισλαμισμοὶ καὶ παιδομάζωμα, αἰχμαλωσία καὶ πειρατεία.

Δ'. Ἡ νομικὴ θέσις τῶν ὑποδούλων.

Ε'. Ἡ κοινωνικὴ διάρθρωσις τῶν Ἑλλήνων.

ΣΤ'. Ὁ ἐν τῇ διασπορᾷ Ἑλληνισμός.

IX. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑΙ

Α'. Ὁ θρησκευτικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων.

Β'. Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία.

Γ'. Τὰ προνόμια τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Δ'. Τοπικὰ προνόμια.

Ε'. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἡθικῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν.

X. Αἱ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ ΑΙΩΝΑ

Α'. Ἡ Ἰσπανικὴ Μοναρχία.

Β'. Ὁ τριακονταετής Πόλεμος.

Γ'. Ἡ Γαλλία, ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ ἡ διαδοχὴ τῆς Ἰσπανίας.

Δ'. Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ πολιτικὴ.

Ε'. Ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη.

ΣΤ'. Τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος.

Ζ'. Ἡ Ρωσικὴ Μοναρχία. Αἱ μεταρρυθμίσεις. Πέτρος ὁ Μέγας.

Η'. Ἀποικιοκρατία καὶ Ἐμποριοκρατία.

Θ'. Αἱ Ἐπιστήμαι, αἱ Τέχναι καὶ τὰ Γράμματα.

XI. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ Ὀθωμανικὴ δύναμις κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα. Οἱ Τουρκοβενετικοὶ πόλεμοι.

Β'. Οἱ δεσμοὶ τῆς Αὐτοδιοικήσεως : ἡ Κοινότης.

Γ'. Στρατιωτικὰ σώματα ἀντιστάσεως : ἀρματολοὶ καὶ κλέφται. Ἡ κατὰ θάλασσαν ἀντίστασις.

Δ'. Ἡ Ἐκκλησία.

Ε'. Ἡ γένεσις τῆς διοικητικῆς ἀριστοκρατίας.

ΣΤ'. Ἡ Παιδεία, ἡ Φιλοσοφία, τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι.

XII. Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Α'. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία.

Β'. Ἡ Πεφωτισμένη Δεσποτεία. Ἡ Πρωσία καὶ τὰ Γερμανικὰ κράτη.

Γ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Ἡ Ρωσία καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος.

Δ'. Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ ἀποικιακὴ πολιτικὴ.

Ε'. Αἱ ἐξερευνήσεις κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα καὶ ὁ οἰκονομικὸς βίος.

ΣΤ'. Τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι. Αἱ νέαι ροπαὶ τῆς Λογοτεχνίας.

Ζ'. Αἱ κατακτήσεις τῆς Ἐπιστήμης καὶ ἡ ἐπανάστασις τῆς Τεχνικῆς.

Η'. Τὰ νέα ρεύματα τῶν ἰδεῶν καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμός.

XIII. Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΗ

Αἱ ἀποικίαι καὶ ἡ γένεσις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

XIV. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ Αὐτοκρατορία. Οἱ Ναπολεόντειοι πόλεμοι καὶ ἡ Εὐρώπη.

XV. Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Α'. Ἡ διεθνὴς πολιτικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείῳ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα.

Β'. Ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ καὶ οἱ Ρωσoturκοὶ πόλεμοι.

Γ'. Ἡ ἀκμὴ τῆς διοικητικῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἑλλήνων: Οἱ Μεγάλοι Διερμηνεῖς, οἱ Διερμηνεῖς τοῦ Στόλου καὶ οἱ Ἑλληνες Ἡγεμόνες τῶν Παραδουναβείων Ἐπαρχιῶν.

Δ'. Ἡ ἀριστοκρατία τῆς γῆς.

Ε'. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασπορᾶς. Ὁ δεύτερος ἀποικισμός.

ΣΤ'. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου.

Ζ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικόν.

Η'. Ἐπαναστατικαὶ κινήσεις καὶ ἡ ἀκμὴ τῶν σωμάτων τῆς ἀντιστάσεως.

Θ'. Ὁ Ἑλληνικὸς Διαφωτισμός. Ρεύματα καὶ συγκρούσεις ἰδεῶν. Οἱ Διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Ἡ ἀκμὴ τοῦ ἐθνικοῦ συστήματος τῶν Ἑλλήνων.

Ι'. Οἱ πρόδρομοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ρήγας ὁ Φεραῖος. Τὸ πολεμικὸν καὶ ἐθνικὸν πρόγραμμα αὐτοῦ.

XVI. Ἡ Εὐρώπη τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας.

XVII. Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἐθνικῆς ἰδέας ἐν Εὐρώπῃ.

XVIII. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις καὶ ἡ ἰδρυσις τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (1821 — 1832).

XIX. Ἡ Μοναρχία ἐν Ἑλλάδι. Ὁ Βασιλεὺς Ὁθων (1832 — 1843).

XX. Ἡ ἐπαναστατικὴ κίνησις ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ Κριμαϊκὸς Πόλεμος.

XXI. Ἡ Συνταγματικὴ Μοναρχία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Μεγάλης Ἰδέας (1843 — 1862).

XXII. Ἐθνικισμός καὶ ἡγεμονικὴ πολιτικὴ. Ἡ ἀποικιοκρατία.

XXIII. Οἰκονομικὴ καὶ Τεχνικὴ ἀκμὴ. Ἡ ἀνθesis τῆς Ἐπιστήμης ἐν Εὐρώπῃ.

XXIV. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν δέκατον ἑνατον αἰῶνα.

XXV. Ἡ Δυναστικὴ μεταβολὴ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἑνωσις τῆς Ἐπτανήσου καὶ ἡ ἀνακαίνισις τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου (1862 — 1877).

XXVI. Ἡ Μεγάλη Ἰδέα ἀντιμέτωπος τῶν Βαλκανικῶν ἐθνικισμῶν (1877 — 1896).

XXVII. Ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ κρίσις, τὸ Κρητικὸν καὶ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα (1896 — 1909).

XXVIII. Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Συμμαχίαι καὶ τὰ προνόμια τῶν διεθνῶν ἀνταγωνισμῶν.

XXIX. Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι. Ἡ Ἑλλάς, δύναμις Βαλκανικὴ καὶ Μεσογειακὴ (1909 — 1914).

XXX. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος.

XXXI. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἀποκορύφωσις καὶ πτώσις τῆς Μεγάλης Ἰδέας (1914 — 1923).

XXXII. Μεταξὺ τῶν δύο πολέμων. Ἡ κρίσις τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Διεθνὴς κομμουνισμός καὶ ολοκληρωτικὰ κράτη.

XXXIII. Ἡ Ἑλλάς μεταξὺ τῶν δύο πολέμων. Ἀκμὴ καὶ παρακμὴ τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν (1923 — 1940).

XXXIV. Ὁ δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος.

XXXV. Ὁ δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἡ Νίκη καὶ ἡ Κατοχή.

XXXVI. Ἡ παγκόσμιος εἰρήνη καὶ οἱ διεθνεῖς ἀνταγωνισμοί.

XXXVII. Ἡ Ἑλλάς μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Προσπάθειαι διὰ τὴν πολιτικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας.

Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς Δωδεκανήσου.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ διεθνούς κομμουνισμοῦ ἐναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ συμμοριτοπόλεμος.

Βοήθεια τῆς Ἀμερικῆς πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας. Ἡ νίκη τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Βασιλεὺς Παῦλος.

Αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς χώρας (δημαγωγία, κίτρινη δημοσιογραφία κλπ.).

Οἱ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ ἐθνικοὶ κίνδυνοι. Ἡ Ἑθνικὴ Ἐπανάστασις τῆς 21 Ἀπριλίου 1967.

Ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνασυγκρότησις τῆς χώρας.

XXXVIII. Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Κρατικὴ ὀργάνωσις, ἡ Ἐκκλησία, ἡ Παιδεία, ὁ Ἑθνικὸς Στρατός, ἡ Γεωργία, ἡ Συγκοινωνία, ἡ Βιομηχανία, τὸ Ἐμπόριον, ἡ Ναυτιλία, αἱ Ἐπιστήμαι, αἱ Τέχναι, τὰ Γράμματα.

XXXIX. ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ

XXXX. Σύντομος ἐπισκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἱστορικὰς περιόδους (Ἀρχαίαν, Μεσαιωνικὴν (Βυζαντινὴν), Νεωτέραν).

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ μαθήματος δεόν νὰ ἐπιτελῶνται αἱ ἀκόλουθοι διδακτικαὶ ἐνέργειαι κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἐκάστης ἐνότητος τῆς Ἱστορίας: α) Ἡ προσφορὰ τῆς ἱστορικῆς ὕλης, ἡ προσφορὰ τῆς νέας ἱστορικῆς ἐνότητος. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐξυπηρετεῖ τὸν ὕλικόν μόνον σκοπὸν τοῦ μαθήματος καὶ εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὰς ἐπομένους ἐνέργειας, αἱ ὁποῖαι ὁδηγοῦν εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν τοῦ μαθήματος. β) Ἡ κριτικὴ ἐπεξεργασία τῆς δοθείσης ἱστορικῆς ὕλης, ὥστε νὰ κατανοήσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἀλληλουχίαν καὶ τὴν συνάφειαν, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. γ) Ἡ συναισθηματικὴ διέγερσις τῶν μαθητῶν καὶ ἡ δημιουργία εἰς αὐτοὺς βιωμάτων καὶ βουλητικῶν παρορμημάτων, ὥστε νὰ συναισθανθῶν οὕτω ὅτι τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐγνώρισαν, κατενόησαν καὶ ἡρμήνευσαν, ἀφορροῦν εἰς τὴν μοῖραν τοῦ Ἑθνικοῦ των, ἐπομένως καὶ εἰς τὴν ἰδικήν των μοῖραν, καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν συναισθησιν ὅτι ἔχουν καὶ αὐτοὶ προσωπικὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἱστορικὴν μοῖραν τοῦ Ἑθνικοῦ των καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Ἡ τρίτη αὕτη ἐνέργεια δύναται καὶ νὰ διασταυροῦται κατὰ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τὰς δύο προηγουμένας.

Ὁ διδάσκων εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν του πρέπει νὰ μὴ παραλείπῃ νὰ χρησιμοποιοῖ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐποπτικὰ μέσα, ὥστε ἡ διδασκαλία νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαραίτητον ἐποπτικότητα (χάρται, εἰκόνες, σχεδιαγράμματα, χρονολογικοὶ πίνακες, γεωλογικὰ δένδρα, ἐπισκέψεις ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν τόπων, κ.λ.π.). Ἐπίσης εἰς πᾶσαν διδασκαλίαν πρέπει νὰ τηρῶνται αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς βιωματικότητος, τῆς αὐτενεργείας, τῆς συνολικότητος.

Πρέπει νὰ προγραμματίζῃ τὴν διδακτικὴν του ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ μαθήματος δι' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος. Οὕτω θὰ κατανοήσῃ τὴν διδακτέαν ἱστορικὴν ὕλην εἰς ἐνότητας ἀντιστοίχους πρὸς τὰς ὥρας διδασκαλίας καὶ θὰ μεριμνήσῃ, ὥστε νὰ διδασκῇ ὅλην ἡ διδακτέα ὕλην. Ἐν περιπτώσει περικοπῆς τῶν ὥρων διδασκαλίας θὰ συμπτύξῃ ὀρισμένας ἐνότητας, περιρριζώμενος εἰς τὰ οὐσιώδη καὶ παραλείπων τὰ δευτερεύοντα. Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπονται ἄλλατα, διὰ τῶν ὁποίων καθίσταται ἀδύνατος ἡ κατανόησις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀλληλουχίας καὶ τῆς συναφείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Ἐπίσης ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπονται κενὰ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορικῆς ὕλης ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν.

Διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ διδάσκων ἀποδοτικῶς τὸ ἔργον του κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου, πρέπει νὰ κατέχῃ καλῶς τὴν διδακτέαν ἱστορικὴν ὕλην (ἀντὶ τῶν ταύτην οὐ μόνον ἐκ τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπιστημονικῶν βοηθημάτων), τὰ θεωρητικὰ καὶ τὰ μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς Ἱστορίας καὶ τὴν Εἰδικὴν Διδακτικὴν τοῦ μαθήματος. Ἐπίσης πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα βοηθητικὰ μέσα.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

α) Νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ψυχικὰ φαινόμενα καὶ δι' αὐτῶν τὴν ψυχικὴν δομὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὰς βασικὰς μορφὰς τοῦ ὁρθῶς λογίζεσθαι.

β) Νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς μεθόδους τῶν ἐπιστημῶν.

γ) Νὰ μυήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ θεμελιώδη προβλήματα τῆς Φιλοσοφίας καὶ νὰ δημιουργήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰς στερεὰς βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ ὁρθὴ καὶ ἀσφαλὴς φιλοσοφικὴ ἀντίληψις περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

δ) Νὰ καλλιεργήσῃ τὴν κριτικὴν σκέψιν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ διεγείρῃ τὴν ὑπάρχουσαν ἐνδεχομένως εἰς ἐνίους ἐξ αὐτῶν φιλοσοφικὴν διάθεσιν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Α'. Εἰσαγωγή.

Φυσικὰ καὶ ψυχικὰ φαινόμενα. Ἡ Ψυχολογία. Ἀντικείμενον καὶ ὁρισμὸς αὐτῆς. Φιλοσοφικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ Ψυχολογία. Κλάδοι τῆς Ψυχολογίας. Ἀξία καὶ χρησιμότης τῆς Ψυχολογίας. Αἱ μέθοδοι τῆς ἐπιστημονικῆς Ψυχολογίας.

Ἡ ἐνότης τοῦ ψυχικοῦ βίου. Ἡ συνείδησις (τὸ ὑποσυνείδητον, τὸ ἀσυνείδητον). Τὸ ἐγώ, σχέσις ἐγὼ καὶ ψυχικῶν φαινομένων.

Β'. Τὸ Γνωστικόν.

Ἀπλὰ καὶ σύνθετα ψυχικὰ φαινόμενα. Τὸ αἶσθημα. Εἶδη αἰσθημάτων. Ἡ ἀντίληψις. Ἐννοια καὶ ὁρισμὸς αὐτῆς. Ἡ παράστασις. Νόμοι συνειρμοῦ καὶ ἀναπλάσεως. Ἀντιλήψεις καὶ παραστάσεις. Ἡ ἀντίληψις τοῦ χώρου, ἡ ἀντίληψις τοῦ χρόνου.

Ἡ μνήμη. Ἡ φαντασία. Ἡ νόησις. Νοημοσύνη - Εὐφυΐα. Μέτρησις εὐφυΐας, κριτήρια μετρήσεως (ΤΕΣΤ). Νόησις καὶ γλώσσα. Διανοητικὴ κόπωση.

Ἡ προσοχὴ (ἐννοια καὶ ὁρισμὸς, εἶδη καὶ ἰδιότητες, σχέσις πρὸς ἀντίληψιν, σημασία προσοχῆς διὰ τὴν μάθησιν).

Τὸ διαφέρον (ἐννοια καὶ ὁρισμὸς, νόμοι καὶ εἶδη, κίνητρα, ἡ σημασία του διὰ τὴν μάθησιν).

Ἡ μάθησις (ἐννοια, νόμοι καὶ παράγοντες μάθησεως. Σχέσις τῆς μάθησεως πρὸς ἄλλας ψυχικὰς λειτουργίας. Μορφαὶ μάθησεως. κ.λ.π.).

Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπεράσματα περὶ τοῦ γνωστικοῦ καὶ τῆς σημασίας αὐτοῦ διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ κόσμου.

Γ'. Τὸ Συναισθηματικόν.

Φύσις τοῦ συναισθηματικοῦ βίου καὶ ὁρισμὸς τοῦ συναισθήματος. Γνωρίσματα καὶ ἰδιότητες τοῦ συναισθήματος. Κατηγορίαι καὶ εἶδη συναισθημάτων. Χαρακτηριστικὰ φαινόμενα τῶν συναισθημάτων. Τὰ ἀνώτερα πνευματικὰ συναισθήματα. Συμπεράσματα περὶ τοῦ συναισθηματικοῦ βίου.

Δ'. Τὸ Βουλητικόν.

Ἡ ἐννοια τῆς βουλήσεως. Μορφαὶ τῆς βουλήσεως. Ἐνστικτα, ὁρμαί, ἐπιθυμίαι, ἔξεις, κλίσεις, ροπαί, πάθη. Αἱ πράξεις ὡς κύρια ἐκδηλώσεις καὶ μορφαὶ βουλήσεως. Ὁρισμὸς καὶ σημασία τῆς βουλήσεως ἐν τῷ ψυχικῷ βίῳ. Ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως.

Ε'. Ἡ ἀτομικότης, ὁ χαρακτήρ, ἡ προσωπικότης.

ΣΤ'. Φυσιολογικὰ καὶ ψυχικὰ φαινόμενα.

Τὸ νευρικὸν σύστημα. Ὁ ἐγκέφαλος. Σωματικὴ εὐεξία καὶ ψυχικὴ υγεία.

Ζ'. Σύντομος ιστορική επισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῆς Ψυχολογίας.

Η συμβολὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν μελέτην τῶν ψυχικῶν φαινομένων. Ἡ ἐπιστημονικὴ Ψυχολογία. Τὰ ψυχολογικὰ ἐργαστήρια καὶ σπουδαστήρια. Τὰ ψυχολογικὰ τέστ. Οἱ κλάδοι τῆς Ψυχολογίας. Αἱ νεώτεροι κατευθύνσεις τῆς Ψυχολογίας.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α' ΛΟΓΙΚΗ

Α' Εἰσαγωγὴ.

Ἀντικείμενον, ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῆς Λογικῆς. Λογικὴ καὶ Φιλοσοφία. Λογικὴ καὶ Ψυχολογία. Ἱστορία τῆς Λογικῆς (διὰ βραχυτάτων).

Β'. Τυπικὴ Λογικὴ ἢ Στοιχειολογία. Λογικαὶ ἀρχαί. Κατηγορίαι. Αἱ ἔννοιαι. Αἱ ἔννοιαι καθ' ἑαυτὰς (σχηματισμός, ὅρισμός, διαίρεσις, γνωρίσματα, βάθος, πλάτος). Αἱ ἔννοιαι πρὸς ἀλλήλας (κατὰ βάθος καὶ πλάτος, λογικὴ κλίμαξ, σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις ἐννοιῶν). Αἱ κρίσεις. Τὰ εἶδη κρίσεων, αἱ σχέσεις τῶν κρίσεων. Οἱ συλλογισμοί. Τὰ εἶδη τῶν συλλογισμῶν. Συλλογιστικὰ σχήματα. Ἐπαγωγὴ — Παραγωγὴ. Ἀνακεφαλαίωσις περὶ τῶν στοιχειωδῶν μορφῶν ἐνεργείας τῆς νοήσεως.

Γ'. Γενικὴ Μεθοδολογία. Ἀντικείμενον καὶ ὅρισμός τῆς Γενικῆς Μεθοδολογίας. Ὅρισμός καὶ εἶδη αὐτοῦ. Διαίρεσις καὶ ταξινομήσις. Ἀπόδειξις καὶ εἶδη αὐτῆς. Σοφίσματα. Ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις.

Δ'. Κλασσικὴ λογικὴ καὶ νεώτεροι Λογικαί.

Ἡ διδασκαλία ἐκάστης ἐνότητος πρέπει νὰ συμπληροῦται δι' ἀσκήσεων.

Β' ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ (Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν).

Α' Εἰσαγωγὴ.

Ἔννοιαι καὶ ἀντικείμενον τῆς Φιλοσοφίας. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φιλοσοφίας διὰ βραχυτάτων. Φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη. Διαίρεσις τῆς Φιλοσοφίας (κλάδοι). Ἡ ἀξία τῆς σπουδῆς τῆς Φιλοσοφίας.

Β'. Γνωσιολογία.

Τὸ πρόβλημα τῆς γνώσεως γενικῶς.

Αἱ πηγαὶ τῆς γνώσεως. Αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Τὸ κύρος τῆς γνώσεως. Αἱ κυριώτεροι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Τὸ πρόβλημα τῆς πραγματικότητος τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Αἱ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου φιλοσοφικαὶ θεωρίαι.

Γ'. Ὀντολογία.

Τὸ ὀντολογικὸν πρόβλημα γενικῶς.

Ἡ φιλοσοφία τῆς φύσεως (ὁ ἀνόργανος κόσμος, ὁ ἐνόργανος κόσμος).

Φιλοσοφία τοῦ πνευματικοῦ κόσμου (ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα).

Δ'. Ἐπιστημολογία.

Αἱ ἐπιστήμαι. Ταξινομήσις τῶν ἐπιστημῶν. Ἀνάγκη φιλοσοφικῆς διερευνήσεως τῶν Ἐπιστημῶν (ἀρχαί, ἀντικείμενον, μέθοδοι).

Αἱ Μαθηματικαὶ Ἐπιστήμαι.

Αἱ φυσικαὶ Ἐπιστήμαι. Αἱ περιγραφικαὶ φυσικαὶ ἐπιστήμαι.

Αἱ πειραματικαὶ φυσικαὶ ἐπιστήμαι, τὸ πρόβλημα τῆς μαθηματικοποιήσεως τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν.

Ἰδιαίτερα προβλήματα τῆς Βιολογίας.

Ἡ Ψυχολογία, ἡ Ἱστορία, ἡ Κοινωνιολογία.

Ε'. Ἡθική.

Ἡ ἔννοια τῆς φιλοσοφικῆς ἠθικῆς.

Ἡ ἠθικὴ συνειδήσις ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ψυχολογικὴν συνειδήσιν. Καθήκον, ἀγαθόν, ἠθικὴ πράξις, ἠθικὴ εὐδύνη, ἀρετή.

Παράγοντες τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως: α) Τὸ ἠθικόν συναίσθημα. β) Ἡ ἠθικὴ νόσις. γ) Ἡ ἠθικὴ βούλησις. Αἱ κυριώτεροι θεωρίαι περὶ τῶν πηγῶν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως. Τὸ ἀγαθόν. Αἱ κυριώτεροι περὶ αὐτοῦ θεωρίαι.

Αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ τὰ πρὸς αὐτὰς συνδεδεμένα προβλήματα. Οἱ ἠθικοὶ κανόνες.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως.

ΣΤ'. Αἰσθητική.

Ἡ ἔννοια τοῦ ὡραίου. Ἡ Τέχνη. Αἰσθητικαὶ κατηγορίαι.

Ζ'. Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Σύντομος ιστορική ἐπισκόπησις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας. Τὰ κύρια φιλοσοφικὰ συστήματα.

Εἰς τὴν Ε' τάξιν πρέπει νὰ ολοκληρωθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Ψυχολογίας. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκων δεόν νὰ προγραμματίσῃ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὴν διδακτικὴν ἐργασίαν του. κατανέμων τὴν διδακτέαν ὕλην εἰς ἐνότητες ἀντιστοίχους πρὸς τὰς διατιθεμένας διδακτικὰς ὥρας.

Εἰς τὴν ΣΤ' τάξιν θὰ διδασκῶσιν ὅπωςδήποτε αἱ ἐνότητες τῆς Λογικῆς, τῆς Γνωσιολογίας καὶ τῆς Ἐπιστημολογίας. Αὗται δύνανται νὰ διδασκῶσι βάσει τοῦ ἐγκεκριμένου ἤδη σχολικοῦ ἐγχειριδίου. Αἱ ἄλλαι ἐνότητες τῶν Στοιχείων Φιλοσοφίας (Ὀντολογία, Ἡθικὴ, Αἰσθητικὴ, Φιλοσοφία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων) θὰ διδασκῶσι μόνον ἐφ' ὅσον θὰ ἐκδοθῇ εἰδικὸν σχολικὸν ἐγχειρίδιον διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ εἰδικὸν δοῦναι διὰ τοὺς διδάσκοντας.

Ἡ διδασκαλία τῶν Στοιχείων Φιλοσοφίας θὰ συμπληροῦται δι' ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας ἐκ δοκίμου μεταφράσεως χαρακτηριστικῶν περικοπῶν ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν ἔργων τῶν μεγάλων φιλοσόφων, ἐκδιδομένου καταλλήλου ἀνθολογίου.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων φρονηματιστικῶν μαθημάτων, εἰς τὴν σύγχρονον ὁργάνωσιν τοῦ κοινωνικοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, νὰ συνειδητοποιήσωσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν τῆς πολιτικῆς Κοινότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους καὶ νὰ καταστήσωσι ἱκανοὶ νὰ ἐνταχθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Κοινότητος ὡς δημιουργικὰ καὶ χρήσιμα μέλη αὐτῆς, ἱκανοὶ νὰ συμβάλουν εἰς τὴν διατήρησιν, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόβωσιν τῆς πολιτικῆς Κοινότητος τοῦ Ἐθνους.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Κοινωνικὴ ἀγωγὴ. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ὄν. Ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ οἰκογένεια ὡς φυσικὴ κοινότης καὶ κύτταρον τῆς κοινωνίας. Ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῶν. Ἡ παράστασις τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας.

Ἡ εὐρυτέρα τῆς οἰκογενείας κοινωνικὴ διάρθρωσις. Ἡ συμβιωτικὴ Κοινότης. Τὸ χωρίον, ἡ κομόπολις, ἡ πόλις. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὁργάνωσις τῆς συμβιωτικῆς Κοινοῦτητος. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινοῦτητι. Ἡ Ἐκκλησία, τὸ Σχολεῖον, ἡ Διοίκησις. Οἱ ἐπαγγελματικοὶ συνεταιρισμοὶ καὶ οἱ μορφωτικοὶ σύλλογοι. Βασικὰ ἔργα ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινοῦτητι. Ἡ ὕψρεσις, ὁ φωτισμός, ἡ συγκοινωνία, ἡ πολιτοδομία, ἡ ὁδοποιία, τὰ κέντρα ἀναπαύσεως, ψυχαγωγικαὶ ὑγείας, κ.λπ.

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινοῦτητι. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Τὰ καθήκοντα πρὸς τὸ φυσικὸν περιβάλλον, τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ κοινόχρηστα ἔργα. Ὁ σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καὶ ὁ αὐτοσεβασμός. Μελέτη, ἀνάλυσις καὶ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος. Καθήκοντα ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος.

Β'. Έθνικὴ ἀγωγὴ. Ἡ συγκρότησις τῆς Κοινωνίας εἰς Κράτος. Ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Χώρα, λαός, ἐξουσία. Ἡ ἔννοια τοῦ ἔθνους. Κράτη πολυεθνῆ καὶ κράτη ἐθνικά. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Θεμελιώδη πνευματικὰ γνωρίσματά του. Τὸ Νεοελληνικὸν Κράτος κατ' ἐξοχὴν ἐθνικὸν κράτος. Ἡ πατρίς, τὰ ἔθνικα Σύμβολα. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἡ εἰσφορά του εἰς τὸν πολιτισμὸν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς ἔννοια εὐρυτέρη καὶ ὑπερτέρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος του. Οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ κατὰ τόπους εὐεργεταί.

Γ'. Πολιτειακὴ ἀγωγὴ. Κράτος καὶ πολίτευμα. Τὰ πολιτεύματα καὶ οἱ πολῖται εἰς τὰ ἀσιατικά κράτη. Ὁ ἄνθρωπος — πολίτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα· τὰ ὁρᾷ καὶ αἱ παρεκτάσεις τῶν. Τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα τοῦ Μεσαίωνα. Ἡ διαμόρφωσις τῶν πολιτευμάτων κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Τὰ σύγχρονα κοινωνικά καὶ πολιτικά συστήματα. Ὁ φασισμὸς, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς, ὁ κομμουνισμὸς. Τὸ ἀστικὸν Δημοκρατικὸν σύστημα. Τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα. Τὰ πολιτικά κόμματα. Ἡ ὁργάνωσις τοῦ συγχρόνου ἀστικοῦ Κράτους. Θεμελιώδεις δεσμοὶ αὐτοῦ.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Οἱ θεμελιώδεις δεσμοὶ ἐν αὐτῷ. Τὸ Σύνταγμα. Ὁ ἀνώτατος ἀρχὼν. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Τὸ Δίκαιον. Ἡ Δικαιοσύνη (γενική, διοικητική, φορολογική). Ἡ Παιδεία. Τὰ πνευματικὰ ἰδρύματα. Ὁ ἐθνικὸς στρατός. Τὰ σώματα ἀσφαλείας. Ἡ ὑγεία, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, ἡ προστασία τῆς ἐργασίας. Οἰκονομικὰ ἀγαθὰ καὶ οἰκονομικὴ ὁργάνωσις. Ἡ γεωργία, τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυτιλία, ἡ βιοτεχνία, ἡ βιομηχανία, αἱ Τράπεζαι. Ἡ συγκοινωνία. Κράτος καὶ πολῖται ἐν τῇ οἰκονομικῇ ὁργάνωσει. Τὰ Δημόσια Οἰκονομικά. Ἡ ὁργάνωσις τῆς Κρατικῆς διοικήσεως. Αὐτόνομοι ὁργανισμοί. Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε. κλπ. Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις. Τοπικὴ αὐτοδιοίκησις. Δήμος. Κοινότης.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς θρησκευτικὸς, ἐθνικὸς καὶ πολιτιστικὸς παράγων. Κράτος καὶ Ἐκκλησία.

Προστασία τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν ἔναντι τοῦ Κράτους. Αἱ ἐλευθερίαι τοῦ πολίτου. ἀτομικαί, πολιτικαί, ἠθικαί, κοινωνικαί, οἰκονομικαί. Οἱ ἐκ τῶν καταχρήσεων τῶν ἐλευθεριῶν κίνδυνοι διὰ τὸ ἐθνικὸν σύνολον. Προστασία τοῦ Κράτους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ἡ δημαγωγία καὶ ἡ ἀναρχία.

Ἡ κοινὴ γνώμη· παράγοντες ἐπιδρῶντες εἰς τὴν κοινὴν γνώμην· ὁ τύπος, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, τὸ θέατρον, ὁ κινηματογράφος, τὰ προπαγανδιστικά ἔντυπα. Αἱ δυσμενεῖς ἐκ τούτων ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς νεολαίας καὶ τὰ ἀπαράλλητα προφυλακτικά μέτρα.

Τὰ σύγχρονα μέσα ψυχγωγίας. Αἱ ὑπερβολαὶ καὶ παρεκτροπαὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων προσύληξις τῆς νεολαίας. Κοινωνικά ἐλαττώματα· ἀλκοολισμὸς, χαρτοπαιξίμ, ἀπώτεια, ἐγκυλισμὸς κλπ.

Ὁ κομμουνισμὸς ὡς ἐθνικὸς κίνδυνος.

Αἱ διεθνεῖς σχέσεις τῶν Κρατῶν. Διεθνὲς δίκαιον, διεθνεῖς συμβάσεις καὶ συμμαχίαι. Αἱ διεθνεῖς ὁργανώσεις. Ο.Η.Ε. καὶ παραρτήματά αὐτοῦ. ΝΑΤΟ. Κοινὴ Ἀγορά. Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σπαυρὸς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Σκοπὸς καὶ ἀντικείμενον τοῦ μαθήματος:

Ὁ ἄνθρωπος ὡς κοινωνικὸν ὄν. Ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συμβιωτικὴ Κοινότης. Ἡ σύστασις καὶ τὰ γνωρίσματα αὐτῆς. Μορφαὶ κοινωνικῆς συμβιώσεως. Θεσμοὶ ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Ἡ Οἰκογένεια. Φυσικὴ

καὶ ἰσόρροπος οἰκογένεια. Γονεῖς καὶ τέκνα. Τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Ἡ Θρησκεία. Ἡ Παιδεία. Ἡ Διοίκησις. Ἡ κοινωνικὴ ἀνατροφή τῶν μελῶν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὁργάνωσις. Τὰ κοινόχρηστα ἔργα. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ συμβιωτικῇ Κοινότητι. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων καὶ ὁ αὐτοσεβασμὸς.

Β'. Ἡ ὁργάνωσις τῆς κοινωνίας εἰς Κράτος. Αἱ σχετικαὶ θεωρίαι. Ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Χώρα, λαός, ἐξουσία. Ἡ ἔννοια τοῦ ἔθνους. ἔθνος καὶ Κράτος. Κράτη πολυεθνῆ καὶ Κράτη ἔθνικα.

Γ'. Κράτος καὶ Πολίτευμα. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὰ Ἀσιατικά κράτη. Ἡ θέσις τοῦ πολίτου εἰς αὐτά. Ὁ ἄνθρωπος — πολίτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὰ πολιτεύματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Τὰ πολιτεύματα κατ' Ἀριστοτέλη. Τὰ ὁρᾷ πολιτεύματα καὶ αἱ παρεκτάσεις τῶν. Τὸ κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα τοῦ Μεσαίωνα. Ἡ διαμόρφωσις τῶν ἔθνικων Κρατῶν καὶ τῶν πολιτευμάτων κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀπόλυτος Μοναρχία. Συνταγματικὴ Μοναρχία. Ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα. Δημοκρατία, βασιλευσμένη καὶ προεδρικὴ. Τὰ σύγχρονα κοινωνικά καὶ πολιτικά συστήματα. ἡ ἀστικὴ δημοκρατία, ὁ φασισμὸς, ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς, ὁ κομμουνισμὸς.

Τὸ ἀστικὸν Δημοκρατικὸν Κράτος καὶ ἡ ὁργάνωσις του. Ἡ λαϊκὴ κυριαρχία. Τὸ Σύνταγμα. Ἡ διακρίσις τῶν ἐξουσιῶν, ὁ ἀνώτατος Ἀρχὼν (κληρονομικός, αἰρετός). Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία. Καθολικὴ ψηφοφορία, κόμματα, ἐκλογικὰ συστήματα, Βουλὴ. Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Κυβέρνησις κοινοβουλευτικὴ καὶ κυβερνήσις προεδρικὴ. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία. Τὸ δίκαιον καὶ ἡ Δικαιοσύνη. Ἀστικὴ δικαιοσύνη, ποινικὴ δικαιοσύνη, διοικητικὴ δικαιοσύνη, φορολογικὴ δικαιοσύνη. Ἡ οἰκονομικὴ ὁργάνωσις τοῦ ἀστικοῦ Κράτους. Γενικαὶ ἀρχαί. Ἡ ἰδιοκτησία. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῆς εἰς τὸ ἀστικὸν Κράτος. Νόμισμα, Τράπεζαι, Γεωργία, Ἐμπόριον, Βιομηχανία, Βιοτεχνία, Δημόσια καὶ ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις. Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Τὰ δημόσια οἰκονομικά. Κράτος καὶ πολῖται. Ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους πρὸς τοὺς πολίτας· Παιδεία, ὑγεία, συγκοινωνία, ἀσφάλεια, ἐργασία, κοινωνικὰ ἀσφαλίσεις, ἐλευθερία.

Δικαιώματα τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν πολιτῶν. Ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ Κράτος· στρατεύσεις, φόροι, παραγωγικὴ ἐργασία κλπ. Δικαιώματα τῶν πολιτῶν ἔναντι τοῦ Κράτους. Ἡ νεολαία καὶ τὸ Κράτος. Ὁργανώσεις Νεολαίας. Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν νέων. Αἱ ἐλευθερίαι τοῦ πολίτου. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις: HABEAS CORPUS, διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας, διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Οἰκουμενικὴ διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ 1948. Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τοῦ συνεταίριζεσθαι. Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας. Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, τοῦ τύπου. Ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως. Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία. Τὰ ὅρια τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου καὶ ἡ κατάχρησις αὐτῶν. Ἡ προστασία τῶν πολιτῶν ἔναντι τῆς καταχρήσεως ἐξουσίας τοῦ Κράτους καὶ ἡ προστασία τοῦ κράτους καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν. Ἡ δημαγωγία, ἡ ἀπειθαρχία, ἡ ἀναρχία.

Δ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἡ συγκρότησις του. Τὰ Ἑλληνικά Σύνταγματα ἀπὸ τοῦ Ὁθωνοῦ μέχρι σήμερα. Ἡ σύγχρονη ὁργάνωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὸ Σύνταγμα. Ὁ ἀνώτατος Ἀρχὼν. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία. Καθολικὴ ψηφοφορία, κόμματα, ἐκλογικὰ συστήματα. Βουλὴ, Νόμοι. Νομοθετικὰ Διατάγματα. Ἀναγκαστικοὶ Νόμοι, Βασιλικά Διατάγματα (κανονιστικά, ἐκτελεστικά). Ἐξουσία τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Ἡ Κυβέρνησις. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ Ὑπουργοί. Ἡ ὁργάνωσις τῆς διοικήσεως. Τὰ Ὑπουργεῖα. Αἱ Νομαρχίαι, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι (κεντρικοὶ καὶ περιφερειακοί). Τὰ Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Διοικητικὴ ἀποκέντρωσις.

Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία. Τὸ δίκαιον καὶ τὰ εἶδη αὐτοῦ. Ἡ ὀργάνωσις τῶν δικαστηρίων (Εἰρηνοδικεῖα - Πταιματοδικεῖα. Πρωτοδικεῖα. Πλημμελειοδικεῖα. Κακούργιοδικεῖα. Ἐφετεῖα. Ἀρειος Πάγος). Ἡ διοικητικὴ Δικαιοσύνη. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. Ἡ φορολογικὴ Δικαιοσύνη καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς.

Τὰ δημοσία οικονομικά. Ἀμесоὶ καὶ ἔμμεσοι φόροι. Ὁ δημοσιος Προϋπολογισμός. Τὸ Γενικὸν Λογιστήριον τοῦ Κράτους. Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον. Τὸ Ἐθνικὸν νόμισμα. Τὸ συνδολαγχα. Ἡ Ἐκδοτικὴ Τράπεζα.

Ἡ Παιδεία καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς.

Ἡ δημοσία υγεία. ἡ κοινωνικὴ πρόνοια. ἡ προστασία τῆς ἐργασίας. ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις.

Ἡ Ἐθνικὴ ἀσφάλεια. Ὁ Στρατός. Ὁ Στόλος. Ἡ Ἀεροπορία. Τὰ Σώματα Ἀσφαλείας. Ἡ Ἀγροφυλακὴ. Ἡ στρατιωτικὴ Δικαιοσύνη.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὀργάνωσις τῆς. Ἡ Ἐκκλησία ὡς θρησκευτικὸς, ἐθνικὸς καὶ πολιτιστικὸς παράγων. Κράτος καὶ Ἐκκλησία.

Ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκησις. Δήμοι καὶ Κοινότητες.

Ἡ δημοσιογραφία. Ὀργάνωσις. δικαιώματα. καθήκοντα, ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ δημοσίου βίου. Ὁ κίτρινος τύπος.

Τὰ οικονομικὰ ἀγαθά. Παράγοντες δημιουργίας αὐτῶν. Ἐργασία. Κεφάλαιον. Ἐπιχειρηματίας.

Ἡ Οἰκονομικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας. Ὁρυκτὸς πλοῦτος. Γεωργία. Ἐμπόριον, Βιοτεχνία, Βιομηχανία, Ναυτιλία, Τουρισμός, Συγκοινωνία, Τραπεζικὸν σύστημα. Προσωπικαὶ ἐπιχειρήσεις. Συνεταιρισμοί. Ἐταιρεῖαι. Δημόσιαι ἐπιχειρήσεις: ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΣΕΚ, κλπ.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ Κράτους εἰς τὴν οικονομικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός. Παράγοντες ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀνάλυσις τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος. τὰ ὄρθα κριτήρια.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας. Ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα (Πανεπιστήμια, Ἀκαδημία, Ἰδρύματα Ἐπιστημονικῶν Ἑρευνῶν). Ἐπιστήμαι, Τέχναι, Γράμματα. Βιβλιοθήκαι. Μουσεῖα.

Ἡ κοινὴ Γνώμη. Παράγοντες ἐπιδρώντες εἰς τὴν διαμόρφωσιν αὐτῆς: Ὁ τύπος, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις, ὁ κινηματογράφος, τὸ θέατρον, τὰ προπαγανδιστικὰ ἔντυπα. Αἱ δυσμενεῖς ἐκ τῆς ἐκτροπῆς τούτων ἐπιδράσεις, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς νεολαίας, καὶ τὰ ἀπαραίτητα προστατευτικὰ μέτρα.

Τὰ σύγχρονα μέσα ψυχαγωγίας. Αἱ ὑπερβολαὶ καὶ αἱ ἐκτροπαὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων προσύλαξις τῆς νεολαίας.

Κοινωνικὰ ἐλαττώματα, ἀλκοολισμός, ἐκφυλισμός, χαρτοπαιξία, ἀσωτεία, κλπ. Κοινωνικοὶ καὶ Ἐθνικοὶ κίνδυνοι: ἐξ αὐτῶν καὶ προστατευτικὰ μέτρα τῆς Πολιτείας.

Κήρυξις τῆς χώρας εἰς κατὰστασιν πολιορκίας λόγω ἐξωτερικοῦ ἢ ἐσωτερικοῦ κινδύνου. Ἀρσίς ἄρδρων τοῦ Συντάγματος καὶ κήρυξις τοῦ Στρατιωτικοῦ νόμου.

Ε'. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις τῶν κρατῶν. Διεθνὲς δίκαιον, δημόσιον καὶ ἰδιωτικόν. Τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου. Ἡ ἐδαφικὴ ἀνεραρότης καὶ ἡ Ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῶν κρατῶν. Διεθνεῖς συμμαχίαι καὶ συμβάσεις. Διεθνεῖς ὀργανισμοί. Ὀργανισμός Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) καὶ παρεργήματα αὐτοῦ. Διεθνὲς δικαστήριον Χάγης. Ἀτλαντικὴ Ἀμυντικὴ Συμμαχία (Ν.Α.Τ.Ο.). Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης. Διεθνὲς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς κλπ.

ΣΤ'. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Θεμελιώδη πνευματικὰ γνωρίσματά του. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἡ εἰσφορά του εἰς τὸν πολιτισμὸν. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος κατ' ἐξοχὴν κράτος Ἐθνικόν. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος (ὁ Ἑλληνισμός) ἔννοια εὐρυτέρα καὶ ὑπερτέρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἡ Πατρίς. Τὰ Ἐθνικὰ Σύμβολα. Τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνος πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Ἔθνος. Ὁ κομμουνισμὸς ὡς ἐθνικὸς κίνδυνος.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος εἶναι: α) νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸν χαρακτήρα, τὸ περιεχόμενον καὶ τὰς συνθήκας ἀσκήσεως τῶν κυριωτέρων ἐπαγγελμάτων ἐν τῇ χώρᾳ, β) νὰ μελετηθῶσιν αἱ ἰδιαιτέρας κλίσεις καὶ ἰκανότητες ἐκάστου μαθητοῦ ἐν συναρτήσει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ γ) νὰ καθοδηγηθῶσιν οἱ μαθηταὶ βάσει τῶν δύο προηγουμένων προϋποθέσεων εἰς τὸν ὀρθὸν σχολικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν αὐτῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐργασίας. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις τῆς κοινωνίας. Ὁ ἐνεργὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας κατὰ φύλον. Ἐννοια καὶ ὅρισμός τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἡ κατανομή τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας κατὰ ἐπαγγελματικὰς ἀπασχολήσεις. Αἱ κυριώτεροι βάσεις διὰ τὴν κατανομήν τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς κατηγορίας. Κατανομή τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς κατηγορίας κατὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπασχολήσεως, π. χ. ἐπαγγέλματα ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά, ναυτικά, γεωργικά, τεχνικά, ὑπαλληλικά, τουριστικά καὶ προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων, κλπ. Ἰδιάζοντα ἐπαγγέλματα, ὡς τὸ στρατιωτικόν, τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, τοῦ δικαστοῦ κλπ. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ἐκάστης κατηγορίας ἐπαγγελμάτων καὶ ἰδιαιτέρας ἀπαιτήσεις διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀσκήσιν αὐτῶν (προσωπικαὶ ἰκανότητες, θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ προπαρασκευὴ). Ἀνάλυσις ἐνὸς τοῦλάχιστον ἐπαγγέλματος ἐξ ἐκάστης κατηγορίας βάσει τοῦ παραδεδεγμένου διαγράμματος μελέτης ἐπαγγελμάτων. Γενικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις. Βαθμίδες τῆς Γενικῆς ἐκπαίδευσως. Ἡ διάρθρωσις τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως. Βαθμίδες τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως (κατωτέρα, μέση, ἀνωτέρα, ἀνωτάτη). Τύποι σχολείων Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως. Δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ ἡ σημασία τῆς ἐπιτυχούς ἐκλογῆς διὰ τε τὸ ἄτομον καὶ τὸ κοινωνικὸν σύνολον. Ποῖοι παράγοντες πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος (αὐτογνωσία, γνώσις τῆς φύσεως τῶν ἐπαγγελμάτων, εὐκαιρία τοποθετήσεως). Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπὶ τοῦ ἀσκούντος αὐτὸ ἄτομου. Ἐπαγγελματικοὶ τύποι. Ἡ σημασία ὅλων τῶν ἐπαγγελμάτων διὰ τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν πρόδον. Ἡ ἀνάγκη τῆς ὀρθολογιστικῆς κατανομῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα. Ἡ δεοντολογία τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐπαγγελμάτων.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀτομικὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν μελέτην τῶν ἐπαγγελμάτων ἐν τῷ σχολείῳ, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι τὰ ἀπαραίτητα ἐργαστήρια, καὶ εἰς τοὺς χώρους τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας ὑπὸ τὴν ἄμεσον καθοδήγησιν καὶ ἐπίβλεψιν τοῦ διδάσκοντος.

Τήρησις ἀτομικοῦ φακέλου δι' ἕκαστον μαθητὴν καὶ ἀτομικὴ ἐκπαίδευσις αὐτοῦ εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀτομικοῦ του φακέλου, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσῃ οὗτος τὸ πρόβλημα τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

α. Ἡ διέγερσις καὶ συνειδητοποίησις τοῦ Α PRIORI γεωμετρικοῦ ἐφοδίου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος μὲ βάσιν τὰ ἐκ τῆς ἐμπειρίας προβαλλόμενα γεωμετρικὰ προβλήματα

καὶ εἰδικώτερον ἢ ἀκριβὲς ἀντίληψις τῶν ἰδιοτήτων τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ τῶν μεταξὺ αὐτῶν σχέσεων.

β. Ἡ ἐκμάθησις τρόπων ἀριθμητικοῦ λογισμοῦ.

γ. Ἡ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν πάσης φύσεως σκέψεων τῶν κατὰ τρόπον μονοσήμαντον καὶ σαφὴ καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν κατὰ τὸ μαθηματικὸν ὑπόδειγμα, πρὸς πρόληψιν παρανοήσεων καὶ συγχύσεων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Ἀριθμητική.

Α' τετράμηνον ὥραι 3 — Β' τετράμηνον ὥραι 2.

1. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων.

Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου καὶ ὁ καθορισμὸς αὐτοῦ. Στοιχεῖα τοῦ συνόλου. Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου διὰ παραδειγμάτων. Διμελὴ καὶ μονομελὴ σύνολα. Τὸ κενὸν σύνολον. Συμβολισμὸς τοῦ συνόλου. Ὑποσύνολα βασικοῦ συνόλου καὶ σχέσεις αὐτῶν. Γραφικὴ παράστασις συνόλου. Ἰσα σύνολα. Μονοσήμαντος καὶ ἀμφιμονοσήμαντος ἀντιστοιχία μεταξὺ δύο συνόλων. Ἰσοδύναμα σύνολα. Τομὴ συνόλων. Ἐνώσεις συνόλων. Ἰδιότητες ἑνώσεως καὶ τομῆς. Σύνολα ξένα πρὸς ἀλλήλα. Συμπλήρωμα συνόλου ὡς πρὸς ὑπερσύνολον. Διατεταγμένον ζεύγος. Ἡ πρώτη ἔννοια τοῦ Καρτεσιανοῦ γινομένου.

2. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν ἀριθμῶν.

Τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν ἀριθμῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν στοιχείων ἐνὸς συνόλου. Πληθικὸς ἀριθμὸς συνόλου. Πεπερασμένα καὶ μὴ πεπερασμένα σύνολα. Ὁ ἀριθμὸς μηδέν. Τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων τῆς Ἀριθμητικῆς. Συμβολισμὸς αὐτῶν διὰ τῶν ἀραδικῶν ψηφίων. Χρήσις γραμμάτων διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως. Ἑλληνικὴ γραφὴ τῶν ἀριθμῶν. Ρωμαϊκὴ γραφὴ. Ἡ ἔννοια τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἰδιότητες. Τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν ὡς διατεταγμένον σύνολον.

Αἱ πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν.

Ἡ πράξις τῆς προσθέσεως. Ἰδιότητες. (Ὑπαρξὶς ἀθροίσματος δύο ἀκεραίων, μονότιμος, μεταθετικὴ, προσεταιριστικὴ, ὑπαρξὶς οὐδετέρου στοιχείου). Ἀθροίσμα τριῶν ἢ περισσοτέρων ἀκεραίων καὶ γενίκεσις τῶν ἰδιοτήτων τῆς προσθέσεως.

Ἡ πράξις τῆς ἀφαιρέσεως. Ἡ ἐξίσωσις $\beta + \chi = \alpha$ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἀφαιρέσεως. Ἡ ἀφαίρεσις ὡς πράξις ἀντιστροφος τῆς προσθέσεως. Εὗρεσις τοῦ ἀριθμοῦ χ ἐκ τῶν ἐξισώσεων $\chi + \beta = \alpha$, $\alpha - \chi = \beta$. Ἰδιότητες τῆς ἀφαιρέσεως. Ἀριθμητικαὶ παραστάσεις. Ἡ σημασία τῆς παρενθέσεως.

Ἡ πράξις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἰδιότητες. (Ὑπαρξὶς γινομένου δύο ἀκεραίων, μονότιμος, μεταθετικὴ, προσεταιριστικὴ, ὑπαρξὶς οὐδετέρου στοιχείου). Ἡ ἐπιμεριστικότης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ὡς πρὸς τὴν πρόσθεσιν καὶ τὴν ἀφαίρεσιν. Γινόμενον τριῶν ἢ περισσοτέρων παραγόντων. Ἰδιότητες. Παλλαπλάσια ἀκεραίων.

Ἡ πράξις τῆς διαιρέσεως ἀκεραίου διὰ φυσικοῦ ἀριθμοῦ. Ἡ ἐξίσωσις $\alpha \chi = \beta$ ($\alpha \neq 0$) καὶ τὸ πρόβλημα τῆς διαιρέσεως (μερισμός, μέτρησις). Ἡ διαίρεσις ὡς πράξις ἀντιστροφος τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἡ ἀτελής διαιρέσις, τὸ ἀκέραιον πηλίκον καὶ ὁ ὀρισμὸς τοῦ υπολοίπου ἐκ τῶν συνθηκῶν $\Delta = \delta\pi + \upsilon$, $\upsilon < \delta$. Ἰδιότητες τῆς διαιρέσεως. Περὶ τῶν διαιρέσεων: 0 διὰ α , 0 διὰ 0, α διὰ 0, α διὰ 1, α διὰ α , ($\alpha \in \mathbb{N}$).

Ἡ τεχνικὴ τῶν πράξεων εἰς τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμῆσεως.

Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως. Προβλήματα ἐπιλύμενα διὰ τῶν πράξεων

τῆς προσθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως. Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Συντομία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ὅταν ὁ εἰς τῶν παραγόντων εἶναι 10, 100, 1000 ... ἢ ὁ 9, 99, 999 ... ἢ ὁ 11, 101, 1001 ... Ἐξήγησις τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαιρέσεως. Προβλήματα ἐπιλύμενα διὰ τῶν 4 πράξεων.

Ἀσκήσεις καὶ ἐφαρμογαὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν 4 πράξεων.

Δυνάμεις ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ὁρισμὸς τῆς δυνάμεως a^n ὅπου a ἀκέραιος καὶ n φυσικὸς καὶ $n \geq 2$. Ἰδιότητες τῶν δυνάμεων. Ἐπέκτασις τοῦ ὀρισμοῦ τῆς δυνάμεως διὰ $n=1$ καὶ $n=0$. Διαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως.

Διαιρετότης. Διαιρέται ἀκεραίου ἀριθμοῦ. Πρῶτοι καὶ σύνθετοι φυσικοὶ ἀριθμοί. Κόσκινον τοῦ Ἐρατοσθένους. Ἰδιότητες διαιρετῶν ἀκεραίων. Κριτήρια διαιρετότητος διὰ α) 10, 100, 1000 ... β) 2 ἢ 5, γ) 4 ἢ 25, δ) 3 ἢ 9, ε) 11. Ἀνάλυσις φυσικοῦ συνθέτου ἀριθμοῦ εἰς γινόμενον πρῶτων παραγόντων. Κοινὸ διαιρέται καὶ Μ.Κ.Δ. ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἰδιότητες. Ἀλγόριθμος τοῦ Εὐκλείδους. Εὗρεσις Μ.Κ.Δ. ἀκεραίων δι' ἀναλύσεως τούτων εἰς γινόμενον πρῶτων παραγόντων. Ἀριθμοὶ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους. Κοινὰ πολλαπλάσια, Ε.Κ.Π. ἀκεραίων ἀριθμῶν καὶ εὗρεσις Ε.Κ.Π.

Κλασματικοὶ ἀριθμοί. Ἡ κλασματικὴ μονάς. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς ἀκέραιον πολλαπλάσιον τῆς κλασματικῆς μονάδος. Ὁμώνυμοι καὶ ἑτερόνυμοι κλασματικοὶ ἀριθμοί. Γινόμενον ἀκεραίου ἐπὶ κλασματικὸν καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ σχέσις τῆς ἰσότητος καὶ αἱ ἰδιότητες αὐτῆς. Κλάσεις ἰσοδυναμίας εἰς τὸ σύνολον τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς πηλίκον διαιρέσεως. Ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς ὡς διατεταγμένον ζεύγος ἀκεραίων ἀριθμῶν. Τροπὴ ἑτερόνυμων κλασματικῶν ἀριθμῶν εἰς ὁμώνυμους. Ἡ σχέσις τῆς ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἢ συμμέτρων ἀριθμῶν. Αἱ 4 πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν. Ἡ διατήρησις τῶν ἰδιοτήτων τῶν πράξεων τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν. Ἀκεραία δυνάμεις κλασματικοῦ ἀριθμοῦ. Γραφικὴ παράστασις τοῦ ρητοῦ ἀριθμοῦ. Προβλήματα ἐπιλύμενα διὰ τῶν τεσσάρων πράξεων τῶν ρητῶν ἀριθμῶν καὶ διὰ τῆς μεθόδου ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. Δύσεις προβλημάτων μετὰ τὴν βοήθειαν ἐξισώσεων.

Δεκαδικοὶ ἀριθμοί.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Τροπὴ κλασματικοῦ ἀριθμοῦ εἰς δεκαδικὸν καὶ ἀντιστρόφως. Περιδοτικοὶ δεκαδικοὶ ἀριθμοί. Περὶ τοῦ λόγου δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Μέτρον εὐθυγράμμου τμήματος. Τετραγωνικὴ ρίζα ἀριθμοῦ. Εὗρεσις αὐτῆς.

Συμμεγεῖς ἀριθμοί. Αἱ κυριώτεραι μονάδες. Ἀσκήσεις καὶ προβλήματα ἐπ' αὐτῶν.

Β'. Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥραι 1 — Β' τετράμηνον ὥραι 2.

Εἰσαγωγὴ. Ἀπλὴ παρουσίασις τῶν στερεῶν καὶ ἡ δόξις τούτων θεωρήσεις τῶν γεωμετρικῶν ἐννοιῶν καὶ σχημάτων. Τὸ γεωμετρικὸν σχῆμα ὡς σύνολον σημείων. Ἡ ἰσότης τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων.

Ἡ ἐποπτικὴ ἔννοια τῆς εὐθείας καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτῆς. Ἡ εὐθεῖα ὡς σύνολον σημείων. Ἡ ἐποπτικὴ ἔννοια τοῦ ἐπιπέδου καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ. Τὸ ἐπίπεδον ὡς σύνολον σημείων. Ἡ εὐθεῖα ὡς τομὴ 2 ἐπιπέδων. Ἡ ἡμισυεὐθεῖα. Τὸ ἡμιεπίπεδον. Τὸ εὐθύγραμμον τμήμα. Ἡ τεθλασμένη γραμμὴ. Ἰσα καὶ ἄνισα εὐθύγραμμα τμήματα. Μέσον εὐθυγράμμου τμήματος. Ἰδιότητες τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες. Γινόμενον εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ἀριθμῶν. Μέτρον εὐθυγράμμου τμήματος. Κυρτὸν καὶ μὴ κυρτὸν ἐπίπεδον χωρίον.

Ἡ γωνία ὡς ζεύγος δύο ἡμιευθειῶν κοινῆς ἀρχῆς. Ἡ κυρτή καὶ ἡ μὴ κυρτὴ γωνία, τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν τῆς γωνίας, τῇ δοθείσῃ τῶν σημειοσυνόλων. Σχέσεις ἰσότητος καὶ ἀνισότητος καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις γωνιῶν.

Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς σημείον. Τὸ συμμετρικὸν εὐθυγράμμου τμήματος, εὐθείας γωνίας καὶ ἀπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Ἰδιότητες τῶν συμμετρικῶν σχημάτων. Κέντρον συμμετρίας. Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς εὐθείαν. Ὁρισμὸς αὐτῆς διὰ συμπτώσεως τῶν δύο ἡμιεπιπέδων τὰ ὁποῖα ὁρίζονται ἀπὸ τὴν εὐθείαν διὰ στροφῆς τούτων περὶ αὐτήν. Τὸ συμμετρικὸν εὐθυγράμμου τμήματος, εὐθείας, γωνίας καὶ ἀπλῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Ἰδιότητες τῶν συμμετρικῶν σχημάτων. Ἄξιον συμμετρίας σχήματος.

Κάθετοι εὐεῖαι. Θεωρήματα τὴν συμμετρίαν ὡς πρὸς σημείον ὡς ἀποτέλεσμα δύο διαδοχικῶν συμμετριῶν ὡς πρὸς δύο εὐθείας καθέτους ἐπ' ἀλλήλας, διερχομένας διὰ τοῦ σημείου τούτου (διπλὴ δίπλωσις τοῦ χάρτου). Ἡ μεσοκάθετος εὐθυγράμμου τμήματος ὁριζομένη ὡς ἄξιον συμμετρίας αὐτοῦ. Χαρακτηριστικὴ ιδιότης τῶν σημείων τῆς. Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας. Γωνία ὀρθή. Γωνία ὀξεῖα καὶ γωνία ἀμβλεία. Γωνία ἐρεξῆς, συμπληρωματικαὶ καὶ παραπληρωματικαί, κατὰ κορυφὴν καὶ ιδιότητες. Μέτρησις γωνιῶν.

Ὁ κύκλος καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Ἴσοι κύκλοι. Ἄξιονες συμμετρίας ἐνὸς κύκλου. Μέτρον τόξου. Ἴσα καὶ ἄνισα τόξα. Πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις τόξων. Ἐπίκεντρος γωνία καὶ ἀνίστοισον τόξον. Μέσον τόξου. Διχοτόμος γωνίας. Χαρακτηριστικὴ ιδιότης τῶν σημείων αὐτῆς. Ἐγγεγραμμένη εἰς κύκλον γωνία. Σχετικαὶ θέσεις εὐθείας καὶ κύκλου. Ἐφαπτομένη περιφερείας κύκλου. Σχετικαὶ θέσεις δύο κύκλων. Ἀπλὰ γεωμετρικὰ κατασκευαὶ διὰ κανόνος καὶ διαβήτου (μέσον εὐθυγράμμου τμήματος, μεσοκάθετος εὐθυγράμμου τμήματος, διχοτόμος γωνίας, κάθετος ἐπὶ εὐθείαν ἀπὸ σημείου κειμένου ἐπ' αὐτῆς, ἡ ἐκτὸς αὐτῆς, κατασκευὴ γωνίας ἴσης πρὸς δοθείσαν κ.λ.π.). Περιφέρειαι διερχόμεναι διὰ δύο σημείων. Κύκλοι ἐφαπτόμενοι δύο εὐθείων. Εὐθεῖαι παράλληλοι. Γωνία σχηματιζόμεναι ὑπὸ δύο παραλλήλων καὶ μίᾳς τεμνούσης αὐτάς. Ἰδιότητες. Εὐθύγραμμον σχῆμα. Τὸ τρίγωνον καὶ τὰ πρωτεύοντα καὶ δευτερεύοντα στοιχεῖα αὐτοῦ.

Ἰσὴν τριγώνων. Ἰδιότητες ἰσοσκελοῦς καὶ ἰσοπλεύρου τριγώνου. Ἀθροισμα τῶν γωνιῶν τριγώνου. Ἐξωτερικὴ γωνία τριγώνου. Ἰδιότητες. Ἀθροισμα γωνιῶν κυρτοῦ πολυγώνου. (Γωνία: ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ). Τετράπλευρον. Παράλληλογράμμω. Ἰδιότητες. Ὀρθογώνιον, ῥόμβος, τετράγωνον, τραπέζιον. Ἰδιότητες. Κριτήρια ἰσότητος τριγώνων. Κριτήρια ἰσότητος ὀρθογωνίων τριγώνων. Ἀπλὰ γεωμετρικὰ κατασκευαὶ τριγώνων.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Ἀριθμητικὴ καὶ Ἀλγεβρα (ὥραι: 2).

1. Ἐκ τῆς φύσεως τῶν συνόλων.

Ἐπαναλήψεις καὶ συμπληρώσεις. Ἡ ἔννοια τῆς ἀντιστοιχίας. Ἡ ἀμεμονοστήμητος ἀντιστοιχία Ἰσοδύναμα σύνολα. Ἰδιότητες. Περσρασμένον σύνολον, ἀπειρασύνολον. Ἐνωσις συνόλων, διάζευξις ἰδιοτήτων. Τομὴ συνόλων. Σύζευξις ἰδιοτήτων. Συμπλήρωμα συνόλου ὡς πρὸς ὑπερσύνολον. Διαμερισμὸς συνόλου. Κλάσις ἰσοδυναμίας. Σύνολον διατεταγμένον.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀνωτέρω διὰ γίνῃ διὰ παραδειγμάτων καὶ ἐν συντομίᾳ εἰς 4 ὁ μαθημάτων.

2. Ἐκ τῆς Ἀλγεβρας.

Τὸ σύνολον τῶν ρητῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Θετικοὶ καὶ ἀρνητικοὶ ἀριθμοί. (Νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ἀρχὴ ἡ κλαστικὴ γραφὴ τῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, π.χ. +3, -3 καὶ ὄχι +3, -3). Ἀπόλυτος τιμὴ ρητοῦ ἀριθμοῦ. Σύμβολισμός ρητοῦ ἀριθμοῦ μὲν ἐν γράμμα. Ἡ σχέση τῆς ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν ἀριθμῶν καὶ αἱ ιδιότητες τῆς ἰσότητος: (Ἀνακλαστικὴ, συμμετρικὴ, μεταβατικὴ).

Ἡ πράξις τῆς πρόσθεσεως. Αἱ ιδιότητες τῆς

πρόσθεσεως (ὑπαρξίς ἀθροίσματος δύο ρητῶν, μονότιμος, μεταθετικὴ, προσεταιριστικὴ, ὑπαρξίς οὐδετέρου στοιχείου, ὑπαρξίς συμμετρικοῦ ἢ ἀντιθέτου στοιχείου). Ἀπόλυτος τιμὴ ἀθροίσματος ρητῶν ἀριθμῶν.

Ἡ πράξις τῆς ἀφαιρέσεως. Διαφορὰ δύο ρητῶν ἀριθμῶν. Αἱ ιδιότητες τῆς ἀφαιρέσεως, τὸ σύμβολον (—) ὡς σύμβολον τῆς ἀφαιρέσεως καὶ ὡς πρόσθετον. Ἡ σχέση τῆς ἀνισότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ρητῶν. Διάταξις.

Ἡ πράξις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ.

Ἰδιότητες τοῦ πολλαπλασιασμοῦ: (ὑπαρξίς γινομένου δύο ρητῶν, μονότιμος, μεταθετικὴ, προσεταιριστικὴ, ὑπαρξίς οὐδετέρου στοιχείου, ὑπαρξίς συμμετρικοῦ ἢ ἀντιστρόφου στοιχείου). Ἡ ἐπιμεριστικότης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ὡς πρὸς τὴν πρόσθεσιν. Ἀπόλυτος τιμὴ γινομένου ρητῶν ἀριθμῶν. Γινόμενον τριῶν ἢ περισσοτέρων παραγόντων.

Ἡ πράξις τῆς διαιρέσεως. Πηλίκον δύο ρητῶν ἀριθμῶν. Ἰδιότητες τῆς διαιρέσεως. Ἀριθμητικαὶ παραστάσεις. Σημασία τῶν παρενθέσεων. Ἡ ἔννοια τοῦ διανύσματος. Ἡ προσανατολισμένη εὐθεῖα (Ἄξων). Ἀλγεβρικὴ τιμὴ διανύσματος. Ἀπεικόνισις τῶν ρητῶν ἀριθμῶν εἰς τὴν προσανατολισμένην εὐθείαν.

Δυνάμεις ρητῶν ἀριθμῶν μὲ ἐκθέτην ἀκέραιον ἀριθμόν. Πράξεις ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῶν ρητῶν.

Ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἐνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις τῆς ἐξίσωσεως: $ax+b=0$ ὅπου a καὶ b ρητοὶ ἀριθμοὶ καὶ $a \neq 0$. Ἀπλὰ προβλήματα ἐπιλύμενα τῇ δοθείσῃ ἐξίσωσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἐνα ἄγνωστον. Ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἐνα ἄγνωστον. Ἡ ἔννοια τῆς μεταβλητῆς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. Ἡ συνάρτησις ὡς σύνολον διατεταγμένων ζευγῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις τῆς συναρτήσεως $\psi=ax$ καὶ τῆς $\psi=ax+b$. Γραφικὴ ἐπίλυσις τῆς ἐξίσωσεως $ax+b=0$. Γραφικὴ ἐπίλυσις ἀνισώσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἐνα ἄγνωστον.

Λόγος δύο ἀριθμῶν. Λόγος δύο ὁμοειδῶν μεγεθῶν. Ἰδιότητες τοῦ λόγου. Μεγέθη εὐθέως ἀνάλογα. Ἰδιότητες. Γραφικὴ παράστασις τῆς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεως $\psi=ax$. Μεγέθη ἀντιστρόφως ἀνάλογα. Ἰδιότητες. Γραφικὴ παράστασις

τῆς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεως $\psi=\frac{a}{x}$. Ἀναλογίαι καὶ ιδιότητες

αὐτῶν. Ἐφαρμογαὶ τῶν ιδιοτήτων τῶν εὐθέως ἢ ἀντιστρόφως ἀναλόγων ποσῶν εἰς τὴν λύσιν προβλημάτων ποσοστῶν, τόκων, ἐξωτερικῆς ὑφαίρεσεως καὶ ἐσωτερικῆς. Ἀριθμητικὸς μέσος ὅρος. Μερισμὸς εἰς μέρη ἀνάλογα ἢ ἀντιστρόφως ἀνάλογα πρὸς δοθέντας ἀριθμοὺς καὶ ἐφαρμογαὶ εἰς προβλήματα μίξεως καὶ κραμάτων.

Β'. Γεωμετρία (ὥραι: 2).

1. Γωνία ἐγγεγραμμένη εἰς κύκλον καὶ σχέσεις αὐτῆς μὲ τὴν ἐπίκεντρον τὴν ἔχουσαν τὸ αὐτὸ ἀντίστοιχον τόξον. Εὐθεῖαι συντρέχουσαι εἰς τρίγωνον. (Μεσοκάθετοι. ὕψη, διάμετροι, διχοτόμοι). Περιγεγραμμένος κύκλος τριγώνου. Κατασκευὴ. Ἐγγεγραμμένος εἰς τρίγωνον κύκλος. Κατασκευὴ. Διαιρέσεις κύκλου εἰς 2^ν ἢ 3^ν (ἐνθα ν φυσικὸς ἀριθμός). Ἴσα τόξα καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐγγεγραμμένα κανονικὰ πολύγωνα. Στοιχεῖα συμμετρίας ἐκάστου τῶν πολυγώνων τούτων καὶ ὑπαρξίς τοῦ ἐγγεγραμμένου εἰς αὐτὰ κύκλου.

Περὶ τοῦ λόγου δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Τὸ θεώρημα τοῦ Θαλῶ. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Ὁρισμός. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Ὅμοια πολύγωνα. Ἀπλὰ γεωμετρικὰ κατασκευαί. Μονὰς μετρήσεως ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν. Ἐμβαδόν. Ἐμβαδὸν τετραγώνου, ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, ἑμβεδὸν τριγώνου, τραπέζιου, πολυγώνου. Θεώρημα τοῦ Πυθαγόρα. Ἐφαρμογαί. Μήκος περιφερείας καὶ ἑμβαδὸν κύκλου. Μήκος τόξου περιφερείας καὶ ἑμβαδὸν κυκλικῶν τομέων. Ἐφαρμογαί. Προβλήματα γεωμετρικῶν κατασκευῶν.

2. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου.

Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων εἰς τὸν χώρον. (Ὀνομαστικῶς). Γωνία δύο ἀσυμμέτων εὐθειῶν. Ὀρθογώνιοι εὐθεῖαι. Διέδρος γωνία. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κα-

θετότης ἐπιπέδων. Στερεά γωνία. Ἐμβαδὸν ἐπιφανείας καὶ ὄγκος παραλληλεπίπεδου, πρίσματος, πυραμίδος, κυλίνδρου καὶ κώνου ἐκ περιστροφῆς καὶ σφαίρας.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Ἀλγεβρα.

Ὡραι 2.

1. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων.

Ἡ ἔννοια τοῦ συνεπάγεσθαι. Λογικὴ ἰσοδυναμία. Ποσοδεικτικὰ σύμβολα. Ἐπαναλήψεις ἐκ τῆς θεωρίας τῶν συνόλων. Καρτεσιανὸν γινόμενον δύο πεπερασμένων συνόλων. Διμελεῖς σχέσεις. Ἰδιότητες. Σχέσεις ἰσοδυναμίας. Κλάσεις ἰσοδυναμίας. Σχέσεις διατάξεως. Σύνολα διατεταγμένα. Ἀπεικονίσεις. Συναρτήσεις.

Διὰ τὰ ὡς ἄνω κεφάλαια δέον νὰ διατεθῶσι 5—6 μαθήματα.

2. Ἐκ τῆς Ἀλγεβρας.

Ρητοὶ ἢ σύμμετροι καὶ ἄρρητοι ἢ ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Ὁ ρητὸς ἢ σύμμετρος ἀριθμὸς ὑπὸ δεκαδικὴν μορφήν μὲ πεπερασμένα ἢ περιοδικὰ ψηφία. Ἡ τετραγωνικὴ ρίζα ἀριθμοῦ. Βα-

δύτερα μελέτη αὐτῆς. Εὗρεσις αὐτῆς κατὰ προσέγγισιν $\frac{1}{10}$

$\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$ καὶ γενικῶς $\frac{1}{10^n}$, ὑπαρξ. ἀριθμοῦ μὲ ἀ.ε.ρ.α

δεκαδικὰ ψηφία μὴ περιοδικὰ. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί.

Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις. Ἡ ἔννοια τῆς μεταβλητῆς. Ἀλγεβρικαὶ παραστάσεις, εἶδη αὐτῶν. Ἀριθμητικὴ τιμὴ ἀλγεβρικής παραστάσεως Ἀκέραιον μονώνυμον. Ἀριθμητικὸς παράγων (συντελεστής) ἀκεραίου μονωνύμου. Κύριον ποσὸν μονωνύμου. Βαθμὸς ἀκεραίου μονωνύμου. Κλασματικὸν μονώνυμον. Ἀριθμητικὴ τιμὴ μονωνύμου. Ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. Ἀνεξάρτητος μεταβλητὴ. Τὸ μονώνυμον ὡς συνάρτησις τῶν ἐμφανιζομένων εἰς αὐτὸ μεταβλητῶν. Ἡ συνάρτησις ὡς σύνολον διατεταγμένων ζευγῶν ἀριθμῶν. Ὅμοια μονώνυμα καὶ ἀναγωγή αὐτῶν. Πολλαπλασιασμὸς καὶ διαιρέσεις μονωνύμων Ἀκέραια πολυώνυμα. Βαθμὸς ἀκεραίου πολυωνύμου. Πολυώνυμον ὁμογενές, συμμετρικόν. Γενικὴ μορφή ἀκεραίου πολυωνύμου μιᾶς μεταβλητῆς. Ἀριθμητικὴ τιμὴ ἀκεραίου πολυωνύμου. Τὸ ἀκέραιον πολυώνυμον ὡς συνάρτησις τῶν ἐμφανιζομένων εἰς αὐτὸ μεταβλητῶν.

Πρόσθεσις καὶ πολλαπλασιασμὸς πολυωνύμων. Ἀξιοσημείωτοι ταυτότητες. Διαίρεσις μονωνύμων καὶ πολυωνύμων. Ὑπόλοιπον διαιρέσεως ἀκεραίου ὡς πρὸς χ πολυωνύμου διὰ πρωτοβαθμίου ὡς πρὸς χ διαιρέτου. Πηλίκα τῶν διαιρέσεων τῆς μορφῆς $(\chi^m \pm \psi^n)$ διὰ $(\chi \pm \psi)$. Ἀνάλυσις ἀκεραίου πολυωνύμου εἰς γινόμενον παραγόντων. Μ.Κ.Δ. καὶ Ε.Κ.Π. ἀκεραίων πολυωνύμων. Ρητὰ ἀλγεβρικά κλάσματα καὶ πράξεις ἐπὶ τούτων.

Ἡ γενικὴ μορφή τῆς ἐξισώσεως πρώτου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Διερεύνησις αὐτῆς. Ἐξισώσεις ἀνωτέρου βαθμοῦ ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις πρώτου βαθμοῦ. Προβλήματα ἐπιλυόμενα δι' ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ. Συστήματα ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ. Διερεύνησις τοῦ συστήματος δύο πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων μὲ δύο ἄγνωστους. Γραφικὴ ἐπίλυσις τοῦ ἀνωτέρου συστήματος. Σύστημα ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ μὲ περισσοτέρους τῶν δύο ἄγνωστων.

Προβλήματα ἐπιλυόμενα τῇ βοηθείᾳ ἑνὸς συστήματος πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων. Ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Διερεύνησις ἀνισώσεως πρώτου βαθμοῦ. Συναληθύνουσαι ἀνισώσεις πρώτου βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον.

3. Ἐκ τοῦ διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἐφαρμοστοῦ διανύσματος εἰς τὸ ἐπίπεδον. Ἡ σχέση τῆς ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἡ διεύθυνσις διανύ-

σματος ὡς κλάσις ἰσοδυναμίας. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα εἰς τὸ ἐπίπεδον. Τὸ ὀλισθαίνον διάνυσμα. Ἡ σχέση τῆς ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐλευθέρων διανυσμάτων. Ἰδιότητες. Πολλαπλασιασμὸς διανύσματος ἐπὶ ἀριθμὸν. Ἰδιότητες. Διανύσματα ἐπὶ ἄξονος. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ διανύσματος ἐπὶ ἄξονος. Σχέσις τοῦ CHASLES. Ὄρθῃ προβολὴ διανύσματος ἐπὶ εὐθείαν ὁμοεπίπεδον τοῦ. Τὸ θεώρημα τῶν προβολῶν δύο συγγραμμικῶν διανυσμάτων.

4. Στοιχεῖα περιγραφικῆς Στατιστικῆς.

Συγκέντρωσις στατιστικῶν στοιχείων.

Παρουσίασις. Διαγράμματα. Κεντρικαὶ τιμαί. Ἀριθ. μέσος, διάμεσος, ἐπικρατοῦσα τιμὴ.

5. Ἐκ τῆς τριγωνομετρίας.

Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ ὀξείας γωνίας καὶ σχέσεις μεταξὺ τούτων. Σχέσεις στοιχείων ὀρθογωνίου τριγώνου. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν 30°, 45°, 60°. Πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν καὶ χρῆσις αὐτῶν. Ἐπιλύσεις ὀρθογωνίων τριγώνων (παραδείγματα).

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

(Ὡραι 2).

1. Ἡ ἀπαγωγικὴ καὶ ἐπαγωγικὴ μέθοδος εἰς τὴν ἐπιστήμην. Τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ αἴτημα εἰς τὴν γεωμετρίαν. Τὸ θεώρημα καὶ τὸ πόρισμα. Ἀντικείμενον τῆς Γεωμετρίας καὶ συνοπτικὸν ἱστορικόν αὐτῆς. Ἀξιώματα τῆς Γεωμετρίας.

2. Γεωμετρία τοῦ ἐπιπέδου.

Ἐπιφάνεια. Γραμμὴ. Σημεῖον. Εὐθεΐα. Τὰ ἀξιώματα τῆς εὐθείας. Εἶδη γραμμῶν. Εἶδη ἐπιφανειῶν. Ἐπίπεδα ἔχοντα τρία σημεῖα κοινὰ μὴ κείμενα ἐπ' εὐθείας. Ἡ ἡμιευθεΐα καὶ τὸ ἡμιεπίπεδον.

Τὸ εὐθύγραμμον τμήμα. Σχέσις ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες τῆς ἰσότητος: Ἀνακλαστικὴ, συμμετρικὴ, μεταβατικὴ. Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως εἰς τὸ σύνολον τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἰδιότητες τῆς προσθέσεως: μονότροπος, μεταθετικὴ, προσεταιριστικὴ. Σχέσις ἀνισότητος. Ἰδιότητες ἀνισότητος. Διαφορὰ εὐθυγράμμων τμημάτων. Γινόμενον εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ρητὸν ἀριθμὸν. Προσανατολισμένη εὐθεΐα. Προσανατολισμένον εὐθύγραμμον τμήμα. Πρόσθεσις προσανατολισμένων εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ γινόμενον προσανατολισμένου εὐθυγράμμου τμήματος ἐπὶ ρητὸν ἀριθμὸν.

Ἡ γωνία ὡς διατεταγμένον ζεύγος ἡμιευθειῶν κοινῆς ἀρχῆς. Κυρτὴ καὶ μὴ κυρτὴ γωνία. Γένεσις κυρτῆς καὶ μὴ κυρτῆς γωνίας διὰ στροφῆς τῆς ἀρχικῆς πλευρᾶς. Προσανατολισμὸς γωνίας καὶ ἐπιπέδου. Σχέσις ἰσότητος εἰς τὸ σύνολον τῶν γωνιῶν. Ἰδιότητες τῆς ἰσότητος. Γωνία ἐφεξῆς καὶ διαδοχικαί. Ἡ πρᾶξις τῆς προσθέσεως εἰς τὸ σύνολον τῶν γωνιῶν. Αἱ ἰδιότητες τῆς προσθέσεως. Σχέσις ἀνισότητος εἰς τὰς γωνίας. Διαφορὰ γωνιῶν. Γινόμενον γωνίας ἐπὶ φυσικὸν ἀριθμὸν. Εὐθεία κάθετοι ἐπ' ἀλλήλας. Ἡ ὀρθὴ γωνία. Ἡ ἐκ σημείου κάθετος ἐπὶ εὐθείαν. Γωνία ὀξεία, καὶ γωνία ἀμβλεία. Γωνία συμπληρωματικαὶ καὶ παραπληρωματικαί. γωνία κατακορυφήν. Μέτρον τῶν γωνιῶν (μονὰς μετρήσεως ἡ ὀρθὴ γωνία). Ἰδιότητες ἐφεξῆς παραπληρωματικῶν γωνιῶν. Ἀντίστροφα θεωρήματα. Μέθοδος τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς. Κάθετος καὶ πλάγιοι πρὸς εὐθείαν ἐκ σημείου ἐκτὸς αὐτῆς. Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας.

Τὸ τρίγωνον. Ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν τριγώνου. Πρωτεύοντα καὶ δευτερεύοντα στοιχεῖα τριγώνου. Εἶδη τριγώνων. Κριτήρια ἰσότητος τριγώνων. Θεώρημα ἐξωτερικῆς γωνίας τριγώνου. Κριτήρια ἰσότητος ὀρθογωνίων τριγώνων. Ἰδιότητες ἰσοσκελῶν καὶ ἰσοπλευρῶν τριγώνων. Κοινὴ ἰδιότης τῶν σημείων τῆς διχοτόμου γωνίας. Κοινὴ ἰδιότης τῶν σημείων τῆς μεσοκαθέτου εὐθυγράμμου τμήματος. Ἡ ἔννοια τοῦ γεωμετρικοῦ τόπου. Σχέσις ἀνισότητος μεταξὺ τῶν στοιχείων

ένος τριγώνου καθὼς καὶ δύο τριγώνων. Ἡ συμμετρία ὡς πρὸς σημεῖον καὶ ἡ συμμετρία ὡς πρὸς εὐθείαν.

Εὐθείαι παράλληλοι. Αἵτημα τοῦ Εὐκλείδου. Ἰδιότητες τῶν παραλλήλων. Ἡ διεύθυνσις εἰς τὸ ἐπίπεδον. Γωνίαι ἔχουσαι τὰς πλευράς αὐτῶν ἀντιστοίχως παραλλήλους ἢ καθεύτους. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς ἴσα μέρη. Ἀθροισμα γωνιῶν τριγώνου. Ἡ πολυγωνικὴ γραμμὴ καὶ τὸ πολύγωνον. Τετράπλευρον. Ἐξή τετραπλεύρων. Παράλληλόγραμμο. Ἐξή αὐτῶν καὶ ἰδιότητες. Ἐφαρμογαί. Τραπεζίον καὶ ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἡ παράλληλος μεταφορά.

Κύκλος, περιφέρεια. Περὶ τόξων περιφέρειας. Χορδὴ τόξου περιφέρειας. Σχέσεις τόξων πρὸς τὰς ἀντιστοίχους χορδὰς. Σχέσεις χορδῶν καὶ ἀντιστοίχων ἀποστημάτων. Σχετικὴ θέσις εὐθείας καὶ κύκλου. Ἐπίκεντρος γωνία. Σχέσις μεταξὺ ἐπικέντρων γωνιῶν καὶ ἀντιστοίχων τόξων καὶ χορδῶν. Ἐγγεγραμμένη γωνία ἀντιστοιχοῦσα εἰς δοθὲν τόξον.

Σχέσεις μεταξὺ ἐπικέντρου καὶ ἐγγεγραμμένης γωνίας βαίνουσιν εἰς τὸ αὐτὸ τόξον. Σχετικὴ θέσις δύο κύκλων. Τρίγωνον καὶ τετράπλευρον ἐγγεγραμμένον καὶ περιγεγραμμένον εἰς κύκλον. Κέντρον τοῦ περιγεγραμμένου κύκλου. Κέντρον τοῦ ἐγγεγραμμένου καὶ τῶν παραγεγραμμένων κύκλων. Ὁρθόκεντρον τριγώνου. Βαρύκεντρον τριγώνου.

Ἀπλοὶ γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί. Μέθοδοι ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων τούτων.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Ἀλγεβρα.

Α' τετράμηνον ὥραι 2. Β' τετράμηνον ὥραι 2.

1. Ἐκ τοῦ λογισμοῦ τῶν προτάσεων νὰ διδασθῶσι τὰ ἐπόμενα: Λογικὴ πρότασις. Ἀπλᾶ λογικαὶ προτάσεις. Λογικοὶ σύνδεσμοι. Σύνθετοι λογικαὶ προτάσεις πρώτης καὶ δευτέρας βαθμίδος. Πίνακες ἀληθείας. (4 — 5 μαθήματα). Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρω θεμάτων νὰ γίνεσθαι χρήσις παραδειγμάτων κυρίως ἐκ τῆς ὕλης τῶν Μαθηματικῶν καὶ νὰ ἀκολουθοῦν μαθηματικαὶ ἐφαρμογαί.

2. Ἐκ τοῦ Διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ὁρθόγωνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Ὁρθοκανονικὸν σύστημα ἀναφορᾶς. Συντεταγμέναι σημεῖου καὶ διανύσματος εἰς τὸ ἐπίπεδον. Ἰσότης ἐφαρμοστῶν διανυσμάτων. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα. Γωνία δύο διανυσμάτων. Συνθήκη παραλληλίας δύο διανυσμάτων. Ἀθροισμα δύο ἢ περισσοτέρων διανυσμάτων. Διαφορὰ διανύσματος ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα. Γινόμενον διανύσματος ἐπὶ πραγματικὸν ἀριθμὸν. Λόγος δύο διανυσμάτων.

3. Λύσις συστημάτων α' βαθμοῦ μὲ δύο καὶ τρεῖς ἀγνώστους καὶ διὰ τῶν ὀρίζουσιν. Κανόνες CRAMER καὶ SARRUS. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀσυμμέτρου ἀπὸ τὴν Γεωμετρίαν. Παραδείγματα. Λόγος διαγωνίου τετραγώνου ἢ κύβου πρὸς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.

Πραγματικοὶ ἀριθμοί. Οἱ ρητοὶ ὡς ὑποσύνολον τοῦ συνόλου τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Περὶ ριζῶν: Ἰδιότητες. Πράξεις μὲ ἀρρήτους παραστάσεις. Τροπὴ κλάσματος μὲ ἀρρητον παρονομαστήν εἰς ἰσοδύναμον μὲ ρητὸν παρονομαστήν. Δυνάμεις μὲ ρητὸν ἐκθέτην.

Μιγαδικοὶ ἀριθμοί. Ὁρισμὸς τοῦ φανταστικοῦ καὶ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ. Ἰσότης εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν. Αἱ τέσσαρες πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις μιγαδικῶν (διαγράμμιμα τοῦ ARGAND). Συμβολισμὸς μιγαδικῶν ὡς διατεταγμένων ζευγῶν.

Ἐξισώσεις β' βαθμοῦ. Ἐπίλυσις ἐξισώσεως β' βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Εἶδος τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου $ax^2 + bx + \gamma$. Ἀπλᾶ συμμετρικαὶ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου συναρτῆσαι τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Πρόσημον τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου. Τροπὴ τοῦ τριωνύμου $ax^2 + bx + \gamma$ εἰς γινόμενον πρωτοβαθμίου ὡς πρὸς x παραγόντων. Εὐρεσις δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως ἐκ τῶν ριζῶν αὐτῆς. Πρόσημον τῆς ἀριθμητικῆς τιμῆς τοῦ τριωνύμου $ax^2 + bx + \gamma$ διὰ τὰς διαφόρους πραγματικὰς τιμὰς τοῦ x .

Ἀνισώσεις β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἓνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις δευτεροβαθμοῦ ἀνισώσεως. Ἀνισώσεις ἀναγόμεναι εἰς δευτεροβαθμίου. Συστήματα ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Ἐξισώσεις ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις β' βαθμοῦ. Διτετραγώνοι ἐξισώσεις. Τροπὴ διπλῶν τινῶν ριζικῶν εἰς ἀπλᾶ.

Ἀντίστροφοι ἐξισώσεις. Διωνύμοι ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μὲ ριζικὰ β' τάξεως.

Συστήματα β' βαθμοῦ. Προβλήματα λυόμενα διὰ τῶν ἐξισώσεων καὶ συστημάτων β' βαθμοῦ.

4. Ἐκ τῆς Στατιστικῆς. Κεντρικὴ τιμὴ, διασπορά, τὸ διάγραμμα τῆς διασπορᾶς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συσχέτισεως.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥραι 2. Β' τετράμηνον ὥραι 1.

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου: Σύντομος ἐπανάληψις τῶν διδασθέντων εἰς τὴν Γ' τάξιν. Λόγος δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Ἀναλογίαι εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Θεώρημα τοῦ Θαλῶ. Κατασκευὴ τετάρτης ἀναλόγου τριῶν δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα τῆς διχοτόμου (ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς) γωνίας τριγώνου. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς εἰς λόγον ἴσον πρὸς τὸν λόγον δύο δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Κύκλος τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὅμοια εὐθύγραμμα σχήματα. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ συνέπειαι αὐτοῦ. Βασικαὶ μετρικαὶ σχέσεις μεταξὺ πρωτευόντων καὶ δευτερευόντων στοιχείων τριγώνων. Θεώρημα τῆς δέσμης εὐθειῶν καὶ τὰ δύο ἀντίστροφα αὐτοῦ. Ὅμοιοθεσία. Ἀπλᾶ κατασκευαί. Ἐμβαδὸν ἐπιπέδων χωρίων: Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου, τραπέζιου. Μετασχηματισμὸς εὐθυγράμμων πολυγωνικῶν σχημάτων εἰς ἄλλα ἰσοδύναμα. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο τριγώνων εἰς τὰ ὅποια μία γωνία τοῦ ἑνὸς εἶναι ἴση ἢ παραπληρωματικὴ μιᾶς γωνίας τοῦ ἄλλου. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο ὁμοίων πολυγώνων.

Δυνάμεις σημείου ὡς πρὸς κύκλον. Ριζικὸς ἄξων δύο κύκλων. Ἀπλᾶ προβλήματα γεωμετρικῶν τόπων καὶ κατασκευῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς μέσον καὶ ἄκρον λόγον.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Β' τετράμηνον, ὥραι 1.

Προσανατολισμένους κύκλος καὶ προσανατολισμένον τόξον. Τὸ τόξον περιφέρειας καὶ ἡ γωνία. Μονάδες μετρήσεως. Ἐπέκτασις τῆς ἔννοιας τοῦ τόξου. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένου τόξου. Ἀναγκαῖα καὶ ἱκανὴ συνθήκη ἵνα δύο τόξα (τῆς αὐτῆς περιφέρειας κύκλου) ἔχοντα κοινὴν ἀρχήν, ἔχωσι κοινὸν πέρας. Ἐπέκτασις τῆς ἔννοιας τῆς γωνίας. Προσανατολισμένη γωνία. Ἀλγεβρικὴ τιμὴ προσανατολισμένης γωνίας. Ὁ τριγωνομετρικὸς κύκλος.

Τριγωνομετρικαὶ ἢ κυκλικαὶ συναρτήσεις. Τὸ ἡμίτονον καὶ τὸ συνημίτονον, ἡ τέμνουσα καὶ ἡ συντέμνουσα, ἡ ἐφαπτομένη καὶ ἡ συνεφαπτομένη τόξου ἢ γωνίας. Κυκλικαὶ συναρτήσεις τόξου ἢ γωνίας. Θεμελιώδεις σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τοῦ αὐτοῦ τόξου. Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν τόξων 45° , 30° , 60° . Ἡ μεταβολὴ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῶν. Περιοδικότης τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων. Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν: α) ἀντιθέτων τόξων, β) τόξων ἐχόντων ἄθροισμα μίαν περιφέρειαν, γ) συμπληρωματικῶν τόξων, δ) παραπληρωματικῶν τόξων, ε) τόξων διαφερόντων κατὰ ἡμιπερίφειαν. Ἀναγωγὴ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ τυχόντος τόξου εἰς τριγωνομετρικὸν ἀριθμὸν θετικοῦ τόξου. μικροτέρου τῶν 45° . Θεωρήματα τῶν ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς τὸ τρίγωνον. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Ἀλγεβρα καὶ Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία.

Α' τετράμηνον ὥραι 2 — Β' τετράμηνον ὥραι 1.

Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Ἀπόλυτος τιμὴ ἄθροίσματος, γινομένου, πηλίκου.

Ἀπλὰ ἐξισώσεις εἰς ἃς ὑπαισέρονται ἀπόλυτοι τιμαὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν.

Ἀκολουθίαι: Ἀπλὰ παραδείγματα. Ἰδιότητες καὶ ὅρια ἀκολουθιῶν.

Ἀριθμητικαὶ καὶ γεωμετρικαὶ πρόοδοι.

Ἀρμονικαὶ πρόοδοι (ἐπὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν).

Λογάρριθμος ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες. Δεκαδικοὶ λογάριθμοι.

Ἀλλαγὴ βάσεως λογαρίθμου.

Χρήσις λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκθετικά καὶ λογαριθμικά ἐξισώσεις καὶ συστήματα. Ἀνατοκισμός. Ἰσαὶ καταθέσεις. Χρεωλυσία.

Στοιχεῖα συνδυαστικῆς. Μεταθέσεις. Διατάξεις. Συνδυασμοί.

Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων. Περὶ τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Τομή, ἔνωσις δύο ἢ περισσοτέρων συμβάντων. Συμπληρωματικὸν ἐνὸς συμβάντος. Παραδείγματα: Στοιχειώδης ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος τῶν συμβάντων ὡς πηλίκου τῶν ἐνοίκων πρὸς τὰ δυνατὰ συμβάντα. Παραδείγματα (ρίψις νομίσματος, ἡριθμημένου κύβου, παιγνιοχάρτων, κ.λ.π.).

Ὁρισμὸς τῆς πιθανότητος μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ὑποσυνόλων τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Προσθετικά πιθανότητες. Πιθανότητες συμπληρωματικῶν συμβάντων. Ἐφαρμογαί. (Μαθήματα ἐπτά (7)).

Ἀνάλυσις διανύσματος εἰς δύο διευθύνσεις. Συντεταγμέναι ἐλευθέρου διανύσματος. Συνθῆκαι ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφαρμογαί.

Ἐξισώσεις τῆς εὐθείας εἰς ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Διάφοροι μορφαὶ τῆς ἐξισώσεως τῆς εὐθείας. Συντελεστῆς διευθύνσεως εὐθείας. Εὐθεῖα ὀριζομένη ἀπὸ ἑνὸς σημείου καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Εὐθεῖα ὀριζομένη ἀπὸ δύο σημεία. Σχετικαὶ θέσεις δύο εὐθειῶν. Συνθήκη, ἵνα τρία σημεία κείνται ἐπ' εὐθείας καὶ συνθήκη, ἵνα τρεῖς εὐθεῖαι διέρχονται δι' ἐνὸς σημείου (χρήσις τῆς ὀριζούσης). Γραφικὴ λύσις τοῦ συστήματος δύο ἐξισώσεων α' βαθμοῦ μετὰ δύο ἀνγνώστους. Σημεῖον τοῦ τριωνύμου $\alpha\chi + \beta\psi + \gamma$. Γραφικὴ λύσις τῆς ἀνισώσεως $\alpha\chi + \beta\psi + \gamma \geq 0$. Ἐφαρμογαί.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Ὡραι 2.

1. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου.

Κανονικὰ πολύγωνα καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Κατασκευὴ τῶν κανονικῶν πολυγώνων, ἑξαγώνου, τριγώνου, τετραγώνου, δεκάγωνου, πενταγώνου. Ὑπολογισμὸς τῆς πλευρᾶς ἐκάστου τούτων συναρτήσεως τῆς ἀκτίνος τοῦ εἰς αὐτὸν περιγεγραμμένου κύκλου. Ὁρισμοὶ καὶ θεωρήματα ἐπὶ τῶν ὀρίων.

Μήκος περιφερείας κύκλου καὶ τόξου. Ἐμβαδὸν κύκλου, κυκλικῶς τομῆως καὶ κυκλικῶς τμήματος.

2. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ Χώρου.

Τὸ ἐπίπεδον καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀξιώματα. Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων. Θεωρήματα παραλληλίας.

Γωνία δύο εὐθειῶν τοῦ χώρου. Κάθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κοινὴ κάθετος δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Σχετικοὶ γεωμετρικοὶ τόποι. Διέδρος γωνία. Μέτρον διέδρου γωνίας. Κάθετότης ἐπιπέδων. Ὁρθὴ προβολὴ εὐθείας καὶ εὐθυγράμμου σχήματος ἐπὶ ἐπίπεδον. Γωνία εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Τριέδρος γωνία. Ἰδιότητες. Πολύεδρος γωνία. Ἡ τριέδρος καὶ ἡ παραπληρωματικὴ αὐτῆς. Κριτήρια ἰσότητος εἰς τὰς τριέδρους γωνίας.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Β' τετράμηνον ὥρα 1.

Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων $\alpha \pm \beta$ τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων α καὶ β . Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων 2α καὶ 3α τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου α .

α

Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου — 2

τῇ βοηθείᾳ τοῦ συν α . Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συν-

αρτήσεων τῇ βοηθείᾳ τῆς $\varepsilon\varphi \frac{\alpha}{2}$.

Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες. Μετασχηματισμὸς τοῦ ἀθροίσματος καὶ τῆς διαφορᾶς δύο τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων εἰς γινόμενον. Μετασχηματισμὸς τοῦ γινομένου ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς ἀθροίσμα ἢ διαφοράν.

Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον ἀφορῶσαι εἰς τὰ πρωτεύοντα στοιχεῖα τοῦ τριγώνου. Ἐφαρμογαί. Λογαριθμικοὶ πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν.

Εὗρεσις τοῦ λογαρίθμου τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ δοθέντος τόξου.

Εὗρεσις τοῦ τόξου, δοθέντος τοῦ λογαρίθμου τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν τῶν. Ἐφαρμογαί.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Ἀλγεβρα καὶ στοιχεῖα Ἀναλύσεως.

Ὡραι 2.

1. Γενικά περὶ ὁμάδος, δακτυλίου, σώματος. Παραδείγματα. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες. Σῶμα διατεταγμένον. Ὁ δακτύλιος τῶν ἀκεραίων (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ἀκεραίων πολυνόμων). Τὸ σῶμα τῶν ρητῶν (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ρητῶν συναρτήσεων).

(4 μαθήματα).

2. Συναρτήσεις μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς.

Αὐξουσα καὶ φθίνουσα συναρτήσεις. Μέγιστα καὶ ελάχιστα μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ελάχιστα ὑπὸ συνθήκας. Περὶ συνεχῶν συναρτήσεων (συνέχεια εἰς ἓν σημεῖον καὶ εἰς ἓν διάστημα, σχετικὰ θεωρήματα).

Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων:

τῆς μορφῆς

$$\psi = \alpha\chi^2, \psi = \alpha\chi^2 + \beta\chi + \gamma, \psi = \frac{\alpha\chi + \beta}{\gamma\chi + \delta}, \text{ ὅταν οἱ συντελε-$$

σταὶ εἶναι πραγματικοὶ ἀριθμοί, ἢ δὲ χ λαμβάνει πραγματικὰς τιμὰς.

Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων, αἵτινες προκύπτουν ἀπὸ τὰς σχέσεις: $\chi^2 + \psi^2 = \rho^2$, $(\chi - \alpha)^2 + (\psi - \beta)^2 = \rho^2$, $\beta^2\chi^2 + \alpha^2\psi^2 = \alpha^2\beta^2$.

Παράγωγος συναρτήσεως. Ὁρισμὸς καὶ γεωμετρικὴ σημασία τῆς παραγώγου, κανόνες παραγωγίσεως. Ὑπολογισμὸς τῶν παραγῶγων τῶν στοιχειωδῶν συναρτήσεων. Θεώρημα τοῦ ROLLE. Γεωμετρικὴ ἐρμηνεία. Θεώρημα τῶν πεπερασμένων αὐξήσεων. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις διαφόρων στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Σπουδὴ τῆς ἐννοίας τῆς μεταβολῆς τῆς συναρτήσεως καὶ κατάρτισις πίνακος τῶν μεταβολῶν αὐτῆς.

Χάραξις τῆς ἀντιστοίχου καμπύλης. Καθορισμὸς τῶν σημείων, εἰς τὰ ὅποια ἡ συνάρτησις ἔχει μέγιστον ἢ ελάχιστον. Κανὼν τοῦ DE L' HOSPITAL. Ἀπλὰ ἐφαρμογαί εἰς τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Μηχανικὴν.

Τὸ ὁρίστικον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Πίναξ τῶν στοιχειωδῶν ὁλοκληρωμάτων. Τὸ ὠρίστικον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Ἐφαρμογαί εἰς τὴν Γεωμετρίαν.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Ὡρα 1.

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου.

Πολύεδρα. Πρίσματα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Παραλληλεπίπεδα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὀγκου τῶν πρισμάτων. Πυραμίδες. Εἶδη καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὀγκου τῶν πυραμίδων.

Κόλινος πυραμίδας. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὀγκου κολούρου πυραμίδος.

Κολοβόν πρίσμα. Ιδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὄγκου κολοβοῦ τριγωνικοῦ πρίσματος. Ὅμοια πλῆθρα. Ἰδιότητες.

Ἡ συμμετρία ἐν τῷ χώρῳ (πρὸς εὐθείαν, πρὸς σημεῖον, πρὸς ἐπίπεδον). Κύλινδρος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κυλίνδρου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ.

Κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἐφαπτόμενον ἐπίπεδον. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κῶνου καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Κόλουρος κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Σφαῖρα. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ ἐπίπεδου. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ εὐθείας. Πόλοι κύκλου σφαίρας καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Ἐν- ρεσις τῆς ἀκτίνος δοθείσης σφαίρας. Ἀπλαῖ γεωμετρικαὶ κατασκευαὶ ἐπὶ σφαίρας. Ἐννοια σφαιρικοῦ τριγώνου. Τομὴ δύο σφαιρῶν. Βασικαὶ συνθῆκαι ὁρίζουσαι τὴν σφαῖραν. Σφαι- ρικὴ Ζώνη καὶ ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Μέτρησις ἐπιφανείας σφαίρας. Σφαιρικὸς τομεὺς καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Ὅγκος σφαίρας. Σφαιρικὸς δακτύλιος καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Σφαιρικὸν τμήμα καὶ ὄγκος αὐτοῦ.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Ὦρα 1.

Αἱ θεμελιώδεις τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις. Τριγωνομετρι- καὶ ἐξισώσεις ἐν γένει. Τριγωνομετρικὴ ἐπίλυσις ἐξισώσεως Β' Βαθμοῦ. Ἀπλαῖ συστήματα τριγωνομετρικῶν ἐξισώσεων. Τριγωνομετρικαὶ ἀνισώσεις. Ἀντίστροφοι κυκλικαὶ συναρτή- σεις. Ἐπίλυσις τριγώνου ἐκ τῶν πρωτεύοντων στοιχείων αὐ- τοῦ. Ἐφαρμογαί.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰσαγωγή. Οὐρανός, οὐράνια σώματα. Σύμπαν. Ἀστρο- νομία καὶ Κοσμογραφία. Πρακτικὴ, θεωρητικὴ καὶ ἠθοπλα- στικὴ χρησιμότης τῆς Κοσμογραφίας.

Τὸ Σύμπαν. Σχῆμα, δομὴ καὶ ἔκτασις τοῦ Σύμπαν- τος. Ἔτος φωτός. Γαλαξίαι· σύστασις τῶν Γαλαξιδῶν, ἀστέ- ρες, ἥλιοι, νεφελώματα, μεσοαστρικὴ ὕλη. Πληθὺς, μεγέθη καὶ σχήματα τῶν Γαλαξιδῶν. Διαγαλαξιακὴ ὕλη. Τοπικὴ ὁμάς Γαλαξιδῶν. Ὁ Γαλαξίας μας. Σχῆμα, μέγεθος καὶ δομὴ τοῦ Γαλαξίου μας. Τοπικὸν Σύστημα. Τὸ ἥλιακὸν μας σύστημα. Ἡλιος, πλανῆται, δορυφόροι, κομήται, θέσις τοῦ ἥλιακοῦ συστήματος εἰς τὸν Γαλαξιδῶν μας καὶ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὸ Σύμπαν.

Ἀστέρες καὶ ἀστρικὰ συστήματα. Ὀπτι- κά μεγέθη τῶν ἀστέρων καὶ ὀνομασία αὐτῶν. Ἀστερισμοί. Οὐρανογραφία τῶν ὁρατῶν ἀστερισμῶν ἐξ Ἑλλάδος. Προσα- νατολισμός. Πραγματικὰ μεγέθη καὶ ἀποστάσεις τῶν ἀστέ- ρων. Παράλλαξις τῶν ἀστέρων. Θερμοκρασίαι καὶ χρώματα τῶν ἀστέρων. Διάγραμμα Χέρμπουντ — Ράσελ. Γίγαντες καὶ νῶοι ἀστέρες. Ἰδία κίνησις τῶν ἀστέρων. Ἰδία κίνησις τοῦ ἡλίου. Περιστροφή τοῦ Γαλαξίου. Μεταβλητοὶ ἀστέρες. Διπλοὶ καὶ πολλαπλοὶ ἀστέρες. Ἀνοικτὰ καὶ σφαιρωτὰ ση- μῆνη ἀστέρων. Οἱ δύο πληθυσμοὶ τῶν ἀστέρων.

Ἡλιος. Ἀπόστασις τοῦ ἡλίου. Ἀστρονομικὴ μονάς. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότης τοῦ ἡλίου. Ἡλιακαὶ στι- βάδες. Πυρὴν καὶ ἀδιαφώρητος ὕλη αὐτοῦ. Φωτόσφαιρα. Ἀ- τμόσφαιρα τοῦ ἡλίου: ἀπορροφητικὴ στιβάς, χρωμόσφαιρα, στέμμα. Θερμοκρασίαι τῶν στιβάδων. Φυσικὴ κατάσταση καὶ χημικὴ σύστασις τοῦ ἡλίου. Ἡλιακὸν φάσμα. Στοιχεῖα ἀπαν- τώμενα εἰς τὸν ἥλιον. Ραδιοηλεκτρικὴ, θερμικὴ, φωτεινὴ, ὑπεριώδης, Χ καὶ γ ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου. Ἡλιακὸν φάσμα. Ὁψις τῆς ἥλιακῆς ἐπιφανείας. Κόκκοι, πυρσοί, κηλίδες· προ- εξοχαὶ καὶ ἐκλάμψεις. Ἐπιδράσεις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡλιακὴ σταθερά. Θεωρίαι διατηρήσεως τῆς ἥλιακῆς ἀκτι- νοβολίας. Ἡ ἐξέλιξις καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἡλίου.

Τὸ ἥλιακὸν σύστημα. Μεγάλοι καὶ μικροὶ πλανῆται. Ἀποστάσεις αὐτῶν ἐκ τοῦ ἡλίου καὶ νόμος τοῦ BODE. Κίνησις τῶν πλανητῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς οἰκείους πλανήτας. Νόμοι τοῦ KEPLER καὶ τοῦ

NEWTON. Ἡλιοκεντρικὸν καὶ γεωκεντρικὸν σύστημα. Ἐ- σωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ πλανῆται. Φάσεις τῶν πλανητῶν. Ἀποχαί, συζυγία καὶ ἀντιθέσεις τῶν πλανητῶν. Συνθῆκαι ὁρατότητος τῶν πλανητῶν ἐκ τῆς γῆς. Περιστροφή, σχῆμα καὶ πλάτυνσις, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότητες τῶν πλανητῶν. Περιγραφή τῆς ὁφεισ τῶν μεγάλων πλανητῶν καὶ τῶν δο- ρυφόρων αὐτῶν. Οἱ μικροὶ πλανῆται ἢ ἀστεροειδεῖς καὶ ἡ πρόελευσις τῶν. Κομήται περιοδικοὶ καὶ μὴ. Σχῆμα, μέγεθος καὶ μᾶζα. Ἡ ἄγρυ τῶν κομητῶν ἀπὸ τοὺς πλανήτας. Πλη- θὺς τῶν κομητῶν. Περιγραφή καὶ ἱστορία τῶν κομητῶν HALLEY καὶ BIELA. Διάττοντες, βολίδες καὶ μετεω- ρίται: Σχέσις αὐτῶν πρὸς τοὺς κομήτας. Μετεωρικὰ σημεῖα. Ζωδιακὸν καὶ ἀντιζωδιακὸν φῶς.

Γῆ. Ἡ Γῆ ὡς πλανήτης. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυ- κνότης αὐτῆς. Γεωειδές. Στιβάδες τῆς γῆινος σφαίρας. Πυ- ρὴν, μανθῆας, λιθόσφαιρα, ὑδρόσφαιρα, ἀτμόσφαιρα. Στιβάδες τῆς γῆινος ἀτμοσφαίρας. Τροπόσφαιρα, στρατόσφαιρα, μεσό- σφαιρα, θερμόσφαιρα, ἐξώσφαιρα. Γήινον πλᾶσμα. Ἰονόσφαι- ρα καὶ ἰονισμένα στρώματα· στρώμα VAN ALLEN. Στρώ- μα ὄζοντος. Πολικὸν σέλας. Σχέσις κηλίδων ἐκλάμψεων καὶ προεξοχῶν τοῦ ἡλίου πρὸς τὸν ἰονισμόν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὸ πολικὸν σέλας. Ἀτμοσφαιρικὴ διάθλασις καὶ συνέ- πειαι αὐτῆς. Ἀέων τῆς γῆς καὶ κύκλοι τῆς ἐπιφανείας τῆς: ἰσημερινός, παράλληλοι, μεσημβρινοί. Γεωγραφικαὶ συντετα- γμέναι. Αἱ κινήσεις τῆς γῆς περὶ ἄξονα καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Κλίσις τοῦ ἄξονος τῆς γῆς καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς, ζῶ- ναι τῆς γῆς, ἀνισότης ἡμερῶν καὶ νυκτῶν, ἐποχαὶ τοῦ ἔτους. Τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι. Αἱ κινήσεις τῆς γῆς, μετάπτω- σις καὶ κλόνησις.

Σελήνη. Σχῆμα, μέγεθος, μᾶζα καὶ πυκνότης τῆς Σε- λήνης. Ὁψις τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης. Ὀρῆ, «θάλασ- σαι», κίρκοι, σεληνογραφικαὶ θεωρίαι. Κινήσεις τῆς Σελή- νης περὶ ἄξονα καὶ περὶ τὴν γῆν. Φάσεις τῆς Σελήνης. Ἀστρικὸς καὶ συνοδικὸς μῆν. Ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης. Παλίρροιαι.

Ἡ οὐράνιος σφαῖρα. Σχῆμα καὶ χρῶμα τοῦ οὐ- ρανοῦ. Κατακόρυφος, κατακόρυφοι κύκλοι, αἰσθητός καὶ φυ- σικὸς ὀρίζων, ὕψος καὶ ζενιθία ἀπόστασις ἀστέρων. Ἀέων οὐρανίου σφαίρας, ἰσημερινός καὶ παράλληλοι κύκλοι αὐτῆς. ὠριαῖοι κύκλοι, οὐράνιος μεσημερινός, ἀπόκλισις, πολικὴ ἀπό- στασις καὶ ὠριαία γωνία ἀστέρος. Μεσημβρινὴ γραμμὴ, ἄξων τοῦ μεσημερινοῦ, κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Φαινόμενη κί- νησις οὐρανίου σφαίρας. Ἡμερήσιον καὶ νυκτερινὸν τόξον ἀστέρος. Μεσουρανήσεις τῶν ἀστέρων. Ἰδιότητες τοῦ οὐρα- νίου μεσημερινοῦ. Ἐκλειπτικὴ, ζωδιακὸς κύκλος, ζῶδια. Ἰ- σημερινὴ γραμμὴ, γραμμὴ τῶν τροπῶν, ἰσημερινὰ σημεῖα, ἡλιο- στάσια. Κόλουρος ἰσημεριῶν. Ὀρῆ ἀναφορά ἀστέρος.

Μέτρησις τοῦ χρόνου. Ἀστρικὴ ἡμέρα, ἀστρι- κὸς χρόνος. Ἀληθὴς ἡλιακὴ ἡμέρα, ἀληθὴς ἡλιακὸς χρό- νος. Μέση ἡλιακὴ ἡμέρα, μέσος ἡλιακὸς χρόνος. Ἐξίσωσις τοῦ χρόνου. Σχέσις μετὰξὺ ὁρῆς ἀναφοράς, ὠριαίας γωνίας καὶ ἀστρικοῦ χρόνου. Τοπικὸς χρόνος, παγκόσμιος χρόνος, σύστημα ὠριαίων ἀτράκτων. Ἀστρικὸν ἔτος, τροπικὸν ἔτος. Ἡμερολόγια ἡλιακά, σεληνιακά, σεληνοηλιακά. Ἡμερολόγια Νουμά, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανόν καὶ Νέον Παγκόσμιον. Ὁ ἑορτασμός τοῦ Πάσχα.

Κοσμολογία. Μικροκοσμογονία καὶ Μακροκοσμογονία. Γένεσις τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος. Δυναμικαὶ ἢ δυαδικαὶ καὶ νεφελικαὶ ἢ ἐξελικτικαὶ θεωρίαι. Νόμος τῆς ἀπόψεως, διαστολὴ τοῦ Σύμπαντος. Ἡλικία τοῦ Σύμπαντος.

Ἀστρονομικὰ ὄργανα. Γνώμων καὶ ἡλιακὰ ὠρο- λόγια. Χρονόμετρα καὶ ἐκκρεμῆ. Διοπτρικά καὶ κατο- πτρικὰ τηλεσκόπια. Μεσημβρινὸν καὶ ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον. Τηλεσκόπια Σμιτ. Ραδιοτηλεσκόπια. Φωτόμετρα καὶ φασμα- τογράφοι. Τὰ μεγαλύτερα Ἀστεροσκοπεῖα καὶ τηλεσκόπια τοῦ κόσμου.

Ἀστροναυτικὴ. Αἱ τρεῖς κριτικαὶ ταχύτητες. Οἱ δι' ἀντιδράσεως κινητήρες. Τεχνητοὶ δορυφόροι καὶ χρησιμότης αὐτῶν. Τεχνηταὶ ἐξέδραι. Διαστημόπλοια Σερβέγιον, Μά- ρινερ, Ὀρμπίτερ, Λούνα. Διαπλανητικὰ ταξίδια.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1. Σκοπός.

Σκοπός του μαθήματος της Γεωγραφίας είναι:

α) Νά παράσχη εις τους μαθητάς, όσον τώ δυνατόν, πληρεστέραν εικόνα της επίφανείας της γής εν τώ συνόλω της και κατά περιοχάς, εν αναφορά προς την εν αυτή διαβίωσιν των ανθρώπων.

β) Νά καταδείξη την επίδρασιν του φυσικού περιβάλλοντος επί της ζωής του ανθρώπου και την επίδρασιν του ανθρώπου επί του φυσικού περιβάλλοντος διά της εκτελέσεως τεχνικών και άλλων πολιτιστικών έργων.

γ) Νά καλλιεργήση την αγάπην των μαθητών προς την γενέθλιον γήν και την πατρίδα και νά διεγείρη τώ ειδικόν διαφέρον αυτών διά την διατήρησιν και διαφύλαξιν της ιδιαιτερας μορφής του ελληνικού τοπίου ως φυσικού θάθρου της ζωής του Έλληνικού λαού.

δ) Διά της γνωριμίας των άλλων γεωγραφικών περιοχών και των εν αυταίς διαβιούντων λαών νά καλλιεργήση εις τους μαθητάς τώ πνεύμα της άμοιβαίας κατανοήσεως, βοηθείας και συνεργασίας μεταξύ των λαών.

ε) Νά γνωρίση εις τους μαθητάς τας πηγάς του φυσικού πλούτου της χώρας και την οικονομικήν ανάπτυξιν αυτής, εν συστηματώ και συγκρίσει προς τας άλλας χώρας, και την σημερινήν την όποιαν έχει ή οικονομική ανάπτυξις διά την άπόφωσιν του βιοτικού και του πολιτιστικού επιπέδου του λαού.

2. Διδακτέα ύλη:

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατασκευή της Γής. Λιθόσφαιρα. Έσωτερικόν της Γής. Πετρώματα. Κυριώτερα πετρώματα άπαντώντα εν Έλλάδι.

Διαμόρφωσις της έξωτερικής μορφής της Γής. Διάβρωση του έδάφους υπό του ανέμου και των ύδάτων. Μεταφορική ενέργεια του ύδατος. Προσχώσεις.

Κλίμα. Παράγοντες αυτού. Είδη κλιμάτων άπαντώντα εν Έλλάδι.

Χάρται. είδη χαρτών, κλίμαξ χάρτου.

Η ΕΛΛΑΣ

Εξέτασις της Έλλάδος κατά μεγάλας Γεωγραφικάς περιοχάς. Αττική, Στερεά Έλλάς, Εύβοια, Πελοπόννησος, Θεσσαλία, Ήπειρος, Μακεδονία, Δυτική Θράκη, Νήσοι Ιονίου Πελάγους, Νήσοι Αιγαίου Πελάγους, Κρήτη, Δωδεκάνησος, Κύπρος.

Έκαστον εκ των μεγάλων τούτων γεωγραφικών τμημάτων της χώρας (π. χ. ή Πελοπόννησος) θά διαιρηται εις φυσικάς περιοχάς, αί όποίαι θά εξετάζωνται κεχωρισμένως επί τη βάσει των αιτιωδών σχέσεων μεταξύ των γεωγραφικών στοιχείων (άπό φυσικογεωγραφικής άπόψεως), κατόπιν δέ θά εξετάζεται ή διοικητική διαίρεσις της περιοχής, αί πόλεις κ.λπ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θέσις, έκτασις, μορφή του έδάφους, ποταμοί, λίμναι, φυτά και ζώα της Έλλάδος.

Κάτοικοι της Έλλάδος άπό της αρχαιότητος μέχρι σήμερον. Οικονομική ζωή, γεωργία, κτηνοτροφία, άλιεία, δασοκομία, ορυκτορυχία, βιομηχανία, έμπορίον, συγκοινωνία, έμπορικόν ναυτικόν.

Κατανομή του πληθυσμού. Έκκλησία. Έκπαίδευσις. Έλληνισμός του Έξωτερικού. Τουρισμός. Η Έλλάς ως μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητος.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Στοιχεία Φυσικής Γεωγραφίας.

Η Γή ως ούράνιον σώμα. Σχήμα και μέγεθος της Γής. Απλανείς άστέρες. Ήλιακόν σύστημα. Ορίζων, Σημεία του ορίζοντος.

Περιτροφή της Γής περί άξονα. Άξων και πόλοι της

Γής. Ίσημερινός. Μεσημέρινοί. Παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικόν μήκος και πλάτος. Ημέρα και νύξ.

Κινήσις της Γής περί τον Ήλιον. Έκλειπτική, ίσημερίαί. ήλιοστάσια. τροπικοί και πολικοί κύκλοι. Διάρκεια της ημέρας και της νυκτός. Έποχαι του έτους. Ζώναι της Γής. Ήλιακή ημέρα. Τοπική και διεθνής ώρα. Ήμερολόγιον. Ιουλιανόν και Γρηγοριανόν ήμερολόγιον.

Κατανομή της ξηράς και της θαλάσσης επί της Γής.

Η ξηρά. Μορφολογία της ξηράς. όρη, όροπέδια. πεδιάδες, ποταμοί και λίμναι.

Η θάλασσα. Ζώναι της θαλάσσης. πυθμήν των θαλασσών, σύστασις του θαλασσίου ύδατος, κινήσεις της θαλάσσης, κύματα, θαλάσσια ρεύματα, ρεύμα του Κόλπου, παγετώνες.

Η ατμόσφαιρα. Σύστασις. Ύψος, στρώματα, κινήσεις της ατμοσφαιρας. άνεμοι, είδη ανέμων, νέφη, βροχαί. κλίμα, παράγοντες του κλίματος, κατηγορίαί κλιμάτων.

Γεωγραφική κατανομή των ζώων και των φυτών επί της Γής.

Ο στερεός ολός της Γής. Γηγενής θερμότης. Πτυχώσεις και ρήγματα. Σεισμοί. Ήραίστεια. Θερμαί πηγάι. Κυριώτεροι ίκαμικαί πηγάι της Έλλάδος. Σύνομος ιστορία της Γής. Γεωλογικοί αιώνες. Ήλικία της Γής.

Β'. Η ΕΥΡΩΠΗ (πλήν της Έλλάδος)

Θέσις, όρια, έκτασις της Ευρώπης. Οριζόντιος και κάθετος διαμελισμός. Ύδατογραφία. κλίμα. χλωρίς και πανίς της Ευρώπης.

Εξέτασις της Ευρωπαϊκής Ήπειρου κατά μεγάλας φυσικάς περιοχάς. αρχής γενομένης άπό της βαλκανικής χερσονήσου.

1) Νότιος Ευρώπη (Βαλκανική. Ιταλική και Ίσπανική χερσόνησος).

2) Κεντρική Ευρώπη.

3) Δυτική Ευρώπη.

4) Σκανδιναυικά χώραι (Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία, Ίσλανδία).

5) Ανατολική Ευρώπη (Πολωνία, Ρουμανία, Ευρωπαϊκή Ρωσία).

Έκαστη μεγάλη φυσική περιοχή θά εξετάζεται ως γεωγραφική ενότης άπό φυσικογεωγραφικής άπόψεως. εν συνεχεία δέ θά εξετάζωνται τά εν αυτή Κράτη άπό άπόψεως πληθυσμού, ασχολιών των κατοίκων, οικονομικής ζωής κλπ.

Γενική επισκόπησις της Ευρώπης άπό έθνολογικής και οικονομικής άπόψεως. Ευρωπαϊκή κοινή αγορά.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

ΑΙ ΗΠΕΙΡΟΙ (πλήν της Ευρώπης)

Εξέτασις των ήπειρων Ασίας, Αφρικής, Αμερικής, Ωκεανίας και Ανταρκτικής κατά μεγάλας φυσικάς περιοχάς.

I. Ασία. Νοτιοδυτική ή πρόσω Ασία (Μικρά Ασία, χώραι Έγγυς Ανατολής. Αραβική χερσόνησος). Νότιος Ασία (όροπέδιον του Ιράν. Αφγανιστάν. Ινδία). Νοτιοανατολική Ασία (Ινδοκίνα, Μαλαισία, Ινδονησία, Φιλιππίναι) Ανατολική Ασία. Κεντρική Ασία. Βόρειοανατολική Ασία. Γενική επισκόπησις της Ασίας.

II. Αφρική. Βόρειος Αφρική. Δυτική Αφρική. Κεντρική ή Ίσημερινή Αφρική. Ανατολική Αφρική. Νότιος Αφρική. Νήσοι της Αφρικής. Γενική επισκόπησις της Αφρικής.

III. Αμερική. Βόρειος Αμερική. Αρκτική Βόρειος Αμερική, Καναδάς. Αλάτκα, Γροιλανδία, Ήνωμένοι Πολιτείαί της Αμερικής. Κεντρική Αμερική, νήσοι Μπαχάμαι και Αντίλλαι. Νότιος Αμερική. Χώραι των Άνδεων, εαθύπεδα και Ανατολικά χώραι. Γή του πυρός. νήσοι Φάλλκλανδ. Γενική άνασκόπησις της Αμερικής.

IV. Ωκεανία. Αυστραλία. Νέα Ζηλανδία. Μελανησία. Μικρονησία, Πολυνησία.

V. Άνταρκτική.

Αρκτική περιοχή.

Όθρηαι:

Εκείνη φυσική περιοχή δι' εξετάζεται από φυσικογεωγραφικής απόψεως, εν συνεχεία δε δι' εξετάζονται τὰ ἐν αὐτῇ κράτη. (Πληθυσμός, οικονομική ζωὴ κλπ.).

Ἐκ τῶν κρατῶν δι' εξετάζονται ἀναλυτικώτερον τὰ σπουδαιότερα, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ δι' γίνεται σύντομος περιγραφή. Ἐιδικτέρᾳ σημασίᾳ δι' δοθῇ εἰς τὰ κράτη τῆς περιοχῆς Μεσογείου τὰ γειτονίζοντα μὲ τὴν Ἑλλάδα.

Γενικὴ ἀνασκόπησις τῆς Ἑλλάδος.

Φυσικογεωγραφικὴ ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος. Κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς περιοχῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκκλησία. Ἐκπαίδευσις. Ἑλληνισμός τοῦ Ἑξωτερικοῦ. Ἡ Ἑλλὰς ὡς μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινότητος. Σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν οἰκονομικὴν κοινότητα.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑΣ

Σχῆμα καὶ διαστάσεις τῆς Γῆς.

Κατασκευὴ τῆς Γῆς. Αἰθέρα, μανδύας τῆς Γῆς, πυρὴν, γηγενὲς θερμότης, πετρώματα, κυριώτερα εἶδη πετρωμάτων.

Μέθοδοι μελέτης τῆς ἱστορίας τῆς Γῆς. Ἀπολιθώματα. Γεωλογικοὶ αἰῶνες. Ἀζωϊκός, Ἡζωϊκός, Παλαιοζωϊκός, Μεσοζωϊκός καὶ Καινοζωϊκός αἰὼν.

Διάρκεια τῶν γεωλογικῶν αἰώνων. Ἡλικία τῆς Γῆς.

Αἷτια μεταβάλλοντα τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῆς γῆς. Ἐνδογενεῖς καὶ ἐξωγενεῖς δυνάμεις. Ἐνδογενεῖς δυνάμεις. Πτυχώσεις, ρήγματα, σχηματισμός ὄρεων, ἐξάρσεις καὶ καθιζήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς. Ἡραίστεια. Τύποι ἡραίστειων. Σεισμοί. Θερμαὶ πηγαί. Κυριώτεροι ἰχθυακοὶ πηγαί τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξωγενεῖς δυνάμεις. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῆς ἀτμοσφαίρας. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῶν ὑδάτων τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τῶν παγετῶν. Γεωλογικὴ ἐνέργεια τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου.

Ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως.

Ἡ Γῆ ἐνὸς τοῦ σύμπαντος.

Ἀπλανεὶς ἀστέρεις. Ἡλιακὸν σύστημα.

Περιτροπὴ τῆς Γῆς περὶ ἄξονα. Ἀξὼν καὶ πόλοι τῆς Γῆς. Ἰσημερινός. Μεσημβρινός. Παράλληλοι κύκλοι. Γεωγραφικὸν μήκος καὶ πλάτος. Ἡμέρα καὶ Νύξ.

Κινήσεις τῆς Γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἐκλειπτικὴ, ἰσημερία, ἡλιοστάσις, τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι.

Διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ἐποχαί τοῦ ἔτους. Ζῶναι τῆς Γῆς.

Ἡλιακὴ ἡμέρα. Τοπικὴ καὶ διεθνὴς ὥρα. Ἡμερολόγιον. Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

Κατανόμῃ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς γῆνης σφαίρας. Ἡπειροὶ καὶ ὠκεανοί, νῆσοι καὶ θάλασσα.

Ἡ ξηρὰ. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς. Ὀροπέδια, πεδιάδες, λίμναι, ποταμοί, ἀκταί.

Τὰ ὕδατα. Ἡ θάλασσα. Πυθμὴν τῶν θαλασσῶν, θαλάσσιοι ζῶναι, σύστασις καὶ θερμοκρασία τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Κινήσεις τῆς θαλάσσης, κύματα, παλίρροια, ρεύματα, κυριώτερα θαλάσσια ρεύματα, παγετώνες. Λίμναι, κατηγορίαι λίμνῶν.

Ἡ ἀτμόσφαιρα. Σύστασις καὶ ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας, στρώματα, θερμοκρασία, ἀτμοσφαιρική πίεσις. Κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀνέμοι, εἶδη ἀνέμων. ὕγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, νέφη, βροχαί, κατανόμῃ τῶν βροχῶν ἐπὶ τῆς Γῆς. Κλίμα, παράγοντες τοῦ κλίματος, κατηγορίαι κλιμάτων.

Γεωγραφικὴ κατανόμῃ τῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς Γῆς. Ζῶναι θαλάσσιαι. Γεωγραφικὴ κατανόμῃ τῶν ζώων. Πανὴς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἐξέτασις τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος.

Ὀρυκτολογία. Ὀρυκτά, μεταλλεύματα, κοιτάσματα ὀρυκτῶν.

Φυσικὰ γνωρίσματα τῶν ὀρυκτῶν. Μορφή τῶν ὀρυκτῶν. Κρυστάλλωσις, κρυσταλλικὰ συστήματα.

Ἰδιότητες τῶν ὀρυκτῶν. Χρῶμα, λάμψις, σκληρότης, σχιζμός, εἰδικὸν ἔξος.

Ταξινομήσις τῶν ὀρυκτῶν. 1η τάξις: Αὐτοφυῆ ὀρυκτά. Χρυσός, Χαλκός, Θεῖον.

2η τάξις: Ὁξυγονόχοι ἐνώσεις. Χαλαζίας, Αἰματίτης, Λεμονίτης, Κορούνδιον, Βωξίτης, Χρωμίτης, Μαγνητίτης, Πυρολουσίτης.

3η τάξις: Θειοῦχοι ἐνώσεις. Γαληνίτης, Σφαλερίτης, Σιδηροπυρίτης, Χαλκοπυρίτης.

4η τάξις: Ἀλατ. Ὀρυκτὸν ἄλας, Φθορίτης, Ἀσβεστότης, Γύψος.

5η τάξις: Ὀργανικαὶ ἐνώσεις: Πετρέλαιον, Ἡλεκτρον. Ὀρυκτοὶ Ἀνθρακες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος καὶ ἡ ζωὴ του.

Ἡλικία τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐποχὴ τοῦ λίθου. Ἐποχὴ τῶν μεταλλῶν.

Γεωγραφικὴ διασπορά τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ φύσις. Ἐπίδρασις τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίδρασις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως.

Πληθυσμός τῆς Γῆς. Δημογραφικὰ φαινόμενα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς. Μετακινήσεις τοῦ πληθυσμοῦ. Συγκέντρωσις τῶν ἀνθρώπων εἰς πόλεις. Αἷτια καὶ συνέπειαι τῆς συγκέντρωσις τῶν ἀνθρώπων. Ζῶναι τῆς Γῆς μὲ μικρὰν καὶ μεγάλην πυκνότητα πληθυσμοῦ. Φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων. Κυριώτεροι γλῶσσαι τῶν λαῶν τῆς Γῆς. Ὁ πολιτισμός. Ἐννοια τοῦ πολιτισμοῦ. Βαθμοὶ τοῦ πολιτισμοῦ διαφόρων συγχρόνων λαῶν. Ἀρχαῖαι κοιτίδες τοῦ πολιτισμοῦ. Στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Θρησκεία. Κυριώτεροι θρησκεῖαι ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἐπιστήμη. Τέχνη. Οἰκονομία. Πολιτεία. Κράτος. Σύγχρονα κέντρα πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Μεγάλα κέντρα γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς, ἀλιευτικῆς, βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορευτικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Πηγαὶ ἐνεργείας, Γαϊάνθροξ, Πετρέλαιον, λευκὸς ἄνθραξ, πυρηνικὴ ἐνέργεια.

Συγκοινωνία, μεταφοραί, ἐμπόριον.

Μεγάλαι οἰκονομικαὶ δυνάμεις καὶ ὑποανάπτυκτοι χώροι.

Ἐθνικὴ οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος καὶ σχέσις αὐτῆς μὲ τὴν διεθνὴ ἀγοράν.

Κοινὴ Εὐρωπαϊκὴ ἀγορὰ καὶ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ αὐτήν.

ΦΥΣΙΚΑ

(Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι)

1. Σκοπός.

Α'. Γενικὸς σκοπὸς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

Γενικὸς σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Φυσικῶν ἐν γένει Ἐπιστημῶν εἶναι:

α) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν φύσιν ὡς ἐνιαῖον σύνολον, τὴν διέπουσαν αὐτὴν νομοτέλειαν καὶ σκοπιμότητα, τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν αὐτῇ τάξιν καὶ ἁρμονίαν, τὸν «κόσμον» κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἑκφρασίαν, καὶ νὰ ἀναγκασθῶσιν διὰ τοῦ θαυμασμοῦ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ βαθυτέρου θρησκευτικοῦ συναισθήματος αὐτῶν.

β) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ ὅτι διὰ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καθίσταται ἱκανὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ κυριαρχῇ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς φύσεως, νὰ ἐπιδρᾷ ἐπ' αὐτῆς καὶ νὰ θέτῃ ὀρίσμενας φυσικὰς δυνάμεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς του.

γ) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς μεθόδους ἐργασίας καὶ ἐρευνῆς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, τὰς τεχνικὰς ἐφαρμογὰς διὰ τὴν πρόβδον τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν συμβολὴν τῶν

Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων διαβιώσεως τῶν ἀνθρώπων.

δ) Νὰ γνωρίσωσι οἱ μαθηταὶ τὴν ἐργασίαν τῶν μεγάλων ἐπιστημόνων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ δὴ τὴν συμβολὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης, καὶ νὰ καταστή εἰς αὐτοὺς συνείδησις ὅτι ἡ πρόοδος τῶν Ἐπιστημῶν ἐπιτυγχάνεται μὲ θυσίας τῶν ἐρευνητῶν ἐπιστημόνων.

Β'. Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῶν Βιολογικῶν Ἐπιστημῶν.

Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν βιολογικῶν μαθημάτων εἶναι:

α) Νὰ κατανοήσωσιν οἱ μαθηταὶ γενικῶς μὲν τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ καὶ δὴ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἔναντι τῶν φαινομένων τῆς νεκρᾶς ὕλης, εἰδικώτερον δὲ τὴν ζωὴν τῶν ἐμβίων ὄντων (φυτῶν, ζώων, ἀνθρώπων).

β) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τοὺς τρόπους ἐρεύνης καὶ μελέτης τῶν ὁργανικῶν ὄντων καὶ νὰ κατανοήσωσι τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ μελέτη τῶν ἐμβίων ὄντων, ἀπὸ τῶν κατωτέρων μέχρι τῶν ἀνωτέρων, διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων ἐπὶ τοῦ κόσμου τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνυψώσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

γ) Νὰ καλλιεργήσωσιν τὴν ἀγάπην τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν ἔμβιον κόσμον, νὰ διεγείρωσιν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προστασίαν τοῦ κόσμου τούτου καὶ νὰ ἀναπτύξωσι τὴν καλαισθησίαν τῶν μαθητῶν διὰ τῆς μελέτης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ ἐν τῷ ἐμβίῳ κόσμῳ παρατηρουμένου κάλλους.

δ) Νὰ ἀναπτύξωσιν εἰς τοὺς μαθητάς τὴν παρατηρητικὴν ἐνέργειαν καὶ νὰ ἀνυψώσωσι τὰς πνευματικὰς λειτουργίας αὐτῶν.

Γ'. Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας.

Εἰδικώτεροι σκοποὶ τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας εἶναι:

α) Νὰ γνωρίσωσιν οἱ μαθηταὶ τὰ φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα, νὰ κατανοήσωσι τοὺς διέποντας αὐτὰ φυσικοὺς νόμους καὶ νὰ δύνανται νὰ ἐρμηνεύσωσιν αὐτά.

β) Νὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν πειραματικὴν ἐρευναν καὶ μελέτην τοῦ ὕλικου κόσμου καὶ διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης νὰ ἀναπτύξωσι τὴν παρατηρητικὴν ἐνέργειαν, τὴν κρίσιν, τὴν φαντασίαν, τὴν ἐφευρετικὴν ικανότητα.

γ) Νὰ διεγείρωσιν τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ἐρευναν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν πρὸς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

δ) Νὰ ἐκτιμῇσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς συνεργασίας τῶν ἐπιστημονικῶν ὁλῶν τῶν λαῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ πεδίου διὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Α'. Τετράμηνον

Ι. Γενικὴ Ζωολογία (ὡς βάσις θὰ ληφθῇ ὁ Βάτραχος).

Α' Εἰσαγωγή.

Ἀντικείμενον καὶ Μέθοδοι τῆς Ζωολογίας. Ποικιλία τῶν ζωικῶν ὁργανισμῶν. Σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον. Βιοκοινότητες. Σημασία τῶν ζώων διὰ τὸν ἀνθρώπον.

Β'. Τύπος ζώου: ὁ Βάτραχος.

Τόπος καὶ τρόπος ζωῆς. Ἐξωτερικὴ μορφολογία. Ἐσωτερικὴ ὁργάνωσις.

Συστήματα, ὅργανα, ἱστοί, κύτταρα. Δέρμα. Σκελετός, Μύες, Πεπτικὸς σωλήν, Κυκλοφοριακὸν σύστημα, ἀναπνευστικὸν σύστημα, ἀπεκκριτικὸν σύστημα, ἀναπαραγωγικὸν σύστημα, νευρικὸν σύστημα, αἰσθητήρια, Ἀνάπτυξις (ἐμβρυακ., γυρίναι, ἐν γήλοι). Συστηματικὴ κατάταξις:

Εἶδος, γένος, οἰκογένεια, τάξις, ὁμοταξία, συνομοταξία.

II. Περιγραφικὴ Ζωολογία.

Α'. Θηλαστικά

1. Γαλῆ. Ὑπόδειγμα θηλαστικῶν. Διαφοραὶ εἰς τὴν μορφολογίαν καὶ τὰς λειτουργίας μὲ τὸν βάτραχον.

2. Ἄλλα σαρκοφάγα περιληπτικῶς: Λέων, Κύων, Ἀρκτος, Φῶκη.

3. Χειρόπτερα (Νυκτερίς), Ἐντομοφάγα (Ἀσπάλαξ) περιληπτικῶς.

4. Τρωκτικά (κόνικλος), Ἀρτιοδάκτυλα (χοῖρος), Μηρυκαστικά (πρόβατον) περιληπτικῶς.

5. Περισοδάκτυλα (Ἴππος) περιληπτικῶς.

6. Κητώδη (Δελφίν) περιληπτικῶς.

7. Μαρσупιοφάγα περιληπτικῶς.

Β'. Πτηνὰ

1. Ὄρνις. Ὑπόδειγμα πτηνοῦ. Μορφολογία καὶ λειτουργία λεπτομερῶς.

2. Πελαργός, Νήσσα, Ἰέραξ, Γλαῦξ, Περιστέρα, Χελιδὼν περιληπτικῶς.

Γ'. Ἑρπετὰ

1. Σαύρα. Ὑπόδειγμα ἑρπετοῦ, περιληπτικῶς χελώνη καὶ ἔχιδνα.

Δ'. Ἰχθύες

1. Λάβραξ ὡς ὑπόδειγμα ἰχθύος, μορφολογικὴ καὶ λειτουργικὴ ἐξέτασις λεπτομερῶς. Γενικὰ γνωρίσματα ἰχθύων. Ἐργελλοὶ καὶ κερχάριας περιληπτικῶς.

Γενικὰ περὶ Σπονδυλωτῶν.

Ε'. Ἀσπόνδυλα.

1. Μαλάκια. Κοχλίας ὡς ὑπόδειγμα Μαλακίου Γαστεροπόδου. Περιληπτικῶς Ὀκτάπους (Κεφαλόποδον) καὶ Μύτιλος (Ελασματοβράγχιον).

Γενικὰ χαρακτηριστικὰ μαλακίων.

2. Ἀρθρόποδα. Ἀσταχὸς ὡς ὑπόδειγμα ἀρθροπόδου, Καρκίνος (Καρκινοειδές). Ἀράχνη (Αραχνομορφοειδές). Ἰούλος (Μυριάποδον) περιληπτικῶς.

3. Ἐντομα. Μέλισσα ὡς ὑπόδειγμα Ἐντόμου: Ἀκρίς (Ὀρθόπτερον), Μύια (Δίπτερον), Βόμβυξ (Λεπιδόπτερον), Μύμηξ (Ψευνόπτερον). Κάραχος (Κολεόπτερον). Περιληπτικῶς.

Γενικὰ περὶ ἐντόμων.

4. Ἐχινόδερμα. Ἀστερίας ὡς ὑπόδειγμα, Ἐχίνος περιληπτικῶς.

5. Κοιλεντερωτά. Ὑδρα ὡς ὑπόδειγμα, Μέδουσα (Σκυφόζων) καὶ Κοράλλιον (Ἀνθόζων) περιληπτικῶς.

6. Σπόγγοι.

Γενικὰ περὶ Μεταζώων.

ΣΤ'. Πρωτόζωα.

Παραμήκιον (Βλεφαριδοφόρον). Ὑπόδειγμα Πρωτοζώων. Ἀμοιβάς (Ριζόποδον). Πλασμώδιον τοῦ Λαξέριον (Σπορόζων), Εὐγλήνη (Μαστιγοφόρον).

Γενικὰ περὶ πρωτοζώων.

Ζ. Στοιχεῖα Ζωογεωγραφίας καὶ οἰκολογίας τῶν ζώων.

ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ

Β'. Τετράμηνον.

Εἰσαγωγή

Ἀνόργανα καὶ ἐνόργανα σώματα καὶ διαφοραὶ αὐτῶν. Κυτταρική δομὴ τῶν ἐνοργάνων σωμάτων. Στοιχειώδης περιγραφή τοῦ κυττάρου. Μονοκύτταροι καὶ πολυκύτταροι ὄργανισμοί. Διαίσεις τῶν ὁργανισμῶν. Φυτὰ καὶ Ζῶα.

Ι. Γενικὴ Φυτολογία (ὡς βάσις θὰ ληφθῇ τὸ φυτὸν τοῦ φασιόλου).

Σπέρμα τοῦ φασιόλου. Συνθήκαι καὶ πορεία τῆς ἐλαστικῆς αὐτοῦ. Ρίζα τοῦ φασιόλου. Μορφολογία, αὐξησις, διεύθυνσις, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τῆς ρίζης. Διάφορα εἶδη ριζῶν ἄλλων φυτῶν.

Βλαστός τοῦ φασιόλου. Μορφολογία, αὔξεις, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ βλαστοῦ.

Διάφορα εἶδη βλαστῶν ἄλλων φυτῶν. Ὑπόγειοι βλαστοί. Φύλλον τοῦ φασιόλου. Μορφολογία, αὔξεις, διάφορα εἶδη φύλλων ἄλλων φυτῶν, ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ φύλλου. — Διαπνοή — Ἀφομοιώσεις — Σύγκρισις ἀναπνοῆς καὶ ἀφομοιώσεως. Θρέψις τοῦ φυτοῦ, ὕλικά προσλαμβάνόμενα ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος — Φωτοσύνθεσις καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Φύσεως. Ἄνθος τοῦ φασιόλου. Μέρη τοῦ ἁνθους, σκοπιμότης τοῦ ἁνθους, ἐπικονίασις — Γονιμοποιήσις. Διάφορα εἶδη ἁνθῶν ἄλλων φυτῶν — Διάταξις τῶν ἁνθῶν τοῦ φασιόλου ἐπὶ τοῦ φυτοῦ. Ταξιανθία. Καρπὸς τοῦ φασιόλου — Σπέρμα — Διάφορα εἶδη καρπῶν ἄλλων φυτῶν — Ψυχανθὴ φυτὰ καὶ σημασία αὐτῶν.

II. Συστηματικὴ Φυτολογία.

Μηλέα — Ἀμυγδαλὴ — Βάμβαξ — Κράμβη — Ἀμπελος — Πορτοκαλέα — Δαυκος ὁ καρωτὸς — Γεώμηλον — Καπνὸς — Ἑλιάα — Ὁροδάγχη — Κολοκύνθη ἡ κοινὴ, — Ἑλελίφασκος — Ἡλίανθος — Συκὴ — Δρύς — Τεύτλον — Σίτος — Ἀραβόσιτος — Λεῖριον — Λευκὸν — Πεύκη. Τὸ δάσος καὶ ἡ σημασία του.

Πτέρις — Πολύτριχον τὸ κοινόν — Ἀγαρικὸν τὸ πεδινόν — Φῦκος τὸ κυστοειδές. — Λειχὴν.

Γεωγραφικὴ κατανομή τῶν φυτῶν. Ζῶναι βλαστήσεως.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Ἐπὶ 2 ὥρας ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Φυσικὰ σώματα. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν.

I. Φυσικαὶ καταστάσεις τῆς ὕλης.

Στερεά, ὑγρά, αέρια.

Ἑτερογενὴ μείγματα: τὸ φυσικὸν ὕδωρ.

Καθαρὸν σῶμα. Τὸ ἀπεσταγμένον ὕδωρ.

Διαλυτικαὶ ιδιότητες τοῦ ὕδατος.

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ.

Σύστασις τοῦ ἀέρος. Ἀσκήσεις.

II. Βάρος ἐνὸς σώματος. Ζυγὸς μετ' ἐλατηρίου.

Ἡ κατακόρυφος. Ἐλευθέρα πτώσις ἐνὸς σώματος.

Μέτρησις τοῦ βάρους ἐνὸς σώματος. Ζυγὸς μετ' ἐλατηρίου. Ἀσκήσεις.

III. Δύναμις — Δυναμόμετρον.

Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως. Ἴσορροπία ἐνὸς σώματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν πολλῶν δυνάμεων.

Ἡ τροχαλία. Συνισταμένη δύο παραλλήλων δυνάμεων. Πειραματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ κέντρου βάρους. Ἀσκήσεις.

Μελέτη τοῦ κεκλιμένου ἐπιπέδου. Ἡ ἔννοια τῆς ἀντιδράσεως. Ροπὴ δυνάμεως ὡς πρὸς ἄξονα. Μοχλοί. Ἐργαλεῖα — Μοχλοί. Ἀσκήσεις.

IV. Μᾶζα — Ζυγός.

Ζυγὸς μὲ ἴσους βραχίονας. Ζυγὸς μὲ ἀνίσους βραχίονας. Ἰδιότητες τοῦ ζυγοῦ. Ἐννοια τῆς μᾶζης. Χρῆσις τοῦ ζυγοῦ. Πυκνότης. Εἰδικὸν βάρος. Σχετικὴ πυκνότης. Ἀσκήσεις.

V. Πίεσις. Μανόμετρον. Βαρόμετρον.

Ἐννοια τῆς πίεσεως. Πίεσις ἀσκούμενη ὑπὸ τῶν ὑγρῶν. Πίεσις ἀσκούμενη ὑπὸ τῶν ὑγρῶν εἰς τὰ τοιχώματα τῶν δοχείων. Ἀρχὴ τοῦ PASCAL. Μετάδοσις τῶν πιέσεων ὑπὸ τῶν ὑγρῶν. Ἀσκήσεις. Πειραματικὴ σπουδὴ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Ἀρχιμήδους.

Ἐπιπλέοντα σώματα. Πυκνόμετρα. Ἀσκήσεις. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Βαρόμετρον. Μανόμετρον. Πίεσις ἀσκούμενη ὑπὸ τῶν αέριων. Νόμος MARIOTTE. Ἀσκήσεις.

VI. Θερμοκρασία. Θερμόμετρον.

Ὑδραργυρικὸν θερμόμετρον. Ἐννοια τῆς θερμοκρασίας. Πείραμα διαστολῆς. Χρῆσις τοῦ Θερμομέτρου. Ἀσκήσεις.

VII. Θερμιδόμετρον.

Ποσότης θερμότητος. Θερμιδόμετρον δι' ὕδατος. Εἰδικὴ θερμότης στερεῶν καὶ ὑγρῶν. Θερμότης καύσεως ἐνὸς καυσίμου. Ἀσκήσεις.

VIII. Μεταβολαὶ καταστάσεων.

Τήξις — Πήξις. Ἐξάτμισις. Ἰδιότητες τῶν ἀτμῶν. Βρασμός. Ἀσκήσεις. Διάδοσις τῆς θερμότητος δι' ἀγωγῆς, διὰ μεταφοῶς, δι' ἀκτινοβολίας.

B'. ANORGANOS XHMEIA

Ἐπὶ μίαν ὥραν ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Ὄξιδον ὀξύ. Ὑδροχλωρικὸν ὀξύ. Θεικὸν ὀξύ. Νιτρικὸν ὀξύ. Ὄξέα. Ἀσκήσεις. Καυστικὸν Νάτριον. Ἀσβεστός. Ἀμμονία. Βάσεις. Ἀσκήσεις.

Ὄξέα καὶ βάσεις, ἄλατα. Ἀσκήσεις. Διάσπασις τοῦ ὕδατος. Σύνθεσις τοῦ ὕδατος. Χημικαὶ ἐνώσεις καὶ μείγματα. Σύνθετα σώματα. Ἀπλά σώματα. Ἀσκήσεις. Ὄξυγόνον (παρασκευὴ, φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ιδιότητες καὶ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ ἀμετάλλων καὶ μετάλλων). Ἀσκήσεις.

Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Μόρια καὶ ἄτομα. Γραμμόμοριον καὶ γραμμοάτομον. Ὁ χημικὸς τύπος τοῦ ὕδατος. Ἀσκήσεις.

Τὰ ἄτομα. Χημικὰ σύμβολα. Χημικοὶ τύποι. Χημικαὶ ἐξισώσεις. Ἀσκήσεις. Οἱ ἄνθρακες. Τὰ παράγωγα τῶν λιθανθράκων. Ὁ ἄνθραξ (στοιχείον). Διοξειδίου τοῦ ἄνθρακος (παρασκευὴ, φυσικαὶ ιδιότητες). Αἱ κυριώτεραι χημικαὶ ιδιότητες τοῦ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Αἱ ἀναγωγικαὶ ιδιότητες τοῦ ἄνθρακος. Αἱ ἀναγωγικαὶ ιδιότητες τοῦ μονοξειδίου τοῦ ἄνθρακος. Ἀσκήσεις. Ἀσβεστόλιθος καὶ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Δύο ἄλατα ἀσβεστίου: Τὸ οὐδέτερον καὶ ὀξύγον ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον. Ἀσκήσεις.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

Ἐπὶ δύο (2) ὥρας ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ

I. Κίνησις, τροχία, διάστημα.

Εὐθύγραμμος ὁμαλὴ κίνησις, ταχύτης, μονάδες αὐτῆς. Εὐθύγραμμος μεταβαλλομένη κίνησις. Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς Δυναμικῆς. Ὁμαλὴ κυκλικὴ κίνησις, κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δύναμις. Ἀπλοῦν ἑκκρεμές.

II. Ἔργον — Ἐνέργεια.

Ἔργον δυνάμεως καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἴσχυς καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Μετατροπαὶ τῆς ἐνεργείας. Ἀρχὴ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας. Μετατροπὴ τῆς μηχανικῆς ἐνεργείας εἰς θερμικὴν. Τριδὴ. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος. Ἀπόδοσις μηχανῆς. Κινητῆρες ἀντιδράσεως. Πύραυλοι. Κινητῆρες ἀεροπλάνων.

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ

Παραγωγή καὶ διάδοσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης τοῦ ἤχου. Ἀνάκλασις τοῦ ἤχου. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἤχου.

ΟΠΤΙΚΗ

Φῶς, φωτεῖναι πηγαί. Διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ φωτός. Διάχυσις, ἀνάκλασις καὶ νόμοι τῆς ἀνακλάσεως. Ἐπίπεδα καὶ σφαιρικὰ κάτοπτρα. Ἐξισώσεις τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων. Διάθλασις τοῦ φωτός καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὀρική γωνία. Ὀλικὴ ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως καὶ φαινόμενα Ὀλικῆς ἀνακλάσεως. Πρίσματα καὶ πρίσματα Ὀλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοί. Ἐξισώσεις τῶν φακῶν. Ἴσχυς φακοῦ. Ἀνάλυσις τοῦ φωτός. Χρῶμα τῶν σωμάτων.

ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

Πόλοι τοῦ Μαγνήτου καὶ ἀμοιβαία ἐπίδρασις αὐτῶν. Μαγνητικὸν πεδίων, μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικαὶ γραμμαί.

Γήινον μαγνητικὸν πεδίων καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ πυξίς.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

I. Στατικὸς ἡλεκτρισμός.

Θετικὸν καὶ ἀρνητικὸν φορτίον. Δομὴ τοῦ ἀτόμου, ἡλεκτρονίων. Ἑρμηνεία τοῦ θετικοῦ ἢ ἀρνητικοῦ φορτίου ἀγωγού. Ἡλεκτρικὸν πεδίων.

II. Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα.

Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα, φορὰ αὐτοῦ. Αποτελέσματα τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀγωγοὶ καὶ μονωταί. Ἔντασις τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀμπερόμετρα.

III. Διαφορὰ δυναμικοῦ — Ἀντίστασις ἀγωγού.

Διαφορὰ δυναμικοῦ καὶ μονὰς αὐτῆς. Βολτόμετρα. Ἀντίστασις ἀγωγού καὶ μονὰς αὐτῆς. Νόμος τοῦ OHM. Σύνδεσις ἀντιστάσεων (ἐν σειρᾷ καὶ ἐν παραλλήλῳ).

IV. Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαί.

V. Ἡλεκτρικαὶ πηγαί.

Εἶδη γεννητριῶν. Ἡλεκτρεγερτικὴ δύναμις γεννητρίας. Νόμος τοῦ OHM εἰς κλειστὸν κύκλωμα. Ἡλεκτρικὰ στοιχεῖα. Συσσωρευταί. Σύνδεσις αὐτῶν.

VI. Ἡλεκτρόλυσις.

Ἡλεκτρόλυσις καὶ νόμοι αὐτῆς. Πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς ἡλεκτρολύσεως.

VII. Ἡλεκτρομαγνητισμός.

Μαγνητικὸν πεδίων εὐθύγραμμου ρευματοφόρου ἀγωγού καὶ σωληνοειδοῦς. Ἡλεκτρομαγνητὶ καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν (μικρόφωνον, τηλέφωνον, μαγνητόφωνον).

VIII. Ἐπαγωγή — Ἐναλλασσόμενον ἡλεκτρικὸν ρεῦμα.

Παραγωγή ἐπαγωγικοῦ ρεύματος. Τρόποι παραγωγῆς ἐπαγωγικῶν ρευμάτων. Ἐναλλασσόμενον ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. Μετασχηματιστής. Ἀνορθωτής.

IX. Ἀγωγιμότης τῶν ἀερίων. Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν.

Ἡλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις διὰ μέσου ἀραιῶν ἀερίων. Καθοδικαὶ ἀκτίνες, ἀκτίνες ROENTGEN. Λαμπτήρες φθορισμοῦ. Ἡλεκτρονικαὶ λυχνίαι. Φωτοκύτταρον. Ὁμιλῶν κινηματογράφος.

X. Ἡλεκτρομαγνητικὰ κύματα.

Παραγωγή καὶ διάδοσις αὐτῶν. Ραδιοφωνικὸς δέκτης. Τηλεόρασις. Ραντάρ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Μέγεθος καὶ συστατικὰ τοῦ ἀτομικοῦ πυρήνος. Ραδιενέργεια καὶ Ραδιενεργὰ στοιχεῖα. Σχάσις τοῦ πυρήνος τοῦ Οὐρανίου. Ἀτομικὸς ἀντιδραστήρ. Ἐκμετάλλωσις τῆς πυρηνικῆς ἐνεργείας δι' εἰρηνικοὺς σκοποὺς.

B'. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

Ἐπὶ μίαν (1) ὥραν ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

Διάκρισις ἀνοργάνου καὶ ὀργανικῆς χημείας.

Ποῖα τὰ κυριώτερα χημικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται αἱ ὀργανικαὶ ἐνώσεις.

Ἀνίχνευσις τοῦ ἀνθράκος καὶ τοῦ ὑδρογόνου εἰς τὰς ὀργανικὰς ἐνώσεις.

Μεθάνιον. Αἰθάνιον. Προπάνιον. Βουτάνιον.

Σειρὰ τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων καὶ γενικὸς τύπος αὐτῶν. Ὁμόλογοι σειραὶ καὶ ἐνώσεις αὐτῶν. Συντακτικοὶ τύποι. Ἰσομέρεια. Ἀκυκλοὶ καὶ κυκλικοὶ ἐνώσεις. Κεκορεσμένοι καὶ ἀκόρεστοι ἐνώσεις. Πετρέλαιον. Προϊόντα ἀποστάξεως τοῦ πετρελαίου. Ἐνθὰ ἀπόσταξις τῶν λιθανθράκων καὶ προϊόντα αὐτῆς. (Φωταέριον). Ἀκόρεστοι ὑδρογονανθράκες.

Αἰθυλένιον. Ἀκετυλένιον. Ἀλκοόλαι, Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη. Ἀλκοολικὴ ζύμωσις, ἀλκοολούχα ποτὰ. Ζυμώσεις καὶ φυράματα. Παραδείγματα καὶ σημασίαι τῶν ζυμώσεων. Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμίτις. Αἰθέρες. Αἰθυλαϊθέρ. Ὀργανικὰ ὀξέα. Ὄξιδον ὀξύ. Ζύμωσις, ὄξος. Παλμιτικόν. Στεατικόν καὶ Ἐλαϊκόν ὀξύ. Λίπη καὶ ἔλαια. Σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Πρωτεΐναι. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν. Ὑδατάνθρακες. Σταφυλοσάκχαρον, Γαλακτοσάκχαρον, Καλαμοσάκχαρον, Ἀμύλον, Κυτταρίνη, Χάρτης. Φυσικαὶ καὶ τεχνηταὶ ὑφαντικαὶ ὕλαι. Πλαστικαὶ ὕλαι.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

A'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὡραι 2

Εἰσαγωγή.

Θέμα καὶ μέθοδοι τῆς Φυσικῆς. Ὑλὴ καὶ φυσικαὶ καταστάσεις αὐτῆς. Δομὴ τῶν ὑλικῶν σωμάτων. Φυσικὰ μεγέθη. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν. Συστήματα μονάδων (C.G.S. M.K.S. καὶ T.S.). Διαστάσεις τῶν φυσικῶν μεγεθῶν καὶ ἐξισώσεις διαστάσεων. Μᾶζα καὶ βάρος τῶν σωμάτων. Πυκνότης καὶ εἰδικὸν βάρος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ

Κινητικὴ.

Στοιχειώδης ἔννοια τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς κινήσεως ἐνὸς σώματος. Εὐθύγραμμος ὁμαλὴ καὶ ὁμαλῶς μεταβαλλομένη κίνησις. Κυκλικὴ ὁμαλὴ κίνησις. Ἀρχὴ ἀνεξαρτησίας τῶν κινήσεων. Σύνθεσις δύο εὐθύγραμμων κινήσεων.

Στατικὴ τῶν στερεῶν.

Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως (ὀρισμός, μονάδες, παράστασις αὐτῆς). Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου. Ἀνάλυσις δυνάμεως. Ροπή δυνάμεως ὡς πρὸς ἄξονα. Σύνθεσις δυνάμεων ἐφηρμοσμένων εἰς διάφορα σημεία στερεοῦ σώματος. Ζεύγος δυνάμεων. Κέντρον βάρους. Ἰσορροπία στερεοῦ σώματος στηριζομένου ἐπὶ ὀριζοντίου ἐπιπέδου καὶ στερεοῦ στρεπτοῦ περὶ ὀριζόντιον ἄξονα.

Δυναμικὴ.

Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς Δυναμικῆς. Ὀρισμός μονάδων δυνάμεως. Δράσις καὶ ἀντίδρασις. Κεντρομόλος καὶ φυγόκεντρος δυνάμις. Ἐφαρμογαί. Ἐλευθέρα πτώσις.

Ἔργον — Ἰσχύς — Ἐνέργεια.

Ἔργον καὶ μονάδες αὐτοῦ. Ἔργον βάρους. Ἰσχύς καὶ μονάδες αὐτῆς. Μεγάλαι μονάδες ἔργου. Ἐνέργεια καὶ μορφαὶ αὐτῆς. Ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας.

Ὀρμή. Νόμοι μεταβολῆς τῆς ὁρμῆς καὶ ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως αὐτῆς. Περιστροφικὴ κίνησις στερεοῦ σώματος περὶ ἄξονα. Στροφορμὴ. Νόμος παγκοσμίου ἐλξεως. Πεδίον βαρύτητος.

Τριβή. Ἐλαστικότης.

Τριβὴ ὀλισθήσεως καὶ τριβὴ κυλίσεως. Ἐλαστικότης (ἐλασμός, κάμψις, στρέψις). Ἐλαστικὴ ὑστέρησις.

Ἀπλαῖ Μηχαναί

Μοχλοί. Τροχαλίαι. Πολύσπαστον. Βαροῦλκον. Ζυγός. Κεκλιμένον ἐπίπεδον.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΡΕΥΣΤΩΝ

Ὑδροστατικὴ.

Πίεσις καὶ μονάδες αὐτῆς. Ὑδροστατικὴ πίεσις. Θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὑδροστατικῆς. Μετάδοσις τῶν πιέσεων διὰ μέσου τῶν ὑγρῶν. Δυνάμεις ἀποκείμεναι ἐπὶ τοῦ ὀριζοντίου πυθμένου καὶ τῶν τοιχωμάτων δοχείου. Ἄνωσις, ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἰσορροπία στερεοῦ βυθισμένου ἐντὸς ὑγροῦ. Ἰσορροπία ἐπιπλεόντων σωμάτων. Μέτρησις τῆς πυκνότητος στερεῶν καὶ ὑγρῶν (μέθοδος τῆς ἀνώσεως). Πυκνόμετρα καὶ ἀραιόμετρα.

Ἀεροστατική.

Χαρακτηριστικά τῶν ἀερίων καὶ βάρος αὐτῶν. Ἀτμοσφαιρική πίεσις καὶ μέτρησις αὐτῆς. Βαρόμετρα. Σχέσις μεταξὺ πίεσεως καὶ ὄγκου τῶν ἀερίων ὑπὸ σταθερὰν θερμοκρασίαν (νόμος BOYLE — MARIOTTE). Πίεσις μείγματος ἀερίων. Μανόμετρα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. Ἀντλία: (ἀερίων καὶ ὑγρῶν) ἐν συντομίᾳ.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, ὕψος καὶ ζῶναι αὐτῆς. Μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως μετὰ τοῦ ὕψους. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους εἰς τὰ ἀέρια. Ἀερόστατα.

Μοριακὰ φαινόμενα.

Μοριακαὶ δυνάμεις. Κρυσταλλικὰ καὶ ἄμορφα στερεά. Ἰσότροπα καὶ ἀνισότροπα στερεά. Ἐπιφανειακὴ τάσις. Τριχοειδῆ φαινόμενα. Διάχυσις. Διαπύδισις. Ὡσμωσις.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ

Διαστολὴ τῶν σωμάτων.

Θερμότης. Θερμοκρασία. Θερμόμετρα. Διαστολὴ τῶν στερεῶν. Ἐξισώσεις γραμμικῆς, ἐπιφανειακῆς καὶ κυβικῆς διαστολῆς. Διαστολὴ τῶν ὑγρῶν. Ἀνωμαλία τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος. Μεταβολὴ τῆς πυκνότητος τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν μετὰ τῆς θερμοκρασίας. Πειραματικὴ μελέτη τῶν μεταβολῶν τῶν ἀερίων. Ἀπόλυτον μηδὲν καὶ ἀπόλυτος κλίμαξ θερμοκρασιῶν.

Θερμιδομετρία.

Ποσότης θερμότης καὶ μονὰς αὐτῆς. Εἰδικὴ θερμότης. Μέτρησις τῆς εἰδικῆς θερμότητος (στερεῶν, ὑγρῶν καὶ ἀερίων) διὰ τῆς μεθόδου τῶν μίγμάτων. Θερμιδόμετρα. Εἰδικαὶ θερμότητες τῶν ἀερίων. Θερμότης καύσεως (καυσίμων καὶ τροφῶν).

Μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων.

Τήξεις καὶ πήξεις, νόμοι αὐτῆς. Θερμότης τήξεως καὶ μέτρησις αὐτῆς. Θερμιδόμετρον LAPLACE. Ἐξαέρωσις. Ἐξάτμισις. Βρασμός καὶ νόμοι αὐτοῦ. Θερμότης εξαερώσεως. Ὑγροποιήσις τῶν ἀερίων καὶ τοῦ ἀέρος, ἀπόλυτος καὶ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος.

Διάδοσις τῆς θερμότητος. Τρόποι διαδόσεως τῆς θερμότητος. Ἐφαρμογαί.

Μηχανικὸν ἔργον καὶ θερμότης.

Μηχανικὴ θεωρία τῆς θερμότητος. Μετατροπὴ τοῦ μηχανικοῦ ἔργου εἰς θερμότητα. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ.

Ὦρα 1

ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς Χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν. Ὑλὴ καὶ ἐνέργεια.

Φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Ἰδιότητες τῶν σωμάτων.

Ἀπλὰ καὶ σύνθετα σώματα. Μίγματα. Χημικαὶ ἐνώσεις. Ἰδιότητες μίγμάτων καὶ χημικῶν ἐνώσεων. Μέθοδοι διαχωρισμοῦ τῶν μίγμάτων εἰς τὰ συστατικά των. Στοιχεῖα. Μέταλλα καὶ ἀμέταλλα, ἀναλογία τῶν στοιχείων εἰς τὴν φύσιν.

Νόμοι τῆς Χημείας. Νόμος διατηρήσεως τῆς μάζης (LAVOISIER). Νόμος σταθερῶν λόγων (PROUST). Νόμος ἀπλῶν πολλαπλασιῶν (DALTON). Νόμος τῶν ὀγκῶν κατὰ τοὺς ὁποίους ἐνοῦνται τὰ ἀέρια σώματα (GAY - LUSSAC). Ἀτομικὴ θεωρία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀτομικὴ θεωρία τοῦ DALTON.

Ἄτομα καὶ μόρια. Ἀτομικὰ καὶ μοριακὰ βάρη. Γραμμοάταμον. Γραμμομόριον. Καταστάσεις τῆς ὕλης. Ἀέρια. Νόμοι τῶν Ἀερίων. Ὑπόθεσις AVOGADRO. Μοριακὸς καὶ ἀτομικὸς ὄγκος. Ὑγρά. Στερεά.

Σύμβολα τῶν στοιχείων. Χημικὸι τύποι. Ἐμπειρικοί, μοριακοί, συντακτικοί. Ρίζαι. Κυριώτεραι ρίζαι.

Σθένος. Χημικὴ συγγένεια. Χημικαὶ ἀντιδράσεις. Εἶδη χημικῶν ἀντιδράσεων. Παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις. Ἐξώθερμοι καὶ ἐνδόθερμοι χημικαὶ ἀντιδράσεις.

Μέθοδοι προσδιορισμοῦ τῶν ἀτομικῶν καὶ μοριακῶν βαρῶν.

Ὄξυγόνον, ὀξειδωσις, καύσις. Ὄξον, ὑδρογόνον, ἀναγωγὴ. Ὑδρ.

ὑπεροξειδῶν τοῦ ὑδρογόνου. Γενικά περὶ τῶν ἀλογόνων. Φθόριον, Χλώριον, Βρώμιον, Ἰώδιον, Ὑδροφθόριον, Ὑδροχλώριον, Ὑδροβρόμιον, Ὑδρο-ἰώδιον.

Θεῖον. Διοξειδιον τοῦ θεῖου. Θεϊκὸν ὀξύ, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ἀζωτον. Ἀμμωνία, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Νιτρικὸν ὀξύ, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Ὄξειδια τοῦ ἀζώτου. Ἀτμοσφαιρικός ἀήρ. Κύκλος τοῦ ἀζώτου εἰς τὴν φύσιν. Εὐγενὴ ἀέρια.

Φωσφόρος. Πυρεῖα. Φωσφορικὸν ὀξύ. Φωσφορικά ἄλατα. Λιπάσματα.

Ἀνθράξ. φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες. Μονοξειδιον τοῦ ἄνθρακος. Διοξειδιον τοῦ ἄνθρακος. Ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἀνθρακικά ἄλατα. Κύκλος τοῦ ἄνθρακος εἰς τὴν φύσιν.

Πυρίτιον. Διοξειδιον τοῦ πυρίτιου. Πολύτιμοι λίθοι. Πυριτικά ἄλατα. Ὑαλος.

ΤΑΞΙΣ Β'

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὦραι 2

Μαγνητισμός.

Μαγνήται καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Μαγνήτισις ἐξ ἐπαφῆς καὶ ἐξ ἐπαγωγῆς. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονὰς ποσότητος μαγνητισμοῦ. Μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ ροὴ καὶ μονὰς αὐτῆς. Μαγνητικὸν δίπολον καὶ συμπεριφορὰ αὐτοῦ ἐντὸς ὁμογενοῦς μαγνητικοῦ πεδίου. Κατάταξις τῶν ὑλικῶν. Εἶνον μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ.

Ἡλεκτρισμός.

Θεμελιώδη ἠλεκτροστατικά φαινόμενα. Ἡλέκτρισις. Ἡλεκτρικὸν φορτίον καὶ εἶδη αὐτοῦ. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονάδες ἠλεκτρικοῦ φορτίου. Φύσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἠλεκτρονικὴ ἐρμηνεία τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων. Ἡλεκτρικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Δυναμικὸν καὶ διαφορὰ δυναμικοῦ. Χωρητικότης ἀγωγῶ καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια φορτισμένου ἀγωγῶ. Πυκνωταί. Χωρητικότης πυκνωτοῦ καὶ ἐνέργεια φορτισμένου πυκνωτοῦ. Διηλεκτρικὴ σταθερά. Σύνδεσις πυκνωτῶν ἐν σειρᾷ καὶ παραλλήλῳ. Ἡλεκτροστατικαὶ μηχαναί. (VAN DE GRAAFF καὶ WIMSHURST).

Συνεχὲς Ἡλεκτρικὸν Ρεῦμα.

Τὸ συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῖμα ὡς ροὴ ἠλεκτρονίων. Πηγὰ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἀποτελέσματα ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἐντάσις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, μονὰς αὐτῆς, ἀμπερόμετρον. Διαφορὰ δυναμικοῦ εἰς δύο σημεία ρευματοφόρου ἀγωγῶ, βολτόμετρον. Νόμος τοῦ OHM. Ἀντίστασις ἀγωγῶ. Μονάδες ἀντιστάσεως. Νόμοι τῆς ἀντιστάσεως ἀγωγῶ. Τύποι ἀντιστάσεων. Σύνδεσις ἀντιστάσεων.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ρεύματος.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαὶ τοῦ φαινομένου JOULE.

Κλειστὸν Κύκλωμα.

Ἡλεκτρεγερτικὴ δύναμις καὶ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις γεννητρίας. Νόμος τοῦ OHM διὰ κλειστὸν κύκλωμα.

Ἡλεκτρομαγνητισμός.

Μαγνητικὸν πεδίον εὐθύγραμμου ρευματοφόρου ἀγωγῶ. (Πείραμα τοῦ OERSTED). Νόμος τῶν BIOT — SAVART. Μαγνητικὸν πεδίον κυκλικοῦ ρευματοφόρου ἀγωγῶ καὶ σωληνοειδοῦς. Ἡλεκτρομαγνητικὸν σύστημα μονάδων. Ἡλεκτρομαγνήται καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Ἡλεκτρόλυσις.

Μελέτη τῆς ἠλεκτρολύσεως καὶ νόμοι αὐτῆς. Πόλωσις τῶν ἠλεκτροδίων. Συσσωρευταί. Ἡλεκτρικὰ στοιχεῖα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως.

Ὀπτική.

Γεωμετρική Ὀπτική.

Εὐθύγραμμος διάδοσις τοῦ φωτός καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ταχύτης τοῦ φωτός (ἀνευ περιγραφῆς μεθόδων μετρήσεως αὐτῆς). Ἀνάκλασις τοῦ φωτός καὶ νόμοι αὐτῆς. Ἐπίπεδον κάτοπτρον. Σφαιρικά κάτοπτρα (κοίλα καὶ κυρτά) Εὐρεσις τῶν ἐξισώσεων τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων.

Διάθλασις τοῦ φωτός καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὀρική γωνία, ὀλική ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως. Διάθλασις διὰ πλακὸς μετὰ παραλλήλους ἑδρας καὶ διὰ πρίσματος. Πρίσματα ὀλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοὶ (συγκλίνοντες καὶ ἀποκλίνοντες), εὐρεσις τῶν γενικῶν ἐξισώσεων τῶν φακῶν. Ἰσχύς τοῦ φακοῦ τοῦ ὁμοαξονικοῦ συστήματος φακῶν.

Λειτουργία καὶ ἐλαττώματα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Στερεοσκοπικὴ ὄρασις. Ὀπτικά ὄργανα. Ἀπλοῦν μικροσκόπιον (ισχύς καὶ μεγέθυνσις αὐτοῦ). Σύνθετον μικροσκόπιον (ισχύς, μεγέθυνσις καὶ διαχωριστικὴ ἱκανότης).

Τηλεσκόπια, περισκόπια, προβολεὺς, φωτογραφικὴ μηχανή, κινηματογραφικὴ μηχανή, φωτογραφία. (Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ὀργάνων, ὅχι περιγραφαί, ἀλλὰ νὰ τονισθῶν μόνον ὡς ἐφαρμογαὶ ὀπτικῶν νόμων).

Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτός διὰ πρίσματος καὶ ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου. Ἀνασύνθεσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Συμπληρωματικὰ χρώματα. Φασματοσκόπιον. Φασματοσκοπία. Ὑπερύσος καὶ ὑπεριώδης ἀκτινοβολία. Οὐράνιον τόξον. Ἡλιακὸν φάσμα. Τὸ χρῶμα τῶν σωμάτων.

Φωτομετρία.

Φωτομετρικὰ μεγέθη καὶ μονάδες αὐτῶν. Νόμοι τοῦ φωτισμοῦ. Φωτόμετρα.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

Ὁρα 1

Γενικαὶ περὶ διαλυμάτων, Ἠλεκτρολύται, Ἠλεκτρόλυσις. Νόμοι τῆς ἠλεκτρολύσεως. Θεωρία τῶν ἰόντων (ARRHENIUS).

Ὁξέα. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ὀξέων. Ἀνυδρίται τῶν ὀξέων. Βάσεις. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν βάσεων. Ἀνυδρίται τῶν βάσεων. Ἄλατα. Ἐξοχέτεροι. Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ἁλμάτων. Ὁξείνα, βασικά οὐδέτερα ἅλατα. Ἰσοδύναμα ὀξέων, βάσεων καὶ ἁλμάτων. Κανονικὰ διαλύματα. Ἰσχύς τῶν ὀξέων καὶ βάσεων.

Ταξινόμησις τῶν στοιχείων. Περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων. Σύγχρονος ἀτομικὴ θεωρία. Ἀτομικὸς ἀριθμὸς. Ἰσόστα, Ἰσοβαρὴ στοιχεῖα. Ἠλεκτρονικὴ θεωρία τοῦ σθένους. Χημικοὶ δεσμοί, ἑτεροπολικός, ὁμοιοπολικός, ἡμιπολικός, δεσμός Ὑδρογόνου.

Ἠλεκτρονικὴ θεωρία ὀξειδώσεως καὶ ἀναγωγῆς.

Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμμάτων. Γενικαὶ μέθοδοι ἐξαγωγῆς τῶν μετάλλων. Κράμματα. Θερμικὴ ἀνάλυσις. Ἀμαλγάματα.

Μέταλλα τῶν ἀλκαλιῶν: Νάτριον. Ὑπεροξειδίου τοῦ νατρίου. Ὑδροξειδίου τοῦ νατρίου. Χλωριούχον Ἀνθρακικόν. Ὁξείνον ἀνθρακικόν καὶ Νιτρικόν νάτριον. Κάλιον. Ὑδροξειδίου τοῦ καλίου. Ἀνθρακικόν, Νιτρικόν καὶ Χλωρικόν Κάλιον. Πυρίτις.

Μέταλλα ἀλκαλικῶν γαιῶν: Μαγνήσιον. Ὁξειδίου μαγνήσιου. Θεϊκόν μαγνήσιον. Ἀσβεστίν. Ὁξειδίου τοῦ ασβεστίου. Ὑδροξειδίου τοῦ ασβεστίου, κονίαματα. Ὑδραυλικὸν ασβεστός (τσιμέντον). Χλωράσβεστος. Χλωριούχον, Θεϊκόν καὶ Ἀνθρακικόν ασβεστίν.

Ἀργίλιον. Στυπτηρία. Ἀργίλος, κεραμευτικὴ.

Χαλκός. Θεϊκὸς χαλκός.

Ἀργυρός. Χλωριούχος. Βρωμιούχος. Νιτρικὸς Ἀργυρός.

Φωτογραφικὴ, γαλθανοπλαστικὴ, κάτοπτρα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ὑδράργυρος, χλωριούχοι ἐνώσεις ὑδραργύρου, Ἀμαλγάματα.

Μόλυβδος, ὀξειδια μόλυβδου, ἀνθρακικὸς μόλυβδος, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Κασσίτερος.

Σίδηρος. Χάλυψ.

Χρῶμιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Μαγγάνιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Νικέλιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Κοβάλτιον, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Χρυσός, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Λευκόχρυσος, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ἀκτινεργὰ στοιχεῖα.

Ράδιον, Οὐράνιον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

Ὁρα 2

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ταλαντώσεις.

Ἀρμονικὴ ταλάντωσις καὶ ἐξισώσεις αὐτῆς. Ἀπλοῦν ἐκκρεμές. Φυσικὸν ἐκκρεμές. Σύνθεσις ἀρμονικῶν ταλαντώσεων. Ἐλευθέρα καὶ ἐξηναγκασμένη ταλάντωσις. Συντονισμός.

Κυματικὴ.

Κύματα. Ἐγκάρσια καὶ διαμήκη κύματα καὶ διάδοσις αὐτῶν ἐντὸς ἐλαστικοῦ μέσου. Περίθλασις καὶ συμβολὴ κυμάτων. Στάσιμα κύματα.

Ἀκουστικὴ.

Κυματικὴ φύσις τοῦ ἤχου, παραγωγή καὶ διάδοσις αὐτοῦ. Ταχύτης διαδόσεως τῶν ἡχητικῶν κυμάτων. Ἀνάκλασις, διάθλασις, συμβολὴ καὶ περίθλασις τοῦ ἤχου. Φυσιολογικὰ χαρακτηριστικὰ ἡχοίματα τῶν ἤχων (ὕψος, ένταση, χροιά). Ὑπέρηχοι. Μουσικοὶ ἤχοι. Πηγαὶ τῶν μουσικῶν ἤχων. (Χορδαί, ἡχητικοὶ σωλήνες).

Φυσικὴ ὀπτική.

Θεωρίαι περὶ τῆς φύσεως τοῦ φωτός. Συμβολή, περίθλασις. Φάσματα ἐκπομπῆς καὶ ἀπορροφῆσεως. Νόμος τοῦ KIRCHOFF. Φθορισμός καὶ φωσφορισμός.

Χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἠλεκτρισμός.

Ἐπαγωγή.

Ἐπαγωγικά ρεύματα καὶ τρόποι παραγωγῆς αὐτῶν. Νόμος τοῦ LENZ. Νόμος τῆς ἐπαγωγῆς. Ἀμοιβαία ἐπαγωγή καὶ αὐτεπαγωγή. Ἐπαγωγικὸν πηνίον RUHMKORFF.

Ἐναλλασσόμενον ρεῦμα.

Ἐναλλασσόμενη τάσις. Ἐξισώσεις τοῦ ἐναλλασσόμενου ρεύματος. Ἐνεργὸς ένταση καὶ ενεργὸς τάσις. Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς ἐναλλασσόμενου ρεύματος. Ὁ νόμος τοῦ OHM εἰς κύκλωμα ἐναλλασσόμενου ρεύματος μετὰ ὁμικτὴν ἀντίστασιν. Τριφασικὸν ρεῦμα. Μετασχηματισαί.

Ἀγωγιμότης τῶν στερεῶν.

Ἠλεκτρονικὴ ἀγωγιμότης τῶν στερεῶν.

Ἀνόρθωσις τοῦ ἐναλλασσόμενου ρεύματος.

Ἀγωγιμότης τῶν Ἀερίων.

Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς ἡραιωμένων ἀερίων. Καθοδικαὶ καὶ θετικαὶ (διαυλικαὶ) ἀκτίνες. Ἠλεκτρικαὶ ἐκκενώσεις ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιράς.

Ἀγωγιμότης εἰς τὸ κενόν.

Θερμικὴ ἐκπομπὴ ἡλεκτρονίων. Δίοδος ἡλεκτρονικὴ λυχνία. Σωλὴν BRAUN. Τρίοδος ἡλεκτρονικὴ λυχνία. Φωτοηλεκτρικὸν φαινόμενον. Φωτοκύτταρον.

Ὁμιλῶν Κινηματογράφος. Φωτοστοιχείον. Σωλὴν τοῦ COOLIDGE, διὰ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀκτίνων ROENTGEN. Ἰδιότητες καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Ἠλεκτρομαγνητικὰ κύματα.

Ἠλεκτρικαὶ ταλαντώσεις καὶ παραγωγή αὐτῶν. Συντονισμός. Ἐκπομπὴ ἡλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἡλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων εἰς τὰς τηλεπικοινωνίας (Ραδιόφωνον, τηλεόρασις).

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ

Εἰσαγωγή. Θεωρίαι τῶν κβάντα. Φωτόνια, ἐνέργεια αὐτῶν. Μεταβολὴ τῆς μάζης τῶν σωμάτων μετὰ τῆς ταχύτητος. Ἰσοδυναμία μάζης καὶ ἐνεργείας.

Ἀτομικὴ Φυσικὴ.

Εἰσαγωγή. Δομὴ τοῦ ἀτόμου. Ἀτομικὸς καὶ μαζικὸς ἀριθμός. Στοιχεῖα τῆς θεωρίας τοῦ BOHR. Μελέτη τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου. Ἀτομον μὲ πολλὰ ἠλεκτρόνια. Τὸ περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων.

Πυρηνικὴ Φυσικὴ.

Εἰσαγωγή. Ἰσότοπα. Ἰσοβαρεῖς πυρῆνες. Ραδιενεργοὶ μεταστροφῆς. Νόμος αὐτῶν. Μονάδες ραδιενεργείας. Ἀκτινοβολίαι α. β. γ. Βιολογικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀκτινοβολιῶν. Πυρηνικαὶ ἀντιδράσεις. Σγῆσις τῶν πυρηνῶν. Ἀλυσωτὴ ἀντίδρασις. Ἀντιδραστήρες. Ραδιοϊσότοπα καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν. Στοιχειώδη σωματίδια. Κοσμικὴ ἀκτινοβολία.

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

Ὅρα 1

ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς ὀργανικῆς χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς ὀργανικῆς χημείας καὶ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν.

Σύστασις τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων. Στοιχειακὴ (ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ) ἀνάλυσις τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων.

Κατάταξις τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων.

Ὄνοματολογία τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων, ὁμολογοὶ σειραί.

Ἀκυκλοὶ ἐνώσεις.

Κεκορησμένοι ὑδρογονάνθρακες. Ὄνοματολογία. Ἰσομέρεια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ιδιότητες. Μεθάνιον. Αἰθάνιον. Φωταέριον. Πετρέλαιον. προϊόντα ἀποστάξεως αὐτοῦ. Συνθετικὴ Βενζίνη.

Ἀκόρεστοι ὑδρογονάνθρακες. Ἀλκένια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ιδιότητες. Αἰθυλένιον.

Ἀλκίνια — Ἀκετυλένιον. Καουτσούκ — Συνθετικὸν καουτσούκ. Ἐξονίτης. Γουταπέρκα.

Ἀλκοόλαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς καὶ ιδιότητες. Μεθυλικὴ ἀλκοόλη. Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη. Ἀλκοολικὴ ζύμωσις. Ζυμώσεις καὶ Φυτάνατχ. Ἀλκοολοῦχα ποτά.

Πολυσθενεῖς ἀλκοόλαι — Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμίτις. Αἰθέρες — Διαιθυλικὸς αἰθέρ.

Ὄργανικὰ ὀξέα. Κεκορησμένα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Μυρμηκικὸν ὀξύ. ὀξικὸν ὀξύ. ὀξος.

Ἀνώτερα μονοκαρβονικὰ ὀξέα — Παλμιτικὸν καὶ στεατικὸν ὀξύ. Στεατικὰ κηρία.

Ἀκόρεστα μονοκαρβονικὰ ὀξέα. Ἐλαϊκὸν ὀξύ.

Ἑστέρες. λίπη καὶ ἔλαια. σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Σακχαροειδεῖς πολυσακχαρίται. Καλαμοσάκχαρον. γαλακτοσάκχαρον. μαλτόζη.

Μη σακχαροειδεῖς πολυσακχαρίται — Ἀμυλον, κυτταρίνη, νιτροκυτταρίνη, βυβάκοκυρίτις, γάρτης. τεχνηταὶ ὑφάνισμοι ὕλαι. Τεχνητὴ μέταξα. τεχνητὸν ἔριον.

Πρωτεῖναι ἢ λευκώματα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν.

Κυκλικά Ἑνώσεις.

Γενικά περὶ τῶν Κυκλικῶν ἐνώσεων.

Ἀρωματικά ἐνώσεις. ἀρωματικὸς χαρκότηρ. ἀρωματικοὶ ὑδρογονάνθρακες, λιθάνθρακόςσας.

Βενζόλιον, ὁμολογα τοῦ βενζολίου.

Φαινόλαι καὶ ἀρωματικά ἀλκοόλαι. Φαινόλη — Βακελίτης.

Ἀρωματικά ὀξέα — Βενζοϊκὸν ὀξύ.

Σαλικυλικὸν ὀξύ. Δεφικά ὕλαι. Τανίνη — Μελάνη.

Ἀρωματικά ἀμῖναι. Ἀνιλίνη — χρώματα.

Υδραρωματικά ἐνώσεις. Τερεθινθέλαιον — καμφορὰ αἰθέρια ἔλαια.

Ἀλκαλοειδῆ — κινίνη, μορφίνη, ἡρωίνη, κωδεΐνη, νικοτίνη, κοκαΐνη, στρυχνίνη, καφεΐνη.

Βιταμῖναι, ὁρμόναι.

Χημειοθεραπεία, ἀντιβιοτικά.

Ἐντομοκτόνα.

Τεχνηταὶ ὕλαι — πλαστικά — ρητῖναι.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ**ΤΑΞΙΣ Γ'.**

1. Εἰσαγωγή: Βιολογία: Ἐρευνα τῆς ζωῆς. Βιολογικὴ ἰσορροπία. Ἐνέργεια. Προέλευσις καὶ μεταβολαὶ αὐτῆς ἐντὸς τῶν ἐμβίων ὄντων. Ὑλῃ, σύστασις τῆς ὕλης τῶν ἐμβίων ὄντων καὶ κύκλος αὐτῆς. Σχέσις ὕλης καὶ ἐνεργείας εἰς τὰ ἐμβία ὄντα. Βιοσφίρα.

II. Ὁργάνωσις καὶ βαθμῶδες ζωῆς. Τὸ κύτταρον. Ἡ κυτταρικὴ θεωρία.

1. Μορφολογία τοῦ κυττάρου. Κοινὰ μορφολογικά γνωρίσματα. Πυρὴν, Κυτταρόπλασμα, Μembrάνη, Μιτοχόνδρια, Σύμπλεγμα COLGI, Κεντόπια κλπ. Εἶδη κυττάρων. Ζωϊκὸν κύτταρον. Φυτικὸν κύτταρον. Μικροβιακὸν κύτταρον.

2. Φυσιολογία τοῦ κυττάρου. Ἀνταλλαγὴ ὕλης καὶ ἐνεργείας. Ὄσμωσις. Κατάλυσις καὶ ἐνζυμα. Κυτταρικὴ ἀναπνοή. Βιοσυνθέσεις.

3. Ἀναπαραγωγή τοῦ κυττάρου. Μίτωσις. Χρωματισμῶματ. Κεντρόσωμα. Ἀτρακτος. Πλασματοδιαίσεις.

III. Πρώτιστα. Ζῶα. Φυτά. Αἱ λειτουργίαι τῶν ὀργανισμῶν.

1. Τὰ Πρώτιστα. Βακτηρίδια. Σπόροι. Ἀναπαραγωγή. Ἰοὶ καὶ βακτηριοφάγοι. Ζύμαι καὶ Μύκητες.

2. Τὰ Ζῷα. Διαφοροποιήσις τῶν κυττάρων. Ποικιλία τῶν ζωϊκῶν ὀργανισμῶν. Διατροφή. Πέψις. Ἀπορρόφσις. Ἀναπνοή. Κυκλοφορία. Ἀπέκκρισις. Συντονισμός. Νευρικὸν σύστημα. Ἐνδοκρινικὸν σύστημα. Αἰσθητήρια. Στήριξις καὶ κίνησις. Ἀναπαραγωγή. Μονογονία καὶ Ἀμφιγονία.

3. Τὰ Φυτά. Φωτοσύνθεσις. Χλωροφύλλη. Ὑδρ. Διόξειδιον τοῦ ἀνθρακός, ἄμυλον. Τὰ φύλλα. Στήριξις καὶ Κυκλοφορία. Κορμός καὶ ρίζαι.

Ἀναπαραγωγή. Ἀμφιγονία καὶ Μονογονία. Αὔξεισις. Φυτοορμόναι.

IV. Γένεσις τῶν ὀργανισμῶν:

1. Γεννητικὰ κύτταρα. Μείωσις. Γονιμοποιήσις.

2. Ἐμβρυϊκὴ ἀνάπτυξις. Ἐμβρυα. Προνύμφαι. Ἐνήλικες.

3. Κληρονομικότης. Μενδελικοί νόμοι. Μονοϋβριδισμός. Χρωματισμικὴ θεωρία. Μεταλλάξεις. Γονίδια καὶ Νουκλεϊκὰ ὀξέα.

V. Περιβάλλον τῶν ὀργανισμῶν. Σχέσεις τῶν ὀργανισμῶν μὲ τὸ φυσικὸν καὶ βιολογικὸν περιβάλλον. Οἰκολογία: Αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς εἰς τὴν ξηρὰν, τὰ γλυκέα ὕδατα, τὴν θάλασσαν. Συμπεριφορὰ τῶν ὀργανισμῶν. Τροφισμοί. Ἐνστακτον. Μάθησις. Μεταναστεύσεις. Κοινωνικὴ συμπεριφορὰ.

VI. Ἐξέλιξις τῶν ὀργανισμῶν.

Ἱστορία τῆς ζωῆς. Χαρακτηριστικὰ κληρονομώμενα καὶ μή. Θεωρία τῶν μεταλλάξεων. Γεωγραφικὴ ἀπομόνωσις. Δημιουργία νέων εἰδῶν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Εἰσαγωγή. Ἱστορία τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν. Ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι. Ἀναγέννησις. 17ος — 19ος αἰών. Αἱ σύγχρονοι τάσεις. Διαιρέσεις τῆς Βιολογίας. Περιεχόμενον τῶν κλάδων αὐτῆς.

2. Τὸ Κύτταρον. Λεπτὴ ὑφὴ καὶ φυσικοχημικὴ σύστασις τοῦ κυττάρου. Κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν μικροβιακῶν φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν κυττάρων. Σημασία τῶν νουκλεϊνικῶν ὀξέων, τοῦ ἐργατοπλάσματος, τῶν ριβοσωμάτων τῶν μιτοχονδρίων καὶ τῶν χλωροπλάστων διὰ τὴν φυσιολογίαν τοῦ κυττάρου. Κυτταρική διαίρεσις. Μηχανισμός. Χρωματοσώματα.

3. Στοιχεῖα συγχρόνου γενετικῆς. Κληρονομικαὶ ιδιότητες. Περιληπτικὴ ἐπανάληψις τῶν μενδελικῶν νόμων. Ἑριδισμός (μονο-δι-πολυ). Φυλοσύνδετος κληρονομικότης. Προσδιορισμός τοῦ φύλλου. Μεταλλάξεις. Γονίδια. Νουκλεϊνικὰ ὀξέα. Μοριακὴ βιολογία καὶ γενετικὴ (στοιχειοδῶς). Γενετικὴ τῶν πληθυσμῶν.

4. Ἀναπαγωγὴ. Μονογαμία καὶ ἀμφιγονία. Μειώσεις καὶ Μίτωσις. Παρθενογένεσις. Γονιμοποιήσις. Ἐμβρυογένεσις. Στοιχεῖα πειραματικῆς Ἐμβρυολογίας. Ὁργάνωσις. Ἐπαγωγή. Ἀλλομετρικὴ ἀνάπτυξις. Μορφολογικὴ καὶ λειτουργικὴ διαφοροποιήσις. Ἀναγέννησις. Ἐμβρυολογία καὶ ἀνάπτυξις τῶν φυτῶν.

5. Κεφάλαια ἐκ τῆς φυσιολογίας τῶν ὀργανισμῶν. Κοινὸι καὶ ἰδιαίτεροι μηχανισμοὶ λειτουργίας εἰς τὰ Μετάζωα καὶ τὰ Μετάφυτα. Μηχανισμοὶ ὁλοκληρώσεως. Ὁμοιόστασις. Λειτουργία τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὰ ζῶα. Ἐρεθίσματα. Νευρικοὶ παλμοί. Ὁλοκληρώσις. Ἀναστολή. Δράσις. Ἐνδοκρινικὴ ὁλοκληρώσις.

6. Οἰκολογία τῶν ὀργανισμῶν. 1. Γενικὴ οἰκολογία. Φυσικοχημικαὶ συνθήκαι τοῦ περιβάλλοντος. Βιολογικὸν περιβάλλον. Βίωσις. Βιολογικὴ ἰσορροπία. Ἀποικίαι. Συμβίωσις. Παρασιτισμός. Ἀγὼν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῶν ἐπιβλαβῶν ὀργανισμῶν. Προστασία τῆς φύσεως. 2. Συστηματικὴ οἰκολογία: Χερσαῖαι βιοκοινότητες. Παράγοντες αὐξήσεως καὶ ἐξαπλώσεως, μείωσης καὶ ἐξαφανίσεως τῶν ὀργανισμῶν. Θαλάσσιαι βιοκοινότητες. Βένθος καὶ πέλαγος. Πλαγκτόν. Ἰχθυοπανίδες.

7. Ἐξέλιξις. Ἱστορία τῶν ὀργανισμῶν. Ἐξέλιξις. Μεταμορφισμός. Θεωρίαι καὶ πραγματικότης. Ἐνδείξεις περὶ ἐξελίξεως (παλαιοντολογικαί, ἐμβρυολογικαί, συγκρ. ἀνατομικῆς, βιοχημικαί, ζωομορφολογικαί, συστηματικῆς ταξινόμησις). Οἱ νόμοι τῆς ἐξελίξεως (Πολυφυλετισμός). Ἀσυνέχεια. Ὁρδογένεσις (κλπ.). Ἐξελικτικοὶ μηχανισμοὶ (Μεταλλάξεις. Ἐπιλογὴ, Ἀπομόνωσις). Σημασία τῆς ἐξελίξεως διὰ τὸν ἄνθρωπον. Βελτίωσις καλλιεργουμένων φυτῶν καὶ ἐκτρεφόμενων ζώων. Παραδείγματα.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Β'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ψυχοσωματικὴ καὶ κοινωνικὴ ὁλοκληρώσις τοῦ ἀνθρώπου. Τοπογραφικὴ καὶ περιγραφικὴ διαίρεσις τοῦ σώματος. Συστήματα, ὄργανα, ἱστοί, κύτταρα.

1. Καλυπτήριον σύστημα. Δέρμα. Παράγωγα τοῦ δέρματος. Τρίχες. Ὀνυχες. Ἐπιδερμὶς. Χόριον. Ὑποδόριος ἱστός. Ἀδένες. Χοιὰ τοῦ δέρματος. Λειτουργίαι.

2. Ἐρειστικὸν σύστημα. Σκελετός. Προοδευτικὴ διαμόρφωσις αὐτοῦ ἀπὸ νεογνοῦ μέχρι γέροντος. Ἰνώδης συνδετικὸς ἱστός. Χόνδρος. Ὄστον. Σκελετὸς τῆς κεφαλῆς, τοῦ κορμοῦ, τῶν ἁκρῶν. Ἀρχιτεκτονικὴ, Δυναμικὴ τοῦ σκελετοῦ.

3. Μυϊκὸν σύστημα. Λεῖαι καὶ γραμμωταὶ μυῖαι. Σπλαγνικοὶ καὶ σκελετικοὶ μύες. Εἶδη μυῶν. Οἱ κυριώτεροι μύες τοῦ σώματος. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὸν σκελετόν. Μηχανικὴ τῆς λειτουργίας τῶν μυῶν. Τένοντες. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ἐνεργειακὴ τῆς μυϊκῆς συσπάσεως. Σχέσεις μυῶν πρὸς τὸ νευρικὸν σύστημα. Φυσιολογία τοῦ μυός.

4. Κυκλοφορικὸν σύστημα. Σκοπὸς τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Αἷμα — Ἀγγεῖα — Καρδία. Μεγάλαι καὶ

μικρὰ κυκλοφορία. Ἀρτηρίαι — Φλέβες — Τριχοειδῆ. Ἀνατομικὴ τῆς καρδίας καὶ τῶν κυριωτέρων ἀγγείων τοῦ σώματος. Μυοκάρδιον καὶ βαλβίδες. Λειτουργία τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων. Πίεσις τοῦ αἵματος, σφυγμός. Ὑδροστατικὴ τῆς κυκλοφορίας. Θερμορύθμισις.

Αἷμα. Φυσιολογικὴ σύστασις. Πλάσμα καὶ κύτταρα. Αἱμοποιητικὰ ὄργανα. Ρόλος τοῦ αἵματος εἰς τὸν ὀργανισμόν. Λέμφος, Λεμφικὸν σύστημα.

5. Ἀναπνευστικὸν σύστημα. Πνεύμονες, Βρόγχοι, Τραχεῖα. Ἀνώτεραι ἀναπνευστικαὶ ὁδοί. Θώραξ, ἀναπνευστικοὶ μύες. Φυσιολογία τῆς ἀναπνοῆς.

6. Πεπτικὸν σύστημα. Ὁ πεπτικὸς σωλὴν. Περιοχαί. Στόμα, ὀδόντες, σιελογόνοι ἀδένες, Φάρυγξ, Κατάποσις, Οἰσοφάγος. Στόμαχος. Γαστρικὸν ὑγρὸν. Ὁξίνος πέψις. Δωδεκαδάκτυλον. Ἡπαρ. Χολή. Πάγκρεας. Ἀλκαλικὴ πέψις. Λεπτὸν ἔντερον. Χυλός. Ἀπομύζησις. Σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις. Παχὺ ἔντερον. Ἀπορρόφησις. Ἀπηνυδισμένον. Ἀφόδευσις.

7. Οὐροποιητικὸν σύστημα. Νεφροί. Διυλιστήριον τοῦ αἵματος. Νεφρικὸν σωληνάριον. Πύελος. Οὐρητήρ. Οὐροδόχος κύστις. Οὐρά. Ἀπέκκρισις. Ἄλλοι μηχανισμοὶ ἀπεκρίσεως. Πνεύμονες. Δέρμα. Πεπτικὸς σωλὴν. Περὶ ἀδένων γενικῶς. Ἐνδοκρινεῖς. Ὁρμόναι.

8. Νευρικὸν σύστημα καὶ αἰσθητήρια. Κεντρικὸν καὶ περιφερειακὸν νευρικὸν σύστημα. Κύτταρα καὶ ἀποφύδες. Ἐγκέφαλος, νωτιαῖος, μυελός, ραχιαία γάγγλια. Ἀπλουστευμένον ἀσπαστικὸν τῆξον. Στοιχειώδης φυσιολογία ἐρεθισμοῦ καὶ μετάδοσις τῶν ἐρεθισμάτων. Τὸ αὐτόνομον νευρικὸν σύστημα. Συμπαθητικόν. Παρασυμπαθητικόν. Ἐνσυνείδητοι καὶ ἀσυνείδητοι λειτουργίαι. Ὑπνος. Ἀναίσθησις. Σχέσις νευρικοῦ συστήματος πρὸς τὰ λοιπὰ συστήματα (ἰδίᾳ κυκλοφορικόν, μυϊκόν, ἀδένες).

Ὁλοκληρώσις νευρικὴ καὶ ὁρμονικὴ.

Αἰσθητήρια. Ὁσφρησις — Γεῦσις. (Χημειοαισθήσεις). Πεῖνα. Ἀφή. Ἀκοή (Μηχανοαισθήσεις). Ἐσωτερικαὶ μηχανικαὶ αἰσθήσεις τοῦ σώματος. Ἰσορροπία — βάδις, χειρισμοί. Ὁρασις (Φωτοαἰσθήσις). Ὁ ὀφθαλμὸς ὡς ὑπόδειγμα αἰσθητηρίου.

9. Οἰκολογία τοῦ ἀνθρώπου. Σχέσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸ φυσικὸν καὶ βιολογικὸν αὐτοῦ περιβάλλον. Ὁρθία στάσις. Αἱ χεῖρες τὸ τελειότερον ἐργαλεῖον. Ὁ ἐγκέφαλος, τὸ τελειότερον ὄργανον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Διαφοροποιήσις τῶν ἀνθρωπίνων πληθυσμῶν ἀναλόγως τῶν φυσικῶν, βιολογικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν τοῦ περιβάλλοντος. Φυλαί. Ἐνότης τῆν ἀνθρωπότητος.

ΤΑΞΙΣ Ε'

Κύτταρα — ἱστοί — ὄργανα — Συστήματα — Ὁργανισμός.

Πῶς ἐκδηλοῦται ἡ ζωὴ.

Ἀναλλαγὴ τῆς ὕλης.

Ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐρειστικὸν Σύστημα. Ὄστα: Μορφολογία, χημικὴ σύνθεσις, ὑφὴ, χρησιμότης. Ἀξήσεις κατὰ πάχος καὶ κατὰ μήκος, γῆρας τῶν ὀστέων, σύνθεσις τῶν ὀστέων, σκελετὸς ἐν ὄλῳ καὶ κατὰ χώρας.

Μυϊκὸν Σύστημα. Μύες: Τί εἶναι. μορφολογία, ὄνομασία, τρόπος ἐνεργείας, ὑφὴ, ἰδιότητες (διεγερσιμότης, ἐλαστικότης, συστολή, τέτανος, μυϊκὸς τόνος, κάματος).

Πεπτικὸν Σύστημα. Τί εἶναι πέψις, σιτία, θρεπτικαὶ οὐσίαι. Ὁργανικαὶ θρεπτικαὶ οὐσίαι (ὕδατάνθρακες, λίπη, λευκώματα), ἀνόργανοι οὐσίαι, διταμῖναι, αἱ κυριώτεραι φυτικαὶ καὶ ζωϊκαὶ τροφαί. Μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται τὸ πεπτικὸν σύστημα καὶ λειτουργία αὐτῶν (στοματικὴ κοιλότης, ὀδόντες, σιελογόνοι ἀδένες, κατάποσις, στόμαχος, λεπτὸν ἔντερον, παχὺ ἔντερον, λειτουργικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ λεπτοῦ καὶ παχέος ἐντέρου, κόπρανα, ἀφόδευσις).

Προσηρτημένοι αδένες (πάγκρεας, ήπαρ). Απομύζησις. Σύγκρισις με τὸ πεπτικὸν σύστημα ἐτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἀναπνευστικὸν Σύστημα: Πνευμονικὴ ἀναπνοή, ἀναπνοὴ τῶν ἰσθμῶν, ἀναπνευστικὰ ὄργανα (ρινικαὶ κοιλοότητες, φάρυγξ, λάρυγξ, τραχεία, βρόγχοι, πνεύμονες), ἀναπνευστικαὶ κινήσεις (εἰσπνοή, ἐκπνοή), τύποι ἀναπνοῆς, ὄγκοι ἀέρος τῶν πνευμόνων (ἀναπνεόμενος, συμπληρωματικός, ἐφεδρικός, ζωτικὴ χωρητικότητα, ὑπολειπόμενος ἀήρ, ἐλάχιστος ἀήρ), νεκρὸς χώρος, χρησιμότης ἀεραγωγῶν ὀργάνων, συχνότης ἀναπνοῶν, ἐπιδράσεις νευρικοῦ συστήματος ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς, παραλλαγὰι ἀναπνευστικῶν κινήσεων (βήξ, παταμός, γέλωας, λύγξ κλπ.). Ἀνταλλαγὴ τῶν ἀερίων κατὰ τὴν ἀναπνοήν. Φωνήσις (ὁμιλία, ᾄσμα κλπ.).

Κυκλοφορικὸν Σύστημα: Αἷμα (χρῶμα, ἀντίδρασις, συστατικά: ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, λευκὰ αἰμοσφαίρια, αἰμοπετάλια, πλάσμα). Πῆξις τοῦ αἵματος, σπλὴν, αἱμοποιητικὰ ὄργανα, δικτυοενδοθηλιακὸν σύστημα, ἀντιγόνα, ἀντισώματα καὶ ἀνοσοποιήσις, ὁμάδες αἵματος (Α, Β, ΑΒ καὶ Ο), παράγων Ρέζους. Καρδία, ἀρτηριαί, φλέβες, τριχοειδῆ, μεγάλη καὶ μικρὰ κυκλοφορία, νευρικὸν σύστημα τῆς καρδίας, τὰ διάφορα γεγονότα τοῦ καρδιακοῦ παλμοῦ (συστολὴ κόλπων, συστολὴ κοιλιῶν καὶ διαστολὴ ἢ παύλα), σφυγμός, πίεσις τοῦ αἵματος. Ἡ λέμφος (παραγωγή, κυκλοφορία, καὶ χρησιμότης). Σύγκρισις με τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα ἐτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἀπεκκρίσεις: Νεφροί, οὐρητῆρες, οὐροδόχος κύστις, οὐρήθρα. Οὄρον. Ἔτερα ὄργανα ἀπεκκρίσεως. Σύγκρισις με ἀπεκκρίσεις εἰς ἕτερα σπονδυλωτά.

Ἐνδοκρινεῖς ἀδένες: Διαφοραὶ μεταξὺ ἐξωκρινῶν, ἐνδοκρινῶν καὶ μικτῶν ἀδένων. Ὑπόφυσις, θυρεοειδὴς ἀδὴν, παραθυρεοειδεῖς, ἐπινεφρίδια, θύμος ἐπίφυσις. Ἀδένες ἀναπαραγωγῆς (ὄρχις, ὠοθήκη). Σχέσις ὁρμονῶν καὶ ὀργάνων. Ἐνδοκρινῶν ἀδένων καὶ Νευρικοῦ συστήματος.

Νευρικὸν Σύστημα: Τί εἶναι καὶ ποία ἡ χρησιμότης του, ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἡ ἀγωγή τῶν διεγέρσεων, αἱ συνάψεις. Λειτουργία, ταξινομήσις νευρικοῦ συστήματος (ἐγκεφαλονωτιαῖον καὶ αὐτόνομον). Τὰ νεῦρα, ἐγκέφαλος, νωτιαῖος μυελός, αὐτόνομον νευρικὸν σύστημα (συμπαθητικὸν καὶ παρασυμπαθητικὸν). Σύγκρισις με νευρικὸν σύστημα ἐτέρων σπονδυλωτῶν.

Αἰσθηταὶ ὁράσεως, ἀκοῆς, γεύσεως, ὀσφρῆσεως.

Καλυπτῆριον Σύστημα: Δέρμα (μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελεῖται, πάχος, ἐπιφάνεια, δακτυλικά ἀποτυπώματα). Κεράτια ὄργανα τοῦ δέρματος (τρίχες, ὄνυχες). Ἀδένες τοῦ δέρματος. Δερματικαὶ αἰσθηταὶ (ἀφή, θερμότης, ψύχος, πόνος). Ἔτερα λειτουργία τοῦ δέρματος (ἀδής, διαπνοή, ἐφίδρωσις κλπ.). Χροιά τοῦ δέρματος. Διαφοραὶ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου καὶ τῆς φυλῆς. Σύγκρισις με τὸ δέρμα ἐτέρων σπονδυλωτῶν.

Ἡ ἐνότης τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ: Συνεργασία τῶν διαφόρων συστημάτων, προσαρμοστικὴ λειτουργία τοῦ ὁργανισμοῦ.

Ἀνθρῶπιμετρία: Τί εἶναι καὶ ἡ σημασία αὐτῆς. Χρησιμοποιούμενα ὄργανα. Κρανίον, πρόσωπον, ἀνάστημα, ἄκρα ἀνθρώπινου τύπου (ἐξωμορφικός, μεσομορφικός, ἐνδομορφικός). Σύγκρισις με τὸν σχελετὸν ἐτέρων σπονδυλωτῶν.

Γενικὴ Ἀνθρῶπολογία: Προσαρμογὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ περιβάλλον. Φυσικὸν καὶ βιολογικὸν περιβάλλον, ἀλληλεπίδρασις σωματικῶν χαρακτηριστῶν καὶ πολιτισμοῦ. Ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου. Πῦρ, ἐργασία, παλαιολιθική, μεσολιθική καὶ νεολιθική ἐποχὴ. Κυνήγιον, γεωργία, κτηνοτροφία.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

Ἀγγλική.

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἶναι:

α) Νὰ καταστήτῃ ἱκανοὺς τοὺς μαθητὰς νὰ κατανοοῦν εὐχερῶς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ, νὰ

ἀναγινώσκουν ὁρθῶς καὶ νὰ κατανοοῦν πλήρως τὰ Ἀγγλικά κείμενα, νὰ ὁμιλοῦν καὶ νὰ γράφουν ὁρθῶς τὴν γλῶσσαν ταύτην.

β) Νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν, ὅπως γνωρίσουν τὴν ἰδιαίτεραν νοοτροπίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει τῶν ἀγγλοφώνων λαῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, ὡς καὶ τὰς ἐπιδράσεις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τούτων ἐπὶ τῶν ἄλλων λαῶν.

γ) Νὰ καλλιεργήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν λογοτεχνίαν καὶ ἐπιστήμην καὶ νὰ παραινέσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν μελέτην κλασσικῶν ἔργων τῆς ἀγγλοφώνου Γραμματείας.

Ἐπὶ τούτοις τὸ μάθημα τοῦτο ὡς γλωσσικὸν μάθημα ἀσκεῖ καὶ γενικωτέραν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Προφορά. Συστηματικαὶ φωνητικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν γλωσσικῶν ὀργάνων ἐκάστου μαθητοῦ εἰς τὴν ὁρθὴν προφορὰν τῶν ἀγγλικῶν φθόγγων, λέξεων καὶ φράσεων. Διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων δεῖν νὰ καταστήτῃ ἱκανὸς ἕκαστος μαθητὴς γὰ ἀκοὴν ἀκριβῶς καὶ νὰ προσφέρῃ ὁρθῶς καὶ με ρυθμικὸν τόνον τοὺς φθόγγους, τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Ἡ διδακτικὴ αὕτη ἐργασία δύναται νὰ ἐπιβοηθῇται καὶ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως καταλλήλων δίσκων. Συστηματικὴ καθοδήγησις τῶν μαθητῶν διὰ τὴν κατ' οἶκον σχετικὴν ἐργασίαν.

2. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Συστηματικὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν συνομιλίαν διὰ φράσεων λαμβανόμενων ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἢ ἀναφερομένων εἰς τὸ περιεχόμενον ἀντιστοίχου ἐνότῃτος τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου. Συνήθῃ θέματα διὰ τὴν τοιαύτην ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν διάλογον εἶναι ἡ τάξις, τὸ σχολεῖον, ἡ οἰκογένεια, ὁ χρόνος, αἱ κοινωνικαὶ φιλοφρονήσεις κλπ. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνθεσιν ἀπλῶν φράσεων καὶ προτάσεων καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀπαντήσεων ἐπὶ ἐρωτήσεων. Ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως. Ἀσκήσις εἰς τὴν χρῆσιν ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων.

3. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις μικρῶν φράσεων καὶ προτάσεων, ἀπλῶν περιγραφῶν καὶ ἀφηγήσεων, ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων γραφομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ ἀσκήσεις ἐπ' αὐτῶν. β) Ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλου σχολικοῦ βιβλίου. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγνώσμάτων τούτων θὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὰς κυριώτερας λειτουργίας αὐτοῦ, τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰς ἀπλουστεράς κοινωνικὰς σχέσεις. Θὰ εἶναι ταῦτα συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν καὶ ὁμαλὴν. Μεταξὺ τῶν ἀναγνώσμάτων δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀπλὰ ποιήματα ἐκ τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας. Ὁ ἑλεγχος τῆς κατανοήσεως τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν θὰ γίνεταί δι' ἀπαντήσεων αὐτῶν ἀγγλιστὶ εἰς καταλλήλους ἐρωτήσεις τοῦ διδάσκοντος.

4. Λεξιλόγιον. Αἱ διδασκόμεναι κατὰ μάθημα λέξεις καὶ φράσεις θὰ ἀπομνημονεύονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου αὐτῶν. Ἐπίσης θὰ ἀπομνημονεύονται ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις, μικρὰ ἱστορήματα, διάλογοι, ποιήματα. Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ 400—500 λέξεις ἐκ τοῦ βασικοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου, ἐπιλεγόμενας ἐκ τῶν μᾶλλον εὐχρηστών εἰς τὸν καθημερινὸν βίον.

5. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Θὰ διδασκῶσι τὰ κυριώτερα στοιχεῖα ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς (ἄρθρον, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀντωνομία, προθέσεις, ἐπιρρήματα, τὰ εὐχρηστότερα ρήματα καὶ τὰ βοηθητικὰ ἁπλῶν φράσεων καὶ προτάσεων, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἰδιόζουσα θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως. Ἐπίσης θὰ ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀρνητικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων καὶ

εις τὸν σχηματισμὸν ἀπαντήσεων. Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἀφορμᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ διδασκομένου κειμένου καὶ θὰ γίνεται διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου (ἐκ τῶν παραδειγμάτων παρατήρησις καὶ διαπίστωσις τοῦ γραμματικοῦ καὶ συντακτικοῦ φαινομένου καὶ διατύπωσις τοῦ ἀντιστοίχου κανόνος). Κατὰ τὴν γλωσσικὴν ταύτην ἐργασίαν θὰ διδασκῶσιν οἱ μαθηταὶ τὴν ὁρμὴν χρῆσιν τῶν σημείων τῆς στίξεως καὶ θὰ ἀσκηθῶσιν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν.

6. Γ ρ α π τ α ἰ ἀ σ κ ή σ ε ι ς. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις πρὸς ἀφομοίωσιν καὶ ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων ὑπὸ τὰς ἀκολουθοῦσας μορφάς. Ἀντιγραφή διδαχθέντος κειμένου· γραφή κειμένου καθ' ὑπαγόρευσιν· συμπλήρωσις ἢ τροποποίησις φράσεων καὶ προτάσεων· ἀντικατάστασις λέξεων καὶ φράσεων εἰς προτάσεις· μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς· ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις κ.λ.π. Πᾶσαι αἱ ἀσκήσεις αὗται θὰ ἀναφέρονται εἰς διδαχθεῖσαν ἐν τῇ τάξει ὕλην.

Π α ρ α τ ή ρ ή σ ε ι ς. Πᾶσα ἡ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδακτικὴ ἐργασία θὰ τεῖνῃ, ὥπως καταστῶσιν ἱκανοὶ οἱ μαθηταὶ νὰ χρησιμοποιῶσιν προφορικῶς καὶ γραπτῶς μὲ εὐχέρειαν τὴν διδαχθεῖσαν γλωσσικὴν ὕλην.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Π ρ ο φ ο ρ ά. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὁρμὴν προφορᾶν τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸν ὁρμὸν ρυθμικὸν τόνον τῶν προτάσεων συμφώνως πρὸς τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτήρα τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

2. Ἀ ν ά γ ν ω σ ι ς κ ε ι μ έ ν ω ν. Ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλου σχολικοῦ βιβλίου. Τὰ κείμενα ταῦτα δύνανται νὰ εἶναι ἀπλᾶ περιγραφαί, διηγήσεις, μῦθοι, ἱστορίαι ζώων, ἀπλὰ ποιήματα. Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον θὰ ἀναφέρονται ταῦτα εἰς τὸ γινώσκον ἐν τῇ μαθητῇ περιβάλλον (σχολεῖον, οἰκογενεῖαν, χωρίον, πόλιν, ἐπαγγέλματα, παιγνίδια κλπ.), ὡς καὶ εἰς τὴν ἀπλὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς τὴν ἐν χρήσει καὶ ἀπλὴν γλωσσικὴν μορφήν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀναγινωσκομένου κειμένου θὰ ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀγγλιστῶν δι' ἀπαντήσεων εἰς καταλλήλους ἐρωτήσεις τοῦ διδάσκοντος.

3. Λ ε ξ ι λ ό γ ι ο ν. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε διδασκομένων νέων λέξεων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν. Ἐπίσης ἀπομνημόνευσις ἰδιωτικῶν ἐκφράσεων, ἀπλῶν καὶ μικρῶν ἱστορημάτων καὶ ποιημάτων. Στόχος εἶναι αἱ διδασκόμεναι νέαι λέξεις νὰ ἀπομνημονεύονται ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις. Τὸ λεξιλόγιον τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης δεόν νὰ περιλαμβάνῃ 500 νέας λέξεις ἐκ τοῦ βασικοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου, ὥστε ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς μαθητὰς λέξεων νὰ ἀνέρχεται εἰς 1000. Κατάρτισις λεξιλογίου κατὰ ὁμάδας λέξεων καὶ φράσεων μὲ ἐννοιολογικὴν καὶ ἐτυμολογικὴν συγγένειαν.

4. Γ ρ α μ μ α τ ι κ ή καὶ Σ υ ν τ α κ τ ι κ ό ν. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῆς διδαχθείσης εἰς τὴν προηγουμένην τάξιν ὕλης. Πλέον συστηματικὴ ἤδη ἢ περαιτέρω διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ σύγκρισις τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν (παραθετικά, ἀριθμητικά, ἀντωνυμιαί, ἀνώμαλος πληθυντικὸς ὀνομάτων, συνηθέστεραι ἄκλιτοι λέξεις, ῥήματα εἰς ὅλους τοὺς χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις).

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ἰδιαζούσης συντάξεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Κύρια καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις, ἐρωτήσεις, ἀρνήσεις.

5. Π ρ ο φ ο ρ ι κ α ἰ ἀ σ κ ή σ ε ι ς. Ποικίλαι ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: συνομιλία ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν διδαχθέντων κειμένων τοῦ σχολικοῦ βιβλίου. Ρυθμικὴ ἐκφορά τοῦ λόγου. Διάλογοι ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδαγμένων θεμάτων. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Περιλήψεις ἀναγινωσκομένων κει-

μένων. Ἀπαγγελίαι ποιημάτων. Ἀπομνημόνευσις μικρῶν ποιημάτων καὶ ἐκλεκτῶν χωρίων πεζῶν κειμένων. Τὰ θέματα τῶν ἀσκήσεων τούτων θὰ ἀναφέρονται εἰς τὴν γνωστὴν εἰς τοὺς μαθητὰς σχολικὴν, οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν, ὡς καὶ εἰς γνωστὰ εἰς αὐτοὺς πράγματα καὶ ἀντικείμενα (ἐνδύματα, κατοικία, καιρὸς κλπ.).

6. Γ ρ α π τ α ἰ ἀ σ κ ή σ ε ι ς. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: γυμνάσματα ἐπὶ διδαχθείσης ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. Περίληψις ἀναγινωθέντος κειμένου. Παρηλλαγμένη ἀπόδοσις διδαχθέντος κειμένου. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Συμπλήρωσις ἐλλειπῶν προτάσεων. Μετατροπὴ ἀποφατικῶν προτάσεων εἰς καταφατικὰς. Ἀπλᾶ περιγραφαί καὶ διηγήσεις ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μετάφρασις φράσεων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κλπ.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Π ρ ο φ ο ρ ά. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις, ὡς εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις.

2. Ἀ ν ά γ ν ω σ ι ς καὶ ἐ ρ μ η ν ε ῖ α κ ε ι μ έ ν ω ν. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα κειμένων ἐκ τοῦ σχολικοῦ βιβλίου. Τὰ κείμενα ταῦτα θὰ εἶναι περιγραφαί, διηγήσεις, ποιήματα καὶ θὰ ἀναφέρονται εἰς θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ, τὴν φύσιν, τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, τὴν ζωὴν τῆς ὑπαίθρου καὶ τῆς πόλεως, τὴν συγκοινωνίαν, τὴν οἰκονομικὴν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν. Ἐπίσης θὰ ἀναφέρονται εἰς θέματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰ παιδικὰ διαφέροντα καὶ εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς ἀμερικανικῆς ζωῆς. Τὰ κείμενα ταῦτα τοῦ σχολικοῦ βιβλίου πρέπει νὰ περιέχωσι λεξιλόγιον 1500 περίπου λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 1000 γνωστὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ τῶν προηγουμένων τάξεων καὶ αἱ 500 νέαι. Ἡ ἀνάγνωσις θὰ γίνεται συνήθως μεγαλοφώνως καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγινωσκομένων θὰ ἀποδίδεται ἀγγλιστῶν εἴτε ὑπὸ μορφήν ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις εἴτε εἰς συνεχῆ λόγον.

3. Λ ε ξ ι λ ό γ ι ο ν. Θὰ συνεχισθῇ ὁ πλουτισμὸς τοῦ ἀγγλικοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ἐκμαθήσεως 500 νέων λέξεων καὶ τῆς ἐμπεδώσεως τῶν 1000 ἄλλων λέξεων, τὰς ὁποίας ἐξέμαθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις. Αἱ νέαι λέξεις θὰ ἀπομνημονεύονται ἐντεταγμέναι εἰς καταλλήλους φράσεις. Ἀπομνημόνευσις ἐπίσης ἰδιωτισμῶν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης καὶ μικρῶν ποιημάτων. Κατάρτισις ἰδιαιτέρων λεξιλογίων κατὰ τὴν ἐτυμολογικὴν καὶ ἐννοιολογικὴν συγγένειαν τῶν λέξεων.

4. Γ ρ α μ μ α τ ι κ ή καὶ Σ υ ν τ α κ τ ι κ ό ν. Ἐπανάληψις πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς διδαχθείσης εἰς τὰς δύο προηγουμένας τάξεις ὕλης τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ συστηματικὴ ἐν συνεχείᾳ διδασκαλία μὴ διδαχθέντων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων (ἀνώμαλοι τύποι τῆς Γραμματικῆς, ῥήματα ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς, ἄκλιτοι λέξεις, χρήσις ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων, ἰδιαζόμενα συντάξεως τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἀκολουθία τῶν χρόνων).

5. Π ρ ο φ ο ρ ι κ α ἰ ἀ σ κ ή σ ε ι ς. Ποικίλαι προφορικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὁμιλεῖν ἀγγλιστῶν, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: διάλογοι ἀγγλιστῶν ἀναφερόμενοι εἰς θέματα τῆς φύσεως, τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους, τῶν μέσων συγκοινωνίας, τῶν μέσων ψυχαγωγίας, τῶν ἐπαγγελμάτων, τῆς ὑγείας. Περιγραφαὶ ἀντικειμένων, γεγονότων, βιωμάτων τῶν μαθητῶν. Περιλήψεις ἀναγινωσκομένων κειμένων. Ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήσεων. Συνδιαλέξεις ἐπὶ γνωστῶν καὶ δεδιδαγμένων θεμάτων. Βραχεῖαι ὁμιλίαι ἐπὶ θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων καὶ ἐκλεκτῶν περιχοπῶν πεζῶν κειμένων.

6. Γ ρ α π τ α ἰ ἀ σ κ ή σ ε ι ς. Συστηματικαὶ γραπταὶ ἀσκήσεις ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον, ὡς ἐν τῇ Β' τάξει, καὶ ἐπὶ πλέον μικραὶ συνθέσεις, ὡς περιγραφαὶ ἀντικειμένων, γεγονότων, βιωμάτων τῶν μαθητῶν, μετατροπὴ ποιημάτων εἰς πεζὸν κ.τ.π.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Προφορά. Αἱ ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ ὀρύθης προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων συνεχίζονται, διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς ὑπ' αὐτῶν ὀρύθης ἐκφορᾶς τῶν.

2. Ἀνάγνωσις. Μελέτη βιβλίου ποικίλου περιεχομένου καὶ λεξιλογίου 2.000 περίπου λέξεων, ἐξ ὧν 400-500 νέαι.

Τὸ περιεχόμενον τῶν ἀναγινωσκομένων ἀναφέρεται εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν, χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς, ὡς ἐπισκέψεις εἰς ἱδρύματα, μουσεῖα, κήπους, συντόμους βιογραφίας προσωπικοτήτων, ἐξερευνήσεις λιμνῶν, ὁρέων, πεδιάδων, ἐπαγγέλματα, ἐορτάς, δῶρα, ἀθλοπαιδιάς. Λογοτεχνικὰ ἐπίσης ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου διαφόρων συγγραφέων. Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων.

Συνιστάται ἡ χρῆσις συμπληρωματικοῦ βοηθητικοῦ βιβλίου ἀπλουστευμένης μορφῆς 2ας ἢ 3ης ἐκδομῆς με βιογραφίας ἢ μυθιστορήματα τῆς Ἀγγλικῆς ἢ Ἀμερικανικῆς Λογοτεχνίας. Τὸ Περιεχόμενον τῶν ἐπὶ μέρους ἀναγνωσμάτων μετὰ ἀπὸ σχετικὴν ἐπεξεργασίαν ἐν τῇ τάξει ἀποδίδεται γραπτῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐν περιλήψει.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις καὶ ἐμπέδωσις τῶν διδασκέντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Μετατροπὴ ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ ἀντιστρόφως. Κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις. Εὐθὺς καὶ πλάγιος λόγος. Εὐθείαι καὶ πάγαι ἐρωτήσεις. Ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

4. Προφορικαὶ ἐκθέσεις. Ὀλιγόλεπτοι ὁμιλίας ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τάξιν κατόπιν προπαρασκευῆς καὶ συζητήσεως ἀγγλιστί. Ἐκφραστικὴ διαλογικὴ συζήτης ἐπὶ τῶν ἀναγνωσθέντων ἢ ἄλλων γεγονότων ὡς καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις τούτων ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς ἀσκήσιν αὐτῶν εἰς τὴν προφορικὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης.

Θέματα πρὸς συζήτησιν: αἱ χώραι, ἰδίᾳ ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Ἀγγλίς, ἡ χώρα μας, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ, τὰ ἐπαγγέλματα, αἱ ψυχαγωγίαι.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν συμπληρώσεως προτάσεων με κενά, μεταβολῆς τοῦ χρόνου τῶν ρημάτων, μεταβολῆς τῶν καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἀποφατικὰς ἢ εἰς ἐρωτηματικὰς καὶ ἀπαντήσεων εἰς ἐρωτήσεις.

6. Ἐκθέσεις. Σύνταξις συνήθων ἐπιστολῶν, μικραὶ περιγραφαί, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, ἅπαντα διὰ 50 τὸ πολὺ λέξεων.

Πρὶν ἀρχίσωσι νὰ γράψωσιν οἱ μαθηταί, τίθενται εἰς αὐτοὺς ἐρωτήσεις, ὡς προφορικὴ ἐπεξεργασία διὰ τὴν ὑπενθύμιν τῶν λεξιλογίου καὶ τῶν ὑποδειγματικῶν φράσεων τῶν σχετικῶν μετὰ τὸ θέμα ἢ κατὰ τὴν συζήτησιν καθορίζονται ὀρισμένα σημεία τοῦ πρὸς ἐπεξεργασίαν θέματος (ἰδίᾳ διὰ τοὺς ἀρχαρίους) (Διάργραμμα).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, εἶναι ἀπαραίτητοι. Αἱ σχετικαὶ μετὰ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης ἀσκήσεις δεόν νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἐπίσης δι' ὑποδειγματικῶν φράσεων καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων κλπ., ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

2. Ἀνάγνωσις. Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων εἰς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς ζωῆς, ὡς βιογραφίαι συγγραφέων ἢ ἄλλων προσωπικοτήτων, εἰκόνες πόλεων, ἐπιστολαί, διάλογοι ἐπὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, ἀνέκδοτα, περιλήψεις λογοτεχνικῶν ἔργων καὶ ἀποσπασμάτων νεωτέρων Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν συγγραφέων. Λεξιλόγιον 2.500 λέξεων. Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν θὰ γίνεσθαι χρῆσις τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώ-

σεως πρὸς ἀσκήσιν εἰς τὴν ταχείαν ἀνάγνωσιν (ἰδὲ ὁδηγίαις κλπ.).

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς Ἀγγλικῆς γραμματικῆς με ἰδιαίτερον ἐπιστήμανσιν τῆς σημασίας τῶν ρηματικῶν τύπων (ἀπαρεμφάτου, μετοχῶν, γερονδίων), τῆς χρήσεως τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, τῶν ἀκλίτων λέξεων καὶ τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

4. Προφορικαὶ ἐκθέσεις. Συζητήσεις καὶ παραστατικοὶ διάλογοι ἐπὶ θεμάτων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς πρὸς κατὰκτησιν τοῦ προφορικοῦ λόγου. Θέματα πρὸς συζήτησιν ἐπίσης δύνανται νὰ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ Ἀγγλικὴ γλώσσα, οἱ κοινωνικαὶ συνήθειαι, ὡς καὶ τὰ εὐκαιρικὰ θέματα παντὸς εἶδους.

5. Γραπταὶ Ἀσκήσεις. Αὗται θὰ ἔχωσι τὴν μορφήν τῶν ἀσκήσεων τοῦ προηγουμένου ἔτους.

6. Ἐκθέσεις. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, ὡς καὶ ἐν τῇ 4ῃ τάξει, διὰ 60—80 λέξεων.

7. Μετάφρασις. Ἀσκήσις εἰς τὴν μετάφρασιν κατὰ 15-ἡμέρον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Προφορά. Εἶναι ἀπαραίτητοι ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς, ὡς καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν.

2. Ἀνάγνωσις. Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς ἀναγνωσμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν, ὡς καὶ ἀποσπάσματα ἢ αὐτοτελῆ ἐκλεκτὰ πεζογραφήματα ἢ ποιήματα ἐκ τῶν κλασσικῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων καὶ ποιητῶν, Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν. Πιθανῶς ἀναγνώσματα ἐπίσης ἀναφερόμενα εἰς τοὺς διαφόρους κύκλους τῶν γνώσεων, ἵνα ἐξοικειωθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εἰδικῶν ὄρων. Λεξιλόγιον 3.000 λέξεων.

Ἐνδείκνυται χρῆσις ὁμοίως τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

3. Γραμματικὴ — Συντακτικόν. Ἐπανάληψις τῶν διδασκέντων εἰς τὰς προηγουμένας τάξεις. Συμπλήρωσις πιθανῶν ἐλλείψεων καὶ ἀσκήσις ἐπὶ τῶν σημείων ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ τάξις ἀντιμετωπίζει δυσκολίαν.

4. Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ἀνάπτυξις ἀναγνωσθέντων, ἐπικαίρων γεγονότων καὶ συζητήσεις ἐπ' αὐτῶν. Αἱ εὐκαιρίαι πρὸς συζήτησιν Ἀγγλιστί δεόν νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεραι.

5. Γραπταὶ ἀσκήσεις. Ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, καὶ οἰκογένειαι λέξεων, παράγωγα, συνώνυμα. Σύνθεσις φράσεων ἐκ λέξεων.

6. Ἐκθέσεις. Γραπταὶ ἐκθέσεις ποικίλου περιεχομένου, ἀκριβὲς ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων, περιγραφαί, ἐπιστολαὶ διὰ 100 — 120 λέξεων.

7. Μετάφρασις. Ἀσκήσις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἰδιαίτερα προσοχὴ δίδεται εἰς τὴν μετάφρασιν εἰδικῶν ὄρων χρησιμοποιομένων εἰς τὰ διάφορα μαθήματα. Ἐνδείκνυται ἡ μετάφρασις ἐξ ἁπλῶν Ἑλληνικῶν λογοτεχνικῶν κειμένων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐπισταμένη ἀναθεώρησις, συμπλήρωσις καὶ ταξινόμησις τῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων κατὰ τὰ προηγουμένα τρία ἔτη. Αἱ ἐπαναλήψεις αὗται διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικαὶ δεόν νὰ συνεχίζωνται καθ' ἅπαντα τὰ ἔτη τοῦ ἀνωτέρου κύκλου καὶ ν' ἀναφέρονται εἰς τὴν προφορὰν καὶ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης, ὅσον καὶ εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικόν. Εἶναι ἀναγκαῖον ἐπίσης νὰ ἐξαντλήται τὸ περιεχόμενον τοῦ προηγουμένου βιβλίου διὰ νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον.

Α'. Ὁδηγίαι γενικαί.

1. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης θὰ χρησιμοποιοῦνται παραλλήλως ἡ ἄμεσος μέθοδος (DIRECT

METHOD) και ἡ μορφολογική ἢ καὶ γλωσσολογική (LINGUISTIC).

2. Ἡ διδασκαλία κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος της θὰ εἶναι προφορική καὶ θὰ διεξάγεται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Οὕτω παρέχεται εὐκαιρία εἰς τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῆς.

Ἐσαύτως ἡ διδασκαλία θὰ διεξάγεται εἰς φυσικὸν ρυθμὸν ταχύτητος, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ ἐδίξωνται ἐξ ὑπαρχῆς εἰς αὐτόν.

3. Δέον νὰ ἀποφεύγεται ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἡ μετάφρασις καθίσταται ἀναγκαία διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν Ἀγγλικῶν Γραμματικῶν ὅρων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τῶν νέων λέξεων τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον δὲν εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν.

4. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ ἐφαρμόζεται ἡ ἐπαγωγικὴ μέθοδος. Ὁ μαθητὴς πρῶτον θὰ μανθάνῃ νὰ χρησιμοποιοῇ προφορικῶς καὶ γραπτῶς τὰς νέας «βασικὰς φράσεις» (STRUCTURES) καὶ ἔπειτα διατὶ τὰς χρησιμοποιεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

5. Ἐκάστη διδασκαλία θὰ περιλαμβάνῃ: α) τὴν φωνολογίαν, β) τὸ λεξιλόγιον, γ) τὰς «βασικὰς προτάσεις» ἢ «προτάσεις-κλειδας» (STRUCTURES — PATTERNS), δ) τὴν ἀνάγνωσιν, ε) τὰς προφορικὰς καὶ γραπτὰς ἀσκήσεις.

6. Ὁ ἔλεγχος τῆς προόδου τῶν μαθητῶν θὰ γίνεται διὰ καταλλήλων διαγνωστικῶν κριτηρίων, προφορικῶν καὶ γραπτῶν. Ὁ ἔλεγχος δὲ διὰ τῶν διαγνωστικῶν τούτων κριτηρίων δὲν ἀποσκοπεῖ τόσον εἰς τὴν βαθμολογίαν τῶν μαθητῶν, ὅσον εἰς τὴν διαπίστωσιν τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν πρὸς λήψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων.

7. Κατὰ τὴν διάρκεια ἐκάστου μαθήματος οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἐρωτῶσι τοὺς μαθητὰς Ἀγγλιστί, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαντῶσι οὗτοι Ἀγγλιστί ἐπίσης, διὰ μιᾶς τούλάχιστον ἀπαντήσεως.

8. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα ἀποτελεῖ βασικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας καὶ αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας εἶναι ἀπαραίτητοι. Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ἐδίξωνται ὅχι μόνον εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν. Τὰ σχετικὰ θέματα πρέπει νὰ εἶναι ὠργανωμένα εἰς κέντρα διαφέροντος ὡς: ἀγορὰ προμηθειῶν, διαδρομαὶ εἰς τὴν πόλιν, ἐξοχὴν κλπ. ταξίδια, κινηματογράφος, θέατρον κλπ. διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης.

9. Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις. Εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἀνατίθεται εἰς τοὺς μαθητὰς ἡ ἀνάγνωσις μιᾶς ἢ δύο παραγράφων τοῦ κειμένου. Μετὰ παρέλευσιν 2—3 λεπτῶν λύνονται αἱ ἀπορίαι, ὡς πρὸς τὰς ἀγνώστους λέξεις ἢ φράσεις καὶ ἀκολουθῶς ὁ καθηγητὴς ἀπευθύνει ἐρωτήσεις ἐπὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος κειμένου, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι ν' ἀπαντήσωσι γραπτῶς ἢ προφορικῶς.

Β'. Εἰδικὰ ὁδηγία.

1. Φωνολογία. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν φωνολογίαν τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, διότι αὕτη διαφέρει βασικῶς τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀπὸ τοῦ πρώτου μαθήματος ὁ διδάσκων δέον νὰ ἀσκήσῃ τοὺς μαθητὰς καὶ νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων, φωνηέντων καὶ συμφώνων, ὡς καὶ εἰς τὸν ρυθμικὸν τόνον τῶν προτάσεων (INTONATION). Ἐπιβάλλεται εἰς ἕκαστον μάθημα, ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ Αὐθιῶς, συστηματικὴ ἀσκήσις προφορᾶς. Κατὰ τὰς φωνητικὰς ταύτας ἀσκήσεις ἐνδείκνυται ἡ χρησιμοποίησις εἰδικῶν δίσκων προφορᾶς.

2. Δομὴ τῆς γλώσσης. Ἐπειδὴ αἱ δύο γλῶσσαι — Ἀγγλική, Ἑλληνική — διαφέρουσι ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τῆς φράσεως, ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ τονίσῃ ἐξ ἀρχῆς τὴν σημασίαν τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἐν τῇ προτάσει. Ἡ ὀρθὴ ὑπὸ τῶν μαθητῶν χρησιμοποίησις τῶν χρόνων τῶν ρημάτων πρέπει ν' ἀποτελῇ ἐπίσης ἰδιαιτέρον μέλημα αὐτοῦ. Τὰ ἀνωτέρω ἐπιτυγχάνονται διὰ καταλλήλων γυμνασμάτων (DRILLS), ὡς εἶναι ἡ ἐπανάληψις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἐκάστοτε διδασκομένης ὑποδειγματικῆς προτάσεως (PATTERNS), ἡ

ἀντικατάστασις τῶν ὅρων τῆς προτάσεως (SUBSTITUTION TABLES), ἡ μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων εἰς ἐρωτηματικὰς καὶ ἀποφατικὰς, ἡ ἀλλαγὴ τῶν χρόνων τῆς προτάσεως.

3. Λεξιλόγιον. Αἱ νέαι λέξεις διδάσκονται προφορικῶς καὶ εἴτα γραπτῶς ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις. Ἡ παρουσίασις τῶν νέων λέξεων γίνεται διὰ διαφόρων τρόπων π.χ. δι' ἐπιδείξεως ἀντικειμένων, διὰ κινήσεων τοῦ διδάσκοντος καὶ τῶν μαθητῶν σχετικῶς πρὸς τὴν φράσιν, διὰ χρησιμοποίησεως ἀντιθέτων λέξεων. Διὰ τὰς ἀφηρημένας ἐννοίας δίδεται ἡ ἀντίστοιχος ἑλληνικὴ λέξις πρὸς ἀποφυγὴν ἀπωλείας χρόνου. Μετὰ τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν αἱ νέαι λέξεις γράφονται εἰς τὸν πίνακα ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, σημειουμένων πάντοτε τῶν τρόπων συντάξεως αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ὀρθὴ χρῆσις των, π.χ. I WANT AN APPLE, I WANT TO GO, I AM THINKING OF κ.τ.λ. Αἱ δοθεῖσαι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον λέξεις ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ καταγράφονται εἰς τὰ τετράδιά των.

4. Ἀνάγνωσις. Ὁ διδάσκων ἀναγιγνώσκει τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὰ προφορικῶς διδασκόμενα (φωνολογία, λεξιλόγιον, φράσεις κατὰ προτάσεις, τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν χορῇ τῇ βοηθείᾳ τοῦ διδάσκοντος κατ' ἀρχὰς καὶ ἀκολουθῶς ἄνευ αὐτοῦ).

Πρὸς ἐμπέδωσιν οἱ μαθηταὶ δέον ν' ἀσκῶνται διὰ καταλλήλων ἀσκήσεων ἐπὶ τοῦ πίνακος κατ' οἶκον. Ἐπίσης πρέπει νὰ δίδεται προσοχὴ εἰς τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὴν ὀρθὴν στίξιν.

5. Συνομιλία. Οἱ μαθηταὶ δέον ν' ἀσκῶνται συνεχῶς ἀπὸ τῶν πρώτων μαθημάτων καὶ κατ' ὅλα τὰ ἔτη διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης εἰς τὴν εὐχερῆ καὶ ὀρθὴν χρῆσιν της. Διὰ τοῦτο αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας θὰ γίνονται ἐπὶ συνήθων θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

ΓΑΛΛΙΚΗ

I. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἶναι:

1. Νὰ καταστήσῃ τὸν μαθητὴν ἱκανόν, ὅπως κατανοῇ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν ὁμιλουμένην, ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς καὶ κατανοῇ τὰ γραπτὰ κείμενα αὐτῆς καὶ χρησιμοποιοῇ ὀρθῶς ταύτην προφορικῶς καὶ γραπτῶς.

2. Νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὸ διαφέρον τοῦ μαθητοῦ διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ διὰ τῆς γλώσσης κυρίως ἐκφραζομένου τρόπου ζωῆς, τῶν ἀντιλήψεων καὶ γενικώτερον τοῦ Γαλλικοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

3. Νὰ παρορμήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτίμησιν ἔργων τῶν κυριωτέρων ἀντιπροσώπων τῆς κλασσικῆς καὶ νεωτέρας Γαλλικῆς λογοτεχνίας.

4. Τέλος νὰ ἀσκήσῃ, ὡς γλωσσικὸν μάθημα, γενικωτέραν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

II. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Προφορά. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις πρὸς ἐξοικείωσιν εἰς τοὺς ἰδιάζοντας φθόγγους τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ὥστε ὁ μαθητὴς ν' ἀκούῃ ἀκριβῶς καὶ προσφέρῃ ὀρθῶς καὶ μετὰ τὸν ἀρμόζοντα ρυθμικὸν τόνον, φθόγγους, λέξεις καὶ φράσεις τῆς γλώσσης ταύτης. Παράλληλως διδασκαλία πρὸς ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν μετὰ τὰ γράμματα τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφαβήτου καὶ διὰ τὰ διάφορα τῶν Ἑλληνικῶν.

2. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις φράσεων καὶ ἀπλουστάτων περιγραφῶν καὶ διηγήσεων εἰς ἄμεσον καὶ ἐποπτικὴν τῶν πραγμάτων διδασκαλίαν, β) ἀνάγνωσις κειμένων ἐκ καταλλήλων βιβλίων. Τὸ περιεχόμενον τῶν διδασκομένων Γαλλικῶν κειμένων θ' ἀναφέρεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν σχολικὴν ζωὴν, τοὺς ἀριθμούς, τὰ χρώματα, τὰς διαστάσεις, τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἐποχὰς, τὴν τροφὴν, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰς ἀπλουστεράς

κοινωνικάς σχέσεις. Μεταξύ τῶν κειμένων δύνανται νὰ περιλαμβάνωνται καὶ ἀπλᾶ ποιήματα.

Τὰ ἀναγνώσματα θὰ εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν ὁμαλὴν καὶ σύγχρονον καὶ τὰ ποιήματα θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας. Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται προφορικῶς καὶ γραπτῶς δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων εἰς τὴν Γαλλικὴν.

3. Λεξιλόγιον. Ἀπομνημόνευσις τῶν διδασκομένων ἐκάστοτε λέξεων καὶ φράσεων, μικρῶν διηγήσεων, ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων, διαλόγων, ποιημάτων. Τὸ λεξιλόγιον τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιέχῃ 400—500 λέξεις, ἀπάσας εἰλημμένας ἐκ τοῦ «βασικοῦ Γαλλικοῦ λεξιλογίου». Αἱ ἀπομνημονεύμεναι λέξεις πρέπει νὰ ἐντάσσωνται εἰς φράσεις.

4. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Θὰ διδασκῶσιν ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ κυρίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα (ἄρθρα, κλίσεις ὀνομάτων, τὰ ρήματα τῆς α' συζυγίας καὶ τὰ μᾶλλον εὐχρηστα τῆς β' καὶ γ' εἰς τὸν Ἑνεστώτα, Μέλλοντα καὶ Παρακείμενον, αἱ κυριώτεραι ἀντωνυμῖαι, ἰδίαι αἱ προσωπικαί, αἱ προθέσεις) καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐν τῇ φράσει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκόμενων.

5. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Ἀσκήσεις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι διὰ συνομιλίας ἀναφερομένης εἰς τὰ ἐκάστοτε ἀναγινωσκόμενα. Ἀπομνημόνευσις χωρίων καὶ ἰδιωματικῶν φράσεων. Χρήσις ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν προτάσεων, διαλόγων, ἀσμάτων, ἀπαγγελίας ποιημάτων.

6. Γραπτὰ Ἀσκήσεις. Ἀντιγραφή κειμένου κατ' οἶκον, συμπλήρωσις ἢ τροποποιήσις φράσεων, ἀντικαταστάσεις λέξεων, ἀπαντήσεις εἰς στοιχειώδεις ἐρωτήσεις σχετικὰς πρὸς τὰ ἀναγινωσκόμενα, γραφὴ καὶ ὑπαγόρευσις. Ἀπλούστατα θέματα μεταφορᾶς φράσεων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν. Οὐχὶ ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τῶν φθόγγων τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, τὸν ὀρθὸν τονισμὸν τῶν λέξεων καὶ τὴν ρυθμικὴν ἐκφορὰν τῶν προτάσεων.

2. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου καὶ ἐποπτικῆς διδασκαλίας πραγμάτων ἢ εἰκόνων ἀναφερομένων εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ μαθητοῦ, τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκιακὴν ζωὴν, εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὰς κυριώτερας λειτουργίας αὐτοῦ, εἰς τοπία, ταξίδια καὶ β) ἀνάγνωσις σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ὕλην πεζῶν κειμένων καὶ ἀπλῶν ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου.

Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται, ὡς καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν, προφορικῶς καὶ γραπτῶς δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων γαλλιστί.

3. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Ποικίλαι προφορικαὶ ἀσκήσεις ἀναφερόμεναι, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, εἰς ἀπομνημόνευσιν τῶν διδασκομένων ἐκάστοτε νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ εἰς ἀπαγγελίαν ἀπλῶν ποιημάτων. Ὁμοίως ἀσκήσεις εἰς τὴν συνομιλίαν ἐπὶ συνήθων θεμάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

4. Λεξιλόγιον. Τὸ λεξιλόγιον τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς τάξεως ταύτης πρέπει νὰ περιέχῃ 400—500 νέας λέξεις πέρα τοῦ λεξιλογίου τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου τῆς προηγούμενης τάξεως. Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων. Κατάρτισις ὁμάδων λέξεων συγγενῶν ἐτυμολογικῶς καὶ ἐννοιολογικῶς καὶ ἐκφράσεων ἰδίᾳ ἐπιρρηματικῶν ἐκ τῶν λίαν συνήθων καὶ ἀπαραίτητων διὰ τὴν διεξαγωγὴν συνομιλίας.

5. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπανάληψις, συμπλήρωσις, ταξινόμησις καὶ ἐμπέδωσις τῶν γνώσεων τῆς προηγούμενης τάξεως. Διδασκαλία τῶν ὑπολοίπων χρόνων τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ρημάτων (παρτατικός, ὀρίστος, ὑπερσυντέλικος, ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴ ἐνεργητικῆς φωνῆς. Ὑποθετικὴ ἐνεστώτος. Χρήσις αὐτῶν. Ἀντωνυμῖαι, ἰδίᾳ ἀναφορικαί, παραθετικά, ἐπιρρηματα). Ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε διδασκομένων καὶ ἀναγινωσκόμενων κειμένων διδασκαλίᾳ τῶν συντακτικῶν ραί-

νομένων. Σύνταξις ἀντικειμένου, κατηγορουμένου, προσδιορισμῶν, προθέσεων, ἐπιρρημάτων, κυρίων καὶ δευτερευουσῶν προτάσεων, ἐρωτήσεων, ἀρνήσεων.

6. Γραπτὰ Ἀσκήσεις. Γραπτὰ κατ' οἶκον ἀσκήσεις, ὡς ἐν τῇ προηγούμενῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Ἀνάγνωσις. α) Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου ἐποπτικῆς διδασκαλίας εἰκόνων καὶ πραγμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς (τὴν οἰκονομίαν, τὴν συγκοινωνίαν, τὰς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις κλπ.) καὶ β) ἀνάγνωσις σχετικῶν πρὸς τὰ ἀνωτέρω πεζῶν κειμένων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου, ἔχοντος ὡς τοπικὴν βάσιν διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ τὴν Γαλλίαν. Τὰ πραγματικῶς περιεχομένου ἀναγνώσματα λαμβάνουν βαθμῆδον λογοτεχνικὸν ὕψος.

Ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου ἐλέγχεται δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων προφορικῶς καὶ γραπτῶς εἰς τὴν Γαλλικὴν.

2. Λεξιλόγιον. Τοῦτο θὰ ἀποτελῇται ἐκ 1500 λέξεων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 500 νέαι, εἰλημμένας ἐκ τοῦ «βασικοῦ λεξιλογίου». Ἀπομνημόνευσις τῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, μικρῶν διηγημάτων καὶ ποιημάτων, ὡς καὶ τῶν ἰδιωματικῶν ἐκφράσεων.

3. Γραμματικὴ καὶ Σύνταξις. Ἀνασκόπησις τῶν διδασκέντων. Συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμάλου ἰδίᾳ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ. Παράγωγα καὶ Σύνθετα. Ὑποθετικὴ τῶν ἄλλων χρόνων. Ἀκολουθία χρόνων γενικῶς. Περιφραστικοὶ τύποι ρημάτων (JE VAIS σὺν ἀπαρεμφάτῳ, JE VIENS DE σὺν ἀπαρεμφάτῳ, JE SUIS EN TRAIN DE σὺν ἀπαρεμφάτῳ). Συμπλήρωσις δευτερευουσῶν προτάσεων (αἰτιολογικαί, συμπερασματικαί, ἀναφορικαί). Ὑπόλοιποι ἀντωνυμῖαι, ὡς καὶ αἱ κτητικαὶ καὶ αἱ σύνθετοι ἀναφορικαί. Χρήσις «EN» καὶ «Y».

4. Προφορικαὶ Ἀσκήσεις. Συνομιλία, ὡς εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις, ἐπὶ θεμάτων ὡς τὰ ἀκόλουθα: ἡ χώρα μας, ἡ φύσις, αἱ ἐποχῆς, ἡ συγκοινωνία, αἱ ὥραι, ψυχγωγία κλπ.

5. Γραπτὰ Ἀσκήσεις. α) Περιλήψεις ἀναγνωσθείσης ὕλης, β) διάφοροι ἀσκήσεις Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ, γ) μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν, δ) συνθέσεις ποικίλου περιεχομένου, ε) ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις, μετατροπαὶ χρόνων, μεταβολὴ ἀποφατικῶν προτάσεων εἰς καταφατικὰς, ὡς ἐν τῇ προηγούμενῃ τάξει.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Προφορά. Αἱ ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῶν λέξεων καὶ φράσεων πρέπει νὰ συνεχίζωνται, διὰ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν σημασίαν τῆς ὀρθῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκφορᾶς των, π. χ. SALLE — CHALE, SATIN — CHATAIN, CASSER — CACHER. Αἱ ὑποδειγματικαὶ φράσεις, ἐπίσης, εἶναι ἐνδεδειγμένον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται δι' ἀντικαταστάσεως τῶν ὀρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων, μετατροπῆς τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων εἰς ἀρνητικὰς κλπ.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων.

Ἀνάγνωσις περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἀναφερομένων εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῆς Γαλλίας καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς, ὡς αἱ ἐπισκέψεις— εἰς ἐργαστήρια, πόλεις, δάση, ἐξοχὴν, ἡ ζωὴ τῶν φοιτητῶν, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐργασία τῶν καλλιτεχνῶν, ἡ γνωριμία μὲ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς ἐπαγγελματίας. Λογοτεχνικὰ ἀποσπάσματα ποικίλου περιεχομένου ἐκ νεωτέρων συγγραφέων, περιγραφὰ ἐκ τῆς Ἰστορίας. Βιογραφικαὶ προσωπογραφίαι μεγάλων ἀνδρῶν.

Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων, ἀπαγγελίαι ἀπὸ στήθους ἐνίων ποιημάτων. Τὸ λεξιλόγιον πρέπει νὰ περιέχῃ περὶ τὰς 2.000 λέξεις, ἐξ ὧν 400—500 νέαι, εἰλημμένας ἐκ τοῦ βασικοῦ λεξιλογίου Βας βαθμίδος.

3. Γραμματική καὶ Συντακτικόν.

Διδασκαλία τῆς Ὀριστικῆς τοῦ Ἀορίστου. Χρήσις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ Ἑνεστώτος καὶ τοῦ Παρακειμένου. Συμφωνία χρόνων (σαφὴς διαχωρισμὸς τῶν τοῦ παρελθόντος), ὡς καὶ ἐγκλίσεων.

Ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις ἐν ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὰς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, πρὸς ἐπιστήμην τῶν διαφορῶν. Σύνθετα συντακτικὰ φαινόμενα ἐπὶ τῇ βάσει διδομένων ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων. Συμφωνία παθητικῆς μετοχῆς λεπτομερῶς. Τρόποι ἐκφορᾶς τῆς ἀρνήσεως (μετὰ τοῦ PAS ἢ ἄλλων ἀρνητικῶν μορίων). Διάκρισις σαφὴς τῶν παθητικῶν καὶ μέσων ρημάτων. Χρήσις καὶ ἐφαρμογὴ τῶν δεικτικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν ταῖς φράσεσι. Χρήσις Παρατατικοῦ (διαρκείας καὶ ἐπαναλήψεως). Μετατροπὴ τῆς συντάξεως ἀπὸ Ἑνεργητικῆς εἰς Παθητικὴν καὶ ἀντιστρόφως.

4. Προφορικὰ ἐκθέσεις.

Σύντομοι ἀνακρινώσεις τῶν μαθητῶν, 5' λεπτοί, ἐπὶ θεμάτων προετοιμασθέντων κατ' οἶκον καὶ ἀναφερομένων εἰς τὰς διαφόρους χώρας, τὴν χώραν μας, τὴν καλλιτεχνικὴν κίνησιν, τὸ θέατρον, τὸν κινηματογράφον, τὸν συρμόν.

5. Γραπτὰ ἀσκήσεις καὶ ἐκθέσεις.

Ἀσκήσεις ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει. Περιλήψεις ἀναγνωσθέντος κειμένου, μεταφράσεις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν, συνήθεις ἐπιστολαί, μικραὶ περιγραφαὶ κ.λ.π.

6. Μετάφρασις.

Ἀσκήσεις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν κατὰ 15θήμερον.

7. Ὁρθογραφία.

Σύντομος ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐπὶ προετοιμασθέντος κειμένου κατ' ὑπαγόρευσιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ καὶ διόρθωσις ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἐκλογὴν ὠρισμένων ἐκάστοτε τετραδίων.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Προφορά.

Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, κρίνονται ἀπαραίτητοι, π.χ. SEINE — CHAÎNE, SEIZE — CHAISE, MOUSSE — MOUCHE κλπ. Αἱ ἀσκήσεις ὁμοίως αἱ σχετικαὶ μετὰ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης δέον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται δι' ὑποδειγματικῶν φράσεων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζητοῦνται ἀντικαταστάσεις τῶν ὄρων, ἀλλαγαὶ χρόνων κλπ.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων.

Ἐκ καταλλήλου συλλογῆς Γαλλικῶν ἀναγνωσμάτων ἐξ ἀπλουστευμένων κειμένων πεζογράφων, ὡς οἱ: VOLTAIRE, P. MERIMEE, H. BALZAC, A. DAUDET, M. PROUST, TH. CAUTIER, J. MOREAS, P. VERLAIN, G. APOLLINAIRE, ABBE BREMOND, J. PREVERT. Ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων, ἐπιβλέπουσα εἰς τὴν ἐξαγωγήν τῶν χαρακτηριστικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς καὶ παραληλισμὸς καὶ σύγκρισις μετὰ τὰ ἀντίστοιχα ρεύματα τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας (Κλασικισμός, Ρωμαντισμός, Παρνασσισμός, Ρεαλισμός, Συμβολισμός). Λεξιλόγιον 2.500 λέξεων.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγινωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἰδιωματικαὶ ἐκφράσεις, παροιμίαι καὶ συνώνυμα τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης. Οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀσκηθῶσι μετὰ προσοχῆς εἰς τὴν πλοχὴν τῆς φράσεως τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. Ὅστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ κατὰ λέξιν μεταφορὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐκφράσεων εἰς τὴν Γαλλικὴν.

4. Προφορικὰ ἀσκήσεις.

Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμητικῶν, τῶν ὀνομάτων τῶν χωρῶν, τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος. Χρήσις συνθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς καὶ ἀπαρεμφάτου εἰς ἀμφοτέρους τοὺς χρό-

νους αὐτοῦς. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῆς Παθητικῆς φωνῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐρωτηματικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἐκφράσεων. Ἐφαρμογαὶ ἐπὶ τῶν περιφραστικῶν ρημάτων (AVOIR FAIM, HONTE, MAL, PEUR) καὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσώπων ρημάτων (IL FAIT FROID, CHAUD, IL PLEUT).

5. Ἀσκήσεις εἰς τὴν συνομιλίαν μεθ' ἑαυτῶν σχετικὰ μετὰ τὰς ἐφευρέσεις, τὰς τέχνας, τὸν κινηματογράφον, τὸ θέατρον. Δραματοποιήσεις κλπ.

6. Ἀσκήσεις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν δι' ἐπαναλήψεων ἐπὶ τῶν δεδιδαγμένων, δι' ἀσκήσεων ἐκ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ καὶ διὰ συντόμων συνθέσεων ποικίλου περιεχομένου.

7. Ἐκθέσεις. Σύνταξις ἐπιστολῶν, ἀπόδοσις ἀναγνωσθέντων ἢ συζητηθέντων θεμάτων σχετικῶν μετὰ τὸν κινηματογράφον, τὸ θέατρον, τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὰς σπουδὰς κλπ. διὰ 80 περίπου λέξεων. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν τήρησιν σχετικοῦ πρὸς τὸ θέμα διαγράμματος, ἀφοῦ διὰ προφορικῆς συνομιλίας ἐπαναλάβωμεν εἰς αὐτοὺς τὰς κυριωτέρας σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα λέξεις καὶ ὑποδειγματικὰς φράσεις.

8. Μετάφρασις. Ἀσκήσις εἰς αὐτὴν κατὰ 15θήμερον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν.

9. Ὁρθογραφία. Σύντομος ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἐπὶ προετοιμασθέντος κειμένου, ὡς καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει. Διόρθωσις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κατ' ἐπιλογὴν ὠρισμένων ἐκάστοτε τετραδίων.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Προφορά. Ἀσκήσεις φωνολογίας καὶ προφορᾶς λέξεων καὶ φράσεων, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, εἶναι πάντοτε ἀπαραίτητοι. Ἐπίσης δέον νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἀσκήσεις σχετικαὶ μετὰ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης δι' ὑποδειγματικῶν φράσεων καὶ διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, ἀλλαγῆς τῶν χρόνων, μετατροπῆς ἀρνητικῆς προτάσεως εἰς καταφατικὴν κ.λ.π.

2. Ἀνάγνωσις κειμένων. Ἀνάγνωσις ἀποσπασμάτων κειμένων ἢ συντόμων αὐτοτελῶν διηγημάτων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεθοδικὴ γνῶσις καὶ διδασκαλίᾳ τῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας καὶ τοῦ Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Πρὸς τοῦτο δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀναγνωστικά ἐξ ἀποσπασμάτων ἢ ἐκλεκτῶν πεζογραφημάτων ἢ ποιημάτων ἀπλουστευμένων ἐκ τῶν MOLIERE, LA FONTAINE, BL. PASCAL, J. J. ROUSSEAU, J. MICHELET, CH. MONTESQUIEU, G. FLAUBERT, STENDHAL, GUY DE MAUPASSANT, P. CLAUDEL, A. CAMUS, CH. PEGUY, P. VALERY, G. DUHAMEL, A. MAUROIS, F. MAURIAC, J. ANOUILH, S. EXUPERY, A. MALREAU, CH. BAUDELAIRE, AN. FRANCE, P. BOURGET, G. BERNANOS, J. BAINVILLE. Λεξιλόγιον 3.000 λέξεων.

Σύγκρισις τῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας πρὸς τὴν Νεοελληνικὴν καὶ διαπίστωσις τῆς ἐπιδράσεως τῆς πρώτης ἐπὶ τὴν δευτέραν.

3. Γραμματικὴ καὶ Συντακτικόν. Ἐπιμελὴς ἀναθεώρησις καὶ συμπλήρωσις τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ γενικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγινωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἐμβάθυνσις εἰς λεπτομερείας, ὡς ἡ συστηματικὴ καὶ ὁρμὴ χρήσεως τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, ἡ σύνταξις τῶν ἀπροσώπων ρημάτων, αἱ ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά ἄντωνυμίαι κλπ.

4. Προφορικὰ ἀσκήσεις. Εἰς τὴν συνομιλίαν, ὡς: συζητήσεις, δραματοποιήσεις, σύντομοι 5' λεπτοί προφορικὰ ἐκθέσεις μεθ' ἑαυτῶν ὁμιλίαι σχετικὰ μετὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, τὰς κοινωνικὰς συνθέσεις, τὸ θέατρον, τὰς διακοπὰς, τὰ ὄνειρα πόλεων, χωρῶν, ποταμῶν, ὁρέων, τὰ μεταφορικά μέτρα, τὰς τυχεύσεις καὶ τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις, περιλήψεις ἀπλουστευμένων διηγημάτων, τὸν κινηματογράφον, τὰς τέχνας, τὰς Ἀνωτέρας Σπουδὰς, τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ μαθήμα-

τα και τὰς σχετικές ἐκφράσεις. Τοὺς ιδιωτισμούς, τὴν ὀρολογίαν τῶν εἰδικῶν μαθημάτων καὶ γενικώτερον τῶν ἐπιστημῶν.

5. Γ ρ α π τ α ῖ ἐ κ θ έ σ ε ι ς. Ἐπιστολαί, σύνταγμα βιογραφικὰ σημεῖωματα, συμπληρώσεις ἐντύπων εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας, σύνταξις αἰτήσεων, διευθύνσεων ἐπιστολῶν, μικρῶν περιγραφῶν κλπ. μέχρις 120 λέξεων. Τὰ θέματα γενικῶς ἐπὶ δεδιδαγμένης ὕλης.

6. Μ ε τ ά φ ρ α σ ε ι ς. Ἀσκήσεις εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένη τάξει, κατὰ 15 θήμερον.

7. Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν διὰ συντόμου κειμένου προητοιασμένου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγνωσθέντων κειμένων ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος. Ἐλεγχος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κατ' ἐπιλογὴν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένη τάξει, τῶν τετραδίων τῶν μαθητῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐπισταμένη ἀναθεώρησις, συμπληρώσεις καὶ ταξινόμησις τῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

Αἱ ἐπαναλήψεις αὗται, διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικαί, πρέπει νὰ συνεχίζονται καθ' ἅπαντα τὰ ἔτη τοῦ ἀνωτέρου κύκλου καὶ νὰ ἀναφέρονται τόσον εἰς τὴν προφορὰν καὶ τὴν δομὴν τῆς γλώσσης, ὅσον καὶ εἰς τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Σύντακτικόν.

Γ ε ν ι κ α ῖ ὁ δ η γ ί α ι.

1. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης θὰ χρησιμοποιούνται παραλλήλως ἡ ἄμεσος (DIRECTE), μέθοδος, ὡς καὶ ἡ μορφολογικὴ τοιαύτη (STRUCTUROGLOBALE).

2. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ζωντανῆς γλώσσης, ἡ διδασκαλία γενικῶς θὰ εἶναι προφορικὴ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος. Κατὰ τὰς πρώτας ἐβδομάδας δὲ τοῦ πρώτου ἔτους μόνον προφορικῇ, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ συνηθίσωσι τοὺς φθόγγους τῆς Γαλλικῆς γλώσσης καὶ νὰ κατανοῶσι τὴν προφορικὴν ὁμιλίαν πρὶν μάθουν νὰ ἀναγινώσκωσι τὴν γραπτὴν γλώσσαν.

Ὁ καθηγητὴς θὰ προσφέρῃ εὐκρινῶς φθόγγους καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας θὰ συνοδεύῃ διὰ σχετικῶν κινήσεων καὶ μιμικῆς κ.χ. ἀνοίγων τὴν θύραν (ὁ καθηγητὴς πράττει τοῦτο), κλείνω τὸ παράθυρον, ὀνομάζομαι τάδε, πῶς ὀνομάζεσθε. Θὰ ὑποχρεώσῃ σταθερῶς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀπαντῶσι Γαλλιστὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας δι' ἀπλουστάτων προτάσεων: εἰμαι μαθητής, εἶσθε καθηγητής, ὀνομάζομαι τάδε κ.λ.π.

3. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου σχολικοῦ ἔτους αἱ προφορικαὶ ἀσκήσεις θὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ κατέχονται σημαντικὴν θέσιν, ἀκόμη καί, ὅταν οἱ μαθηταὶ θὰ ἔχωσι ἐκμάθει ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, θὰ συνεχισθῶσι δὲ αὗται εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

4. Αἱ νέαι λέξεις δὲν θὰ διδάσκονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ ἐντεταγμέναι εἰς φράσεις, αἱ ἐκφράσεις δὲ θὰ εἶναι τῆς συνήθους συνομιλίας.

5. Ἡ Γραμματικὴ καὶ τὸ Σύντακτικόν θὰ διδάσκονται οὐχὶ θεωρητικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν κειμένων ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδασκόμενων καὶ διὰ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου. Ὁ μαθητὴς δηλ. πρώτον θὰ μανθάνῃ νὰ ἐκφράζεται καὶ κατόπιν διατὶ ἐκφράζεται κατὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκφράζεται.

6. Αἱ προφορικαὶ καὶ γραπτὰ ἀσκήσεις θὰ χρησιμοποιούνται ἀπαραιτήτως διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν διδασκόμενων καθ' ὅλα τὰ ἔτη τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης.

7. Ἡ μετάφρασις τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θὰ χρησιμοποιηθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον. Ἡ χρῆσις αὐτῆς εἶναι ἀναγκαία μόνον διὰ τοὺς ὅρους τῆς Γραμματικῆς ἢ τῆς Σύνταξως τοὺς διαφέροντες ἐκ τῆς μιᾶς γλώσσης εἰς τὴν ἄλλην ἢ διὰ ἐννοίας ἐκτὸς τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν. Συνιστᾶται ἀντιθέτως ἡ μετάφρασις φράσεων καὶ σὺν τῷ χρόνῳ μικρῶν κειμένων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν, διὰ νὰ καταστῶσι συνειδηταί εἰς τοὺς μαθητὰς αἱ διαφοραὶ τῆς διαφύσεως τῆς φράσεως καὶ τῆς θέσεως τῶν λέξεων εἰς τὰς δύο γλώσσας, ὥστε νὰ μὴ μεταφράζωσιν οὗτοι κατὰ λέξιν τὴν μητρικὴν τῶν γλώσσων εἰς τὴν ξένην.

8. Κατὰ τὴν διάρκειαν ἐκάστου μαθήματος οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἐρωτῶσι τοὺς μαθητὰς γαλλιστὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπαντῶσι οὗτοι εἰς Γαλλικὴν γλῶσσαν διὰ μιᾶς τοῦλάχιστον ἀπαντήσεως.

9. Οἱ καθηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ρυθμὸς τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκαλίας τῆς ξένης γλώσσης πρέπει νὰ εἶναι ταχύς καὶ ζωηρός, διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικός.

Εἰ δ ι κ α ῖ ὁ δ η γ ί α ι.

1. Π ρ ο φ ο ρ ά. Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν γραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἀλφαβήτου παρουσιάζουσι διὰ τοὺς Ἑλληνόπαιδας πρόβλημα. Διὰ τοῦτο ὁ καθηγητὴς θὰ ἀφιερῶσιν ἓνα μῆνα περίπου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου ἔτους διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν διφθόγγων καὶ τῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσι ἀκριβῆ ἀντιστοιχίαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ δὴ εἰς τὴν προφορὰν τῶν U, CH, I, καθὼς καὶ τῶν ἐνρίνων (BN, ON, IN, UN). Ἐπίσης εἰς τὴν προφορὰν τῶν διαφθῶν E (ἀφώνου, κλειστοῦ, ἀνοικτοῦ). Μόνον ἀφού ἐξοικειωθῶσι πλήρως οἱ μαθηταὶ μὲ τοὺς φθόγγους ἀκουστικῶς καὶ τὴν προφορὰν αὐτῶν θὰ προβῇ ὁ καθηγητὴς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ὀρθογραφίας. Δύνανται ἐν τούτοις νὰ χρησιμοποιηθῶσι παραλλήλως τὰ δύο ὡς ἂνω στάδια (προφορὰ — ἀνάγνωσις) μετὰ τὰ πρῶτα μαθήματα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ καθηγητοῦ. Διὰ τὴν ἀκουστικὴν ἐξοικείωσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γαλλικὴν προφορὰν δύνανται νὰ χρησιμοποιούνται καὶ κατάλληλοι δίσκοι.

2. Δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ ὅτι ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα ἀποτελεῖ βασικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας καὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ παραλείπωνται αἱ ἀσκήσεις συνομιλίας. Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ἐθίζωνται ὅχι μόνον εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν. Τὰ σχετικὰ θέματα πρέπει νὰ εἶναι ὀργανωμένα εἰς κέντρα διαφέροντος ὡς: ἐπίσκεψις εἰς Μουσεῖον, ἀγορὰ προμυθεῖων, διαδρομαὶ εἰς τὴν πόλιν π.χ. τῶν Παρισίων, Ἀθηνῶν κ.τ.λ. ταξίδια, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ ἐννοήσωσι τὴν πραγματικὴν χρησιμότητα τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης.

3. Ἀ ν ά γ ν ω σ ι ς. Εἰς τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις ἡ ἀνάγνωσις θὰ γίνεται πάντοτε μεγαλοφώνως μὲ κύριον σκοπὸν τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγινωσκόμενων καὶ τὴν ὀρθὴν προφορὰν αὐτῶν. Εἰς πάσας τὰς τάξεις ἡ ἀπόδοσις τοῦ νοήματος θὰ γίνεται εἰς τὴν Γαλλικὴν. Διευκολύνεται ἡ ἀπόδοσις δι' ἐρωτήσεων ἢ διαφθῶν εἰδῶν ἀσκήσεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ ἀπαντῶσι γραπτῶς ἢ προφορικῶς.

4. Αἱ γραπτὰ ἀσκήσεις κρίνονται ἀπαραίτητοι. Κατὰ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τοῦ πρώτου ἔτους μία ἀπλὴ ἀντιγραφή θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἐξοικειωθῶσι μετὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ὀρθογραφίας. Μετὰ παρέλευσιν ὅμως δύο μηνῶν ἡ ἀντιγραφή δέον νὰ μετατραπῇ εἰς ὀλιγώτερον παθητικὴν καὶ μονότονον ἀσκήσιν. Ζητεῖται ἀπὸ τοὺς μαθητὰς νὰ μεταβάλωσιν ἀντιγράφοντες εἴτε τοὺς ρηματικούς χρόνους εἴτε τὸ γένος ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιδέτων. Ἐπίσης θὰ μεταγράφωνται, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους, αἱ διηγήσεις εἰς διαλόγους καὶ τὸν ἀπαλιν, τὰ ποιήματα δὲ εἰς πεζὸν λόγον. Πολυἀριθμοὶ ἀσκήσεις, προφορικαὶ καὶ γραπτὰ, κρίνονται ἀπαραίτητοι, διὰ νὰ ἐλέγχῃται ἡ δυνατότης τῶν μαθητῶν εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζωσιν ὅσα ἔμαθον.

5. Διὰ τὴν ὀρθογραφίαν συνιστᾶται ἡ ἀπομνημόνευσις 2-3 στίχων εἰς ἕκαστον μάθημα καὶ ὁ ἐλεγχὸς τῶν εἰς τὴν τάξιν.

6. Διὰ νὰ καταστῇ ἡ διδασκαλία περισσότερον ἐποπτικὴ συνιστᾶται ἡ χρῆσις ἐποπτικῶν μέσων. Τοιαῦτα εἶναι φωτογραφίαι, τουριστικαὶ διαφημίσεις, ἀποκόμματα ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, λιθογραφίαι, πίνακες, τὰ ὁποῖα προσφέρουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς εὐκαιρίας θεμάτων διὰ συνομιλίας.

7. Εἰς τὰς πολυπληθεῖς μετὰ διαφορὰν γνώσεων δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ χωρισθῶσιν εἰς 3 ὁμάδας: ἡ μία ὁμάς (ἡ πλέον ἀδύνατος) θὰ ἐξετάζεται προφορικῶς, καθ' ὃν χρόνον ἡ δευτέρα (μετρία) θὰ ἀσκήται γραπτῶς καὶ ἡ τρίτη (περισσότερον προχωρημένη) θὰ προετοιμάζῃ τὰς ἀπορίαις τῆς διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ νέου μαθήματος.

8. Τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας (προφορὰ — φράσεις νέαι — γραμματική — ἀσκήσεις) σκόπιμον εἶναι, ὥπως λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ εἰς ἕκαστον μάθημα, κατανεμομένης τῆς διδακτικῆς ὥρας μεταξὺ τούτων ἀναλόγως τῶν ἰδιαίτερων ἀναγκῶν τῆς τάξεως.

9. Κατὰ τοὺς διαγωνισμοὺς δὲν πρέπει νὰ ζητῆται ἡ μετάφρασις τοῦ κειμένου ὁπωσδήποτε, ἀλλὰ νὰ τίθενται ἐρωτήσεις καὶ νὰ ζητῶνται ἀπαντήσεις. Ἡ μετάφρασις ἀποστηθίζεται μηχανικῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν, χωρὶς οὗτοι νὰ γνωρίζωσι πολὺν τὸ Γαλλικὸν κείμενον.

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν Λατινικῶν γενικῶς εἶναι μία πρώτη γνωριμία τῶν μαθητῶν μετὰ τὴν ἐτέραν τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν γλωσσῶν καὶ ἡ στοιχειώσις αὐτῶν διὰ τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐφ' οὗ κατ' ἰσομορίαν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν θεμελιούται ἡ πολιτιστικὴ παράδοσις τῶν προηγμένων λαῶν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Εἰδικώτερον διὰ τῆς σπουδῆς τῶν λατινικῶν γραμμάτων ἐπιδιώκεται:

α) Ἡ ἀνάγνωσις χαρακτηριστικῶν διὰ τὸ κάλλος τῆς μορφῆς, τὸ ἀξιόλογον νοηματικὸν περιεχόμενον καὶ τὴν ἡθικὴν ἀξίαν ἀποσπασμάτων ἐξ ἔργων ἀπασῶν τῶν περιόδων τῆς λατινικῆς γραμματικῆς, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ αἰσθανθοῦν διαφέρον καὶ πνευματικὴν περιέογειαν, διὰ νὰ μελετήσουν βραδύτερον, ἔστω καὶ ἐν μεταφράσει, ὁλόκληρα ἔργα αὐτῆς.

β) Ἡ ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ λατινικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ πρώτη γνώσις τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ, ἅτινα ἐνέχουν σπουδαίαν παιδευτικὴν σημασίαν.

γ) Ἡ ἀνάγνωσις λατινικῶν κειμένων καὶ ἡ πρόσκτησις πλούτου λεξιλογικοῦ, ὅστις ἀποτελεῖ τῶν μὲν λατινογενῶν γλωσσῶν τὸ κύριον μέρος, ὅλων δὲ τῶν γλωσσῶν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σημαντικὸν συστατικὸν εἰς τὰς περιοχὰς τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ Διδασκαλία.

Διδασκαλία ἀσκήσεων ἐξ ἐγκεκριμένου λατινικοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ παράλληλος ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων φαινομένων τῆς λατινικῆς γραμματικῆς. Ἡ ἐργασία αὕτη δέον νὰ ἀκολουθῇ παράλληλον συνεξέτασιν τῶν γλωσσικῶν φαινομένων, ἥτοι οὐσιαστικῶν καὶ ρημάτων, ἐπιθέτων καὶ ρημάτων καὶ οὐχὶ τὴν συστηματικὴν κατὰτάξιν τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων τῆς γραμματικῆς.

Εἰναχοῦ θὰ γίνεται ἀναφορὰ εἰς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Παράλληλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμματικῶν φαινομένων θὰ γίνεται καὶ διδασκαλία κατὰ τρόπον πρακτικὸν τῶν βασικῶν φαινομένων τῆς λατινικῆς συντάξεως βάσει τῶν ἀσκήσεων τοῦ ἀναγνωστικοῦ.

Ἀσκήσεις ποικίλαι τῶν μαθητῶν γραπτὰ καὶ προφορικὰ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν ἐκαστοῦ ἐξεταζομένων φαινομένων τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ (ἀπομνημόνευσις λέξεων καὶ φράσεων, μεταφορὰ λέξεων, φράσεων, μικρῶν καὶ ἀπλῶν προτάσεων ἐκ τῆς Λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἀντιστρόφως βάσει τοῦ ἐκαστοῦ γνωστοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς λεξιλογίου. Ἀσκήσεις συμπληρώσεως, μετασχηματισμοῦ κ.λπ.).

Β'. Ἑρμηνεῖα κειμένων.

Παράλληλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς βάσει τοῦ Ἀναγνωστικοῦ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλεκτῶν περικοπῶν συγγραφέων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ αἰῶνος τῆς

λατινικῆς φιλολογίας ἐξ Ἀνθολογίου ἐπὶ μίαν ὥραν ἐβδομαδικῶς κατὰ τὸ Β' τετράμηνον.

Αἱ περικοπαὶ τοῦ Ἀνθολογίου διακρινόμεναι διὰ τὸ ἡθικοπλαστικὸν καὶ τὸ ἐν γένει παιδευτικὸν περιεχόμενον δύνανται νὰ ληφθῶσιν ἐκ τοῦ μυθογράφου Φαίδρου (PHAEDRUS), τοῦ Κοῖντου Κορτίου (Q. CURTIUS), τοῦ Αὐλοῦ Γελλίου (A. GELLIUS) καὶ τοῦ Βαλέριου Μαξίμου (V. MAXIMUS).

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀναγνωστικῶν περικοπῶν ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ μετὰ συντόμου εἰσγραφῆσεως τῶν συγγραφέων τῶν περικοπῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Γλωσσικὴ Διδασκαλία.

Συμπλήρωσις τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς καὶ συστηματικὴ πῶς διδασκαλία τῶν κυριωτέρων φαινομένων τοῦ λατινικοῦ Συντακτικοῦ βάσει λημμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν διδασκόμενων ἐν τῇ τάξει κειμένων (ὕποτακτική, γερουνδιον, γερουνδιακόν, ὑπτιον, γερουνδιακὴ ἐλξίς, χρήσις τῆς ἀφαιρετικῆς, ἀκολουθία τῶν χρόνων, δευτερεύουσαι προτάσεις).

Β'. Ἑρμηνεῖα κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλεκτῶν περικοπῶν δοκίμων λατίνων συγγραφέων ἐξ Ἀνθολογίου. Κορνήλιος Νέπος (C. NEPOS). Ἰούλιος Καῖσαρ (I. CAESAR). Τίτος Λίβιος (T. LIVIUS), καὶ Σαλλούστιος (G. SALLUSTIUS).

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐρμηνευομένων κειμένων ἀδρομερὴς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ μετὰ συντόμου εἰσγραφῆσεως τῶν συγγραφέων τῶν περικοπῶν ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Γλωσσικὴ Διδασκαλία.

Ἐξέτασις ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν δυσχερεστέρων καὶ σπανιωτέρων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων.

Β'. Ἑρμηνεῖα κειμένων.

Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλεκτῶν περικοπῶν δοκίμων λατίνων συγγραφέων ἐξ Ἀνθολογίου. Κικέρων (M. T. CICERO) LAELIUS SIVE DE AMICITIA ἢ SOMNIUM SCIPIONIS. Βιργίλιος (P. VERGILIUS) Αἰνείας. Γεωργικά. Ὁράτιος (Q. F. HORATIUS). Ὠδαί. Κάτουλλος (G. V. CATULLUS).

Κατὰ τὸ Α' τετράμηνον θὰ διδασκῶσι κείμενα περὶ καὶ κατὰ τὸ Β' κείμενα ποιητῶν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκαστοῦ ἐρμηνευομένης περικοπῆς σύντομος καὶ περιεκτικὴ ἐπισκόπησις τοῦ εἴους καὶ τῶν ἔργων τῶν συγγραφέων, ὡς καὶ περιληπτικὴ ἀπόδοσις τοῦ περιεχομένου ἐκαστοῦ ἔργου, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ἐρμηνευόμενον, ὥστε νὰ καθίσταται εὐχερὴς ἡ σύλληψις τῆς διαρθρώσεως αὐτοῦ καὶ ἡ ἐνταξίς τῆς περικοπῆς εἰς τὸ ὅλον ἔργον.

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον θὰ διδασκῶσι συνοπτικὴ ἱστορία τῆς λατινικῆς γραμματολογίας, ἀναγερομένη εἰς τὰς χαρακτηριστικὰς περιόδους, τὰ εἶδη τῆς γραμματικῆς καὶ τοὺς ἀντιπροσωπευτικoὺς συγγραφεῖς. Δι' ἐκάστην ἐποχὴν θὰ ἐπιστημαίνωνται τὰ ἔργα τῆς γραμματικῆς, τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζουσιν τὰ πνευματικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς.

Οἱ διδάσκοντες πρέπει νὰ ἔχουν πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ λατινικὴ γλῶσσα εἶναι διὰ τοὺς μαθητὰς ξένη καὶ τελείως ἄγνωστος. Ἐκ τούτου προκύπτει ἡ ἀνάγκη συστηματικῆς καὶ ἐπιμόνου γλωσσικῆς διδασκαλίας, ὥστε νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν κατανόησιν τῶν συγγραφέων λατινομάθειαν. Οὕτω ἡ ἐπαρκὴς γλωσσικὴ κατάρτισις τῶν μαθητῶν δέον νὰ θεωρῆται πάντοτε ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ διδακτικὴ ἐργασία εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τῶν συγγραφέων. Ἡ ἀποθησαυρίσις ὑπὸ τῶν μαθητῶν λέξεων καὶ φράσεων, ἡ ἐμπέδωσις τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων, αἱ ἀσκήσεις μεταφορᾶς λέξεων, φράσεων, προτάσεων, περιόδων ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλλη-

νικήν και αντίστροφως, προφορικῶς καὶ γραπτῶς, εἶναι διδασκτικαὶ ἐργασίαι ἀπολύτως ἀπαραίτητοι διὰ τὴν γλωσσικὴν κατάρτισιν τῶν μαθητῶν. Εἰς τὴν ΣΤ' δύναται νὰ γίνηται καὶ θεματογραφία πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μεταφρασιν ἀπλοῦ διδασκτικοῦ κειμένου ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῇ βοηθείᾳ λεξικοῦ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ παροχὴ εἰς τοὺς μαθητὰς στοιχειωδῶν ὑγειονομολογικῶν γνώσεων ἀπαραιτήτων διὰ τὸν ἀτομικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν τῶν εἶον, ἡ ἄσκησις αὐτῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν κανόνων τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς, ἡ καθοδήγησις τῶν εἰς τὴν ἀτομικὴν προφύλαξιν ἐκ σωματικῶν ἀτυχημάτων καὶ ἡ ἄσκησις τῶν εἰς τὴν ἄμυσον καὶ ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν συνηθεστέρων ἐν τῷ ἀτομικῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ ἀτυχημάτων ὑγείας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΕΙΣ Β'.

Ι. Εἰσαγωγή.

Ὑγεία, ὁρισμὸς καὶ χαρακτὴρ αὐτῆς. Ὁ ὁργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Συναρμολόγησις, δομὴ καὶ καλὴ αὐτοῦ λειτουργία. Σῶμα — νοῦς — ψυχὴ. Ἡ διατήρησις τῆς ὑγείας πρὸς τὸν προσωπικῶν φροντίδων καὶ κοινωνικῆς μερίμνης.

ΙΙ. Ἀτομικὴ ὑγιεινὴ κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας.

Ὑγειονομικὰ προβλήματα νεογνοῦ, βρέφους, νηπίου, μαθητοῦ, ἐφήβου, ἐνήλικος κλπ. Κριτήρια καλῆς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐεξίας. Διαταραχαὶ τῆς ὑγείας καὶ τὰ αἷτια αὐτῶν. Λειτουργικαὶ ἀνωμαλίαι, ἐλλειπῆς ἢ ἀνώμαλος διατροφή, μεταβολαὶ φυσικοῦ περιβάλλοντος (μικροκλίμα), εἰσβολὴ παθογόνων μικροβίων, ἀτελής κοινωνικὴ προσαρμογὴ καὶ ἐνστικτώδεις παρρημίαι.

ΙΙΙ. Ἀπαιτήσεις διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ ὁργανισμοῦ.

Ἀναπνοὴ καὶ ἡ ποιότης τῆς ἀτμοσφαίρας. Τὸ ὕδωρ καὶ ἡ προέλευσις τοῦ. Τὰ τρόφιμα ὡς δομικὸν ὕλικόν καὶ ὡς πηγὴ ἐνεργείας. Παιγνίδια, ἀθλοπαιδιαί, ἐργασία, κόπωση, ὕπνος. Μαθήματα καὶ διανοητικὴ ἀνάπτυξις. Συναναστροφὰ καὶ ἀνθρώπινα σχέσεις. Παράπλευρα ἐνδιαφέροντα καὶ προσφιλεῖς ἐνασχολήσεις (HOBBIES). Προετοιμασία διὰ τὴν ἐνηλικίωσιν καὶ τὸ γάμος.

ΙV. Ἀμυνα κατὰ τῶν νοσογόνων παραγόντων.

1. Μικρόβια καὶ νοσήματα. Βραχεῖα ἀντικῶπις σπουδαιότερων νοσημάτων. Ἀποκοπὴ ὁδῶν μεταδόσεως καὶ ἐνίσχυσις τοῦ ὁργανισμοῦ (ἐμβόλια). Καθαριότης, ἐξυγιάνσεις περιβάλλοντος, χλωρίωσις τοῦ ὕδατος, παστερίωσις τοῦ γάλακτος, ἐλεγχος τροφίμων.

2. Νοσήματα ἐξ ἐλλείψεως βασικῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἢ κατὰ χρῆσιν. Ἀφυδάτωσις, ὑποσιτισμὸς διαφόρων μορφῶν (ἀνεπάρκεια πρωτεΐνης, βιταμινῶν, ἀλάτων κλπ.). Παχυσαρκία, ἀρτηριοσκληρυνσις, διαβήτης. Ἀλκοολισμὸς, κάπνισμα. Ἰσθρροπὸς διαίτα καὶ ἰσολογισμὸς προσλαμβανομένων θερμίδων καὶ ἐκτελουμένου ἔργου.

3. Βλάβαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Ἡλιακὴ ἀκτινοβολία (ἡλιοθεραπεία). Ἀτμοσφαιρική πίεσις, θερμοκρασία καὶ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Συνωστισμὸς καὶ κλειστοὶ χώροι. Ρυπάνσεις τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν τροφῶν. Ραδιενέργεια, θόρυβος. Μέτρα προλήψεως.

4. Τὸ ἀτύχημα καὶ ἡ πρόληψίς του.

V. Κοινωνικὴ ὁργάνωσις καὶ ὑγειονομικὴ διαφώτισις.

1. Ἴατροί, Ὀδοντίατροι, Ἐπισκέπται, Ἀδελφαὶ καὶ Νοσοκόμοι. Νοσοκομεία καὶ Ὑγειονομικοὶ Σταθμοί. Διεθνεῖς Ὁργανώσεις.

2. Ὑγειονομικὴ ὁργάνωσις τοῦ Σχολείου (Σχολίατρος, Σχολικὴ Ἀδελφή, τὸ πρόχειρον Φαρμακεῖον. Δελτία ὑγείας. Ὑγειονομικὴ διαφώτισις. Πρώται βοηθεῖαι).

Τὰ περὶ ὑγειονομικῆς ὁργάνωσεως θὰ διδασθῶσι διὰ ἐραχέων. Ἐκτενέστερον πρέπει νὰ διδασθῶσι τὰ περὶ Πρώτων βοηθειῶν, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ εἶναι ἱκανοὶ καὶ νὰ προσφύλασσονται ἀπὸ ἀτυχήματα καὶ νὰ προσφέρωσι πρώτας βοηθείας εἰς περιπτώσεις ἀτυχημάτων.

ΤΑΕΙΣ Ε'.

1. Εἰσαγωγή. Ὑγεία (ὁρισμὸς) τὸ πολυτιμότερον κεφάλαιον τοῦ ἀνθρώπου. Ἀένας ἀναζητήσις αὐτῆς. Θεοποίησις τῆς ὑγείας ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Παραμέλησις αὐτῆς κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους. Σημερινὴ κατάστασις. Μέτρησις ὑγείας.

Παράγοντες καλῆς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγείας. Κληρονομικαὶ καταβολαί, ἐνδομήτριος ζωὴ καὶ ἡ περίοδος τῆς σωματικῆς διαπλάσεως. Προσαρμογὴ πρὸς τὸ φυσικόν, βιολογικόν καὶ κοινωνικόν περιβάλλον. Αἷτια διαταραχῆς τῆς ὑγείας καὶ ἡ καταπολέμησις αὐτῶν (γενικότητες).

2. Ὑγιεινὴ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς οἰκογενείας.

α) Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπινου ὁργανισμοῦ καὶ ὁ τρόπος δομῆς αὐτοῦ (κληρονομικότης καὶ ἐνδομήτριον περιβάλλον). Εὐγονικοὶ — δυσγονικοὶ παράγοντες καὶ συγγενεῖς ἀνωμαλίαι. Προσαρμογὴ πρὸς τὸ ἐξωμήτριον περιβάλλον.

β) Ἡ κοπιώδης ἀνέλιξις τοῦ νεογνοῦ μέχρι τῆς πλήρους σωματικῆς ὀριμότητος. Βιολογικαὶ καὶ ψυχολογικαὶ ἀνάγκαι κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους (νεογνόν, βρέφος, νήπιον, μαθητῆς, ἐφήβος, ἐνήλικος). Βιολογικὴ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα. Σωματικαποικτικὰ κριτήρια (πίνακες). Κίνησις, παιγνίδια, ἀθλοπαιδιαί, ὕπνος.

γ) Γέννησις καὶ διάπλασις τῆς προσωπικότητος. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐγὼ καὶ ἡ πίεσις τοῦ περιβάλλοντος. Θεμελίωσις ἡθικοῦ κώδικος καὶ ἀνέλιξις τῆς διανοίας. Ἡ μέτρησις τῆς εὐφύας. Ψυχικοὶ τραυματισμοὶ καὶ διλήμματα. Ψυχικὴ ὑγιεινὴ.

δ) Ἡ διατροφή τοῦ ἀνθρώπου. Θερμιδικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἀνάγκαι κατὰ φύλον, ἡλικίαν καὶ ἐπάγγελμα. Αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι (πρωτεΐναι, λίπη, ὑδατάνθρακες, βιταμῖναι καὶ ἄλλα). Τὰ διάφορα τρόφιμα φυτικῆς καὶ ζωϊκῆς προέλευσεως (περιεκτικότης εἰς θρεπτικὰς οὐσίας καὶ θερμιδικὴ ἀξία τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν τροφίμων) Πίναξ. Γάλα καὶ γαλακτοκομικὰ προϊόντα. Ἡ βιομηχανία τῶν τροφίμων. Διαιτολογικαὶ παρεκτροπαί. Ὑποσιτισμὸς, δυσσιτισμὸς καὶ παχυσαρκία. Πρωτεΐνοπενία καὶ ἀβιταμινώσεις. Κάρκινεμα καὶ εὐφραντικά. Οἶνοπνευματώδη ποτὰ καὶ κάπνισμα.

ε) Ὑδροεὐσις. Αἱ εἰς ὕδωρ ἀνάγκαι τοῦ ὁργανισμοῦ. Χαρακτῆρες τοῦ πρὸς πόσιν ὕδατος. Προέλευσις καὶ ἐπεξεργασία αὐτοῦ (πηγαί, φρέατα, ὑδραγωγεῖα). Συστήματα ἀποχετεύσεως καὶ ἀποκομιδῆς στερεῶν ἀπορριμμάτων.

στ) Ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας. Ἐνδυμασία καὶ ὑπόδησις. Προσανατολισμὸς, κατανομή τῶν χώρων, ὑποδομῆται. Ἡλιασμὸς, ἀερισμὸς, θέρμανσις καὶ φωτισμὸς τῆς κατοικίας. Προβλήματα ἀγροτικῆς κατοικίας. Κλω-

στικά ἴνες καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Λάβη περὶ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὑπόδεσιν τῶν ἀνθρώπων.

ζ) Τὸ φυσικὸν περιβάλλον. Ἡλιακὴ ἀκτινοβολία, ἡ πηγὴ πάσης ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἐνεργείας, Ἡ ἀτμόσφαιρα παράγων καὶ προστάτης ζωῆς. Ἀτμοσφαιρική πίεσις, θερμοκρασία καὶ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Κλίμα καὶ ζώνη εὐεξίας. Σύνθεσις εἰσπνεομένου καὶ ἐκπνεομένου ἀέρος. Ρύπανσις τῆς ἀτμοσφαιρας.

3. Βλαπτικοὶ ἐπὶ τῆς υἱείας παράγοντες.

α) Ὁ κόσμος τῶν παθογόνων μικροβίων. Τὰ λοιμώδη νοσήματα. Ἐπιδημίαι καὶ ἐνδημίαι. Ὁ λοιμογόνος παράγων κατὰ νοσήματα. Τρόποι μεταδόσεως τῶν μικροβίων. Μόλυνσις, ἐπώασις, λοιμώξις. Τρόποι βιολογικῆς τοῦ ὁργανισμοῦ ἀμύνης, ἀνοσία (παιδικὰ νοσήματα). Ἡ καταπολέμησις τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων. Ἐμβόλια, ἐντομοκτόνα, χλωρίαισις ὕδατος, παστερίωσις γάλακτος, ἐλεγχος τροφίμων, ἐξυγιάνσις περιβάλλοντος.

β) Χρόνιαι παθήσεις καὶ ἀναπηρία. Νεοπλασία, ἀγγειοκαρδιακαὶ παθήσεις, διαβήτης, ψυχικὰ νοσήματα. Τὸ ἀτύχημα καὶ ἡ πρόληψις αὐτοῦ. Τρόποι καταπολέμησης τῶν χρόνιων παθήσεων καὶ τῶν ἀναπηριῶν.

γ) Κίνδυνοι ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

Ἡλίας, θερμοπληξία καὶ κρυολογήματα. Νόσος τῶν δυνάμεων. Ἐπαγγελματικαὶ παθήσεις. Μεμολυσμένα τρόφιμα. Ἀκαθαρσία εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ πόσιμον ὕδωρ. Θόρυβος. Ἴοντογόνος ἀκτινοβολία (ὑπεριώδεις, ἀκτίνες Χ, κατάλοιπα θερμοπυρηνικῶν ἐκρήξεων. Προβλήματα ἀστροναυτῶν).

4. Συστήματα Δημοσίας Ὑγείης.

α) Προστασία εὐπαθῶν ομάδων. Μητρότης καὶ παιδικὴ ἡλικία. Τὰ προβλήματα τῆς Σχολικῆς ἡλικίας. Ἐφηβεία καὶ ὠριμότης. Ὁ σχηματισμὸς τῆς οἰκογενείας. Προστασία τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν γερόντων. Νοσηλεία τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀποκατάστασις ἀναπήρων.

β) Ἡ μέτρησις τῆς υἱείας. Δημογραφικαὶ ροπαὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος. (Μέγεθος, αὐξήσις καὶ δόμησις τοῦ πληθυσμοῦ). Γεννητικότητα, θνησιμότης, νοσηρότης καὶ μέση διάρκεια ζωῆς.

Πρῶται Βοήθειαι. Κατ' ἀλφαριθμητικὴν σειρὰν εἰς ἐκάστην ομάδα: Ἀτυχήματα (κατάγματα κλπ.), δηλητηριάσεις, δόγματα ζώων, ὀφειών, πνιγμός, ἔκτακτοι περιστασεις (αἱματώσεις, λιποθυμία, κῶμα κλπ.).

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι: α) ἡ ὑποβοήθησις τῆς κανονικῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν ἐν συναρτήσιν πρὸς τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, β) ἡ καλλιέργεια εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, γ) ἡ ἀνάπτυξις τοῦ διαφέροντος καὶ τῆς ἀγάπης τῶν μαθητῶν διὰ τὸν ὑγιᾶ ἀθλητικὸν συμφῶνως πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἀθλητικὸν πνεῦμα, δ) ἡ ἀσκήσις τῶν ἀθλητῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδιαιτέρων ἀθλητικῶν ἐπιδόσεων αὐτῶν.

Εἰδικώτερον διὰ τοῦ μαθήματος ἐπιδιώκονται οἱ ἀκόλουθοι μερικοὶ σκοποί:

α) ἡ ἐξασφάλισις σωματικῆς υἱείας καὶ εὐεξίας, ἡ ἐπίρρωσις τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ ἡ βασικὴ σκληραγωγία τοῦ σωματικοῦ ὁργανισμοῦ.

β) ἡ διόρθωσις ἐλαττωμάτων καὶ ἐλλείψεων τῆς στάσεως καὶ τῶν ὁργάνων κινήσεως καὶ ἡ πρόληψις τοιούτων ἐλαττωμάτων.

γ) ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀποδόσεως τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ὁργανισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἀναπνευστικοῦ καὶ τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος.

δ) ἡ ἀσκήσις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος καὶ γενικώτερον τοῦ ὁργανισμοῦ πρὸς μεγχυτέραν ἀπόδοσιν ἔργου.

ε) ἡ ἐπίτευξις συμμετρου καὶ ἀρμονικῆς διαπλάσεως καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς ὀρθῆς στάσεως, κινήσεως, σωματικῆς ἐκφράσεως.

στ) ἡ καλλιέργεια τῆς συνειδήσεως τῆς ἀξίας καὶ τοῦ βαθυτέρου προορισμοῦ τοῦ σώματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις πνεύματος σεβασμοῦ πρὸς αὐτό.

ζ) ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς υπαίθρου, ἡ ἀνάπτυξις τῆς διαθέσεως πρὸς κίνησιν, πρὸς ἐργασίαν, πρὸς δρᾶσιν, ἡ καλλιέργεια αἰσιοδόξου ἀντίληψεως περὶ τῆς ζωῆς.

η) ἡ ἀσκήσις τῆς ἐτοιμότητος καὶ τῆς πρωτοβουλίας τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν ἀπροβλέπτων φυσικῶν ἐμποδίων.

θ) ἡ καλλιέργεια ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως, τῆς αυτοκυριαρχίας, τῆς πειθαρχίας, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς συνεργασίας.

ι) ἡ διατήρησις τῶν ἐθνικῶν ἀσμάτων, τῶν ἐθνικῶν χορῶν καὶ ἄλλων συναφῶν ἐκδηλώσεων τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

ια) ἡ καλλιέργεια τοῦ ὑγιούς ἀθλητικοῦ πνεύματος.

ιβ) ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδιαιτέρων ἀθλητικῶν ἐπιδόσεων τῶν μαθητῶν καὶ ἡ προπαρασκευὴ ἀθλητῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

Α'. Τμήματα Ἀρρένων

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν. Μετὰ τὴν ὑποθερίαν τοῦ σώματος ὁ ἀσκούμενος εἶναι ἔτοιμος νὰ δεχθῇ πᾶσαν ἀσκήσιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς σωματικῆς καταστάσεως, δηλαδὴ τῆς δυνάμεως, ταχύτητος, ἀντοχῆς, εὐκαμψίας καὶ ἐλαστικότητος. Αἱ ἀσκήσεις πρέπει νὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ συνεχεῖς καὶ ἐλευθέρας κινήσεις ἐνηρμονισμένας πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ρυθμοῦ. Ἐκάστη ἀσκήσις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὴν πλήρη μορφήν τῆς, δηλ. τῆς μεγίστης διατάσεως καὶ κατ' ἀκολουθίαν χαλαρώσεως τῶν μυῶν, ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας τῆς τροχιάς καὶ μέχρι τῆς τελικῆς στάσεως.

2. Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις ἐκ τῶν θεμελιωδῶν καὶ παραγῶγων στάσεων αὐτῶν.

Ἀναπηδήσεις, ἄλματα, φυσικαὶ μετατοπίσεις, συνασκήσεις.

3. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων ἀπλῆς μορφῆς, ἥτοι: κυδιστήσεις ἐμπρὸς καὶ εἰς βάθος, ἀνακυδιστήσεις ὀπίσω, κυδιστήσεις διαστάθην ἐμπρὸς, κατακόρυφος στήριξις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, κατακόρυφος ἀναστροφή, ἄλμα διὰ χειρῶν (HAND VAULT), ἄλμα διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ χειρῶν (HEAD VAULT).

4. Ἐφηρμοσμένα ἄλματα ἐπὶ πλινθίου, ἥτοι: κυδιστήσεις, διαστάθην ἄλματα, ἄλματα διὰ στήριξεως τῆς κεφαλῆς, ὑπερπηδήσεις, διαπεράσεις, μετὰ βοηθῶν.

5. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, μονοζύγων, διζύγων, ἥτοι: ἐξαρθήσεις, ἑλξεις, ἰσορροπίαι, χειροβαθίσεις ἐπὶ δοκοῦ, αἰωρήσεις, κυδιστήσεις, ἀνακυδιστήσεις, μετὰ βοηθῶν.

6. Ἀσκήσεις με βάρη, ἥτοι: ταχείαι ὠθήσεις, πιέσεις, ὀκλάσεις με τὸν ἄξονα θάρων, θηλαδὴ τὴν μπάραν ἀνεῦ δίσκων θάρων, ἡ με τοὺς δύο ἀλτήρας καὶ βαθυμειῶς αὐξήσις τοῦ βάρους ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων τῶν ἀσκουμένων, μετὰ βοηθῶν.

Β'. Παιδιά:

Ὅλα τὰ εἶδη γυμναστικῶν παιδιῶν παιδαγωγικοῦ χαρακτῆρος, ἐθνικῶν καὶ ξένων, καὶ αἱ ἀγωνιστικαὶ παιδιαί: πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδο-

σφαίρισις καὶ χειροσφαίρισις. Τούτων θὰ γίνεσθαι τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταβιβάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς, ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προνόησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 1000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ Χοροί:

Καλαματιανός, Κλέφτικος καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

Ε'. Δυνητικῶς ὁρθοστάθην πάλη.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστικὴ.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλευθεραὶ ἀσκήσεις μετ' ἐκπαιδευτικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

3. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων πλέον συνθέτου μορφῆς, ἥτοι: συνδυασμοὶ κυβιστήσεων καὶ ἀνακυβιστήσεων μετὰ κατακορύφω ἀναστροφῶν ἐμπρός ὀπίσω, πλαγίῳ κυβιστήσεων (τροχῶ), χειροβάσεων, ἀλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυβιστήσεων, ἀλμάτων διὰ στηρίξεως τῆς κεφαλῆς καὶ ἀλμάτων διὰ τῶν χειρῶν ὀπίσω, δηλαδὴ ἀναρρίψεων ὀπίσω (FLICK — FLACK).

4. Ἐφηρμοσμένα ἄλματα ἐπὶ πλινθίων συνθετωτέρως μορφῆς, ἥτοι: κυβιστήσεις, ἄλματα ἐνδιάμεσα, ἄλματα διὰ τῶν χειρῶν περιστροφικὰ καὶ ἄλματα μετ' ἀναπτερώσεως (ἄλμα τίγρεως), μετὰ βοηθῶν εἰς ὅλα τὰ ἄλματα.

5. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις ἐπὶ πολυζύγων, δοκῶν, μονοζύγων καὶ διζύγων εἰς δυσκολωτέρως μορφάς: Ἐξαρτήσεις, ἔλξεις, αἰωρήσεις, ἄρσεις, ὀρθία στήριξις, ἀνακυβιστήσεις, ἰσορροπίαι, ἐπὶ μονοζύγου λαβαὶ 1η, 2α, 3η καὶ δι' αἰωρήσεως ἀλλαγὴ λαβῆς καὶ μετώπου, διαπέρασις τοῦ ποδὸς ὑπὸ τὸ γόνυ εἰς τὸν ὀριζόντιον ἄξονα, ἀνάβασις, αἰώρησις ἐμπρός, ὀπίσω, αἰώρησις, γωνίωσις, ἀνάβασις εἰς τὴν ὀρθίαν στήριξιν, γωνίωσις, αἰώρησις, περιφορὰ περίξ τοῦ ἄξονος, προσγείωσις ἐμπρός εἰς τὴν ἀνάτασιν.

Δίζυγον: Ἐξαρτήσεις ὑπὸ μάλῃς, αἰώρησις ἐμπρός — ὀπίσω, στήριξις ἐπὶ τῶν βραχιόνων, αἰώρησις, κατακορύφος ἀναστροφή — στήριξις ἐπὶ τῶν ὤμων, γωνίωσις, προσγείωσις ἐμπρός. Στήριξις ἐπὶ τῶν βραχιόνων, αἰώρησις, πτώσις ὀπίσω μετὰ τεταμένους βραχίονας, γωνίωσις δι' αἰωρήσεως τῶν σκελῶν ἐμπρός, ἀνόρθωσις εἰς τὴν προτέραν θέσιν, ἐκείθεν αἰώρησις, γωνίωσις, πλαγία κατάβασις μετὰ τεταμένα σκέλη. Διαστάθην ἀνάβασις ἐπὶ τοῦ διζύγου, λαβὴ ἐμπρός, κυβιστήσις ἐμπρός. Λαβὴ ὀπίσω, ἀνακυβιστήσις ὀπίσω, πλαγία κατάβασις δι' αἰωρήσεως.

Εἰς ὅλας τὰς ἐνοργάνους ἀσκήσεις πάντοτε δεόν νὰ ὑπάρχουν δύο βοηθοί.

6. Ἀσκήσεις μετὰ βάρη, πιέσεις, ὠθήσεις, ὁκλάσεις μετὰ τὸν ἄξονα βαρῶν μέχρις εἴκοσι χιλιογράμμων καὶ θαυμασίως ἀναλόγως τῆς δυναμικότητος τῶν ἀσκουμένων μετὰ ὅλα τὰ βάρη τῶν 38 χιλιογράμμων. Ἐπίσης ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πλινθίου εἰς κεκλιμένην θέσιν μετὰ ἐλαφρὰ βάρη, λόγῳ ἐλλείψεως εἰδικοῦ πάγκου.

Β'. Ἀθλοπαιδιαί: Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, ἥτοι: τεχνικὴ ἀνάλυσις, τακτικὴ, στρατηγικὴ, συνδυασμοί, μεταβιβάσεις, ἐλιγμοί, ἐπιθέσεις, ἀμυνα, ἐπεξηγήσεις κανονισμῶν παιδιᾶς, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 2.000 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

Ε'. Δυνητικῶς ὁρθοστάθην πάλη.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστικὴ.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλευθεραὶ ἀσκήσεις ἐκ τῶν θεμελιωδῶν καὶ παραγωγῶν στάσεων αὐτῶν.

Πάσας τὰς ἀσκήσεις δεόν νὰ συνοδεύῃ ρυθμός. Ὅλας τὰς ἐλευθέρας ἀσκήσεις δύναται αἱ μαθητρίαι νὰ ἐκτελέσουν τὴν συνοδείαν πιάνου, ἐφ' ὅσον ἡ καθηγήτριά των δώσῃ τὸν ρυθμόν, τὸν ὁποῖον συλλαμβάνει ὁ πιανίστας ἢ τὸ μαγνητόφωνον. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐφ' ὅσον ἡ ἀσκήσις ἐκτελεῖται εἰς 4 χρόνους, δηλαδὴ 1—4, ἡ ἀσκήσις ἐπαναλαμβάνεται τετράκις καὶ γράφεται: 4+4+4+4=16

Αἱ ἀσκήσεις τῶν θηλέων δεόν νὰ ἔχουν ὡς κύριον γνώρισμα τὴν ρυθμικὴν γυμναστικὴν ἀσκήσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κίνησις ὑποτάσσεται εἰς τὸν ρυθμόν μετὰ διαρκῶς ἐναλλασσομένας στάσεις εἰς τὸν χώρον καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ διαγράφεται ἡ φυσικὴ ἀλληλουχία τῶν κατὰ φυσιολογικὴν σειρὰν καὶ τάξιν ἀσκήσεων. Κατὰ τὰς ρυθμικὰς ἀσκήσεις μεγάλον ρόλον παίζουν τὰ κάτω ἄκρα, ἡ δὲ βάδισις καὶ ὁ δρόμος ἀποτελοῦν τὴν βασικὴν ἐκπαίδευσιν διὰ τὰς σχηματιζόμενας ἀσκήσεις.

Αἱ ρυθμικαὶ ἀσκήσεις γυμνάζουν, ψυχαγωγοῦν, ἀλλὰ καὶ τέρπουν τὰς μαθητρίαις. «Ρυθμός ἐστὶ κίνησις ἐν χρόνους τάξιν ἔχουσα».

3. Ἀσκήσεις μετὰ φορητὰ ὄργανα, ἥτοι κορύνας, ἐλαστικὰς σφαίρας, ξυλῖνας στεφάνας, σχοινάκια ἀσκήσεως μετὰ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

4. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ τῶν στρωμάτων, ἥτοι κυβιστήσεις ἐμπρός καὶ εἰς βάθος, ἀνακυβιστήσεις ὀπίσω, κυβιστήσεις διαστάθην, ἐμπρός, ὀπίσω, κατακορύφος στήριξις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς, κατακορύφος ἀναστροφή, ἄλμα διὰ τῶν χειρῶν (HAND VAULT), ἄλμα διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ χειρῶν (HEAD VAULT).

5. Ἐφηρμοσμένα ἄλματα ἐπὶ πλινθίου, ἥτοι κυβιστήσεις — διαστάθην ἄλματα, ὑπερπηδήσεις, διαπέρασις μετὰ δύο βοηθῶν, ἐφόδους ἐπὶ ἐφαλτηρίου καὶ ἄλματα.

6. Ἐνόργανοι ἀσκήσεις: ἐπὶ πολυζύγων, δοκοῦ ἰσορροπίαις, μονοζύγων χαμηλῶν καὶ γυναικείων διζύγων, ἥτοι: ἐξαρτήσεις, ἔλξεις, ἰσορροπίαι ἐπὶ δοκοῦ, αἰωρήσεις, κυβιστήσεις μετὰ βοηθῶν καὶ περιστροφὰ δι' ἐξαρτήσεως ὑπὸ μάλῃς.

Β'. Παιδιαι.

Ὅλα τὰ εἶδη γυμναστικῶν καὶ ὁμαδικῶν παιδιῶν παιδαγωγικοῦ χαρακτῆρος, ἐθνικῶν καὶ ξένων, καὶ ἀγωνιστικαὶ παιδιαι: πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις καὶ σφαίροπόλεμος (Γερμανικόν). Τούτων θὰ γίνεσθαι τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταβιβάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 600 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικὸς, Κερκυραϊκὸς καὶ ὅλοι οἱ τοπικοὶ χοροί.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστικὴ.

1. Ἀσκήσεις πυκνῆς τάξεως καὶ μετασχηματισμῶν.

2. Ἐλευθεραὶ ἀσκήσεις μετὰ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν πρῶτον κύκλον.

3. Ἀσκήσεις μετὰ φορητὰ ὄργανα, ἥτοι: κορύνας, ἐλαστικὰς σφαίρας, ξυλῖνας στεφάνας, σχοινάκια, ἀσκήσεις μετὰ κινησιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν.

4. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων πλέον συνθέτου μορφῆς, ἥτοι συν-

δυσκοι κυδιστήσεων καὶ ἀνακυδιστήσεων μετὰ κατακορύφω ἀναστροφῶν ἐμπρός, ὀπίσω, πλαγίων κυδιστήσεων (τροχῶ), χειροβαδίσεων, ἀλμάτων διὰ τῶν χειρῶν, κυδιστήσεων καὶ ἀλμάτων διὰ τῆς κεφαλῆς.

5. Ἐφηρμοσμένα ἄλματα ἐπὶ πλινθίου καὶ ἐφαλτηρίου, ἤτοι κυδιστήσεις, ἄλματα διὰ τοῦ διακένου τῶν χειρῶν, ἄλματα περιστροφικὰ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς.

6. Ἐν ὄργανοι ἀσκήσεις: ἐπὶ πολυζύγων, δοκοῦ ἰσορροπίας, χαμηλοῦ μονοζύγου καὶ γυναικείου διζύγου εἰς συνθέτους μορφάς, ἤτοι: ἐξαρτήσεις, ἑλξεις, ἄρσεις, ἰσορροπία—βαδίσαις ἐπὶ τῆς δοκοῦ δι' αἰωρήσεως ἐκατέρου τῶν σκελῶν, κυδιστήσεις, ἀνακυδιστήσεις μετὰ βοηθῶν. Ἐπὶ γυναικείου διζύγου, ἐξαρτήσεις ἐκ τῆς ἄνω δοκοῦ, αἰωρήσεις, ἡμιεδραία θέσεις ἐπὶ τῆς κάτω δοκοῦ, ἐκείθεν λαβὴ πρώτη ἐκ τῆς ἄνω δοκοῦ, κυδιστήσεις, ἀνάβας ἰππαστί, κατάβας.

Β'. Ἀθλοπαίδειά:

Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, σφαιροπόλεμος (Γερμανικόν). Τεχνικὴ ἀνάλυσις, τρόποι μεταδιδάσεως, συνδυασμῶν, τακτικῆς, ἐπιθέσεως, ἀμύνης καὶ ἐλιγμῶν, προπόνησις.

Γ'. Δρόμος ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους 800 μέτρων.

Δ'. Ἑλληνικοὶ χοροί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικός, Κερκυραϊκός καὶ οἱ τοπικοὶ χοροί.

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Α'. Τμήματα Ἀρρένων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

1. Δρόμος ταχύτητος 60 μέτρων.
2. Δρόμος ἡμιαντοχῆς 600 μέτρων.
3. Σκυταλοδρομία 4X50 μέτρα.
4. Ἄλμα εἰς μῆκος (τεχνικὴ ἐκτακτοῦ, συσπειρωτικοῦ ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
5. Ἄλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
6. Ρίψις ἐπισκυροῦ 700 γραμμαρίων (βαθμιαίως μετὰ στροφὴν 1 3) 4).
7. Σφαιροβολία (σφαῖρα 3 χιλιογράμμων — Τεχνικὴ νεωτέρα O BRIEN).
8. Ρίψις σπογγώδους σφαίρας βάρους 200 γραμμαρίων. ἥτις προπαρασκευάζει τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν ρίψιν τοῦ ἀκοντίου.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 100 μέτρων.
2. Δρόμος παρατεταμένης ταχύτητος 300 μέτρων.
3. Δρόμος ἡμιαντοχῆς 800 μέτρων.
4. Σκυταλοδρομία 4X100 μέτρα.
5. Δρόμος μετ' ἐμποδίων 80 μέτρων δυνητικῶς, ἐφ' ὅσον ἐφοδισθοῦν τὰ σχολεῖα μετ' ἐμπόδια. (Τὰ ἐμπόδια εἶναι 7, ὕψους 91,4, ἢ ἀπόστασις ἀπὸ ἀφετηρίας μέχρι τοῦ πρώτου ἐμποδίου εἶναι 13,25 μ., μετὰξὺ τῶν ἐμποδίων 8,75 καὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέχρι τοῦ τέτατου 14,25).
6. Ἄλμα εἰς μῆκος (Τεχνικὴ ἐκτακτοῦ, συσπειρωτικοῦ ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
7. Ἄλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
8. Ἄλμα τριπλοῦν. Τεχνικὴ δρομέων, κοινὴ τεχνικὴ, τεχνικὴ δύο βραχιόνων.
9. Σφαιροβολία (σφαῖρα 4 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνικὴ O BRIEN).
10. Δισκοβολία (Δίσκος 1 1) 2 χιλιογράμμων—βαθμιαίως μετὰ κατάληξιν εἰς τὴν στροφὴν 1 3) 4).
11. Ἀκοντισμός (ἀκόντιον 600 γραμμαρίων — Βελτιωμένος Φινλανδικὸς ἢ Εὐρωπαϊκὸς τρόπος ρίψεως).

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς τεχνικῆς ἐκάστῳ ἀγωνίσματος δὲ διδάσκειται ὁ ἐπικρατέστερος παλμός ἢ τεχνικὴ αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκων πρέπει νὰ εἶναι ἐνήμερος τῶν νεωτέρων μεθόδων διδασκαλίας ὑπὸ ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν ἐποψιν.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

1. Δρόμος ταχύτητος 50 μέτρων.
2. Σκυταλοδρομία 4X50 μέτρα.
3. Ἄλμα εἰς μῆκος (τεχνικὴ ἐκτακτοῦ, συσπειρωτικοῦ, ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
4. Ἄλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ κοιλιακῆς περιφορᾶς — STRADDLE).
5. Ρίψις ἐλαστικῆς σφαίρας μετὰ φορᾶς.
6. Ἐπισκυροβολία (ἐπίσκυρος 700 γραμμαρίων, βαθμιαίως μετὰ στροφὴν 1 3) 4).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 80 μέτρων.
2. Σκυταλοδρομία 4X80 μέτρα.
3. Ἄλμα εἰς μῆκος ἀπλοῦν (τεχνικὴ ἐκτακτοῦ, συσπειρωτικοῦ, ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
4. Ἄλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
5. Ἐπισκυροβολία (ἐπίσκυρος ἐνὸς χιλιογράμμου — βαθμιαίως μετὰ στροφὴν 1 3) 4).
6. Ρίψις ἐλαστικῆς σφαίρας μετὰ φορᾶς.
7. Δισκοβολία (δίσκος ἐνὸς χιλιογράμμου) δυνητικῶς.

ΚΟΛΥΜΒΗΣΙΣ — ΑΓΩΝΕΣ

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Ἀρρένων καὶ Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Α', Β'.

Ἐξοικείωσις διὰ διολισθήσεως εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφοῦ προηγηθῇ διδασκαλία καὶ ἀσκήσεις εἰς τὴν ξηρὰν τῆς προσθίας κολυμβήσεως. Ἄλματα ὑπὸ μορφήν παιδείας, ἐπίπλευσις, καταδύσεις ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας εἰς μικρὸν βάθος καὶ ὁμαλὸν πυθμένα. Βαθμιαίως διδασκαλία τῆς ὑπτίας κολυμβήσεως. Κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον ἔχει προηγηθῇ διδασκαλία στοιχείων ναυαγσωστικῆς καὶ ἐφαρμογὴ τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

Προσθία κολύμβησις 50 μέτρα.

Ὑπτία κολύμβησις 50 μέτρα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Ἀρρένων καὶ Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Γ', Δ'.

Προσθία κολύμβησις 50 μέτρων.
Ὑπτία κολύμβησις 50 μέτρων.
Ἐλευθέρα κολύμβησις (CRAWL 50 μέτρων).
Σκυταλοδρομία 4 X 50 μέτρων ἐλευθέρως.
Καταδύσεις ἀπὸ ἀναπηρητηρίου ὕψους 1,50 μ.
Ὑδατοσφαίρισις.
Ναυαγσωστικὴ: λαβαὶ διασώσεως, μεταφορὰ πνιγομένου καὶ ἐφαρμογὴ τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Α'. Τμήματα Ἀρρένων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

Α'. Παιδαγωγικὴ Γυμναστική: Ἐλεύθεραι ἀσκήσεις μετ' κινήσιολογικὴν βάσιν τὸν ρυθμόν, συνθετώτερας μορφῆς.

2. Ἀσκήσεις ἐδάφους καὶ ἐπὶ στρωμάτων. ἤτοι: συνδυασμοὶ κυδιστήσεων, ἀνακυδιστήσεων,

έμπρός - όπίσω μετά κατακορύφων άναστροφών, χειροβαδίσσεις, συνδυασμοί άλμάτων διά τών χειρών, κυδιστήσεων και άλμάτων διά τής κεφαλής, συνεχή άλματα διά τών χειρών, διά τής κεφαλής περιστροφικώς, συνεχή άλματα όπίσω διά τών χειρών δι' άναρρίψεως (FLICK — FLACK), περιστροφών άλμα όπίσω άνευ στηρίξεως τών χειρών (SALTO).

3. Έφ η ρ μ ο σ μ έ ν α ά λ μ α τ α έ π ι π λ ι ν θ ί ω ν β υ σ κ ο λ ω τ έ ρ α ς μ ο ρ φ ή ς, ήτοι: κυδιστήσεις διά τών χειρών και άνευ χρήσεως τούτων, κυδιστήσεις διά τής χρήσεως δύο πλινθίων, ή κεφαλή θά εισέρχεται είς τó διάκενον τών πλινθίων, διά χρήσεως τών χειρών και άνευ τούτων, επίσης έπί τού ένός ή τών δύο πλινθίων περιστροφικόν άλμα διά τών χειρών και άνευ χρήσεως αούτων, έπί τών δύο πλινθίων είς σχήμα τού γράμματος T κυδιστήσεις και άλματα διά τών χειρών, έπί πλινθίου κατά πλάτος, άλματα περιστροφικά διά τών χειρών και τής κεφαλής ή και άνευ χειρών, περιστροφικόν άλμα δι' άναπτέρωσσεως, κυδιστήσεις έπί τού στρώματος, άλματα διά τών χειρών με μειωμένον ύψος τού πλινθίου είς τρία μέρη. Πάντοτε χρησιμοποιούνται δύο βοηθοί και συγκεκριμένως ό έκτελών τó άλμα καταλαμβάνει τήν θέσιν τού βοηθού και έν συνεχεία όλοι έκτελούν θα βοηθούν.

Α'. Έν ό ρ γ α ν ο ι ά σ κ ή σ ε ι ς έ π ι π ο λ υ ζ ύ γ ω ν, δ ο κ ω ν, μ ο ν ο ζ ύ γ ω ν και διζύγων, ήτοι: έξαρτήσεις, έλξεις, άρσεις, κατακορύφοι άναστροφαι, ύρθιαι στηρίξεις, δυναμικαι άναβάσεις ή δι' αιώρησεως, χειροβαδίσσεις πλάγαι ή από τής ύπτίας έξαρτήσεως με λαβάς, 1ην, 2αν, 3ην έπί μονοζύγων, έξαρτήσεις διά τών τριών λαβών, αιώρησεις δι' άρχικης έλξεως, γωνιώσεις και άναβάσεις, έπί τής όριζοντίας δοκού (KIP ή Έλβετική). Έκείθεν άνακυδιστήσεις, αιώρησις, άνάβασις διά διαπεράσεως τού ένός ή άμφοτέρων τών σκελών, κάθισμα έπί τού όριζοντίου άξονος, τήν πρώτην έκτελούν είς τόν δεύτερον κύκλον, εκείθεν καθήμενοι είς τó κέντρον τών μηρών έπί τού άξονος πώσις έμπρός ή πρós τά όπίσω περιστροφικώς, αιώρησις, άνάβασις, άνακυδιστήσις, προσγείωσις έμπρός, είσagωγή θαυμαίως είς γιγανταιώρημα.

Δί ζ υ γ ω ν: Μετά φορās έξάρτησις υπό μάλης, αιώρησις περιστροφή με τεταμένον τó σώμα, άλλαγή μετώπου, άνάβασις με αιώρησιν (KIP)—στηρίξις έπί τών βραχιόνων, αιώρησις με τεταμένον σώμα, ή λεκάνη θά προωθήται έμπρός και ή σιαγών θά έρχεται πρós τó στήθος, δηλαδή άνευ γωνιώσεως κατά τήν αιώρησιν. Έκείθεν προοδευτικώς πρós τήν κατακορύφον άναστροφήν δι' αιώρησεως πλαγία κατάβασις, άνάβασις δι' αιώρησεως (KIP) και αιώρησις έμπρός, όταν οί πόδες έρχονται όπίσω κάμψις τών βραχιόνων και όταν έρχονται έμπρός τάσις. Όλοι αί άσκήσεις με δύο βοηθούς και τόν καθηγγητήν έποπτεύοντα.

5. Ά σ κ ή σ ε ι ς με βάρη: πιέσεις, ώθήσεις, όκλάσεις και από τής άκροστασίας θαυμαίως με όλα τά θάρη και έπί τού άνω μέρους τού πλινθίου από τής ύπτίας θέσεως έλλείπει πάγκου, άσκήσεις διά τών αλτήρων με άναπηδήσεις ή τρέχοντες.

Β'. Α θ λ ο π α ι δ ι α ί. Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, ποδοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, ήτοι: τεχνική άνάλυσις, τακτική και στρατηγική άγώνων, συνδυασμοί, έλιγμοί, μεταβιβάσεις, έπίθεσις, άμυνα, προπόνησις.

Γ'. Δ ρ ό μ ο ς έ π ι ά ν ω μ ά λ ο υ έ δ ά φ ο υ ς 3.000 μέτρων.

Δ'. Έ λ λ η ν ι κ ο ί χ ο ρ ο ί. Καλαματιανός, Κλέφτικος και οί τοπικοί χοροί.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

Α' Παιδαγωγική Γυμναστική.

1. Έλεύθεραι άσκήσεις με κινησιολογικήν βάση τόν ρυθμόν.

2. Ά σ κ ή σ ε ι ς με φορητά όργανα, ήτοι: κορώνας, έλαστικές σφαίρας, ξυλίνας στεφάνας, σχοινάκια, άσκήσεις με κινησιολογικήν βάση τόν ρυθμόν.

3. Ά σ κ ή σ ε ι ς έ δ ά φ ο υ ς και έ π ι σ τ ρ ω μ ά τ ω ν, ήτοι: συνδυασμοί κυδιστήσεων, άνακυδιστήσεων έμπρός — όπίσω μετά κατακορύφων άναστροφών, χειροβαδίσσεις, συνδυασμοί άλμάτων διά τών χειρών, κυδιστήσεων και άλμάτων διά τής κεφαλής, συνεχή άλματα διά τών χειρών περιστροφικά και διά τής κεφαλής, συνεχή άλματα όπίσω διά τών χειρών δι' άναρρίψεως (FLICK — FLACK).

4. Έφ η ρ μ ο σ μ έ ν α ά λ μ α τ α έ π ι π λ ι ν θ ί ω ν ή π λ ι ν θ ί ω ν, ήτοι: κυδιστήσεις διά τών χειρών και άνευ χρήσεως τούτων, κυδιστήσεις διά χρήσεως δύο πλινθίων, ή κεφαλή εισέρχεται είς τó διάκενον τών πλινθίων, διά χρήσεως τών χειρών και άνευ τούτων. Επίσης έπί τού ένός ή τών δύο πλινθίων περιστροφικόν άλμα διά τών χειρών, πλινθίων κατά πλάτος, περιστροφικόν άλμα διά τών χειρών και τής κεφαλής, άλματα διά τών χειρών με τρία μέρη τού πλινθίου κατά μήκος και πλάτος. Πάντοτε δύο μαθήτριαι τοποθετούνται ως βοηθοί.

5. Έ ν ό ρ γ α ν ο ι ά σ κ ή σ ε ι ς: Έπί πολυζύγων, δοκού ίσορροπίας, χαμηλού μονοζύγου και γυναικείου διζύγου, ήτοι: έξαρτήσεις, έλξεις, άρσεις, ίσορροπία, βαδίσσεις έπί τής δοκού δι' αιώρησεως έκατέρου τών σκελών κεκαμμένου ή τεταμένου, κυδιστήσεις, άνακυδιστήσεις μετά βοηθών. Έπί γυναικείου διζύγου, εάν ύπάρχη ήμιεδραία θέσις έπί τής κάτω δοκού, λαβή τής άνω δοκού διά τής δεξιās χειρός και τής κάτω διά τής άριστερās, γωνιώσεις τών σκελών είς τó διάκενον τών δοκών και εκείθεν ήμιεδραία θέσις αντίθετως. λαβή άνω διά τής άριστερās χειρός και κάτω διά τής δεξιās και πάλιν γωνιώσεις και εκείθεν προσγείωσις με αντίθετον μέτωπον.

Β'. Α θ λ ο π α ι δ ι α ί: Πετοσφαίρισις, καλαθοσφαίρισις, χειροσφαίρισις, ήτοι: τεχνική άνάλυσις, τακτική και στρατηγική άγώνων, συνδυασμοί, έλιγμοί, μεταβιβάσεις, έπίθεσις, άμυνα, προπόνησις.

Γ'. Δ ρ ό μ ο ς έ π ι ά ν ω μ ά λ ο υ έ δ ά φ ο υ ς 1.000 μέτρων.

Δ'. Έ λ λ η ν ι κ ο ί χ ο ρ ο ί: Καλαματιανός, Κλέφτικος, Κρητικός, Κερκυραϊκός και οί τοπικοί χοροί.

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Α'. Τμήματα Άρρένων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

1. Δρόμος ταχύτητος 100 μέτρων.
2. Δρόμος παρατεταμένης ταχύτητος 400 μέτρων.
3. Δρόμος ήμιαντοχής 800 μέτρων.
4. Δρόμος άντοχής 3.000 μέτρων.
5. Σκυταλοδρομία 4X100 μέτρων.
6. Δρόμος 110 μέτρων μετ' έμποδίων ύψους 91,4 δυνητικώς, έφ' όσον διατεθούν έμπόδια. (Τά έμπόδια είναι 10, ή άπόστασις από άφετηρίας μέχρι τού πρώτου έμποδίου 13,72 μ., μεταξύ τών έμποδίων 9,14 μ. και από τού τελευταίου έμποδίου μέχρι τού τέρατος 14,02 μ. Διασκελισμοί από άφετηρίας μέχρι πρώτου έμποδίου 8—10 και με άντιστροφήν 7—9, μεταξύ τών έμποδίων 3—5 και μετά τó τελευταίον έμπόδιον διασκελισμοί ταχύτητος.
7. Άλμα είς μήκος άπλούν (τεχνική έκτακτικού, συσπειρωτικού ή έναερίου διασκελισμού (ψαλίδος).
8. Άλμα τριπλούν (Τεχνική δρομέων, κοινή τεχνική και τεχνική δύο βραχιόνων).
9. Άλμα είς ύψος (τεχνική διασκελισμού κοιλιακής περιφορās (STRADDLE).
10. Άλμα έπί κοντῷ (τεχνική μεταλλικού κοντού). Δυνητικώς και τεχνική πλαστικού κοντού.
11. Σφαίροβολία (σφαίρα 5 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνική O BRIEN).
12. Δισκοβολία (Δίσκος 1 1)2 χιλιογράμμων θαυμαίως κατάληξις είς τήν στροφήν 1 3)4).
13. Άκοντισμός (άκόντιον 800 γραμμαρίων — βελτιωμένος Φινλανδικός ή Εύρωπαϊκός τρόπος ρίψεως).
14. Έλληνική δίσκοβολία με δίσκον τού αυτού θάρους και λιθοβολία με λίθον θάρους 4 χιλιογράμμων δυνητικώς.

Β'. Τμήματα Θηλέων.

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ. ΤΑΞΕΙΣ Ε'. ΣΤ'.

1. Δρόμος ταχύτητας 100 μέτρων.
2. Δρόμος ήμιαντοχής 600 μέτρων.
3. Σκυταλοδρομία 4X100 μέτρων.
4. Δρόμος 80 μέτρων μετ' ἐμποδίων δυνητικῶς, ἐφ' ὅσον δικεθούν ἐμπόδια. Τὰ ἐμπόδια εἶναι 8, ὕψους 76,2 μ., ἡ δὲ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ πρώτου ἐμποδίου εἶναι 12 μέτρα, μεταξὺ τῶν ἐμποδίων 8 μέτρα καὶ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἐμποδίου μέχρι τοῦ τέρματος 12 μέτρα.
- Οἱ διασκελισμοὶ ἀπὸ ἀφετηρίας μέχρι τοῦ πρώτου ἐμποδίου 7—9, μεταξὺ τῶν ἐμποδίων 3—5, ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἐμποδίου μέχρι τοῦ τέρματος διασκελισμοὶ ταχύτητος.
5. "Ἄλμα εἰς μήκος ἀπλοῦν (τεχνικὴ ἐκτακτικῶς, συσπειρωτικῶς ἢ ἐναερίου διασκελισμοῦ (ψαλίδος).
6. "Ἄλμα εἰς ὕψος (τεχνικὴ διασκελισμοῦ διὰ κοιλιακῆς περιφορᾶς (STRADDLE).
7. Σφαίροβολία (σφαῖρα 4 χιλιογράμμων — νεωτέρα τεχνικὴ O BRIEN).
8. Δισκοβολία (δίσκος ἐνὸς χιλιογράμμου — βαθμιαίως κατ'ἀλλήλεις εἰς τὴν στροφὴν 1 3) 4).
9. Ἀκοντισμὸς (ἀκόντιον 600 γραμμαρίων — βελτιωμένος Φινλανδικὸς ἢ Εὐρωπαϊκὸς τρόπος ρίψεως).

Σημειώσεις: Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοπικοὶ χοροὶ νοοῦνται καὶ οἱ Ποντιακοὶ εἰς περιοχὰς κατοικουμένας ὑπὸ Ποντίων προσφύγων.

ΚΟΛΥΜΒΗΣΙΣ — ΑΓΩΝΕΣ

ΤΡΙΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Ἀρρένων καὶ Θηλέων)

ΤΑΞΕΙΣ Ε', ΣΤ'.

- Προσθία κολύμβησις 100 μέτρων.
 Ὑπτία κολύμβησις 100 μέτρων.
 Ἐλευθέρα κολύμβησις 100 μέτρων.
 Πεταλούδας προσθίως 50 μέτρων.
- 1) Σκυταλοδρομία 4X50 μέτρων μεικτὴ 1. - ὑπτίως, 2. - προσθίως, 3. - πεταλούδας προσθίως, 4. - ἐλευθέρας κολυμβήσεως.
 2. Σκυταλοδρομία 4X100 μέτρων ἐλευθέρως.
- Καταδύσεις ἀπὸ ἀναπηδητηρίου τριῶν (3) μέτρων.
 Ὑδατοσφαίρισις.
 Ναυαγισωστικὴ: λαβαὶ διασώσεως, μεταφορὰ πνιγμένου καὶ ἐφαρμογὴ τεχνικῆς ἀναπνοῆς.

ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Τεχνικῶν εἶναι:

- α) Νὰ προβάλῃ τὴν σημασίαν τῶν τεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν κατασκευῶν διὰ τὰς θεωρητικὰς — ἐπιστημονικὰς ἀσχολίας καὶ διὰ τὸν καθ' ἡμέραν βίον, νὰ καταστήσῃ αὐτὴν συνειδητὴν εἰς τοὺς μαθητὰς, νὰ διεγείρῃ καὶ καλλιεργήσῃ τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν διὰ τὰς κατασκευὰς ταύτας, νὰ ἐξυψώσῃ εἰς τὴν συνειδήσιν τῶν μαθητῶν τὴν ἀξίαν τῶν χειρτεχνικῶν καὶ κατασκευαστικῶν ἐν γένει ἐργασιῶν.
- β) Νὰ διεγείρῃ τὰ ἰδιαιτέρα τεχνικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ διαφέροντα καὶ τὰς σχετικὰς κλίσεις τῶν μαθητῶν, νὰ καλλιεργήσῃ τὰς δημιουργικὰς κατασκευαστικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς δυνάμεις αὐτῶν, νὰ ἀσκήσῃ τὰς σχετικὰς δεξιότητάς των, αἵτινες διὰ τοῦ μαθήματος τούτου τίθενται εἰς ἐνέργειαν κατὰ ἀμείνων τρόπον.
- γ) Νὰ ἀσκήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν χρῆσιν τῆς χειρὸς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὄρασιν καὶ τὴν ἀκοήν, κατὰ τὴν πρόσκτησιν τῶν γνώσεων, ὅπερ βοηθεῖ εἰς τὴν βαθυτέραν κατανόησιν καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν διδασκομένων γνώσεων, εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ μαθητοῦ καὶ εἰς τὴν ἔμμεσον προπαρασκευὴν αὐτοῦ διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον.
- δ) Νὰ καλλιεργήσῃ τὸ καλαισθητικὸν συναίσθημα τῶν μα-

θητῶν καὶ νὰ βοηθήσῃ γενικώτερον εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀγωγὴν αὐτῶν.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Α'. Καλλιγραφία.

Πλαγία γραφὴ (μικρὰ καὶ κεφαλαῖα). Στρογγύλη γραφὴ (μικρὰ καὶ κεφαλαῖα). Ταχυγραφία. Διδασκαλία τῶν στοιχειωδῶν κανόνων με σκοπὸν τὴν διὰ τῆς ἀσκήσεως καλλιέργειαν τοῦ ἀτομικοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος τῶν μαθητῶν, διακρινόμενου διὰ τὸ καθαρὸν, ἀπλοῦν, σύμμετρον καὶ εὐανάγνωστον. Μέριμνα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τυχόν ἐμφύτων ἱκανοτήτων καλλιγραφικῆς δεξιότητέας. Διακοσμητικὰ γραφικὰ στοιχεῖα (τεχνικαὶ—διακοσμητικαὶ γραφαί).

Β'. Σχέδιον.

α) Εἰσαγωγή: Ἡ ἐννοία τοῦ σχεδίου. Ἀσκήσεις κατάλληλοι, διὰ νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθηταὶ τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπουν σχεδιαστικῶς, νὰ μετροῦν καὶ νὰ παρατηροῦν τὸν χαρακτῆρα τῶν μορφῶν. Βασικὰ χρώματα: Τρόπος χρησιμοποίησεως αὐτῶν. Ἡ σημασία τοῦ χρώματος εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν τέχνην.

β) Ἐλεύθερον ἑγχρωμον σχέδιον: Ἐλευθέρα σχεδιάσεις ἐξ ἀφορμῆς περιγραφῶν, μύθων, ποιημάτων, ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων, σκηνῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου κ.τ.δ. Τοποθέτησις σχημάτων καὶ χρωμάτων κατὰ τὴν προσωπικὴν ἀρέσκειαν τοῦ μαθητοῦ.

γ) Σχέδιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν προτύπων: Σχεδιάσεις τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ἀπλουστερῶν μνημείων τῆς τέχνης ἐκ τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκομένης ἱστορίας, ὡς κιόνων, τύπων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ναῶν κλπ.

Γ'. Χειροτεχνία.

α) Χαρτοτεχνία (Χαρτοκοπτικὴ—Χαρτοκολλητικὴ): Κατασκευὴ γεωμετρικῶν σχημάτων, ἐν τῇ τάξει διδασκομένων, δι' ἑγχρώμου χάρτου (γκλασσέ) καὶ ἐπικόλλησις αὐτῶν ἐπὶ φύλλων τοῦ BLOCK ἢ ἐπὶ θαθέος χρώματος χαρτονίου, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐν ἀρμονικῶν σύνολον. Συνθέσεις ὑποτυπώδεις διὰ συναρμολογήσεως καὶ ἐπικόλλεσως ἑγχρώμων τεμαχίων χάρτου εἰς φύλλον τοῦ BLOCK ἢ ἐπὶ χαρτονίου θαθέος χρώματος πρὸς κατασκευὴν μωσαϊκῶν πλακοστρώτων, προσόψεων οἰκιῶν, κλαδίσκων μετ' ἀνθέων καὶ φύλλων κλπ.

Κατασκευὴ στοιχειωδῶν στερεῶν διὰ συναρμολογήσεως τεμαχίων χαρτονίου ἢ διαφανῶν πλαστικῶν φύλλων. Ὑποτυπώδης κατασκευὴ οἰκίσκων.

β) Πλαστικὴ. Εἰσαγωγή: Ἡ ἐννοία πλαστικῆς, σκοπὸς καὶ σημασία αὐτῆς. Ὑλικά καὶ ἐργαλεῖα.

Κατασκευὴ ἀπὸ μνήμης ἢ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἀπλῶν ἀντικειμένων διὰ πηλοῦ ἢ δι' ἄλλων ἐν χρήσει πλαστικῶν ὑλῶν.

γ) Συναρμολόγησις τμημάτων ἀντικειμένων καὶ πραγμάτων πρὸς ἀνακατασκευὴν τοῦ συνόλου.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Α'. Καλλιγραφία.

Πλαγία γραφὴ, στρογγύλη γραφὴ. Ταχυγραφία. Διακοσμητικαὶ γραφαί. Συμπλήρωσις τῆς ἐν τῇ Α' τάξει διδασκαλίας. Ἰσοπαχὴς ὀρθὴ στρογγύλη λατινικὴ γραφὴ.

Β'. Σχέδιον.

α) Εἰσαγωγή: Ἀνάλυσις χρώματος—διάκρισις διαμέσων τῶνων τῶν χρωμάτων. Ἀσκήσεις εἰς στοιχειώδη διάκρισιν καὶ ἀπόδοσιν τῆς συμμετρίας τῶν μερῶν καὶ τῆς στέσεως τῶν διαστάσεων τῶν ἀντικειμένων. Στοιχεῖα ἐλευθέρας σχεδιάσεως προσώπων.

β) Ἐλεύθερον σχέδιον: Ἐλευθέρα ἑγχρωμος σχεδιάσεις σκηνῶν συνδυαζομένων ἐξ ἀφορμῆς ἱστορημάτων, ποιημάτων, περιγραφῶν κλπ., ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Ἀσκήσεις πρὸς διάκρισιν καὶ ἀπόδοσιν τοῦ κυριάρχου αὐτῶν χαρακτῆρος.

γ) Σχέδιον ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν προτύπων: Σχεδιάσεις ἀπλῶν μνημείων τέχνης ἐκ τῶν ἐν τῷ μαθηματικῇ τῆς ἱστορίας διδασκομένων. Σπουδαὶ πτυχολογίας.

δ) Γραμμογραφία: Σχεδιάσεις με BIC μελανοῦ χρώματος

ἢ γραμμασύρτου τῇ βοηθείᾳ χάρακος ἢ διαβήτου καὶ ἐν συνεχείᾳ χρωματισμός γεωμετρικῶν ἐπαλλήλων σχημάτων (διαφάνεια), ὡς ρόμβων, παραλληλογράμμων, τετραγώνων, τριγώνων, πολυγώνων, κύκλων, ἐλλείψεων, καὶ ὑπὸ τοιαύτῃν διάταξιν, ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐντὸς τοῦ περιθωρίου ἐν ἀρμονικὸν συνθετικὸν σύνολον.

ε) Διακοσμητικὸν σχέδιον. Ἀπλούστατα ἑγχρώμα διακοσμητικὰ σχέδια μὲ γεωμετρικὰ σχήματα ὑπὸ τύπον λαϊκῶν ὑφαντῶν, κιγκλιδώματα, κίονες, ἀπλαῖ γέφυραι κατὰ μέτωπον, κωδωνοστάσια κλπ. εἰς ἐλευθέραν καὶ ἀνευ μετρήσεων ἀπόδοσιν.

Γ'. Χειροτεχνία.

α) Χαρτοτεχνία: Κατασκευαὶ στερεῶν διὰ διαφανῶν πλαστικῶν φύλλων (ἐκ ζελατίνης), οἰκίσκων ἐκ χαρτονίου κ.ἄ.

Κατασκευαὶ κλαδίσκων ἀνθέων ἐκ τῶν διδασκομένων ἐν τῇ τάξει κατὰ τὸ μάθημα τῆς Φυτολογίας δι' εἰδικῶν ἐγχρώμων τεμαχίων καὶ σύρματος.

Χαρτοκοπτική—Πανοκολλητική:

Κατασκευὴ κυτίων, καλυμμάτων βιβλίων (COUVRE LIVRE) διὰ κολλήσεως ὁδόνης καταλλήλως διακοσμουμένης ἐπὶ χονδρῷ χαρτονίου.

Κατασκευὴ χαρτοφυλάκων, ἀπλῆ δέσις βιβλίων.

β) Πλαστική καὶ Γυψοτεχνία. Ἐλευθέραι ἐργασίαι ἀπὸ μνήμης.

Κατασκευὴ ἀπλῶν ἀντικειμένων ἐκ τοῦ φυτικού καὶ ζωικοῦ κόσμου καὶ σκηνῶν ἐκ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἐξεταζομένων μορφῶν τοῦ ἐδάφους (λόφων, βουνῶν, γραμμῶν, ὁροσειρῶν, ποταμῶν κλπ.). Χρωματισμός τῶν κατασκευαζομένων. Ἐργασίαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, δι' ὧν κατασκευάζονται γεωμετρικὰ στερεά, διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ ἀντικείμενα ἐκ τοῦ φυτικού ἰδίως κόσμου, ἔχοντα τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἤτοι: εὐθύγραμμα γεωμετρικὰ σχήματα, σφαίραι, σφαιρικά καὶ σφαιροειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποί, ὡς εἰδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποί, κύλινδροι καὶ κυλινδρικά ἀντικείμενα, ἀπλᾶ ἀγγεῖα (ἀνθοδοχεῖα, ποτήρια, κύπελλα κλπ.).

γ) Συναρμολογήσεις, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἀλλὰ μὲ συνθετώτερα ἀντικείμενα. Ἀποσυναρμολόγησις καὶ ἀνασυναρμολόγησις μηχανολογικῶν κατασκευῶν (παιγνιδιῶν κλπ.).

δ) Ξυλοτεχνία—Ξυλογλυπτική. Ἀσκήσις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὀργάνων καὶ κατασκευὴ μικρῶν ἀντικειμένων Ξυλοτεχνίας καὶ ἀπλῶν ἔργων Ξυλογλυπτικῆς.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Α'. Σχέδιον.

α) Εἰσαγωγή: Ὡς εἰς τὴν Β' τάξιν. Φωτοσκίσεις. Ἀνάμειξις χρωμάτων. Ἀξονες κινήσεων.

β) Ἐλευθέρων σχεδίων: Ἀπὸ μνήμης ἢ ἐκ προτύπων προσφερομένων ἀπὸ τοῦ πίνακος. Ἑλληνικὰ τοπία, ἑγχρώμα σπίτια, ναῖοι, δένδρα, θάλασσα. Πρόσωπα ἀπὸ διαφόρους ὄψεις. Κινήσεις ἀπλᾶ ἀνθρώπων, πτηνῶν, ζώων. Πλοίαρια, λέμβοι, αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, ἀεροπλάνα. Ἐντυπώσεις ἀπὸ ταξίδια. ἑορτάς, παιδικούς κήπους κλπ.

γ) Γραμμικὸν—Διακοσμητικὸν σχέδιον: Ἀσκήσις εἰς τὸ γραμμικὸν σχέδιον (γραμμογραφικαὶ ἀσκήσεις κλπ.). Ἀσκήσις εἰς τὴν διακοσμητικὴν τέχνην. Ἐξέλιξις καὶ ἐφαρμογὰι ταύτης εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Εὐθύγραμμα διακοσμητικὰ σχήματα διὰ μετρήσεων εἰς συνδυασμούς χρωμάτων τῆς ἀρεσκείας τῶν μαθητῶν. Πλακόστρωτα δαπέδων, κιγκλιδώματα συνθετώτερα, λαϊκὰ ὑφαντά κλπ. ἐκ προτύπων ἀπὸ τοῦ πίνακος προσφερομένων.

δ) Γεωμετρικὸν σχέδιον: Ἡ φύσις τοῦ γεωμετρικοῦ σχεδίου. Ὅργανα σχεδιάσεως. Δύσεις γεωμετρικῶν προβλημάτων δι' ἀπλῶν κατασκευῶν. Κλίμακες ἀναγωγῆς. Ἰχνογράφεισι ὑπὸ κλίμακα ἐπιπέδων σχημάτων. Γεωμετρικὰ σχέδια δαπέδων, ὁροφῶν.

ε) Προβολαί: Κεντρικὴ προβολὴ ἢ προοπτικὸν σχήματος. Ὁρθὴ προβολὴ (προβολαὶ σημείου, γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων σχημάτων).

στ) Προοπτική: Σημασία αὐτῆς. Ὀπτικὴ γωνία, γεωμετρικὸν καὶ προοπτικὸν ἐπίπεδον. Γραμμὴ ἐδάφους. Γραμμὴ ὁρίζοντος. Σημεῖον ὁράσεως. Σημεῖον ἀποστάσεως. Προοπτικὴ

τριγώνων, τετραγώνων, ἑγγεγραμμένων τοῦ ἐνὸς ἐντὸς τοῦ ἄλλου, κύκλων, πολυγώνων.

Β'. Χειροτεχνία.

α) Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία: Ἐργασία ἐκ τοῦ φυσικοῦ μὲ πρότυπα φυσικά, τεχνικά, φανταστικά. Θὰ κατασκευάζονται ἀντικείμενα τεχνικώτερα καὶ ἀνάγλυφα (φύλλα, ἄνθη, ἔνταμα, διακοσμήσεις κλπ.).

β) Συρματοπλεκτική καὶ Μεταλλοτεχνία. Στοιχειώδεις ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὰς χειροτεχνικὰς ἐργασίας τῶν κλάδων τούτων.

γ) Ποικίλαι χειροτεχνικαὶ κατασκευαὶ ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων, τῶν κλίσεων καὶ τῶν δεξιοτήτων τῶν μαθητῶν.

δ) Ἐλευθέραι ἀσκήσεις συναρμολογήσεως ἀντικειμένων. ἀποσυναρμολογήσεως καὶ ἀνασυναρμολογήσεως μηχανημάτων καὶ μηχανολογικῶν ἐν γένει κατασκευῶν.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ι. Ἐλεύθερον Σχέδιον.

Α'. Ἐλευθέρα Σχεδιάσις. Συνθετώτερα σπουδαῖα ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ ἀπὸ τοῦ πίνακος ἢ ἀπὸ μνήμης, ἐπὶ θεμάτων εἰλημμένων ἐκ τοῦ φυτικού καὶ ζωικοῦ κόσμου ἢ ἐκ βιομηχανικῶν καὶ ἄλλων τεχνικῶν κατασκευασμάτων (τοπία, ἄνθρωποι ἐν στάσει ἢ ἐν κινήσει, νεκρὰ φύσις, σκεύη, ἐπιπλά, συνθέσεις), ὡς ἐπίσης ἐκ διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, Βυζαντινῆς καὶ Νεωτέρως Τέχνης, εἰ δυνατόν συναφῇ μὲ τὰ διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει μαθήματα τῶν Θρησκευτικῶν, Ἱστορίας, Φυσικῆς κ.ἄ.

Β'. Ἐν ὁργανῶς ἢ Ἐλευθέρα Διακοσμητικὰς. Ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἢ ἐκ τοῦ πίνακος ἢ ἀπὸ μνήμης ἰχνογράφεισι ἢ σκιαγράφεισι ἢ ἐγχρωματίζουσιν σχεδίων διαφόρων ρυθμῶν, ἰδίᾳ Ἑλληνικῶν Ἀρχαϊκῶν, Βυζαντινῶν καὶ Νεωτέρων. λαϊκῆ διακοσμητικῆς Τέχνης — εἰς στυλ μαϊάνδρων, ἀνθεμίων, βυζαντινῶν—Ἀγιογραφικῆ Διακοσμητικῆς—ὑφαντῶν Ἑλληνικῶν νήσων, Ἡπείρου, Πελοποννήσου κ.ἄ.

Γ'. Ἐλευθέρα ἢ Πρακτικὴ Προοπτική. Ἐλευθέρα σχεδιάσις ἐπιπέδων στερεῶν ἢ κυλινδρικῶν ἀντικειμένων ἀπὸ διαφόρους θέσεις.

Ἐφαρμογαὶ τῆς Προοπτικῆς διὰ τῆς προφορικῆς ἀναπτύξεως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος τῶν κυριωτέρων αὐτῆς κανόνων.

Ἡ ἐλευθέρα ἢ πρακτικὴ προοπτικὴ σχεδιάσις ἀποδίδει κυρίως εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν περιγραμμάτων τοῦ σχήματος καὶ τὴν προοπτικὴν διεύθυνσιν τῶν γραμμῶν αὐτοῦ (συγκλινουσῶν) ἀναλόγως τῆς θέσεως καὶ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ἀντικειμένου (κατακορύφως, ὁρίζοντως ἢ ἐπικλινῶς).

Θέματα ἐπιπέδων, στερεῶν ἀντικειμένων. Τράπεζα, καρέκλα, ντουλάπα, βιβλίον, ψυγεῖον, ραδιόφωνον, ἐσωτερικὸν δωματίου, ἐξωτερικὴ ὄψις οἰκίας κ.ἄ.

Θέματα κυλινδρικῶν ἀντικειμένων: Φιάλη, ποτήρι, φλυτζάνι, διάφορα σκεύη, πύραυλος κ.ἄ.

II. Γεωμετρικὸν Σχέδιον. Συμπλήρωσις καὶ ἐμπέδωσις τῆς ἐν τῇ Γ' τάξει διδασθείσης ὕλης.

III. Ζωγραφική. Χρώματα καὶ ἀναμίξεις αὐτῶν πρὸς παραγωγήν διαμέσων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρα ἰδίᾳ τοπίων, κατ' ἐλευθέραν ἐνασχόλησιν τῶν ἐχόντων ἰδιαιτέραν κλίσιν μαθητῶν.

IV. Χειροτεχνία.

Πλαστικὴ καὶ γυψοτεχνία, Ξυλοτεχνία καὶ Ξυλογλυπτική, συρματοπλεκτική καὶ μεταλλοτεχνία, συναρμολογήσεις καὶ χειροτεχνικαὶ κατασκευαί, ὡς εἰς τὴν Γ' τάξιν.

ΜΟΥΣΙΚΗ

I. Σκοπός.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς εἶναι: α) νὰ καταστήσῃ ἱκανοὺς τοὺς μαθητὰς νὰ κατανοοῦν στοιχειωδῶς τὰ ἔργα τῆς μουσικῆς δι' ἀκρόασις καὶ δι' ἀναγνώσεως αὐτῶν, β) νὰ διεγείρῃ τὸ διαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην τῶν μαθη-

τῶν πρὸς τὴν μουσικὴν, ἰδίᾳ πρὸς τὴν ἐθνικὴν, καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ μουσικὸν αἰσθητήριον αὐτῶν, ὥστε νὰ διακρίνωσιν οὗτοι καὶ προτιμῶσι τὴν καλὴν μουσικὴν, γ) νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὰ ἔργα τῶν μεγάλων μουσουργῶν, δ) νὰ παρορμήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἐκμάθησιν μουσικοῦ ὄργανου, τὴν ἀκρόασιν μουσικῶν ἔργων καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς μουσικὰς ἐκδηλώσεις, ε) νὰ καλλιεργήσῃ τὴν φωνὴν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς μουσικὰς προδιαθέσεις καὶ κλίσεις αὐτῶν, στ) νὰ ἀσκήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν παιδευτικὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἡ μουσικὴ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

II. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

1. Θεωρία.

Ὁρισμός τῆς μουσικῆς. Μουσικὸς ἦχος—φθόγγος. Πῶς παράγεται οὗτος. Ὑψος, διάρκεια καὶ έντασις τοῦ ἤχου. Πεντάγραμμος. Διαστήματα αὐτοῦ. Τοποθέτησις φθογγοσήμεων ἐπὶ τοῦ πενταγράμμου. Βοηθητικαὶ γραμμαί. Κλειδί τοῦ Σόλ. Μουσικὴ έντασις. Τμήματα Μουσικῆς έντάσεως καὶ ἀντιστοιχοῦντα κλειδιά Σόλ, Ντό καὶ Φά εἰς αὐτήν. Περὶ μέτρου, τὸ κλάσμα καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ. Μέτρσις μέτρων 2)4, 3)4, 4)4. Παύσεις. Θέσις—ἄρσις. Περὶ κλίμακος. Κλίμαξ τοῦ Ντό, φυσικοὶ τόνοι καὶ ἡμιτόνια αὐτῆς. Μείζων κλίμαξ. Διαστήματα. Ὀνόματα αὐτῶν. Μουσικὴ ἀνάγνωσις, ρυθμικὴ, μελωδική. Ἀξία τοῦ μέτρου. Μέρη τοῦ μέτρου ἢ χρόνοι. Μέτρον διμερές, τριμερές, τετραμερές. Ἀπλᾶ μέτρα. Ἰσχυρά καὶ ἀσθενῆ μέρη τοῦ μέτρου. Ἑλλιπὲς μέτρον. Ρυθμικὴ ἀγωγή καὶ οἱ κυριώτεροι ὅροι αὐτῆς. Στιγμὴ διαρκείας. Κύρια στοιχεῖα τῆς Μουσικῆς. Ρυθμός, Μελωδία, Ἀρμονία. Τὰ συνηθέστερα εἶδη τῶν χρωματισμῶν.

2. Πρακτικὴ ἐξάσκησης καὶ ἐφαρμογῆς.

Ἐξέτασις φωνῆς. Ἀναπνοή. Ἀναπνευστικὸν σύστημα. Ἀναπνευστικαὶ ἀσκήσεις. Φωνητικὸν σύστημα. Ἀρθρώσεις. Ὁρθρινία. Τοποθέτησις φωνῶν διὰ χορδικῶν συνόλων. Μελωδικαὶ ἀσκήσεις. Μελωδικὴ ἀνάγνωσις τῆς κλίμακος τοῦ Ντό, μετ' ἡμίση καὶ ὁλόκληρα. Εὐκολοὶ ἀσκήσεις μετ' ὁλόκληρα καὶ ἡμίση.

Ἀσκήσεις μετ' παύσεις ὁλοκλήρου, μετ' παύσεις ἡμίσεος καὶ μετ' παύσεις τετάρτου. Ἀσκήσεις ἐπὶ διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης καὶ 5ης μετ' ἡμίση. Ἀσκήσεις εὐκολοὶ μετ' τέταρτα ἐπὶ διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης καὶ 5ης εἰς μέτρον 2)4, 3)4, 4)4.

Ἀσκήσεις εἰς τὴν γραφὴν τῶν φθογγοσήμεων, παύσεων καὶ λοιπῶν μουσικῶν σημείων, κατ' οἶκον, εἰς τὸ τετράδιον Μουσικῆς.

3. Ἀσματα.

Προσευχαί. Οἱ σπουδαιότεροι Ἑκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Εὐκολὰ δημοτικὰ Ἑλληνικὰ ἄσματα, ἐμβατήρια, εὐκολὰ ἄσματα ξένων χωρῶν. Διδασκαλία καὶ ἀνάγνωσις τοῦ Ἑθνικοῦ μας ὕμνου καὶ τοῦ «τῇ Ὑπερμάχῳ», τὰ κάλαντα καὶ ἡ ἱστορία τῶν.

ΤΑΞΙΣ Β'.

1. Θεωρία.

Ἀλλοιώσεις. Ἐνέργεια αὐτῶν. Διπλᾶ σημεῖα ἀλλοιώσεως. Ἰσχυρά—ἀσθενῆ μέρη τῶν μέτρων 2)4, 3)4, 4)4. Ἀντιχρονισμός. Ὁμαλός—Ἀνώμαλος. Συγκοπὴ. Ὁμαλὴ—Ἀνώμαλος. Μέτρον 3)8. Σύνθετα μέτρα 6)8, 9)8, 12)8. Μέτρσις καὶ ἰσχυρά μέρη αὐτῶν. Τρίτηρον. Μέτρον 2)2, 3)2, 4)2. Τυχαιὸν σημεῖον ἀλλοιώσεως. Ὁπλισμός τοῦ γνώμονος. Μείζων κλίμαξ τοῦ Ντό, τόνοι καὶ ἡμιτόνια αὐτῆς. Ὀνόματα βαθμίδων. Διαιρέσεις τοῦ τόνου εἰς ἡμιτόνια. Διατονικά καὶ χρωματικά ἡμιτόνια. Μετατροπὴ τοῦ τόνου εἰς ἡμιτόνιον καὶ τοῦ ἡμιτόνιου εἰς τόνον. Ἐναρμόνιοι φθόγγοι. Σχηματισμός τῆς μείζονος κλίμακος τοῦ Σόλ καὶ τοῦ Ρέ, τοῦ Φά καὶ τοῦ Σι ὕψους. Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ. Πότε ἐξημουργήθη. Οἱ μεγαλύτεροι ὕμνογράφοι καὶ τὸ ἔργον τῶν. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῶν μεγάλων διδασκάλων Μπάχ καὶ Χαίντελ. Περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν σπουδαιοτέρων Ἑλλήνων μουσουργῶν.

2. Πρακτικὴ ἐξάσκησης καὶ ἐφαρμογῆς.

Ἀρθρώσεις καὶ καλλιέργεια φωνῆς. Τοποθέτησις φωνηέντων. Ἀνάπτυξις τῆς φωνητικῆς έντάσεως.

Μελωδικαὶ ἀσκήσεις μετ' τέταρτα καὶ μετ' ὄγδοα. Ἀσκήσεις μετ' παύσεις τετάρτου καὶ ὀγδόου. Ἀσκήσεις μετ' τέταρτα καὶ μετ' ἡμίση ἐπὶ διαστημάτων 6ης, 7ης καὶ 8ης. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν μέτρων 2)2, 3)2, 4)2. Εὐκολοὶ ἀσκήσεις μετ' σύζευξιν διαρκείας. Ἀσκήσεις μετ' ἡμίση καὶ τέταρτα παρεστιγμένα ἐπὶ μέτρων 4)4, 3)4, 2)4. Ἑλλιπὲς μέτρον. Ἀσκήσεις μετ' δέκατα ἑκτα ἐπὶ μέτρου 2)4. Τρίτηρα ἐπὶ μέτρου 2)4, 3)4, 4)4. Μουσικὴ ὑπαγόρευσις (DICTEE), μετ' ὁλόκληρα καὶ ἡμίση εἰς μέτρον 4)4. Ἀντιγραφὴ μουσικῶν ἀσκήσεων κατ' οἶκον εἰς τὸ τετράδιον μουσικῆς.

3. Ἀσματα.

Προσευχαί. Ἑκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Ἑλληνικὰ δημῶδη ἄσματα καὶ χοροὶ. Ἀσματα ξένων χωρῶν. Τῶν ἀνωτέρω δέον νὰ προηγηθῇ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ μουσικοῦ κειμένου.

4. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἐκ δίσκων ἢ ἀπὸ μαγνητοφώνου ἔργων προκλασσικῆς καὶ κλασσικῆς μουσικῆς. Ἀνάλυσις αὐτῶν καὶ περιγραφὴ τῶν έντυπώσεων κατ' οἶκον.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

1. Θεωρία.

Αἱ ὑπόλοιποι μείζονες κλίμακες μετ' διέσεις καὶ μετ' ὑφέσεις. Χρονόμετρον, περιγραφὴ καὶ ἐφαρμογὴ ἐπὶ τῶν ἀσκήσεων. Ὅροι ἀλλοιώνοντες τὴν ρυθμικὴν ἀγωγήν. Ὅροι ἐπιβραδύνοντες, ἐπιταχύνοντες καὶ διακόπτοντες τὴν ρυθμικὴν ἀγωγήν. Χρωματισμοί. Εἶδη διαστημάτων. Ποῖα διαστήματα περιλαμβάνει ἡ μείζων κλίμαξ καὶ εἰς ποῖας βαθμίδας. Ἀναστροφαὶ διαστημάτων κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν. Ἀπλᾶ καὶ σύνθετα διαστήματα. Ἐλάσσονες κλίμακες, σχηματισμός αὐτῶν. Ἐλάσσων μελωδική. Εὐρεσις τῶν μείζονων κλιμάκων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει ἓν διάστημα. Προσφδιά. Ὅροι προσφδιάς καὶ εἶδη αὐτῆς. Ὁμώνυμοι κλίμακες.

Ἡ μουσικὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν κόσμον. Ἀρχαία Ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λά. Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι σήμερον. Οἱ σπουδαιότεροι ὕμνογράφοι καὶ τὸ ἔργον τῶν έντενῶς.

2. Ἐννοία Μορφολογίας. Θέμα, ἐπανάληψις, ἀνάπτυξις. Παλαιοὶ χοροὶ. Μενουέτο Ροντό. Ἀνάλυσις τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ μεταδιδομένης μουσικῆς. Οἱ τρεῖς μεγάλοι κλασσικοὶ τῆς Βιέννης: Χάινδ, Μότσαρτ, Μπετόβεν καὶ τὸ ἔργον τῶν.

3. Πρακτικὴ ἐξάσκησης καὶ ἐφαρμογῆς.

Φωνητικὰ γυμνάσματα καὶ ἀσκήσεις, ὅπως εἰς τὴν Β' τάξιν. Τὰ σύμφωνα. ἡ τοποθέτησις τῶν καὶ ὁ ρόλος τῶν εἰς τὴν Ἀρθρώσιν.

Μελωδικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ μέτρων 6)8, 9)8 καὶ 12)8, μετ' ὄγδοα, παρεστιγμένα καὶ δέκατα ἑκτα. Ἀσκήσεις ἐπὶ μέτρων 2)4, 3)4, 4)4 μετ' δέκατα ἑκτα. Ἐξάηχον.

Μουσικὴ ὑπαγόρευσις (DICTEE) μετ' ἡμίση καὶ τέταρτα.

4. Ἀσματα.

Προσευχαί. Ἑκκλησιαστικοὶ ὕμνοι. Ἀπλοὶ Ἑλληνικοὶ χορευτικοὶ ρυθμοὶ καὶ δημῶδη ἄσματα. Ἀσματα κλασσικῆς μουσικῆς μονόφωνα καὶ δίφωνα. Ἀσματα δημῶδη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἐλάσσονος κλίμακος τοῦ Λά. Ὅλα τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ ἐκτελῶνται δι' ἀναγνώσεως προηγουμένως τοῦ μουσικοῦ κειμένου.

5. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις δίσκων μετ' ἔργα προκλασσικῆς καὶ κλασσικῆς Μουσικῆς. Ἀνάλυσις τῶν ἔργων κατὰ μέρη. Μουσικαὶ μορφαὶ αὐτῶν. Περιγραφὴ κατ' οἶκον τῶν έντυπώσεων ἐκ τῆς μουσικῆς ἀκρόάσεως.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Θεωρία.

Διαστήματα ἐλάσσονος τρόπου. Ἐναρμόνιοι κλίμακες. Τονικότης. Τόνος. Μείζων καὶ Ἐλάσσων τρόπος. Χαρακτηρι-

πὸς τῶν τρόπων. Οἱ τρεῖς ἀρχαῖοι κύριοι τρόποι: Δώριος, Φρύγιος, Λύδιος. Τρίφωνοι συγχορδία. Ἡ σπουδαιότης τῆς τρίτης εἰς τὴν συγχορδίαν. Συγχορδία: ἐπὶ τῆς Ντὸ μείζονος καὶ εἶδη αὐτῶν. Μεικτὰ μέτρα 5) 4, 5) 8, 7) 4, 7) 8, ἀνάλυσις αὐτῶν. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Τραγωδίαν. Ἀρχαῖα ὄργανα. Σύντομος σκιαγραφία τῶν ἱστορικῶν περιόδων μέχρι σήμερον καὶ οἱ μεγαλύτεροι μουσικοὶ τῶν περιόδων αὐτῶν. Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ οἱ ἦχοι αὐτῆς. Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις αὐτῆς μέχρι σήμερον.

2. Στοιχεῖα Μορφολογίας ἐπὶ τῶν κυριωτέρων μουσικῶν μορφῶν: Σούταξ, Σονάταξ, Συμφωνίας, Κονσέρτου κλπ. Μορφή τοῦ LIED. Συνέχεια περὶ Ἑλλήνων Μουσουργῶν. Οἱ μεγάλοι Μουσουργοὶ τῆς Ρωμαντικῆς Σχολῆς.

3. Πρακτικὴ ἐξάσκησης καὶ ἐφαρμογῇ. Συνέχεια φωνητικῶν γυμνασμάτων καὶ ἀσκήσεων. Ἀσκήσεις δυσκολώτεραι μὲ ὅλας τὰς ρυθμικὰς μορφάς, ἤτοι συγκοπαί, ἀντιχρονισμοί, τρίτηχα, δέκατα ἕκτα κλπ. Μεταφορὰ μελωδιῶν (TRANSPORTO).

Ὀλίγα: εὐκολοὶ ἀσκήσεις εἰς τὸ κλεῖδι τοῦ Φά.

4. Ἀσματα.

Δημοτικὰ ἄσματα καὶ Ἑλληνικοὶ χοροί. Ἀσματα δίφωνα ξένων χωρῶν.

5. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς καὶ Ρωμαντικῆς ἐποχῆς. Μορφολογικὴ ἀνάλυσις αὐτῶν. Αἱ μεγάλοι μουσικοὶ μορφαί. Σούπερτ, Σούβαν, Μέντελσον, Λίττ, Σοπέν, Μπράμς, Μπερλιόζ κλπ.

Περιγραφή κατ' οἶκον τῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς μουσικῆς ἀκρόασεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(Προαιρετικῶς)

1. Θεωρία.

Χρωματισμοὶ ἐν ἐκτάσει. Μουσικοὶ καλλωπισμοί. Μουσικὴ ἔκφρασις. Μουσικαὶ φράσεις. Μουσικαὶ συντομίαι. Παραπομπή. Κορώναι.

2. Ἱστορία.

Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀρχαιότητα. Αἰγύπτιοι, Ἀσσύριοι, Κινέζοι, Ἰνδοί, Ἑβραῖοι. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Αἱ μεγάλοι μουσικοὶ μορφαί. Πυθαγόρας, Ἀριστόξευος, Πίνδαρος. Περίοδοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Μουσικὴ γραφή. Διασωθέντα μουσικὰ μνημεῖα. Μουσικὰ ὄργανα. Οἱ τρεῖς κύριοι τρόποι: Δώριος, Φρύγιος, Λύδιος. Τραγούδια τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Τραγωδίαν. (Εὐριπίδης, Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος). Παραμῆ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Ἡ Μουσικὴ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑκκλησίαν. Οἱ μεγαλύτεροι Ὑμνογράφοι ἀπὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου μέχρι τοῦ Ἰωάν. Κουκουζέλη.

3. Μορφολογία.

Μονοφωνία — Πολυφωνία. Κανὼν. Φούγκα. Αἱ πρῶται μουσικαὶ μορφαί. Ἡ Σούτα καὶ τὰ μέρη αὐτῆς. Ἡ μορφή τῆς Σονάτας, τὰ θέματα καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν. Σονάτα, Συμφωνία, Κονσέρτο καὶ τὰ μέρη αὐτῶν. Ἀνάλυσις τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς μεταδιδομένης μουσικῆς.

4. Μουσικὴ ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς, Ρωμαντικῆς καὶ Νεορωμαντικῆς ἐποχῆς. Ἀνάλυσις τῶν μουσικῶν μορφῶν ἐπὶ μεταδιδομένης μουσικῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(Προαιρετικῶς).

1. Ἱστορία.

Ἐποχαί: Ἀρχαίος, Βυζαντινὴ, Πολυφωνία, Προκλασσικὴ, Κλασσικὴ, Ρωμαντικὴ, Νεορωμαντικὴ, Νεοκλασσικὴ, Σύγχρονος. Οἱ σπουδαιότεροι μουσικοὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν. Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Κλασσικῆς ἐποχῆς Χάβν, Μό-

ζαρτ, Μπετόβεν καὶ τὸ ἔργον των. Ὁ Μπετόβεν καὶ αἱ συμφωνίαι του. Ἡ 9η Συμφωνία. Οἱ μεγάλοι Ρωμαντικοί. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ὀπερας καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς μέχρι σήμερον. Οἱ τρεῖς μεγάλοι σταθμοὶ τῆς Ὀπερας: Μοντεβέρντι, Γκλούκ, Βάγνερ.

2. Μορφολογία.

Αἱ σπουδαιότεραι μουσικαὶ μορφαί ἐν λεπτομερεστέρα ἀναλύσει. Φούγκα, Σούτα, Σονάτα. Συμφωνία. Κονσέρτο. Συμφωνικὸν Ποίημα.

3. Εἶδη Μουσικῆς.

Ἀπόλυτος Μουσικὴ. Περιγραφικὴ Μουσικὴ. Μουσικὴ εἰκῶν. Μουσικὴ Σκηνῆς.

4. Μουσικὰ Ὀργανα.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν ὀργάνων ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἡ συνένωσις αὐτῶν εἰς διαφόρους ὁμάδας, ἤτοι: Μουσικὴ Δωματίου, κουαρτέτο, ὁκτέτο. Ὀρχήστρα ἐγχόρδων. Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα. Ὀρχήστρα ὑπαίθρου (Μπάντα).

5. Μουσικὴ Ἀκρόασις.

Ἀκρόασις ἔργων Προκλασσικῆς, Κλασσικῆς, Νεοκλασσικῆς, Ρωμαντικῆς, Νεορωμαντικῆς καὶ συγχρόνου Μουσικῆς. ὅλων τῶν μουσικῶν μορφῶν. Ἀκρόασις τῶν Συμφωνιῶν τοῦ Μπετόβεν (9ης Συμφωνίας).

6. Μουσικαὶ Ὀμιλίαι.

Ὀμιλίαι τῶν μαθητῶν ὑπὸ τύπον διαλέξεων ἐνώπιον τῆς τάξεως διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον ἐκάστου τῶν μεγάλων Μουσικῶν δημιουργῶν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

Τὸ μάθημα ἐξετάζεται γραπτῶς ἐπὶ θεμάτων τῆς θεωρίας.

ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

(Στοιχεῖα Οἰκικῆς Οἰκονομίας καὶ Παιδοκομίας).

1. Σκοπός.

Γενικὸς σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι νὰ παράτχη εἰς τὰς μαθητρίδας τὰς ἀπαραίτητους διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν τοῦ οἴκου θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις, νὰ διεγείρῃ καὶ καθοδηγήσῃ τὴν ἐμφυτον κλίσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ρόλον τῆς οἰκοδεσποίνης καὶ τῆς μητρὸς, νὰ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναπτύξῃ τὰ σχετικὰ διαφέροντά των, νὰ προπαρασκευάσῃ ἐκάστην μαθήτριαν διὰ τὰς μελλοντικὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς ὡς συζύγου, οἰκοδεσποίνης καὶ μητρὸς, ὥστε νὰ ἀποδῇ αὐτὴ ἐπωφελεῖς οἰκογενειακός, κοινωνικός καὶ ἐθνικός παράγων.

Εἰδικώτερον τὸ μάθημα τοῦτο ἐπιδιώκει νὰ παράσχῃ εἰς τὰς μαθητρίδας τὰς ἀπαραίτητους θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς διατροφῆς, τῆς κατοικίας, τῆς νοσηλευτικῆς, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς παιδοκομίας καὶ νὰ καταστήσῃ συνειδητὴν εἰς αὐτὰς τὴν μεγάλην κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀποστολὴν αὐτῶν διὰ τῆς ἐπωφελοῦς δράσεώς των εἰς τοὺς τομεῖς τούτους.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἐνδυσίς.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Πρῶται ὕλαι: ἔριον, ἐκάβαξ, μέταξ κ.λπ. Νεώτεραι συνθετικαὶ ὕλαι.

Μηχανικὴ καὶ χημικὴ ἐπεξεργασία τῶν πρώτων ὕλων. Σχετικὴ βιοτεχνία καὶ βιομηχανία.

Ὑφάσματα: εἶδη ὑφασμάτων κατὰ τὰς πρώτας ὕλας: τὰ χρώματα τῶν ὑφασμάτων ἀνδρική καὶ γυναικεῖα ὑφάσματα. Σχεδιάσεις, ὕφανσις. Ἡ σχετικὴ βιοτεχνία καὶ βιομηχανία. Ὁ Ἑλληνικὸς ἀργαλεὺς - Σχετικὰ λαογραφικὰ στοιχεῖα.

Ἡ ἀμφίεσις: ἀνδρική καὶ γυναικεία ἀμφίεσις. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς ἀμφίεσεως. Αἱ χαρακτηριστικαὶ τοπικαὶ ἐνδυμασίαι. Ἡ παιδικὴ ἐνδυμασία.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἐνδυμασίας, ὑγιεινὴ ἐσωρούχων. πρῶται ὁλ. σχέδια, καθαριότης. Ὑγιεινὴ τῆς παιδικῆς ἐνδυμασίας.

Περιοποιήσεις καὶ διατήρησις τῶν εἰδῶν ἐνδύσεως. Πλύσις, σιδέρωμα κλπ. Τὰ σύγχρονα μηχανικὰ μέσα ἢ χρήσις καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν. Τὰ ἀπορρυπαντικά.

Καταρτισμὸς δειγματολογίου τῶν κυριωτέρων πρώτων ὕλων καὶ δειγματολογίου τῶν πλέον γνωστῶν ὕφασμάτων.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Πλεκτική. Στοιχειώδης ἀσκήσις τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν πλεκτικήν. Χρήσις θελώνων, πλέξις ἀπλῶν πλεκτῶν εἰδῶν.

Κεντητική. Στοιχειώδης ἐνημέρωσις εἰς τὴν τέχνην τοῦ κεντήματος. Χειροκεντήματα καὶ μηχανοκεντήματα. Ἀσκήσις τῶν μαθητριῶν εἰς τὰ ἀπλὰ κεντήματα.

Ραπτική. Στοιχειώδης εἰσαγωγή τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν τέχνην τῆς ραπτικῆς. Ἀσκήσις εἰς τὰς βασικὰς ραπτικὰς ἐργασίας. Ἀσκήσις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ραπτικῶν ὀργάνων. Ἐφαρμογὴ ἐπὶ ἀπλοῦ παιδικοῦ ἐνδύματος.

ΤΑΞΙΣ Β'.

Οἰκησις.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Ἡ κατοικία: τύποι συγχρόνου κατοικίας: ἀγροτική καὶ ἀστική κατοικία.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας: προσανατολισμός, ἀερισμός, κατανομή τῶν χώρων ἀναλόγως τῶν οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν καὶ ὑπὸ ἔποψιν ὑγιεινῆς. Βοηθητικοὶ χώροι.

Τεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις.

Υδραυλικαὶ ἐγκαταστάσεις. Ὑδρευσις, ἀποχέτευσις, ἔλεγχος τῶν σχετικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ προφύλαξις ἐκ μολύνσεων.

Ἡλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις. Φωτισμός, ἡλεκτρικὴ κουζίνα, θερμοσίφων, ἡλεκτρικὴ θερμάστρα, ἡλεκτρικὸν ψυγεῖον, ἡλεκτρικὸν σίδηρον, ἀνεμιστήρ, ἡλεκτρικὴ σκούπα, τηλέφωνον, ραδιόφωνον κλπ. Ἐλεγχος τῶν σχετικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ συσκευῶν. Χρήσις αὐτῶν καὶ προφύλαξις ἐκ τῶν κινδύνων τῆς ἡλεκτροπληξίας.

Ἡ θέρμανσις τῆς κατοικίας. Τὰ διάφορα μέσα θερμάνσεως. Ἡ χρήσις τῶν σχετικῶν ὀργάνων, μέτρα ὑγείας.

Ἡ ἐπιπλώσις τῆς κατοικίας. Ἡ ἐπιπλώσις κατὰ χώρους. Εἶδη ἐπιπλώσεως. Ἡ Ἑλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη τῆς ἐπιπλώσεως. Οἰκονομική, πρακτικὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐπιπλώσις. Ὑφάσματα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐπιπλώσεως.

Ἡ διακόσμησις τῆς κατοικίας. Τὰ διάφορα μέσα τῆς διακόσμησεως. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς διακόσμησεως.

Ἡ συντήρησις καὶ ἡ καθαριότης τῆς κατοικίας. Σύγχρονα μέσα καθαριότητος.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀσκήσεις ἐλέγχου τῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς κατοικίας, καταλλήλου χρησιμοποίησεως τῶν χώρων, τακτοποίησεως τῆς ἐπιπλώσεως, διακόσμησεως.

Ἀσκήσεις καθαριότητος τῆς κατοικίας κατὰ χώρους, ὡς καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν ὀργάνων.

Ἐνδύσεις.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Τὰ οἰκιακῆς χρήσεως ὑφάσματα. Ὁ οἰκιακὸς ἱματισμός. Ἐπιτραπέζια εἶδη. Λινოსτολή. Κλινოსκεπάσματα. Τάπητες, παραπετάσματα, κεντήματα, καλύμματα ἐπιπλῶν κλπ.

Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἀμφίεσεως. Χρώματα καὶ σχέδια. Ἡ μόδα.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Ἀσκήσεις πλεκτικῆς, κεντητικῆς, ραπτικῆς καὶ κοπτικῆς κατὰ προέκτασιν τῶν σχετικῶν ἀσκήσεων τῆς Α' τάξεως. Στοιχειώδης ἀσκήσις εἰς πλύσιν καὶ σιδέρωμα εἰδῶν ἐνδύσεως κατὰ πρότας ὕλ. Ἀσκήσις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν ὀργάνων. Ἀσκήσις εἰς τὸ καθαρίσθαι κηλίδων διὰ τῆς χρήσεως καταλλήλων ἀπορρυπαντικῶν.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Διατροφή.

Α'. Θεωρητικὸν μέρος.

Τροφογονωσία. Αἱ τροφαί. Τροφαί καὶ ὑγεία. Αἱ ἀνάγκαι τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς θρεπτικὰς οὐσίας. Κανονικὸς σιτισμός.

Ὑποσιτισμός. Ὑπερσιτισμός. Μὴ κανονικὸς σιτισμός. Τὰ εἶδη τῶν τροφῶν καὶ ἡ θρεπτικὴ ἀξία αὐτῶν κατ' εἶδος. Φυτικαὶ τροφαί. Ζωϊκαὶ τροφαί. Καρποὶ καὶ ὀπῶραι. Καρυκεύματα. Εἶδη ζαχαροπλαστικῆς. Ποτά. Τὸ καθημερινὸν διαιτολόγιον. Διαιτολόγιον παιδῶν, διαιτολόγιον ἐνηλίκων.

Νωπαὶ τροφαί. Διατηρημένα τροφαί (κονσερβοποιία, κατάψυξις).

Αἱ ἀλλοιώσεις τῶν τροφῶν καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν κίνδυνοι τῆς ὑγείας. Σχετικαὶ ἐνδείξεις, προφύλαξις.

Ἡ νοδεία τῶν τροφῶν.

Ἡ διατήρησις τῶν τροφῶν. Μέσα διατηρήσεως, ψυγεῖα.

Β'. Πρακτικὸν μέρος.

Στοιχειώδης εἰσαγωγή τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν τροφῶν. Βασικοὶ τρόποι παρασκευῆς τροφῶν. Τὸ μαγειρεῖον. Τὰ μαγειρικὰ σκεύη. Ἡ ὑγιεινὴ τοῦ μαγειρείου. Στοιχεῖα μαγειρικῆς. Ἡ ζαχαροπλαστικὴ, παρασκευάσματα αὐτῆς, ἀπαραίτητα ὄργανα, ὑγιεινὴ, αἰσθητικὴ.

Οἰκησις — Κοινωνικὴ ἀγωγή.

Στοιχειώδεις γνώσεις κηπουρικῆς, δειροκομίας, ἀνθοκομίας, ἀνθοδετικῆς καὶ διακοσμητικῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀνθῶν.

Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ ἐκδηλώσεις, παράθεσις γεύματος, τακτοποίησις τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης σκευῶν, θέσις προσκεκλημένων, ἀμφίεσις κλπ. Οἰκογενειακαὶ ἑορταὶ (τακτοποίησις χώρων ὑποδοχῆς, ἀμφίεσις, ὑποδοχὴ ἐπισκεπτῶν, συστάσεις, προσφορά ἀναψυκτικῶν κλπ.).

Ἀμφίεσις κατὰ περίπτωσιν κοινωνικῆς ἐκδηλώσεως (εἰς ἐκκλησίαν, εἰς ἀγοράν, εἰς ἑορτήν, εἰς δεξίωσιν, εἰς θέατρον κλπ.).

Στάσις καὶ συμπεριφορὰ κατὰ τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Ἐνδύσεις.

Πρακτικὸν μέρος.

Συνέχισις πρακτικῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητριῶν εἰς τὴν πλεκτικήν, τὴν ραπτικήν καὶ κοπτικήν, τὴν κεντητικήν.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Διατροφή.

Α'. Διαιτητικὴ.

Θεωρητικὸν μέρος.

Περὶ διατροφῆς. Θρεπτικαὶ ἀξίαι τῶν τροφίμων. Θερμίδες. Αἱ ἀνάγκαι τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς θερμίδας. Ἡ ἀξία

τῶν διαφόρων τροφῶν εἰς θερμίδας. Ἀνάλυσις θρεπτικῶν οὐσιῶν (λευκώματα, ὑδατάνθρακες, λίπη, ἔλαια, βιταμίναι, ὕδωρ, ἄλατα). Ἡ ἀξία τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὴν διατροφήν (ἐλαίαι, ἐλαιόλαδον, σταφίς, σῦκα, μέλι κ.λ.π.). Διαιτολόγιον. Κανόνες καταρτισμοῦ διαιτολογίου. Ὁρθολογικὴ σύνθεσις γευμάτων διὰ τὴν ὑγιεινὴν διατροφήν. Καταρτισμὸς ἐδεσματολογίου τῆς ἐβδομάδος. Ἐορταστικά γεύματα. Συσχετισμὸς τοῦ διαιτολογίου πρὸς τὸ οἰκογενειακὸν εἰσόδημα. Εἰδικὰ διαιτολόγια. Διαιτολόγιον βρέφους, νηπίου, παίδων, ἐνηλίκων, γερόντων. Διαιτολόγιον σωματικῶς ἐργαζομένων, πνευματικῶς ἐργαζομένων, εἰς βαρείας ἐργασίας ἐργαζομένων. Διαιτολόγιον ἀσθενῶν κατὰ περιπτώσεις ἀσθενειῶν. Διαιτολόγιον ἐγκυμοσύνης καὶ γαλουχίας. Διαιτολόγιον πρὸς ἀποφυγὴν παχυσαρκίας καὶ λελογισμένην ἀπίσχυανσιν.

Ἀσκήσις εἰς τὸν καταρτισμὸν διαιτολογίων διαφόρων κατηγοριῶν.

Β'. Ζαχαροπλαστική.

Εἶδη ζαχαροπλαστικῆς. Πρῶται ὕλαι. Συνταγαί. Τρόποι παρασκευῆς. Διάφοροι συνδέσεις. Ὁργάνωσις τῆς σχετικῆς ἐργασίας. Νεώτερα ὄργανα καὶ σκεύη καὶ χρήσις ἐκάστου τούτων. Ὑγιεινὴ καὶ αἰσθητικὴ ἐν τῇ ζαχαροπλαστικῇ. Πρακτικὴ ἀσκήσις εἰς τὴν παρασκευὴν εἰδῶν ζαχαροπλαστικῆς ἀναλόγως τῶν διατιθεμένων μέσων.

Νοσηλευτική.

Περιποιήσις ἀσθενοῦς κατ' οἶκον. Τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἡ ὑγιεινὴ αὐτοῦ (ἀερισμός, φωτισμός, καθαριότης κ.λ.π.).

Καθημερινὴ παρακολούθησις καὶ φροντίς περὶ τοῦ ἀσθενοῦς (ἀτομικὴ καθαριότης, περιποιήσις κλίνης, τήρησις δελτίου πορείας ἀσθενείας, ὥραριον λήψεως φαρμάκων, καθαριότης καὶ ἀπολύμανσις χρησιμοποιουμένων σκευῶν κλπ.). Νοσηλευτικὴ περίθαλψις τοῦ ἀσθενοῦς κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ θεράποντος ἱατροῦ. Προφυλακτικὰ μέτρα διὰ τὴν ὑγίαν τῶν συγκατοικούντων μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς κατὰ περίπτωσιν ἀσθενείας. Οἰκιακὸν φαρμακεῖον.

ΤΑΕΙΣ Ε'.

Οἰκογένεια.

Ὁ θεσμός τῆς οἰκογενείας καὶ ὁ ρόλος τῆς οἰκοδεσποίνης ἐν αὐτῇ. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἡ ἱεραρχία ἐν αὐτῇ καὶ ἡ συμπεριφορὰ ἐν τῇ οἰκογενειακῇ βίῳ. Αἱ ἰδιαίτεροι εὐδυναι τῆς οἰκοδεσποίνης διὰ τὴν ὁμαλὸν οἰκογενειακὸν βίον. Ἡ διοίκησις τοῦ οἴκου. Ἡ διαχείρισις τῶν οἰκονομικῶν τῆς οἰκογενείας. Κατανομή τοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος ἀναλογικῶς εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας. Οἰκιακὴ λογιστική. Προϋπολογισμός, ἡμερολόγιον διαχείρισεως κλπ. Οἰκιακὰ προγράμματα ἐργασίας. Προμήθεια ἀπαραιτήτων εἰδῶν. Ἀποταμίευσις. Ἀνατροφή καὶ ἀγωγή τῶν παιδίων. Ψυχαγωγία τῶν παιδίων. Ραδιόφωνον, παιδικὰ περιοδικὰ καὶ βιβλία, κινηματογράφος, μουσική. Παιδικὰ παιγνίδια, παιδικαὶ ἐορταί. Θέματα ἐθιμοτυπίας κατὰ τὰς κοινωνικὰς συναναστροφάς (ἀμφίσεις, τρόποι συμπεριφορᾶς, ὑποδοχὴ, δεξιώσεις κλπ.). Ἰδιάζοντα οἰκογενειακά προβλήματα. Ἡ ἐργαζομένη ἐπαγγελματικῶς οἰκοδεσποινα καὶ τὰ πρόσθετα δι' αὐτὴν οἰκογενειακά προβλήματα.

Παιδοκομία.

α. Βρεφοκομία. Ἡ εὐγονική. Ἡ ὑγεία τῶν γονέων, ἡ κληρονομικότης, ὑγιεινὴ τῆς ἐγκύου. Ὁ τοκετός. Αἱ πρῶ-

ται φροντίδες διὰ τὸ βρέφος. Καθαριότης, ἐγδυμασία, ὕπνος, διατροφή. Ἡ μητρικὴ γαλουχία καὶ ἡ σημασία αὐτῆς. Ἡ διατροφή καὶ ἡ ὑγεία τῆς θηλαζούσης μητρός. Κωλύματα τῆς μητρικῆς γαλουχίας. Τεχνητὸς θηλασμός, μεικτὸς θηλασμός, θηλασμός διὰ τροφῶν. Ἀποθηλασμός, ἀπογαλακτισμός. Αἱ πρῶται τροφαὶ τοῦ βρέφους, παρασκευὴ τῶν βρεφικῶν γευμάτων. Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ βρέφους, τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς, ἡ παρακολούθησις αὐτῆς ὑπὸ τῆς μητρός. Ἡ ὑγεία τοῦ βρέφους. Αἱ κυριώτεραι διαταραχαὶ τῆς ὑγείας καὶ νοσηραὶ ἐκδηλώσεις. Αἱ συνήθεις παιδικαὶ νόσοι. Οἱ προφυλακτικοὶ ἐμβολιασμοί.

β. Στοιχεῖα παιδολογίας. Ἡ σωματικὴ καὶ ἡ ψυχικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδὸς ἰδίᾳ κατὰ τὴν προσχολικὴν ἡλικίαν. Ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡθικὴ ἀγωγή τοῦ παιδός. Ἡ σημασία τῆς προσχολικῆς ἡλικίας εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ παιδός. Ἡ ἀξία τοῦ παραδείγματος εἰς τὴν ἀγωγήν τοῦ παιδός. Ἀγωγή συμπεριφορᾶς. Ἐτοιμασία τοῦ παιδός διὰ τὸ νηπιαγωγεῖον, διὰ τὸ σχολεῖον. Ὁ ρόλος τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ εὐδύνη τῶν γονέων, ἰδίᾳ δὲ τῆς μητρός εἰς τὴν βασικὴν ἀγωγήν τῶν παιδίων.

ΤΑΕΙΣ ΣΤ'.

(Προαιρετικῶς)

Κοινωνικὴ Ἀγωγή.

Οἰκησις. Ὑγιεινὴ, ἐπίπλωσις, διακόσμησις τῆς κατοικίας. Ὁργάνωσις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Κανόνες οἰκογενειακῆς συμπεριφορᾶς. Οἰκογενειακαὶ συγκεντρώσεις, γεύματα, δεξιώσεις.

Ἀμφίσεις. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἀμφίσεως. Ἀμφίσεις παιδίων, ἀνδρῶν, γυναικῶν. Ἡ ἀμφίσεις κατὰ περίπτωσιν οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς συναναστροφῆς. Ἡ ἀμφίσεις εἰς τὴν Ἑκκλησίαν καὶ εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς.

Διακοσμητικὴ. Στοιχεῖα διακοσμητικῆς, ἀνθοκομίας, ἀνθοδετικῆς καὶ διακοσμητικῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀνθέων.

Κοινωνικαὶ ἀναστροφαί. Κανόνες ἐθιμοτυπίας καὶ συμπεριφορᾶς κατὰ τὰς κοινωνικὰς συναναστροφάς, εἰς τὰς κατοικίας, εἰς τὰ δημόσια κέντρα, κατὰ τὰς ἐορτάς, εἰς τελετάς κλπ. Κανόνες τρόπων τοῦ φέρεσθαι.

Τὰ θέματα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους ἐκάστου κλάδου θὰ διδάσκωνται πλήρως. Ἡ πρακτικὴ ἀσκήσις ἐν ἐκάστῳ κλάδῳ θὰ γίνεταί ἀναλόγως τῶν ὑπαρχόντων εἰς ἕκαστον σχολεῖον μέσων, τῶν ἰδιαίτερων κλίσεων, διαφερόντων καὶ δεξιότητων τῶν μαθητριῶν καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων ἀπαιτήσεων. Τὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα διαθέτουσιν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέσα, δὲν θὰ παραλείψωσι τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν διαλαμβανομένων εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος ἐκάστου κλάδου.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους αἱ διδάσκουσαι ὀφείλουσι νὰ ὀργανώσωσιν ἐκθεσιν παρουσιάζουσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος. Ἡ ἐκθεσις αὕτη δέον νὰ ἀποβλέπῃ ἀποκλειστικῶς εἰς παιδευτικούς σκοπούς.

Γραπτῶς ἐξετάζονται τὰ θέματα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους ἐκάστου κλάδου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἡμερήσιον Γυμνάσιον Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 3.

Ὁρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Ὡραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			Σύνολ.
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	
1. Ὀρησκευτικά	2	2	2	3	2	2	13
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	4	4	24
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	5	4	32
4. Ἱστορία	3	3	3	3	3	2	17
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	2	2	4
6. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1Α' Τετρ.	—	—	1	1½
7. Ἑπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1Β' Τετρ.	—	—	—	½
8. Μαθηματικά	4	4	4	6	6	7	31
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	1	1
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	—	7
11. Φυσικὴ	2	3	3	5	5	6	24
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	1	—	2
14. Ξέναι γλῶσσαι	3	3	3	2	2	2	15
15. Ὑγιεινὴ — Πρῶται βοήθειαι	—	1	—	—	1	—	2
16. Γυμναστικὴ — Ἀθλητισμὸς ἀρρένων	3	3	3	3	3	3	18
» » θηλέων	3	3	3	3	3	3	18
17. Τεχνικά	1	1	1	1	1	1	6
18. Μουσικὴ	1	1	1	1	—	—	4
19. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίδας	2	1	1	1	1	—	6
Σύνολον ἀρρένων	30	33	34	35	36	36	204
» θηλέων	32	34	35	36	37	36	209

Ἄρθρον 4.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(ὥραι 5 ἐβδομαδιαίως)

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Δ', Ε', ΣΤ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Νέα Ἑλληνικά)

ΤΑΞΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

('Αρχαία Ἑλληνικά)

ΤΑΞΙΣ Δ'.

('Ὡραι 6 ἐβδομαδιαίως).

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία — Θεματογραφία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς Κατευθύνσεως (ὥραι 1 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεῖα κειμένων (συγγραφῶν).

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα τοῦ διαλόγου Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 2 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ α' δῆμιον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα μιᾶς δημιουργίας τοῦ Σουκκιδίου ἐκ τῶν ἀπλουστέρων, ὡς καὶ ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 2 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ β' δῆμιον).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ραψωδιῶν τῆς Ἰλιάδος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 1 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' τετράμιον).

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα μιᾶς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 3 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ β' τετράμιον).

ε) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τῆς Ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφώντος, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ἐπὶ μίαν ὥραν ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ ἔτος).

Γ'. Γραμματολογία: Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

(ὥραι 4 ἐβδομαδιαίως)

Α'. Γλωσσική διδασκαλία — Θεματογραφία: 'Ὡς καὶ ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἐβδομαδιαίως καὶ ὅλον τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων):

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία μιᾶς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 3 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων τῆς Ἀρχαίας Λυρικῆς ποιήσεως, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥρα 1 ἐβδομαδιαίως καὶ ὅλον τὸ β' τετράμηνον).

γ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων ἐνὸς διαλόγου τοῦ Πλάτωνος, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 3 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ γ' δίμηνον).

δ) Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ παρὰ Θουκυδίδη Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους, ὡς ἐν τῇ ΣΤ' τάξει τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 3 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ δ' δίμηνον).

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἐπιταφίου δεόν νὰ ὁλοκληρωθῇ ἐκ δοκίμου μεταφράσεως, ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος δὲν ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΙΣ Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'

Α'. Ἀλγεβρα.

Α' τετράμηνον ὥραι 3. Β' τετράμηνον ὥραι 2.

1. Τὰ ἀκόλουθα ἐκ τοῦ μαθηματικοῦ λογισμοῦ: Πρότασις, προτασιακὸς τύπος. Ἀρνήσις, διάζευξις, σύζευξις προτάσεων ἢ προτασιακῶν τύπων. Συνεπαγωγὴ καὶ λογικὴ ἰσοδυναμία, συσχετισμὸς μὲ τὰς ἐννοίας «ἀναγκαία συνθήκη» «ἰκανὴ συνθήκη», «ἀναγκαία καὶ ἰκανὴ συνθήκη» πάντοτε ἐπὶ τῇ ἐάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων. Ταυτολογία. Ἐφαρμογαὶ τῶν ἀνωτέρω διὰ μίαν πρώτην μῆσιν εἰς τὸν Μαθηματικὸν λογισμὸν: Ὑπόθεσις καὶ συμπέρασμα εἰς μίαν μαθηματικὴν πρότασιν, ἐάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων. (6 μαθήματα).

2. Ἐκ τοῦ διανυσματικοῦ λογισμοῦ.

Ἰσότης ἐφαρμοστῶν διανυσμάτων. Τὸ ἐλεύθερον διάνυσμα. Ἀθροισμα δύο ἢ περισσοτέρων διανυσμάτων. Διαφορὰ διανυσματος ἀπὸ ἄλλο διάνυσμα. Γινόμενον διανύσματος ἐπὶ πραγματικὸν ἀριθμὸν. Λόγος δύο συγγραμμικῶν διανυσμάτων. Διευθύνον διάνυσμα εὐθείας. Διανυσματικὴ ἰσότης τοῦ CHALES. Ὁρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Ὁρθοκονικὸν σύστημα ἀναφορᾶς. Συντεταγμένα: σημείου καὶ διανύσματος

εἰς τὸ ἐπίπεδον. Συνθήκη παραλληλίας εἰς τὸ ἐπίπεδον. Διανυσματικὴ ἐξίσωσις εὐθείας εἰς τὸ ἐπίπεδον.

3. Ἀνάλυσις πολυνύμου εἰς γινόμενον παραγόντων. Ταυτότητες. Ρητὰ κλάσματα. Λύσις συστημάτων α' βαθμοῦ μὲ δύο ἢ τρεῖς ἀγνώστους διὰ τῶν ὀρίζουσῶν. Κανόνες τοῦ Cramer καὶ τοῦ SARRUS. Ὁμογενὴ γραμμικὰ συστήματα. Συμμετρικά. Ἐξισώσεις συμβεβασταί. Ἀπροσδιόριστος ἀνάλυσις α' βαθμοῦ. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Πραγματικοὶ ἀριθμοί. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες.

Π ε ρ ρ ι ζ ῶ ν. Ἰδιότητες. Πράξεις μὲ ἀρρήτους παραστάσεις. Τροπὴ κλάσματος μὲ ἀρρητον παρανομαστήν εἰς ἰσοδύναμον μὲ ρητὸν παρανομαστήν. Δυνάμεις μὲ ρητὸν ἐκθέτην.

Μ ι γ α δ ι κ ο ἰ ἀ ρ ι θ μ ο ἰ. Ὁρισμὸς τοῦ φανταστικοῦ καὶ τοῦ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ. Τρόποι συμβολισμοῦ. Ἰσότης εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν. Αἱ τέσσαρες πράξεις εἰς τὸ σύνολον τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Γραφικὴ παράστασις τῶν μιγαδικῶν ἀριθμῶν (Διάγραμμα τοῦ ARGAND, μιγαδικὸν ἐπίπεδον τοῦ GAUSS). Ἀπόλυτον τιμὴ (μέτρον) μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ.

Ἐ ξ ί σ ω σ ι ς β' β α θ μ ο ῦ. Ἐπίλυσις ἐξισώσεως β' βαθμοῦ μὲ ἓνα ἄγνωστον. Εἶδος τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου ax^2+bx+c . Συμμετρικαὶ παραστάσεις τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου συναρτῆσι τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Πρόσημον τῶν ριζῶν τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου. Τροπὴ τοῦ τριωνύμου ax^2+bx+c εἰς γινόμενον πρωτοβαθμίων ὡς πρὸς x παραγόντων. Εὐρεσις δευτεροβαθμοῦ ἐξισώσεως ἐκ ριζῶν αὐτῆς. Πρόσημον τῆς ἀριθμητικῆς τιμῆς τοῦ τριωνύμου ax^2+bx+c διὰ τὰς διαφοροὺς πραγματικὰς τιμὰς τοῦ x .

Ἀνισώσεις Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἓνα ἄγνωστον. Ἐπίλυσις δευτεροβαθμοῦ ἀνισώσεως. Ἀνισώσεις ἀνωτέρου βαθμοῦ. Σύστημα ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Θέσις πραγματικοῦ ἀριθμοῦ ὡς πρὸς τὰς ρίζας τοῦ τριωνύμου ax^2+bx+c . Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διερευνήσιν παραμετρικῶν ἐξισώσεων καὶ ἀνισώσεων β' βαθμοῦ. Σχέσις συντελεστῶν δύο β' βαθμίων ἐξισώσεων, ἵνα αἱ ρίζαι τῶν πληροῦν ὀρισμένης συνθήκας (ἀνάλογοι, ἀντίθετοι κλπ.). Ἀπαλείφουσα (ἢ συναρμολόγουσα) δύο τριωνύμων τοῦ β' βαθμοῦ. Τὸ δευτεροβάθμιον τριώνυμον ὡς συνεχῆς συνάρτησις τοῦ x . Μέγιστον καὶ ἐλάχιστον τοῦ δευτεροβαθμοῦ τριωνύμου. Γραφικὴ παράστασις τῆς συναρτήσεως $\psi = ax^2+bx+c$ καὶ τῆς $\psi = ax^2+bx+c$.

Ἐξισώσεις ἀναγόμεναι εἰς ἐξισώσεις β' βαθμοῦ.

Τετραγωνικὴ ρίζα μιγάδος. Διτετράγωνοι ἐξισώσεις. Τροπὴ διπλῶν τινῶν ριζικῶν εἰς ἀπλᾶ. Ἀντίστροφοι ἐξισώσεις. Διώνυμοι καὶ τριώνυμοι ἐξισώσεις. Ἐξισώσεις μὲ ριζικὰ δευτέρου καὶ ἀνωτέρου τάξεως. Ἀπλᾶ συστήματα β' βαθμοῦ. Προβλήματα λυόμενα δι' ἐξισώσεων καὶ συστημάτων β' βαθμοῦ.

4. Ἐκ τῆς Στατιστικῆς. Κεντρικὴ τιμὴ. Διασπορά. Τὸ διάγραμμα διασπορᾶς καὶ ἡ ἔννοια τῆς συσχετίσεως.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

(Ὡραι 3).

Γεωμετρικοὶ τόποι καὶ κατασκευαί. Συνθήκη ἵνα 4 σημεία εἶναι ὁμοκύκλια.

Λόγος δύο εὐθυγράμμων τμημάτων. Σύμμετρα καὶ ἀσύμμετρα εὐθύγραμμα τμήματα. Ἀναλογία: εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ ἰδιότητες αὐτῶν.

Θεώρημα τοῦ Θαλοῦ καὶ συνέπειαι αὐτοῦ.

Κατασκευὴ τετάρτης ἀναλόγου τριῶν δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων. Θεώρημα τῆς διχοτόμου (ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς) γωνίας τριγώνου. Διίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς εἰς λόγον ἴσον πρὸς τὸν λόγον δύο δοθέντων εὐθυγράμμων τμημάτων (ἁρμονικὴ διαί-

ρσεις εὐθυγράμμου τμήματος). Κύκλος τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὁμοιοα εὐθύγραμμα σχήματα. Κριτήρια ὁμοιότητος τριγώνων. Θεώρημα τῆς δέσμης εὐθειῶν καὶ τὰ δύο ἀντίστροφα αὐτοῦ. Πυθαγόρειον Θεώρημα καὶ τὰ πορίσματα αὐτοῦ. Βασικαὶ μετρικαὶ σχέσεις μεταξὺ πρωτευόντων καὶ δευτερευόντων στοιχείων τριγώνου. Κατασκευαὶ εὐθυγράμμων τμημάτων ὀριζομένων ὑπὸ γεωμετρικῶν ἐξισώσεων. Στροφή. Ὁμοιοθεσία.

Γεωμετρικαὶ κατασκευαί.

Ὀρισμὸς ἐμβαδοῦ εὐθυγράμμου σχήματος. Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου, παραλληλογράμμου, τριγώνου, τραπεζίου. Μετασχηματισμὸς εὐθυγράμμων σχημάτων εἰς ἄλλα ἰσοδύναμα. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο τριγώνων, εἰς τὰ ὅποια μία γωνία τοῦ ἑνὸς εἶναι ἴση ἢ παραπληρωματικὴ μιᾶς γωνίας τοῦ ἄλλου. Ὁ λόγος τῶν ἐμβαδῶν δύο ὁμοίων πολυγώνων.

Δύναμις σημείου πρὸς κύκλον. Ριζικός ἄξων καὶ ριζικὸν κέντρον. Κύκλοι τεμνόμενοι ὀρθογωνίως. Δέσμαι κύκλων. Τὸ πρόβλημα τοῦ Ἀπολλωνίου. Εἰδικαὶ περιπτώσεις. Προβλήματα γεωμετρικῶν τόπων καὶ γεωμετρικῶν κατασκευῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς μέσον καὶ ἄκρον λόγον. Κατασκευὴ τοῦ ἀγνώστου δευτεροβάθμιου ἢ διτετραγώνου γεωμετρικῆς ἐξισώσεως.

Υπολογισμὸς τῆς ἀκτίνος τοῦ περιγεγραμμένου, τοῦ ἐγγεγραμμένου καὶ τῶν παραγεγραμμένων εἰς τρίγωνον κύκλων, καθὼς ἐπίσης τῶν ὑψών, τῶν διχοτόμων, τῶν διαμέσων καὶ τοῦ ἐμβαδοῦ, συναρτῆσαι τῶν πλευρῶν τριγώνου. Θεώρημα τοῦ γινομένου δύο πλευρῶν τριγώνου, ἥτοι $\beta\gamma = 2R\gamma\alpha$.

Διάφοροι τύποι ἐμβαδοῦ τριγώνου. Θεωρήματα τοῦ Πτολεμαίου. Θεωρήματα τοῦ Μενέλαου καὶ Ceva. Ἐφαρμογαί.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Β' Τετράμηνον ὥρα 1.

Προσανατολισμένος κύκλος καὶ προσανατολισμένον τόξον.

Μονάδες μετρήσεως τόξου. Ἀλγεβρική τιμὴ προσανατολισμένου τόξου. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τοῦ τόξου τοῦ κύκλου. Προσανατολισμένη γωνία. Ἀλγεβρική τιμὴ προσανατολισμένης γωνίας. Ἐπέκτασις τῆς ἐννοίας τῆς γωνίας. Συνθήκη ἀναγκαιὰ καὶ ἱκανὴ ἵνα δύο τόξα (τοῦ αὐτοῦ κύκλου ἢ γωνίας) ἔχοντα κοινὴν ἀρχὴν ἔχωσι κοινὸν πέρας. Ὁ τριγωνομετρικὸς κύκλος.

Τριγωνομετρικαὶ ἢ κυκλικαὶ συναρτήσεις. Τὸ ἡμίτονον καὶ συνημίτονον, ἡ τέμνουσα καὶ ἡ συντέμνουσα, ἡ ἐφαπτομένη καὶ ἡ συνεφαπτομένη τόξου ἢ γωνίας. Κυκλικαὶ συναρτήσεις τόξου ἢ γωνίας. Θεμελιώδεις σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ αὐτοῦ τόξου. Οἱ τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ τῶν τόξων 45° , 30° , 60° . Ἡ μεταβολὴ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων καὶ γραφικὴ παράστασις αὐτῶν.

Περιοδικότης. Σχέσεις μεταξὺ τῶν τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν: α) ἀντιθέτων τόξων, β) τόξων ἐχόντων ἄθροισμα μίαν περιφέρειαν, γ) συμπληρωματικῶν τόξων, δ) παραπληρωματικῶν τόξων, ε) τόξων διαφερόντων κατὰ ἡμιπερίφειραν. Ἡ ἀναγωγή τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ τυχόντος τόξου εἰς τριγωνομετρικὸν ἀριθμὸν θετικοῦ τόξου μικροτέρου τῶν 45° . Βασικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν πρωτευόντων στοιχείων τριγώνου. Θεωρήματα τῶν ἡμιτόνων καὶ τῶν συνημιτόνων. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Ἀλγεβρα καὶ Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία.

Α' Τετράμηνον ὥραι 2. Β' Τετράμηνον ὥραι 3.

1. Ἀξιώματα PEANO. Τελεία ἐπαγωγή.

2. Ἀπόλυτος τιμὴ πραγματικοῦ καὶ μιγαδικοῦ ἀριθμοῦ.

Ἀπόλυτος τιμὴ ἄθροισματος. γινομένου, πηλίκου κλπ. πραγματικῶν καὶ μιγαδικῶν ἀριθμῶν. Ἐξισώσεις εἰς ἃς ὑπαισέρ-

χονται ἀπόλυτοι τιμαὶ πραγματικῶν ἀριθμῶν. Ἀνισώσεις καὶ συστήματα εἰς τὰ ὅποια ὑπαισέρονται αἱ ἀπόλυτοι τιμαὶ τῶν ἀγνώστων. Ἐφαρμογαί.

Στοιχειώδης θεωρία τῶν ἀκεραίων πολυωνύμων, πολυώλυμα ὁμογενῆ καὶ συμμετρικά. Ἀνάλυσις ἀπλοῦ ρητοῦ κλάσματος εἰς ἄθροισμα ρητῶν κλασμάτων. Γενικὴ μορφή διωνύμου ἐξισώσεως. Τριγωνομετρικὴ μορφή μιγάδος. Τύπος τοῦ DE MOIVRE.

Ἀκολουθίαι μονότοναι, ὅρια αὐτῶν. Παραδείγματα. Ἀριθμητικαὶ καὶ γεωμετρικαὶ πρόοδοι. Ἀρμονικὴ πρόοδος. Ἀπλάι σειραί.

Λογάρισμος ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες. Δεκαδικοὶ λογάριθμοι. Ἀλλαγὴ βάσεως λογαρίθμων. Χρήσις λογαριθμικῶν πινάκων. Ἐκθετικά καὶ λογαριθμικά ἐξισώσεις καὶ συστήματα. Ἀνατοκισμός, ἴσαι καταθέσεις καὶ χρεωλύσια. Στοιχειώδης σπουδὴ ἀπροσδιορίστου ἀναλύσεως β' βαθμοῦ.

Στοιχεῖα Συνδυαστικῆς: Μεταθέσεις. Διατάξεις. Συνδυασμοί. Τύπος τοῦ διωνύμου τοῦ Νεύτωνος. Στοιχεῖα ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πινάκων (μητρῶν). Συσχέτισις αὐτῶν πρὸς τὰς ὀρίζουσας.

3. Ἐκ τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων: Περὶ τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Τομή, ἔνωσις δύο ἢ περισσοτέρων συμβάντων. Συμπληρωματικὸν ἐνὸς συμβάντος. Παραδείγματα. Στοιχειώδης ὀρισμὸς τῆς πιθανότητος τῶν συμβάντων ὡς πηλίκου τῶν ἐνοικῶν πρὸς τὰ δυνατὰ συμβέαντα. Παραδείγματα (ρίψις νομίσματος, ἥριμνημένον κύβου, παίγνιοχάρτων κλπ.). Ὀρισμὸς τῆς πιθανότητος μετὰ τὴν ἐοφθεῖαν τῶν ὑποσυνόλων τοῦ δειγματικοῦ χώρου. Προσθετικά πιθανότητες. Πιθανότητες συμπληρωματικῶν συμβάντων. Ἐφαρμογαί. Συμβάντα ἀνεξάρτητα ἀλλήλων.

Πιθανότης τομῆς αὐτῶν. Ἐφαρμογαί. Πιθανότητες ὑπὸ συνθήκην. Ἐφαρμογαί.

4. Ἀνάλυσις διανύσματος εἰς δύο διευθύνσεις.

Συντεταγμέναι ἐλευθέρου διανύσματος. Συνθήκαι ἰσότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφαρμογαί. Ἐσωτερικὸν γινόμενον δύο διανυσμάτων. Ἰδιότητες. Καρτεσιανὸν ἀνάπτυγμα ἐσωτερικοῦ γινομένου. (Σύστημα Ὀρθοκανονικόν). Συνθήκη καθετότητος δύο διανυσμάτων. Ἐφαρμογαί. Ἀλλαγὴ συστήματος συντεταγμένων.

Εἰδικαὶ περιπτώσεις. Τὸ σύστημα τῶν πολικῶν συντεταγμένων. Σχέσις Καρτεσιανῶν καὶ πολικῶν συντεταγμένων. Ἐξισώσεις τῆς Εὐθείας εἰς τυχόν ὀρθογώνιον σύστημα ἀναφορᾶς. Διάφοροι μορφαὶ τῆς ἐξισώσεως τῆς εὐθείας. Συντελεστὴς διευθύνσεως εὐθείας. Εὐθεῖα ὀριζομένη ἀπὸ ἐν σημείου καὶ τὴν διευθύνσιν αὐτῆς. Εὐθεῖα ὀριζομένη ἀπὸ δύο σημεία. Σχετικαὶ θέσεις δύο εὐθειῶν. Συνθήκη, ἵνα τρεῖς σημεία κείνται ἐπ' εὐθείας καὶ συνθήκη, ἵνα τρεῖς εὐθεῖαι διέρχονται διὰ σημείου (χρῆσις τῆς ὀριζούσης). Γραφικὴ λύσις τοῦ συστήματος δύο ἐξισώσεων πρώτου βαθμοῦ μετὰ δύο ἀγνώστους. Σημεῖον τοῦ τριωνύμου τοῦ πρώτου βαθμοῦ $\alpha x + \beta y + \gamma$. Γραφικὴ λύσις τῆς ἀνισώσεως $\alpha x + \beta y + \gamma \geq 0$.

Ἐφαρμογαί. Κανονικὴ μορφή τῆς ἐξισώσεως εὐθείας (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Γωνία δύο εὐθειῶν. Συνθήκη καθετότητος (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Ἀπόστασις σημείου ἀπὸ εὐθείας (σύστημα ὀρθοκανονικόν). Ἐφαρμογαί.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Α' Τετράμηνον ὥραι 2. Β' Τετράμηνον ὥραι 2.

1. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου. Κανονικὰ πολύγωνα καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Κατασκευὴ τῶν κανονικῶν πολυγώνων: ἑξαγώνου, τριγώνου, τετραγώνου, δεκαγώνου, πενταγώνου, δεκαγώνου. Ὑπολογισμὸς τῆς πλευρᾶς ἐκάστου τῶν πολυγώνων τούτων συναρτῆσαι τῆς ἀκτίνος τοῦ εἰς αὐτὰ περιγεγραμμένου κύκλου. Ἀστεροειδῆ κανονικὰ πολύγωνα

να. 'Ορισμοί και θεωρήματα ἐπὶ τῶν ὀρίων. Μήκος περιφέρειας κύκλου καὶ τόξου. Ἐμβαδὸν κύκλου, κυκλικὸ τομέως καὶ κυκλικὸ τμήματος.

II. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου. Τὸ ἐπίπεδον καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ ἀξιώματα. Σχετικαὶ θέσεις εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων. Θεωρήματα παραλληλίας. Γωνία δύο εὐθειῶν τοῦ χώρου. Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Κοινὴ κάθετος δύο ἀσυμβάτων εὐθειῶν. Σχετικοὶ γεωμετρικοὶ τόποι. Διέδρος γωνία. Μέτρον διέδρου γωνίας. Κάθετα ἐπίπεδα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Ὁρθὴ προβολὴ εὐθείας καὶ εὐθυγράμμου σχήματος ἐπὶ ἐπίπεδον. Γωνία εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Πολύεδρος γωνία. Τριέδρος γωνία καὶ ἰδιότητες αὐτῆς. Ἡ τριέδρος καὶ ἡ παραπληρωματικὴ αὐτῆς. Κριτήρια ἰσότητος εἰς τὰς τριέδρους γωνίας.

Κατασκευαί.

Πολύεδρα. Πρίσματα. Ἰδιότητες αὐτῶν, παραλληλεπίπεδα, ἰδιότητες αὐτῶν. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὅγκου τῶν πρισμάτων.

Πυραμίδες, εἶδη καὶ ἰδιότητες αὐτῶν. Περὶ τετραέδρων. Ὑπολογισμὸς τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὅγκου τῶν πυραμίδων. Ἡ κόλουρος πυραμίδος. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὅγκου κολούρου πυραμίδος. Τὸ κολοδὸν πρίσμα. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τοῦ ὅγκου κολοδοῦ πρίσματος. Ὁγκος πρισματοειδοῦς.

Ἡ συμμετρία ἐν τῷ χώρῳ (πρὸς εὐθεῖαν, πρὸς σημεῖον καὶ πρὸς ἐπίπεδον).

Ὅμοια πολύεδρα. Ἰδιότητες αὐτῶν. Θεώρημα τοῦ EUCLER. Κυρτὰ κανονικὰ πολύεδρα. Θεώρημα ὑπάρξεως τῶν πολυέδρων τοῦ Πλάτωνος.

Κύλινδρος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κυλίνδρου καὶ τοῦ ὅγκου αὐτοῦ.

Κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ἰδιότητες αὐτοῦ. Ἐφαπτόμενον ἐπίπεδον. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας κῶνου καὶ τοῦ ὅγκου αὐτοῦ. Κόλουρος κῶνος ἐκ περιστροφῆς. Ὑπολογισμὸς τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὅγκου αὐτοῦ.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Α' Τετράμηνον ὥραι 2.

Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων $\alpha \pm \beta$ καὶ $\alpha \pm \beta \pm \gamma$ τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων α , β , γ . Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων 2α καὶ 3α , τῇ βοηθείᾳ τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου α . Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τοῦ τόξου $\frac{\alpha}{2}$ τῇ βοηθείᾳ τοῦ συν α .

Ἐκφράσεις τῶν τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῇ βοηθείᾳ τῆς $\frac{\alpha}{2}$ ἐφ $\frac{\alpha}{2}$. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες. Μετασχηματισμὸς τοῦ

ἄθροισματος καὶ τῆς διαφορᾶς δύο τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων εἰς γινόμενον. Μετασχηματισμὸς τοῦ γινομένου ἡμιτόνων καὶ συνημιτόνων εἰς ἄθροισμα ἢ διαφοράν. Τριγωνομετρικαὶ ταυτότητες ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον ἀφορῶσαι εἰς τὰ πρωτεύοντα στοιχεῖα τοῦ τριγώνου.

Μετασχηματισμὸς ἄθροισμάτων εἰς παραστάσεις λογιστὰς διὰ τῶν λογαρίθμων διὰ χρήσεως βοηθητικῆς γωνίας. Ἐφαρμογαί. Λογαριθμικοὶ πίνακες τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν. Ἐκφράσεις τοῦ λογαρίθμου τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ δοθέντος τόξου. Ἐκφράσεις τοῦ τόξου δοθέντος τοῦ λογαρίθμου τοῦ τριγωνομετρικοῦ ἀριθμοῦ του. Ἐφαρμογαί.

Δ'. Παραστατικὴ Γεωμετρία.

Β' Τετράμηνον ὥραι 1.

(Ὁ κλάδος οὗτος θὰ διδάσκεται μόνον ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν αἱ διδακτικαὶ συνθήκαι τῆς τάξεως κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδάσκοντος).

Εἰσαγωγή. Σκοπός. Αἱ μέθοδοι παραστάσεως. Ἡ μέθοδος

τῆς κεντρικῆς προβολῆς. Ἡ μέθοδος τῆς παραλλήλου καὶ ὁρθῆς προβολῆς.

Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ δύο προβολῶν. Τὸ σύστημα τῶν ἐπιπέδων προβολῆς. Παράστασις σημείου καὶ συντεταγμέναι αὐτοῦ. Θέσεις σημείου ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Τὰ ἐπίπεδα συμμετρίας καὶ συμπτώσεως. Σήμανσις τῶν ὁρατῶν καὶ καλυπτομένων γραμμῶν ἐνὸς σχήματος. Παράστασις εὐθείας, ἡ εὐθεῖα παριστωμένη ὑπὸ τῶν δύο προβολῶν τῆς καὶ ἀντιστρόφως ὀριζομένη ὑπ' αὐτῶν (ἐξαιρετέαι περιπτώσεις). Θέσις σημείου ὡς πρὸς εὐθεῖαν. Ἰχνη εὐθείας ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων προβολῆς. Εὐρεσις τῶν ἰχνῶν ἐκ τῶν προβολῶν καὶ ἀντιστρόφως. Ἰχνη εὐθείας ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων συμπτώσεως καὶ συμμετρίας. Χαρακτηριστικαὶ θέσεις εὐθειῶν ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Εὐθεῖαι συμβαταὶ καὶ ἀσύμβατοι. Εὐθεῖαι παράλληλοι. Γωνία κλίσεως εὐθείας πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Παράστασις ἐπιπέδου. Συνθήκη διὰ νὰ κείται δοθεῖσα εὐθεῖα ἐπὶ δοθέντος ἐπιπέδου. Κατασκευὴ τῶν ἰχνῶν ἐπιπέδου ὀριζομένου διὰ δύο δοθεισῶν εὐθειῶν. Πλέγματα εὐθειῶν δοθέντος ἐπιπέδου, ἰχνοπαράλληλοι, ἰχνοκάθετοι. Χαρακτηριστικαὶ θέσεις ἐπιπέδων, ὡς πρὸς τὰ ἐπίπεδα προβολῆς. Τομὴ δύο ἐπιπέδων, (διάφοροι περιπτώσεις). Παραλληλία δύο ἐπιπέδων. Τομὴ εὐθείας καὶ ἐπιπέδου (διάφοροι περιπτώσεις). Καθετότης εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. (Σχετικὰ προβλήματα).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Ἀλγεβρα καὶ στοιχεῖα Ἀναλύσεως.

Ὡραι 3.

1. Νόμος ἐσωτερικῆς συνθέσεως. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες. Νόμος ἐξωτερικῆς συνθέσεως. Ἰσομορφισμὸς. Ὁμάς. Δακτύλιος. Σῶμα. Ὁρισμοὶ καὶ ἰδιότητες.

Σῶμα διατεταγμένον. Εἰδικὰ παραδείγματα τοῦ δακτυλίου τῶν ἀκεραίων (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ἀκεραίων πολυωνύμων) καὶ τοῦ σώματος τῶν ρητῶν (θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν, ρητῶν συναρτήσεων).

(4 μαθήματα).

2. Συνάρτησις μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς. Αὔξουσα καὶ φθίνουσα συνάρτησις. Ἡ ἀντίστροφος μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα μιᾶς συναρτήσεως. Μέγιστα καὶ ἐλάχιστα ὑπὸ συνθήκας.

Ὁρια καὶ τιμαὶ συναρτήσεων. Περὶ συνεχῶν συναρτήσεων (συνέχεια εἰς ἓν σημεῖον καὶ ἐν διάστημα). Σχετικὰ θεωρήματα. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων:

$$\psi = ax^2, \psi = ax^2 + bx + \gamma, \psi = \frac{a}{x}, \psi = \frac{ax+b}{\gamma x+\delta}$$

(Ὅταν οἱ συντελεσταὶ εἶναι πραγματικοὶ ἀριθμοί, ἡ δὲ x λαμβάνει πραγματικὰς τιμὰς). Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῆς ἀντιστρόφου τῆς $\psi = ax^2$. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις τῶν συναρτήσεων, αἵτινες προκύπτουν ἀπὸ τοὺς τύπους $x^2 + \psi^2 = \rho^2$, $(x-a)^2 + (\psi-b)^2 = \rho^2$, $b^2\psi^2 \pm a^2x^2 = a^2b^2$, $\psi = \eta\mu x$, $\psi = \sigma\upsilon\nu x$, $\psi = \epsilon\phi x$, $\psi = \sigma\phi x$.

Ὁ ἀριθμὸς e ὡς ὄριον τοῦ $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$, ἐνθα $n \rightarrow \infty$.

Αἱ συναρτήσεις $y = e^x$, $y = a^x$.

Παράγωγος συναρτήσεως: Ὁρισμὸς καὶ γεωμετρικὴ σημασία τῆς παραγώγου. Κανόνες παραγωγίσεως. Ὑπολογισμὸς τῶν παραγῶγων τῶν στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Θεώρημα τοῦ ROLLE. (Γεωμετρικὴ Ἑρμηνεία). Θεώρημα τῶν πεπερασμένων αὐξήσεων. Σπουδὴ καὶ γραφικὴ παράστασις διαφορῶν στοιχειωδῶν συναρτήσεων.

Σπουδὴ τῆς ἐννοίας τῆς μεταβολῆς τῆς συναρτήσεως καὶ κατάρτισις πίνακος τῶν μεταβολῶν, χάραξις τῆς ἀντιστοίχου καμπύλης. Καθορισμὸς τῶν σημείων, εἰς τὰ ὅποια ἡ συνάρτησις ἔχει μέγιστον ἢ ἐλάχιστον, τῶν ἐφαπτομένων εἰς χα-

ρακτηριστικά σημεῖα καὶ τῶν τυχόν ὑφισταμένων ἀσυμπτῶ-
των καὶ σημείων καμπῆς.

Υπολογισμὸς ὁρισκῶν τινῶν τιμῶν ἀπλῶν συναρτήσεων.
Ἀπροσδιόριστοι μορφαί. Κανὼν τοῦ DEL' HOSPITAL.
Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν καὶ τὴν Μηχανικὴν. Διαφορι-
κὸν συναρτήσεως. Ἰδιότητες. Τὸ ἀόριστον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιό-
τητες. Πίναξ τῶν στοιχειωδῶν ὁλοκληρωμάτων. Τὸ ὀρισμέ-
νον ὁλοκλήρωμα. Ἰδιότητες. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν Γεωμετρίαν.

Β'. Θεωρητικὴ Γεωμετρία.

Ὡραι 3.

I. Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου. Θεωρήματα τοῦ Πά-
που—GULDIN διὰ τεθλασμένην, τρίγωνον καὶ πολύγωνον.
Σφαῖρα. Σχετικαὶ θέσεις σφαίρας καὶ ἐπιπέδου. Σχετικαὶ θέ-
σεις σφαίρας καὶ εὐθείας. Πόλοι κύκλου σφαίρας καὶ ιδιό-
τητες αὐτῶν. Ἐξέσεις τῆς ἀκτίνος δοθείσης σφαίρας. Γεω-
μετρικαὶ κατασκευαὶ ἐπὶ τῆς σφαίρας. Σφαιρικὸν τρίγωνον.
Ὁ γεωμετρικὸς τόπος τῶν διὰ σημείου ἐφαπτομένων εὐθειῶν
πρὸς σφαῖραν, καὶ ἡ περιβάλλουσα τῶν διὰ τοῦ σημείου τού-
του ἐφαπτομένων ἐπιπέδων τῆς σφαίρας. Τομὴ δύο σφαιρῶν.
Βασικαὶ συνθῆκαι ὀρίζουσαι τὴν σφαῖραν (κατασκευαί).
Σφαιρικὴ ζώνη καὶ ὑπολογισμὸς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ὑπολο-
γισμὸς ἐπιφανείας σφαίρας. Σφαιρικὸς τομεὺς καὶ ὄγκος αὐ-
τοῦ. Ὁγκὸς σφαίρας. Σφαιρικὸς δακτύλιος καὶ ὄγκος αὐτοῦ.
Σφαιρικὸν τμήμα καὶ ὄγκος αὐτοῦ. Ἀτρακτοὶ καὶ σφαιρικοὶ
ὄνυχες. Ἰδιότητες.

II. Συμπληρωμα Γεωμετρίας τοῦ ἐπιπέδου.
Ἀπλοῦς λόγος τριῶν σημείων ἐνὸς ἄξονος. Διπλοῦς ἢ ἀναρ-
μονικὸς λόγος τεσσάρων σημείων ἐνὸς ἄξονος. Ἀρμονικὴ τε-
τράς σημείων. Ἰδιότητες. Διπλοῦς λόγος τεσσάρων ὁμοεπιπέ-
δων εὐθειῶν συντρεχουσῶν εἰς ἓν σημεῖον. Ἀρμονικὴ δέσμη
τεσσάρων εὐθειῶν. Περὶ διατεμνουσῶν. Ἐφαρμογαί. Πολιτικὴ
σημεῖου ὡς πρὸς κύκλον. Πόλος εὐθείας ὡς πρὸς κύκλον.
Συζυγεῖς εὐθείαι. Ἐφαρμογαί.

Σημειακοὶ μετασχηματισμοὶ εἰς τὸ ἐπί-
πεδον. Ἐπαναλήψεις ἐκ τῶν ἀπεικονίσεων μεταξὺ δύο
συνόλων. Ἡ ἔννοια τοῦ μετασχηματισμοῦ. Μετασχηματισμὸς
ἀμφιμονοσήματος. Ἀντίστροφος μετασχηματισμὸς. Μετασχη-
ματισμὸς ταυτότητος. Γινόμενον δύο ἢ περισσοτέρων μετασχη-
ματισμῶν. Προσεταιριστικὴ ιδιότης τοῦ γινομένου. Μεταφορά.
Συμμετρία. Στραφῆ. Ὁμοιοθεσία. Ὁμοιότης. Ἀντιστροφή.
Ἐφαρμογαί.

Γ'. Τριγωνομετρία.

Ὡρα 1.

Τριγωνομετρικαὶ ἐξισώσεις. Τριγωνομετρικὴ ἐπίλυσις ἐξι-
σώσεως δευτέρου βαθμοῦ. Συστήματα τριγωνομετρικῶν ἐξι-
σώσεων. Τριγωνομετρικὴ ἀπλοφή. Τριγωνομετρικαὶ ἀνισώ-
σεις. Ἀντίστροφος κυκλικαὶ συναρτήσεις. Ἐπίλυσις τριγώνου
ἐκ τῶν πρωτεύοντων στοιχείων αὐτοῦ. Σχέσεις μεταξὺ δευτε-
ρευόντων καὶ πρωτεύοντων στοιχείων τριγώνου (ἀκτίνων ἐγ-
γεγραμμένου καὶ παρεγγεγραμμένων κύκλων τοῦ τριγώνου,
ὑψών, διχοτόμων, διαμέσων καὶ ἐμβαδού). Ἐπίλυσις τριγώνου
ἐκ δευτερευόντων καὶ πρωτεύοντων στοιχείων αὐτοῦ. Ἐπίλυ-
σις κυρτοῦ τετραπλεύρου. Ἐφαρμογαί. Τριγωνομετρικαὶ
σειраί.

Δ'. Παραστατικὴ Γεωμετρία.

(Ὁ κλάδος οὗτος θὰ διδάσκηται κατὰ τὸ Β' τετράμηνον
ἐντὸς τοῦ τριώρου τῆς Γεωμετρίας, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιτρέπουν
αἱ διδασκαλικά συνθῆκαι τῆς τάξεως κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδά-
σκοντος ὡς ὥρα γεωμετρίας).

Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ δύο προβο-
λῶν. Συστηματικαὶ μέθοδοι. Ἡ μέθοδος ἀλλαγῆς ἐπιπέδων
προβολῆς.

Σχετικὰ προβλήματα. Ἡ μέθοδος τῆς περιστροφῆς. Σχε-
τικὰ προβλήματα. Ἡ μέθοδος τῆς κατακλίσεως. Σχετικὰ
προβλήματα. Πολύεδρα. Παράστασις πυραμίδων καὶ πρισμα-

των. Τομὴ πυραμίδος ὑπὸ ἐπιπέδου. Ἀληθὲς σχῆμα τῆς το-
μῆς. Τομὴ πρίσματος ὑπὸ ἐπιπέδου. Ἀληθὲς σχῆμα τῆς το-
μῆς. Τομὴ πυραμίδος ὑπὸ εὐθείας. Τομὴ πρίσματος ὑπὸ εὐ-
θείας. Ἀνάπτυγμα πυραμίδος. Ἀνάπτυγμα πρίσματος.

II. Παράστασις τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων διὰ μιᾶς προ-
βολῆς. Ἀριθμητικὴ κλίμαξ σχεδίου. Γραφικὴ κλίμαξ σχε-
δίου. Παράστασις σημείου. Παράστασις εὐθείας. Ἴχνος, γω-
νία κλίσεως, βαθμὶς, ὑψομετρικὴ κλίμαξ εὐθείας. Θέσις ση-
μείου ὡς πρὸς εὐθείαν. Εὐθείαι συμβαταὶ καὶ ἀσύμβατοι. Εὐ-
θεαὶ παράλληλοι. Παράστασις ἐπιπέδου, ἰχνοπαράλληλοι,
ἰχνοκάθετοι, ὑψομετρικὴ κλίμαξ ἐπιπέδου. Ἀμοιβαῖαι θέσεις
εὐθειῶν καὶ ἐπιπέδων κριτήρια. Τομὴ δύο ἐπιπέδων. Ἐπίπε-
δα παράλληλα. Τομὴ εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Καθετότης εὐ-
θείας καὶ ἐπιπέδου. Κατάκλισις ἐπιπέδου σχήματος. Σχετικὰ
προβλήματα.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κα-
τευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητι-
κῆς κατευθύνσεως.

ΦΥΣΙΚΑ

(Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι)

ΤΑΞΙΣ Δ'

Α'. ΦΥΣΙΚΗ

(Ὡραι 4 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον καὶ ὥραι
3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

Εἰσαγωγή: Θέμα καὶ μέθοδοι τῆς Φυσικῆς. Ὑλῃ
καὶ φυσικαὶ καταστάσεις αὐτῆς. Δομὴ τῶν ὑλικῶν σωμάτων.
Φυσικὰ μεγέθη. Μετρήσεις φυσικῶν μεγεθῶν. Συστήματα μο-
νάδων (C.G.S., M.K.S. καὶ T.S.).

Διαστάσεις τῶν φυσικῶν μεγεθῶν καὶ ἐξισώσεις διαστά-
σεων.

Βάρος καὶ μᾶζα τῶν σωμάτων. Πυκνότης καὶ εἰδικὸν βά-
ρος.

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ

Κινητικὴ. Κίνησις. Σύστημα ἀναφορᾶς. Εὐθύγραμμος
ὁμαλὴ κίνησις. Εὐθύγραμμος μεταβαλλομένη κίνησις καὶ ὁμα-
λῶς μεταβαλλομένη εὐθύγραμμος κίνησις.

Καμπυλόγραμμος κίνησις. Κυκλικὴ ὁμαλὴ κίνησις. Ἀρχὴ
τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κινήσεων. Σύνθεσις δύο εὐθυγράμμων
κινήσεων.

Στατικὴ τῶν στερεῶν. Ἡ ἔννοια τῆς δυνάμεως
(ὁρισμός, μονάδες, παράστασις αὐτῆς). Σύνθεσις δυνάμεων
ἐφηρμοσμένων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ σημείου. Ἀνάλυσις δυνά-
μεων. Ροπή δυνάμεως ὡς πρὸς σημεῖον καὶ ἄξονα. Σύνθεσις
δυνάμεων ἐφηρμοσμένων εἰς διάφορα σημεῖα στερεοῦ σώματος.
Ζεύγος δυνάμεων. Κέντρον βάρους καὶ εὐρεσις τοῦ κέντρου
βάρους διαφόρων σχημάτων μετὰ παραδειγμάτων. Ἰσορροπία
στερεοῦ σώματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τριῶν δυνάμεων. Ἰσορρο-
πία στερεοῦ σώματος στηριζομένου ἐπὶ ὀριζοντίου ἐπιπέδου ἢ
στρεπτοῦ περὶ ὀριζόντιον ἄξονα.

Δυναμικὴ: Ἀρχὴ τῆς ἀδρανείας. Θεμελιώδης ἐξίσω-
σις τῆς Δυναμικῆς. Δράσις, ἀντίδρασις. Κεντρομόλος καὶ φυ-
γόκεντρος δυνάμις. Ἐφαρμογαί. Ἐλευθέρα πτώσις. Κινούμε-
να συστήματα ἀναφορᾶς. Στρεφόμενον σύστημα ἀναφορᾶς. Ἐ-
φαρμογὴ τούτου εἰς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς Γῆς.

Έργον. Ίσχύς. Ένέργεια. Έργον και μονάδες αὐτοῦ. Έργον βάρους. Έργον ἀντιστάσεων και μεταβλητῆς δυνάμεως. Ίσχύς και μονάδες αὐτῆς. Μεγάλαι μονάδες ἔργου. Ένέργεια και μορφαι αὐτῆς. Ἀρχή τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας.

Όρμη: Όρμη και μονάδες αὐτῆς. Νόμοι μεταβολῆς τῆς ὁρμῆς και ἀρχή διατηρήσεως αὐτῆς. Πύραυλοι. Κρούσεις.

Βολαι (κατακόρυφος, ὀριζοντία, πλαγία).

Περιστροφική κίνησις στερεοῦ σώματος περὶ ἄξονα, ροπή ἀδρανείας και κινητική ἐνέργεια αὐτοῦ. Σφόνδυλος. Θεμελιώδης ἐξίσωσις τῆς περιστροφικῆς κινήσεως. Στροφορμή. Περιστροφή στερεοῦ σώματος περὶ ἐλεύθερον ἄξονα. Γυροσκοπικόν.

Νόμος τῆς παγκοσμίου ἐλξεως. Πεδίον βαρύτητος. Μεταβολή τοῦ g μετὰ τοῦ ὕψους. Τεχνητοὶ δορυφόροι.

Τριβή. Ἐλαστικότητα: Τριβὴ ὀλισθήσεως και τριβὴ κυλίσεως. Ἐλαστικότης (ἐλκυσμός, κάμφσις, στρέψις). Ἐλαστικὴ ὑστέρησις. Ἀντοχή τῶν ὑλικῶν.

Ἀπλαϊ Μηχαναί: Μοχλοί, τροχαλίας, κεκλιμένον ἐπίπεδον, πολύσπαστον, βαροῦλλον, κοχλίας, ζυγός.

Μηχανικὴ τῶν Ρευστῶν, Ὑδροστατική: Πίσεις και μονάδες αὐτῆς. Ὑδροστατικὴ πίσις. Θεμελιώδης ἀρχή τῆς ὑδροστατικῆς. Μετάδοσις τῶν πιέσεων διὰ μέσου τῶν ὑγρῶν. Δυνάμεις ἀσκούμεναι ὑπὸ τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τοῦ ὀριζοντίου πυθμένος και τῶν τοιχωμάτων δοχείου. Ἀνωσις, ἀρχή τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἰσορροπία στερεοῦ βυθισμένου ἐντὸς ὑγροῦ. Ἐπιπλέοντα σώματα (ἰσορροπία). Μέτρησις τῆς πυκνότητος στερεῶν και ὑγρῶν. Ἀριόμετρα και πυκνόμετρα.

Ἀεροστατική: Χαρακτηριστικὰ τῶν ἀερίων και βάρους αὐτῶν. Ἀτμοσφαιρική πίσις και μέτρησις αὐτῆς. Βαρόμετρα. Σχέσις μεταξὺ τῆς πίσεως και τοῦ ὄγκου τῶν ἀερίων ὑπὸ σταθερὰν θερμοκρασίαν. (Νόμος BOYLE—MARIOTTE).

Πίσις μείγματος ἀερίων (Νόμος τοῦ Dalton). Μανόμετρα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίσεως. Ἀντλία (ἀερίων και ὑγρῶν). Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Γῆς, ὕψος και ζῶναι αὐτῆς. Μεταβολή τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίσεως μετὰ τοῦ ὕψους. Ἀρχή τοῦ Ἀρχιμήδους εἰς τὰ ἀέρια. Ἀερόστατα.

Ὑδροδυναμική—Ἀεροδυναμική. Νόμοι τῆς ροῆς. α) Νόμος τῆς συνεχείας. β) Νόμος BERNOULLI, ἐφαρμογαί. Ἀντίστασις τοῦ ἀέρος. Στήριξις τοῦ ἀεροπλάνου εἰς τὸν ἀέρα. Ἀριθμός τοῦ MACH. Ὑπερηχητικαὶ ταχύτητες. Ὑδροκίνητηρες.

ΜΟΡΙΑΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Μοριακαὶ δυνάμεις, κρυσταλλικά και ἄμορφα στερεά. Ἰσότροπα και ἀνισότροπα στερεά. Ἐπιφανειακὴ τάσις. Τριχοειδῆ φαινόμενα. Διάχυσις. Διαπύσεις. Ὄσμως και ὠσμωτικὴ πίσις. Κίνησις BROWN. Διαλύματα. Κρυσταλλικά και Κολλοειδῆ σώματα. Κολλοειδῆ διαλύματα — Γαλακτώματα. Διαλύματα ἀερίων. Κινητικὴ θεωρία τῶν ἀερίων.

ΘΕΡΜΟΤΗΣ

Διαστολή τῶν Σωμάτων: Θερμότης, θερμοκρασία. Θερμόμετρα, τύποι θερμομέτρων. Διαστολή τῶν στερεῶν. Ἐξισώσεις γραμμικῆς, ἐπιφανειακῆς και κυβικῆς διαστολῆς. Διόρθωσις τῶν μετρήσεων μήκους. Διαστολή τῶν ὑγρῶν (ἀπόλυτος και φαινομένη). Ἀνωμαλία τῆς διαστολῆς τοῦ ὕδατος. Ἀναγωγή τοῦ βαρομετρικοῦ ὕψους εἰς 0°C. Μεταβολή τῆς πυκνότητος στερεῶν και ὑγρῶν μετὰ τῆς θερμοκρασίας. Πειραματικὴ μελέτη τῶν μεταβολῶν τῶν ἀερίων. Τέλεια ἀέρια, ἐξισώσεις αὐτῶν. Ἀπόλυτον μηδὲν και ἀπόλυτος κλίμαξ θερμοκρασιῶν. Πυκνότης ἀερίου. Ἀδιαβατικὴ μεταβολή ἀερίου.

Θερμιδομετρία: Ποσότης θερμότητος και μονάδες αὐτῆς. Εἰδικὴ θερμότης και μέτρησις αὐτῆς (στερεῶν και ὑγρῶν) διὰ τῆς μεθόδου τῶν μειγμάτων. Εἰδικαὶ θερμότη-

τες τῶν ἀερίων. Θερμότης καύσεως (καυσίμων και τροφῶν). Ἀτομικὴ και μοριακὴ θερμότης.

Μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων: Τῆξις και πήξις, νόμοι αὐτῆς. Θερμότης τήξεως και μέτρησις αὐτῆς. Θερμιδόμετρον Laplace. Ἐξάερωσις, κεκορεσμένοι και ἀκόρεστοι ἀτμοί. Ἐξάτμισις. Βρασμός και νόμοι αὐτοῦ. Θερμότης ἐξάερώσεως. Ἐξάχνωσις, Τριπλοῦν σημεῖον. Ὑγροποιήσις τῶν ἀερίων και τοῦ ἀέρος. Θερμοκρασία πήξεως ἀραιῶν διαλυμάτων και θερμοκρασία ἐρασμοῦ ἀραιῶν διαλυμάτων. Ἀπόλυτος και σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος. Ὑγρόμετρα.

Διάδοσις τῆς θερμότητος: Τρόποι διαδόσεως τῆς θερμότητος. Ἐφαρμογαί.

Μηχανικὸν ἔργον και θερμότης: Μηχανικὴ θεωρία τῆς θερμότητος. Μετατροπὴ τοῦ μηχανικοῦ ἔργου εἰς θερμότητα. Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος. Θερμοδυναμικὰ ἀξιώματα. Ὑποβάθμισις τῆς ἐνεργείας.

Ἀτμομηχαναί, βενζινοκίνητηρες, κίνητηρες Diesel, αεριοστρόβιλοι. Ἀπόδοσις θερμικῆς μηχανῆς (θερμομηχανικὴ και θεωρητικὴ).

Β'. ΧΗΜΕΙΑ

(Ὡραι 1 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' Τετράμηνον και 2 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον).

ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Χημείας.

Ἀντικείμενον τῆς Χημείας και σημασία αὐτῆς διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν.

Ὑλὴ και ἐνέργεια.

Φυσικὰ και χημικὰ φαινόμενα. Ἰδιότητες τῶν σωμάτων. Ἀπλὰ και σύνθετα σώματα. Μείγματα. Χημικαὶ ἐνώσεις. Ἰδιότητες μειγμάτων και χημικῶν ἐνώσεων. Μέθοδοι διαχωρισμοῦ τῶν μειγμάτων εἰς τὰ συστατικά των — Στοιχεῖα — Μέταλλα και ἄμέταλλα, ἀναλογία τῶν στοιχείων εἰς τὴν φύσιν — Νόμοι τῆς Χημείας — Νόμος διατηρήσεως τῆς μάζης (LAVOISIER) — Νόμος σταθερῶν λόγων (PROUST) — Νόμος ἀπλῶν πολλαπλασιῶν (DALTON) — Νόμος τῶν ὀγκῶν κατὰ τοὺς ὁποίους ἐνοῦνται τὰ ἀέρια σώματα (GAY—LUSSAC) — Νόμος τῶν ἰσοδυνάμων βαρῶν (RICHTER) — Χημικὰ ἰσοδύναμα.

Ἀτομικὴ θεωρία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων — Ἀτομικὴ θεωρία τοῦ DALTON — Ἄτομα και μόρια — Ἀτομικὰ και μοριακὰ βάρη — Γραμμοάτομον — γραμμομόριον — γραμμομοῖσδύναμον.

Καταστάσεις τῆς ὕλης — Κινητικὴ θεωρία — Ἀέρια — Νόμοι τῶν ἀερίων. Ὑπόθεσις AVOGADRO — Μοριακὸς και ἀτομικὸς ὄγκος — Ὑγρὰ — Στερεά.

Σύμβολα τῶν στοιχείων — Χημικοὶ τύποι — Ἐμπειρικοί, μοριακοί, συντακτικοί, στερεοχημικοὶ και ἠλεκτρονικοὶ τύποι. Εὗρεσις ἐμπειρικῶν και μοριακῶν τύπων. Ρίζαι. Κυριώτεραι ρίζαι.

Σθένος — Χημικὴ συγγένεια — Χημικαὶ ἀντιδράσεις. Εἶδη χημικῶν ἀντιδράσεων. Μεταβολὴ τῆς ἐνεργείας κατὰ τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις.

Παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὰς χημικὰς ἀντιδράσεις. Ἐξώθερμοι και ἐνδόθερμοι χημικαὶ ἀντιδράσεις. Θερμοχημικαὶ ἐξισώσεις. Ἀμφίδρομοι ἀντιδράσεις — Χημικὴ ἰσορροπία — καταλύται.

Μέθοδοι προσδιορισμοῦ τῶν ἀτομικῶν και μοριακῶν βαρῶν.

Ὁξυγόνον, ὀξείδωσις, καύσις — ὄζον — ὑδρογόνον, ἀναγωγή — ὕδωρ — ὑπεροξείδιον τοῦ ὑδρογόνου.

Γενικά περὶ τῶν ἀλογόνων — Φθόριον — Χλώριον — Βρώμιον — Ἰώδιον — Ὑδροφθόριον — Ὑδροχλώριον — Ὑδροδρόμιον — Ὑδροϊώδιον — Θεῖον — Ὑδρόθειον — Διοξείδιον τοῦ θείου — Τριοξείδιον τοῦ θείου — Θεϊκὸν ὀξύ — οὐχὶ ἐν ἐκτάσει.

Ἄζωτον — Ἀμμωνία οὐχὶ ἐν ἐκτάσει — Ἀλατα τοῦ ἀμμωνίου — Νιτρικὸν ὀξὺ οὐχὶ ἐν ἐκτάσει — ὀξειδία τοῦ ἄζωτου — ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ — κύκλος τοῦ ἄζωτου εἰς τὴν φύσιν.

— Εὐγενὴ ἀέρια.
— Φωσφόρος — Πυρεΐα — Φωσφορικὸν ὀξὺ — Φωσφορικὰ ἄλατα — Λιπάσματα.

Ἀρσενικὸν — Ἀντιμόνιον — Βισμύδιον.
— Ἀνθραξ — Φυσικὸι καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες — Μονοξείδιον τοῦ ἄνθρακος — Διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος — Ἀνθρακικὸν ὀξὺ — ἄνθρακικὰ ἄλατα — Κύκλος τοῦ ἄνθρακος εἰς τὴν φύσιν.

— Πυρίτιον — Διοξείδιον τοῦ πυριτίου — Πολύτιμοι λίθοι — Πυριτικά ἄλατα — Ὑάλος.

— Βόριον — Βορικὸν ὀξὺ — Βόραξ.

ΤΑΞΙΣ Ε΄.

Α΄. ΦΥΣΙΚΗ

(Ὡραὶ 4 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α΄ Τετράμηνον, ὥραι 3 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β΄ Τετράμηνον).

Μαγνητισμός: Μαγνήται καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονὰς ποσότητος μαγνητισμοῦ. Μαγνητικὸν φάσμα. Μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικὴ ροὴ καὶ μονὰς αὐτῆς. Μαγνητικὸν δίπολον καὶ συμπεριφορὰ αὐτοῦ ἐντὸς ὁμογενοῦς μαγνητικοῦ πεδίου. Μαγνητικὴ ροπή. Μαγνητικὴ διαπερατότης, κατάταξις τῶν ὕλικων. Μαγνητισμοί, μαγνητικὴ ὑστέρησις. Γήινον μαγνητικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Μαγνητικοὶ χάρται. Μαγνητικὴ πυξίς.

Ἡλεκτρισμός: Θεμελιώδη ἠλεκτροστατικά φαινόμενα. Ἡλεκτρίσις. Ἡλεκτρικὸν φορτίον καὶ εἶδη αὐτοῦ. Νόμος τοῦ COULOMB. Μονάδες ἠλεκτρικοῦ φορτίου. Φύσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ ἠλεκτρονικὴ ἐρμηνεία τῆς ἠλεκτρίσεως τῶν σωμάτων. Ἡλεκτρικὸν πεδίον καὶ στοιχεῖα αὐτοῦ. Δυναμικὸν καὶ διαφορὰ δυναμικοῦ. Ἡλεκτρικὴ ροὴ καὶ νόμοι αὐτῆς. Χωρητικότης ἀγωγῶ καὶ μονάδες αὐτῆς. Ἐνέργεια φορτισμένου ἀγωγῶ. Πυκνωτής, χωρητικότης αὐτοῦ καὶ ἐνέργεια φορτισμένου πυκνωτοῦ. Ἐπίδρασις τοῦ διηλεκτρικοῦ ἐπὶ τῆς χωρητικότητος πυκνωτοῦ. Διηλεκτρικὴ σταθερά. Σύνδεσις πυκνωτῶν. Ἡλεκτροστατικαὶ μηχαναὶ (VAN DE GRAAFF καὶ WIMSHURST).

Συνεχὲς Ἡλεκτρικὸν Ρεῦμα:

Τὸ συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ὡς ροὴ ἠλεκτρονίων. Πηγαὶ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Φορὰ καὶ ἀποτελέσματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἐντασις ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, μονὰς αὐτῆς, ἀμπερόμετρον.

Διαφορὰ δυναμικοῦ εἰς δύο σημεία ρευματοφόρου ἀγωγῶ, ἐλκτόμετρον. Νόμος τοῦ OHM. Ἀντίστασις ἀγωγῶ.

Μονάδες ἀντιστάσεως. Νόμοι τῆς ἀντιστάσεως ἀγωγῶ. Τύποι ἀντιστάσεων. Ρυθμιστικαὶ ἀντιστάσεις. Σύνδεσις ἀντιστάσεων. Ρυθμιστὴς τάσεως. Μέτρησις ἀντιστάσεων.

Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος:

Ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Νόμος τοῦ JOULE. Ἐφαρμογαὶ τοῦ φαινομένου JOULE.

Κλειστὸν κύκλωμα: Ἡλεκτρογενετική δύναμις καὶ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις γεννητρίας. Νόμος τοῦ OHM διὰ κλειστὸν κύκλωμα. Σύνθετον κύκλωμα. Κανόνες τοῦ KIRCHHOFF. Σύνδεσις γεννητριῶν. Ἀποδέκται.

Ἡλεκτρομαγνητισμός: Μαγνητικὸν πεδίον εὐ-
φυγράμμου ρευματοφόρου ἀγωγῶ (πεῖραγμα τοῦ OERSTED). Νόμος τῶν BIOT — SAVART. Μαγνητικὸν πεδίον κυκλικοῦ ρευματοφόρου ἀγωγῶ καὶ σωληνοειδοῦς. Κίνησις ἠλεκτρονίου ἐντὸς μαγνητικοῦ πεδίου. Ἡλεκτρομαγνητικὸν σύστημα μονάδων. Ἐρμηνεία τῆς προσελύσεως τῶν μαγνητικῶν πεδίων. Ἡλεκτρομαγνητὴ καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν. Ἡλεκτρομαγνητικαὶ δυνάμεις, νόμος τοῦ LAPLACE. Ὁργανα ἠλεκτρικῶν μετρήσεων.

Ἡλεκτρολύσις: Μελέτη τῆς ἠλεκτρολύσεως καὶ νόμοι αὐτῆς. Πόλωσις τῶν ἠλεκτροδίων. Συσσωρευταί. Ἡλεκτρικὰ στοιχεῖα. Ἐφαρμογαὶ τῆς ἠλεκτρολύσεως.

ΟΠΤΙΚΗ

Γεωμετρικὴ Ὀπτική:

Εὐθύγραμμος διάδοσις τοῦ φωτός καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ταχύτης τοῦ φωτός. Ἀνάκλασις τοῦ φωτός καὶ νόμοι αὐτῆς. Ἐπίπεδον κάτοπτρον, περιστροφή καὶ ὀπτικὸν πεδίον αὐτοῦ. Σφαιρικὰ κάτοπτρα (κοίλα καὶ κυρτά). Εὐρεσις τῶν ἐξισώσεων τῶν σφαιρικῶν κατόπτρων, ὀπτικὸν πεδίον αὐτῶν καὶ σφάλματα αὐτῶν. Διάθλασις τοῦ φωτός καὶ νόμοι αὐτῆς. Ὀρική γωνία, ὀλικὴ ἀνάκλασις, ἀποτελέσματα τῆς διαθλάσεως. Διάθλασις διὰ πλακὸς μετὰ παραλλήλους ἑδρας καὶ διὰ πρίσματος. Πρίσματα ὀλικῆς ἀνακλάσεως. Φακοὶ (συγκλίνοντες καὶ ἀποκλίνοντες). Εὐρεσις τῶν γενικῶν ἐξισώσεων τῶν φακῶν. Ἰσχύς φακοῦ. Ὁμοαξονικὸν σύστημα φακῶν. Σφάλματα τῶν φακῶν. Λειτουργία καὶ ἐλαττώματα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Στερεοσκοπικὴ ὁρασις. Ὀπτικὰ ὄργανα. Ἀπλοῦν μικροσκοπίον (ἰσχύς καὶ μεγέθυνσις αὐτοῦ). Σύνθετον μικροσκοπίον (ἰσχύς, μεγέθυνσις καὶ διαχωριστικὴ ἰκανότης). Τηλεσκόπια, περισκόπια, προβολεῖς, κινηματογραφικὴ μηχανή, φωτογραφία (περιληπτικὴ διδασκαλία τῶν ὀργάνων τούτων).

Ἀνάλυσις τοῦ λευκοῦ φωτός διὰ πρίσματος καὶ ἐρμηνεία τοῦ φαινομένου. Ἀνασύνθεσις τοῦ λευκοῦ φωτός. Συμπληρωματικὰ χρώματα. Φασματοσκόπιον. Ἀχρωματικὸν σύστημα πρισματῶν καὶ φακῶν. Οὐράνιον τόξον. Ἡλιακὸν φάσμα. Ὑπερυθρὸς καὶ ὑπεριώδης ἀκτινοβολία. Τὸ χρῶμα τῶν σωμάτων.

Φωτομετρία:

Φωτομετρικὰ μεγέθη καὶ μονάδες αὐτῶν. Νόμοι τοῦ φωτισμοῦ. Φωτόμετρα. Ἀπόδοσις φωτεινῆς πηγῆς. Φωτομετρικὸν ἰσοδύναμον, μηχανικὸν ἰσοδύναμον τοῦ φωτός.

Β΄. ΧΗΜΕΙΑ

(Ὡραὶ 1 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α΄ Τετράμηνον καὶ 2 ἑβδομαδιαίως κατὰ τὸ Β΄ Τετράμηνον).

— Γενικὰ περὶ διαλυμάτων — Ὡσμωσις — Ὡσμωτικὴ πίεσις — Κολλοειδῆ.

Ἡλεκτρολύται — Ἡλεκτρολύσις — Νόμοι τῆς ἠλεκτρολύσεως — Θεωρία τῶν ἰόντων (ARRHENIUS).

Ὁξέα — Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ὀξέων — Ἀνυδρίται τῶν ὀξέων.

— Βάσεις — Μέθοδοι παρασκευῆς τῶν βάσεων — Ἀνυδρίται τῶν βάσεων.

— Ἀλατα — ἐξουδετέρωσις — μέθοδοι παρασκευῆς τῶν ἀλάτων — ὀξίνα, βασικά, οὐδέτερα ἄλατα. Διπλά, μικτά καὶ συμπλοκα ἄλατα. Ἰσοδύναμα τῶν ὀξέων, βάσεων καὶ ἀλάτων — Κανονικὰ διαλύματα — Νόμος τοῦ RAOULT. Κρυσκοπία καὶ ζεσεοσκοπία. Ἰσχύς τῶν ὀξέων καὶ βάσεων. Διάστασις τοῦ ὕδατος — PH. Δείκται. Ὑδρολύσις. Νεώτεροι ἀντιλήψεις περὶ ὀξέων καὶ βάσεων.

— Ταξινομησις τῶν στοιχείων — Περιοδικὸν σύστημα τῶν στοιχείων.

— Σύγχρονος ἀτομικὴ θεωρία — Ἀτομικὸς ἀριθμὸς — Ἰσότοπα, ἰσοχρῆ στοιχεῖα.

— Ἡλεκτρονικὴ θεωρία τοῦ σθένους — Χημικοὶ δεσμοί. Ἑτεροπολικός, ὁμοιοπολικός, ἡμιπολικός — Δεσμὸς ὑδρογόνου.

— Ἡλεκτρονικὴ θεωρία ὀξειδώσεως καὶ ἀνταγωγῆς. Δυναμικὸν ὀξειδοανταγωγῆς.

— Γενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων. Γενικαὶ μέθοδοι ἐξαγωγῆς τῶν μετάλλων. Κράματα — Θερμικὴ ἀνάλυσις — Ἀμαλγάματα.

— Μέταλλα τῶν ἀλκαλίων: Νάτριον, ὑπεροξείδιον τοῦ νατρίου, ὑδροξείδιον τοῦ νατρίου, χλωριούχον, ἀνθρακικόν, ὀξίνον ἀνθρακικόν καὶ νιτρικὸν νάτριον. Κάλιον, ὑδροξείδιον τοῦ καλίου, ἀνθρακικόν, νιτρικόν καὶ χλωρικόν κάλιον. Πυρίτις.

— Μέταλλα ἀλκαλικῶν γαιῶν. Μαγνήσιον, ὀξείδιον μαγνήσιου, θεικὸν καὶ ἀνθρακικὸν μαγνήσιον — Ἀσβέστιον, ὀξείδιον τοῦ ἀσβεστίου, ὑδροξείδιον τοῦ ἀσβεστίου, κονιάματα, ὑδραυλικὸ ἀσβεστός (τσιμέντον), χλωράσβεστός, χλωριούχον, θεικὸν καὶ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον.

— Ἀργίλιον — Στυπτηρίαι, ἄργιλος, κεραμευτική.

- Χαλκός — θεικός χαλκός.
 — Άργυρος — χλωριούχος, βρωμιούχος, ιωδιούχος, νιτρικός και κυανιούχος άργυρος — φωτογραφική, γαλθανοπλαστική, κάτοπτρα ούχι έν έκτάσει.
 — Ψευδάργυρος — Όξειδιον ψευδαργύρου, χλωριούχος και θεικός ψευδάργυρος.
 — Υδράργυρος — χλωριούχοι ενώσεις του υδραργύρου. Άμαλγάματα.
 — Μόλυβδος — Όξειδια μόλυβδου, άνθρακικός μόλυβδος ούχι έν έκτάσει. Συσσωρευταί.
 — Κασσίτερος.
 — Σίδηρος — χάλυψ.
 — Χρώμιον.
 — Μαγγάνιον.
 — Νικέλιον.
 — Κοβάλτιον.
 — Χρυσός.
 — Λευκόχρυσος.
 — Άκτινεργά στοιχεία.
 — Ράδιον — Ουράνιον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α' ΦΥΣΙΚΗ

(δραι 4 έβδομαδιαίως)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ταλαντώσεις: Άρμονική ταλάντωση και εξισώσεις αυτής. Άπλουν φυσικόν και άντιστρεπτόν εκκρεμές. Συνθεσις άρμονικών ταλαντώσεων και άνάλυσις περιοδικής κινήσεως (κατά FOURIER). Έλευθέρα και εξηραγκασμένη ταλάντωση. Συντονισμός. Συνεζευγμένοι ταλαντώσεις. Στροβοσκοπική μέθοδος παρατηρήσεως περιοδικών φαινομένων.

Κύματα. Κύματα: Έγκάρσια και διαμήκη κύματα και διάδοσις αυτών έντός έλαστικού μέσου. Περίθλασις. Συμβολή κυμάτων. Στάσιμα κύματα. Ένέργεια μεταφερομένη υπό του κύματος. Πόλωσις εγκάρσιων κυμάτων. Άρχή του HUYGENS και δι' αυτής έρμηνεία της άνακλήσεως, διάθλασεως και περιθλάσεως των κυμάτων.

Άκουστική: Κυματική φύσις του ήχου, παραγωγή και διάδοσις αυτού. Ταχύτης διαδόσεως των ήχητικών κυμάτων. Ανάκλασις, διάθλασις, συμβολή και περίθλασις του ήχου. Φαινόμενον DOPPLER. Φυσιολογικά χαρακτηριστικά των ήχων (ύψος, ένταση, χροιά). Υπέρηχοι. Μουσικοί ήχοι, διαστήματα, μουσική κλίμαξ. Πηγαι των μουσικών ήχων (χορδαί, ήχητικοι σωλήνες, διαπασών). Ηχοληψία και άναπαραγωγή των ήχων.

Φυσική όπτική: Θεωρία περί της φύσεως του φωτός. Συμβολή, περίθλασις, πόλωσις και διπλή διάθλασις του φωτός. Πολωτικά συσκευαί. Στροφή του επιπέδου πόλωσης, όπτικώς ενεργά σώματα. Φάσματα εκπομπής και άπορροφήσεως, νόμος του KIRCHHOFF. Το φάσμα εκπομπής του υδρογόνου, ή σειρά BALMER. Φθορισμός και φωσφορισμός. Χρώμα του ουρανού.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Έπαγωγή.

Έπαγωγικά ρεύματα και τρόποι παραγωγής αυτών. Νόμος του LENZ. Νόμος της έπαγωγής. Ένταση του έπαγωγικού ρεύματος και ηλεκτρικόν φορτίον εξ έπαγωγής. Ρεύματα FOUCAULT. Άμοιβαία έπαγωγή και εύτεπαγωγή. Ένέργεια του μαγνητικού πεδίου. Έπαγωγικόν πηνίον RUHKORFF. Μαγνητόφωνον, ηλεκτρομαγνητική άναπαραγωγή του ήχου (πικ-άπ).

Έναλλασσόμενον Ρεύμα.

Έναλλασσόμενη τάσις. Έξισώσεις του έναλλασσόμενου ρεύματος. Ένεργός ένταση και ένεργός τάσις. Ένέργεια και ισχύς του έναλλασσόμενου ρεύματος. Άνυσματική παράστασις έναλλασσόμενων μεγεθών και της συνισταμένης αυτών και της διαφοράς φάσεως. Ό Νόμος του OHM είς το έναλλασσόμενον ρεύμα. Συνθετος αντίστασις. Συντονισμός. Συντελεστής ισχύος. Τριφασικόν ρεύμα. Μετασχηματισταί.

Ηλεκτρικαί Μηχαναί.

Γεννήτριαι και κινητήρες συνεχούς και έναλλασσόμενου ρεύματος. Παραγωγή και μεταβάσις της ηλεκτρικής ενεργείας.

Άγωγιμότης των Στερεών.

Ηλεκτρονική άγωγιμότης των στερεών. Ημιαγωγοί. Κρυσταλλοειδός. Ανόρθωσις του έναλλασσόμενου ρεύματος. Θερμοηλεκτρικόν φαινόμενον, θερμοηλεκτρικόν στοιχείον. Φαινόμενον PELTIER και σχέσις αυτού προς το θερμοηλεκτρικόν φαινόμενον. Πιεζοηλεκτρισμός.

Άγωγιμότης των Αερίων.

Μορφαί άγωγιμότητος των αερίων. Ηλεκτρικαί εκκενώσεις έντός ήραιωμένων αερίων. Έφαρμογαί. Καθοδικαί και θετικαί άκτίνες (διαυλικαί). Φασματογράφος μάξης. Γήϊνον ηλεκτρικόν πεδίου. Ηλεκτρικαί εκκενώσεις έντός της άτμοσφαιρας.

Άγωγιμότης είς το κενόν.

Θερμική εκπομπή ηλεκτρονίων. Δίοδος ηλεκτρονική λυχνία. Σωλήν BRAUN. Τρίοδος ηλεκτρονική λυχνία. Φωτοηλεκτρικόν φαινόμενον, φωτοκύτταρον, όμιλών κινηματογράφος. Φωτοστοιχείον. Φωτοπολλαπλασιαστής. Σωλήν του COOLIDGE δια την παραγωγή των άκτίνων ROENTGEN. Ιδιότητες και έφαρμογαί αυτών. Άρχή του ηλεκτρονικού μικροσκοπίου.

Ηλεκτρομαγνητικά Κύματα.

Ηλεκτρικαί ταλαντώσεις και παραγωγή αυτών. Φθίνουσαι και άμείωτοι ηλεκτρικαί ταλαντώσεις. Κρυσταλλοτρίοδος λυχνία. Έπαγωγική σύζευξις κυκλωμάτων, συντονισμός. Παλλόμενον ηλεκτρικόν δίπολον. Εκπομπή ηλεκτρομαγνητικών άκτινοβολιών. Έφαρμογαί των ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων είς τας τηλεπικοινωνίας (ραδιόφωνον, τηλεόρασις, ραντάρ, ραδιοαστρονομία).

Άτομική και Πυρηνική Φυσική.

Εισαγωγή — Θεωρία των κβάντα. Φωτόνια, ένέργεια αυτών. Μεταβολή της μάξης των σωμάτων μετά της ταχύτητος. Ίσοδυναμία μάξης και ένεργείας.

Άτομική Φυσική.

Εισαγωγή. Δομή του ατόμου. Άτομικός και μαζικός αριθμός. Στοιχεία της θεωρίας του BOHR. Μελέτη του ατόμου του υδρογόνου. Φάσμα εκπομπής αυτού. Κβαντικοί αριθμοί. Άρχή της άβεβαιότητος. Εισαγωγή είς την κβαντομηχανικήν. Σπίν του ηλεκτρονίου. Άρχή του PAULI. Άτομα με πολλά ηλεκτρόνια. Το περιοδικόν σύστημα.

Πυρηνική Φυσική.

Εισαγωγή. Ίσότοπα. Ίσοβαρείς πυρήνες. Πειραματικά μέθοδοι άνιχνεύσεως σωματιδίων. Θάλαμος ιονισμού, άπαριθμηταί GEIGER και σπινθηρισμών, όπτικαί μέθοδοι. Θάλαμος WILSON, θάλαμος φασαλίδων.

Ραδιενεργοί μετατροπαί — Νόμος αυτών. Μονάδες ραδιενεργείας. Δοσιμετρία. Άκτινοβολία α, β και γ. Βιολογικά αποτελέσματα αυτών.

Πυρηνικαί αντιδράσεις. Σχάσις των πυρήνων, άλυσωτή αντιδρασις, αντιδραστήρες. Συντήξεις των πυρήνων, έφαρμογαί και αξιοποιήσεις του φαινομένου (μόνον ειρηνικαί έφαρμογαί). Ηλιακή ένέργεια. Ραδιοϊσότοπα και έφαρμογαί.

Στοιχειώδη Σωματίδια. Εισαγωγή. Κοσμική άκτινοβολία. Επιταχυνταί. Μεσόνια, νουκλεόνια, υπερόνια. Σημασία της μελέτης αυτών και ό ρόλος αυτών είς τας πυρηνικάς δυνάμεις.

Β' ΧΗΜΕΙΑ

(δραι 2 έβδομαδιαίως)

Όργανική Χημεία.

Ίστορική εξέλιξις της Όργανικής Χημείας. Άντικείμενον της Όργανικής Χημείας και σημασία αυτής δια την σύγχρονον ζωήν.

Σύστασις των όργανικών ενώσεων. Στοιχειακή (ποιοτική

καί ποσοτική) ἀνάλυσις τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων. Ὑπολογισμὸς τοῦ ἐμπειρικοῦ καὶ μοριακοῦ τύπου τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων ἐκ τῶν δεδομένων τῆς ἀναλύσεως.

Κατάταξις τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων.

Ὀνοματολογία τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων — ὁμολογοὶ σειραί.

Ἀκυκλοὶ Ἑνώσεις.

Κεκορεσμένοι ὑδρογονάνθρακες. Ὀνοματολογία — Ἰσομέρεια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς. Γενικαὶ ιδιότητες. Μεθάνιον — Αἰθάνιον. Φωταέριον — πετρέλαιον — προϊόντα ἀποστάξεως αὐτοῦ.

Συνθετικὴ Βενζίνη.

Ἀκόρεστοι ὑδρογονάνθρακες. Ἀλκένια. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς.

Γενικαὶ ιδιότητες. Αἰθυλένιον.

Ἀλκίνια. Ἀκετυλένιον. Ἀλκιδιένια. Βουταδιένιον. Ἰσοπρένιον. Κιαουτσούκ. Συνθετικὸν καουτσούκ. Ἐβονίτης. Γουταπέρκα.

Μονοαλογονοπαράγωγα τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων.

Ἀλκοόλαι. Γενικαὶ μέθοδοι παρασκευῆς καὶ ιδιότητες. Μεθυλικὴ ἀλκοόλη. Αἰθυλικὴ ἀλκοόλη, ἀλκοολικὴ ζύμωσις. Ζυμώσεις καὶ Φυράματα. Ἀλκοολοῦχα ποτά.

Πολυσθενεῖς ἀλκοόλαι. Γλυκερίνη, νιτρογλυκερίνη, δυναμίτις.

Πολυαλογονοπαράγωγα τῶν κεκορεσμένων ὑδρογονανθράκων.

Χλωροφόρμιον. τετραχλωράνθραξ, ἰωδοφόρμιον.

Αἰθέρες, Διαιθυλικὸς αἰθήρ.

Καρβονυλικαὶ ἐνώσεις. Ἀλδεΐδα. Μυρμηκικὴ ἀλδεΐδα, ἀκετόνη, γλωράλη.

Ὀργανικὰ ὀξέα. Κεκορεσμένα μονοκαρβονικά ὀξέα.

Μυρμηκικὸν ὀξύ — ὀξεικὸν ὀξύ, ὄξος.

Ἀνώτερα μονοκαρβονικά ὀξέα. Παλμιτικὸν καὶ στεατικὸν ὀξύ. Στεατικὰ κηρία.

Ἀκόρεστα μονοκαρβονικά ὀξέα. Ἑλαινικὸν ὀξύ.

Δικαρβονικά ὀξέα. Ὄξελικὸν ὀξύ.

Ὁξοξέα ἢ ὑδροξέα. Γαλακτικὸν ὀξύ, τρυγικὸν ὀξύ, κιτρικὸν ὀξύ.

Ἀμινοξέα — κυριώτερα τῶν ἀμινοξέων — Βιολογικὴ σημασία τῶν ἀμινοξέων.

Ἑστέρες. λίπη καὶ ἔλαια, σάπωνες. Ἀπορρυπαντικά. Σακχαροειδὲς πολυσακχαρίται. Γλυκόζη. Καλαμοσάκχαρον — γαλακτοσάκχαρον. μαλτόζη.

Μη σακχαροειδὲς πολυσακχαρίται. Ἀμύλον. δεξτρίνη. γλυκογόνον, ἰνσουλίνη, κυτταρίνη, νιτροκυτταρίνη, βαμβακοπύρις, χάρτης. τεχνηταὶ υἷες υἷαι. Τεχνητὴ μέτληα, τεχνητὸν ἔριον.

Γλυκοζίται.

Πρωτεΐναι ἢ λευκώματα, οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. Σύστασις, Χημικὴ κατάταξις. Βιολογικὴ σημασία τῶν πρωτεϊνῶν.

Κυκλικαὶ ἐνώσεις.

Γενικὰ περὶ τῶν κυκλικῶν ἐνώσεων.

Ἀρωματικαὶ ἐνώσεις, ἀρωματικὸς χαρακτήρ, ἀρωματικοὶ ὑδρογονάνθρακες, λιθανθρακόπισσα.

Βενζόλιον. ὁμολογία τοῦ βενζολίου. Τολουόλιον. Ναφθολίνη, ἀνθρακένιον. Νίτρωση τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων, νιτροβενζόλιον.

Φαινόλαι καὶ ἀρωματικαὶ ἀλκοόλαι. Φαινόλη-Βακελλίτης. Πικρικὸν ὀξύ — Πυρογαλλόλη.

Ἀρωματικαὶ ἀλδεΐδα. Βενζαλδεΐδα.

Ἀρωματικὰ ὀξέα. Βενζοϊκὸν ὀξύ.

Σαλικυλικὸν ὀξύ. Δεφικαὶ υἷαι. Ταννίνη. Μελάνη.

Ἀρωματικὰ ἀμῖναι. Ἀνιλίνη — χρώματα.

Ἐσσοαρωματικαὶ ἐνώσεις. Τερπενικά σώματα. Τερπιδινέλιον — καμφοῦρά — αἰθέρια ἔλαια.

Ἀλκαλοειδῆ — κινίνη — μορφίνη, ἥρωϊνη, κωδεΐνη, νικοτίνη, κοκαΐνη, στρυχνίνη, ἀτροπίνη, καφεΐνη, πιλοκαρπίνη.

Βιταμῖναι. ὁρμόναι. φυράματα ἢ ἐνζυμα (διοκαταλύται). χημειοθεραπεία — Ἀντιβιοτικά.

Ἐντομοκτόνα.

Τεχνηταὶ ὕλαι — πλαστικά — ρητῖναι.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ (Ἀγγλικὴ ἢ Γαλλικὴ)

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΥΓΙΕΙΝΗ — ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΕΧΝΙΚΑ

I. Σκοπός.

Γραμμικὸν Σχέδιον.

Εἰδικὸς Σκοπός. Ὁ εἰδικώτερος σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τοῦ Γραμμικοῦ Σχεδίου εἶναι:

1. Ἀνάπτυξις τῆς δεξιότητος εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὀργάνων καὶ λοιπῶν μέσων σχεδίασεως.
2. Ἀνάπτυξις τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν, ὅπως δι' ἀπλῶν γεωμετρικῶν κατασκευῶν ἀποδίδουν μὲ ἀκρίβειαν καλαισθητικὰς ἢ ἄλλας τεχνικὰς συνθέσεις, χρησιμοποιοῦντες τὸν κανόνα καὶ τὸν διαβήτην.
3. Ἀνάπτυξις ἱκανότητος ἀναπαραστάσεως ἀντικειμένων τοῦ χώρου δι' ἀκριβοῦς καὶ ἐντέχνου σχεδίασεως ὑπὸ κλίμακα.
4. Προπαρασκευὴ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μεθόδων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς συγχρόνου τεχνολογίας.

II. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'

I. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Ἡ ἐννοία τοῦ γραμμικοῦ σχεδίου. Ὀργανα καὶ ὕλικά σχεδίασεως. Ἀσκήσεις εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐπὶ ἀπλῶν θεμάτων γραμμογραφίας. Διαγραμμίσεις. Συνθηματικαὶ παρατηρήσεις διαφόρων ὑλικῶν ἐν τομῇ διὰ χρωμάτων ἢ διαγραμμίσεων. Γενικοὶ κανόνες διὰ τὴν χάραξιν γραμμάτων καὶ ἀριθμῶν ἐπὶ τῶν σχεδίων.
2. Χάραξις καθέτων καὶ παραλλήλων. Διχοτόμησις γωνιῶν. Διαίρεσις εὐθυγράμμου τμήματος εἰς ὁσαδήποτε ἴσα μέρη. Κατασκευὴ γραφικῆς κλίμακος ἀπλῆς καὶ συνθέτου. Διαίρεσις περιφέρειας εἰς ἴσα μέρη καὶ κατασκευὴ κανονικῶν πολυγώνων. Κατασκευὴ γωνιῶν 30°, 45°, 36°, 24° κλπ. ἄνευ παλυγώνων. Κατασκευὴ μοιρογνομονίου. Κατασκευὴ ἀτομικοῦ μοιρογνομονίου ἐπὶ χάρτου διασπῶντος (διὰ χαράξεως περιφέρειας ἀκτίνας 360°:2π = 57,3 MM).
3. Χάραξις ἐφαπτομένων εἰς περιφέρειαν α) ἀπὸ σημείου

ἐκτὸς αὐτῆς, β) ἐκ σημείου κειμένου ἐπ' αὐτῆς, γ) παραλλήλων πρὸς δοθεῖσαν εὐθεΐαν.

4. Κατὰ προσέγγισιν ἀνάπτυξις κυκλικοῦ τόξου μικροτέρου τῶν 90° ἐπὶ μιᾷ τῶν ἀκραίων ἐφαπτομένων του. Νὰ ὁρισθῇ ἐπὶ περιφέρειας τόξου ἴσον πρὸς δοθὲν εὐθύγραμμον τμήμα.

5. Μὲ κυκλικὸν τόξον δοθείσης ἀκτίνος νὰ συνδεθοῦν α) δύο σημεία, β) σημείον καὶ εὐθεΐα, γ) σημείον καὶ περιφέρεια, δ) δύο εὐθεΐαι τεμνόμεναι ἢ παράλληλοι, ε) δύο περιφέρειαι, στ) εὐθεΐα καὶ περιφέρεια.

6. Κωνικαὶ τομαί. Χάραξις αὐτῶν διὰ σημείων καὶ διὰ συνεχοῦς κινήσεως. Ἀρχιμήδειος σπείρα. Κυκλοειδὴς καὶ ἐπικυκλοειδὴς καμπύλη. Πολύκεντρα τόξα καὶ ὠσειδεῖς καμπύλαι.

7. Ἡ μέθοδος τῶν προβολῶν. Ὁρθαὶ καὶ πλάγαι προβολαὶ σημείου, εὐθείας ἐπιπέδων γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ στερεῶν σωμάτων ἀφ' ἑνός, δύο καὶ τριῶν ἐπιπέδων μετὰ κατακλίσεως αὐτῶν.

8. Διάφοροι ὅψεις ἀντικειμένων τοῦ χώρου. Συμβατικὴ θέσις τῶν ὁψεων πρὸς ἀλλήλας ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιάσεως. Γενικοὶ κανόνες περιγραφῆς τῶν ἀντικειμένων τοῦ χώρου διὰ τριῶν ἢ περισσοτέρων ὁψεων.

9. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν σχεδίασιν συνδέτων ἐπιπέδων σχημάτων λαμβανόμενων ἐξ ἀντικειμένων τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς (δάπεδα, ὀροφαί, κιονόκρανα, κυμάτια, θύραι σιδηραί, ξύλιναί, κιγκλιδώματα κλπ.) καὶ τῆς βιομηχανίας (πλάκες πολυγωνοὶ ἢ πολύκεντροι ἐκ μετάλλου μετὰ διατεταγμένον διατρήτων σχημάτων, ἑλικες πλοίων κλπ.).

II. Ἐλευθέριον Σχέδιον.

Ἐλευθέρα διὰ τῆς χειρὸς σχεδίασις ἐκ τοῦ φυσικοῦ διαφόρων εὐμεγέθων στερεῶν μακρᾶς ὁρατότητος (πυραμίδος, κώνου, κύβου κ. ἄ.), ὡς ἐπίσης μηχανολογικῶν, τεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἀντικειμένων (ἀγγείων, σκευῶν, μικρῶν ἐπιπλῶν κλπ.). Ἡ φωτοσκίασις τούτων θὰ ἀποδίδεται δι' ἐλευθέρας γραμμοσκιάς (διασταυρούμεναι γραμμαί, εὐθεΐαι ἢ καμπύλαι ἀναλόγως τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑπὸ σχεδίασιν σχήματος). Εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἐλευθέρας σχεδιάσεως θὰ δίδεται μεγαλυτέρα προσοχὴ καὶ σημασία εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐστηροῦ περιγράμματος τοῦ σχήματος καὶ τῆς προοπτικῆς αὐτοῦ.

III. Χειροτεχνία.

Πλαστικὴ καὶ γυψοτεχνία, ξυλοτεχνία καὶ ξυλογλυπτικὴ, συρματοπλεκτικὴ καὶ μεταλλοτεχνία, συναρμολογήσεις καὶ χειροτεχνικαὶ κατασκευαί, ὡς εἰς τὴν Γ' τάξιν. Κατασκευαὶ γεωμετρικῶν στερεῶν καὶ ποικίλων σκευῶν καὶ ἀντικειμένων ἔχοντων γεωμετρικὸν σχῆμα.

IV. Ζωγραφικὴ.

Χρώματα καὶ ἀνάμειξις αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν διαμέσων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρα, ἰδίᾳ μνημείων τέχνης. Κατ' ἐλευθέραν ἐνασχόλησιν τῶν ἔχοντων ἰδιαιτέραν κλίσιν μαθητῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

I. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Σχεδίασις ὁψεων ὑπὸ κλίμακα. Ἀναγραφὴ τῶν διαστάσεων, συμβόλων, γραμμάτων, ὑπομνημάτων. Σχεδίασις τομῶν. Ἀπὸ ὠρισμένης ὁψείας, αἱ ὁποῖαι δίδονται μὲ τὰς διαστάσεις των, νὰ προσδιορισθοῦν ἄλλαι ὁψείας καὶ τομαί τοῦ ἀντικειμένου. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν ὑπὸ κλίμακα παράστασιν ἀπλῶν οἰκοδομημάτων. Ἐπεξεργασία κατόψεων, κυρίας ὁψέως, τομῶν, θυρῶν, παραθύρων, κιγκλιδωμάτων.

2. Ὅψεις καὶ ἀναπτύγματα πρίσματος, κυλίνδρων, πυραμίδος καὶ κώνου α) εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν, β) εἰς τὴν πλάγιαν θέσιν, γ) ἀποτετμημένων ὑπὸ ἐπιπέδου λοξοῦ ὡς πρὸς τὴν βάσιν (κολοβά στερεά).

Ἀπλὰι χαρακτηριστικαὶ ἀλληλοτομιαί στερεῶν. Ἀναζητήσεις ἀπλῶν γραμμῶν διεισδύσεως ἐν προβολῇ καὶ ἀναπτύγματι. Κατασκευὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναπτυσσόμενων ἐπιφανειῶν ὑποδειγμάτων ἐκ χάρτου ἢ λεπτοῦ ἐλάσματος.

3. Στοιχεῖα προοπτικῆς. Ἀνάπτυξις τῶν σπουδαιότερων κανόνων περὶ προοπτικῆς. Ὀπτικὸς χώρος. Ὀπτικὴ γωνία καὶ ἀνάλυσις αὐτῆς. Αὐξομειώσεις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ παρατηρητοῦ. Γραμμαὶ ὁρίζοντος καὶ ἐδάφους. Σημεῖα ὁράσεως, ἀποστάσεως καὶ φυγῆς. Καθορισμὸς τῆς προοπτικῆς θέσεως σημείου στερεογραφικῶς καὶ ἐπιτεδογραφικῶς.

4. Προοπτικὴ εὐρεσις γραμμῶν καὶ ἐπιπέδων γεωμετρικῶν σχημάτων εἰς διαφόρους φάσεις ὡς πρὸς τὴν γεωμετρικὴν αὐτῶν τοποθέτησιν κάτωθι τῆς γραμμῆς τοῦ ἐδάφους. Ὑψομετρικὴ κλίμαξ καὶ ὀπτικὴ γωνία αὐτῆς. Γεωμετρικὸν καὶ προοπτικὸν ὕψος.

5. Εὐρεσις τοῦ προοπτικοῦ ὕψους ἐπὶ διαφόρων γεωμετρικῶν καὶ ἄλλων στερεῶν (πρίσματος, κώνου, πυραμίδος, ἐπιπλῶν κλπ.). Εὐρεσις τῆς προοπτικῆς τῶν ἀνωτέρω σωμάτων μετὰ βάσιν τὰς γεωμετρικὰς κατόψεις καὶ τὸ γεωμετρικὸν ὕψος ὑπὸ τύπον προβλημάτων.

II. Ἐλευθέριον Σχέδιον.

Συνέχισις τῆς ἐν τῇ Δ' τάξει σχετικῆς ἐργασίας. Πρακτικὴ σχεδίασις συνθετωτέρων ἀντικειμένων μὲ ἀκριβεστέραν ἀπόδοσιν τῶν περιγραμμάτων καὶ τῆς προοπτικῆς αὐτῶν. Δύναται νὰ λαμβάνωνται θέματα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν λαϊκὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἀπὸ τὰ διδασκόμενα εἰς τὸ Προοπτικὸν Σχέδιον (γεωμετρικὰ καὶ ἄλλα στερεὰ σώματα, μηχανολογικά, βιοτεχνικά, βιομηχανικά κατασκευάσματα κλπ.).

III. Χειροτεχνία — Ζωγραφικὴ: Ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

I. Γραμμικὸν Σχέδιον.

1. Προοπτικὴ παράστασις ἐκ κατόψεων δαπέδων πλακοστρώτων, ὀροφῶν ἐσωτερικῶν δωματίων μετὰ θυρῶν, παραθύρων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς εὐρισκομένων ἐπιπλῶν καὶ λοιποῦ διακόσμου.

2. Προοπτικὴ παράστασις διαφόρων ἐξωτερικῶν ὁψεων οἰκῶν, ναῶν, περιπτέρων μετὰ πεζοδρομίων, ἡλεκτρικῶν στύλων, θενδρωστοιχιῶν, γεφυρῶν, κλιμάκων κλπ.

3. Μετωπικαὶ καὶ πλάγαι ἀπεικονίσεις διαφόρων οἰκοδομημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας.

4. Προοπτικὴ σκιάς, εὐθειῶν, ἐπιπέδων καὶ στερεῶν γεωμετρικῶν σχημάτων. Διάφορα συνθετώτερα σχέδια ἀναγόμενα εἰς τὴν προβολικὴν καὶ προοπτικὴν τῶν στερεῶν. Γεωμετρικὴ σκιαγραφία.

5. Τὰ Ἀρχιτεκτονικά — προοπτικὰ ταῦτα σχεδιαγράμματα εἶναι δυνατόν νὰ σκιάζωνται μὲ σινικὴν μελάνην εἰς εὐρισκομένης αὐτῶν ἐπιφανείας διὰ γραμμοσκιάς ἢ νὰ χρωματίζωνται ἐξ ὀλοκλήρου διὰ ὕδατογραφίας, ὥστε νὰ καθίστανται φυσικώτερα καὶ καλλιτεχνικώτερα, παρέχοντα τὴν ἐντύπωσιν γεωγραφικῶν ἔργων. Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς προοπτικῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον δι' ἐλευθέρας σχεδιάσεως.

II. Ἐλευθέριον Σχέδιον.

Ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Συνθετώτεροι σχεδιαστικαὶ παραστάσεις μὲ αὐστηρὰν ἀπόδοσιν τοῦ περιγράμματος καὶ τῆς προοπτικῆς. Δύναται νὰ λαμβάνωνται θέματα καὶ ἀπὸ τὰ ἐν τῇ προοπτικῇ διδασκόμενα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

(Διὰ τὰς μαθητρίδας).

ΤΑΞΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑσπερινὸν Ἑπτατάξιον Γυμνάσιον
Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἄρθρον 5

Ὁρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Ὡραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις				Σύνολ.
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	
1. Ὀρησκευτικά	2	2	2	2	2	2	2	14
2. Νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματεία ...	4	3	3	3	3	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματεία.	5	6	5	6	6	5	5	38
4. Ἱστορία	3	2	3	2	2	2	2	16
5. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς.	—	—	—	—	—	2	1	3
6. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1 Α' Τετρ.	—	—	—	1	1½
7. Ἑπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἑπαγγελμα- τικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1 Β' τετρ.	—	—	—	—	½
8. Μαθηματικά	4	3	4	3	3	3	3	23
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	—	1	1
10. Γεωγραφία	1	1	1	1	1	—	—	5
11. Φυσικά	2	2	2	3	3	2	2	16
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	1	—	2
14. Ξέναι γλῶσσαι	2	2	2	2	2	2	1	13
15. Λατινικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	—	—	—	2	2	1	2	7
16. Ὑγιεινὴ Πρῶται βοήθειαι	—	1	—	—	—	1	—	2
17. Γυμναστικὴ — Ἀθλητισμὸς	1	1	1	1	1	1	1	7
18. Τεχνικά	1	1	—	—	—	—	—	2
Σύνολον ὥρων	25	25	25	25	25	25	25	175

Ἄρθρον 6.

Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Α', Β', Γ')

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητι-
κῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη εἰς τὸν διατιθέμενον χρό-
νον.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (τάξεις Δ', Ε', ΣΤ', Ζ')

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου
Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Τὸ πρῶτον ἡμῖς τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμε-
ρησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

Τὸ δεύτερον ἡμῖς τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμε-
ρησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοιχοῦς τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου
Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν πο-
σότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΕΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δε-
κεμβρίου ὁλοκληρώσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμε-
ρησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδα-
κτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου
Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Φε-
βρουαρίου ἢ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου
Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ
ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυ-
μνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ζ'.

Ὁλοκληρώσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου
Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου καὶ μέρος τῆς ὕλης τοῦ Β' τε-
τραμήνου τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύν-
σεως.

ΤΑΞΕΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δε-
κεμβρίου ἢ ὑπόλοιπος ὕλη τοῦ Β' τετραμήνου τῆς Ε' τά-
ξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδα-
κτικοῦ ἔτους ἢ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου τῆς Ε' τάξεως τοῦ
ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Μαρτίου ἢ ὕλη τοῦ Β' τετραμήνου τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἀπριλίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἢ ὕλη τοῦ Α' τετραμήνου τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν Δ' τάξιν τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἢ ὑπόλοιπος ὕλη ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ προγράμματος τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὕλης τῆς προβλεπομένης διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ψυχολογία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Λογικὴ — Γνωσιολογία — Ἐπιστημολογία.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως, προσαρμοσμένη εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως

ἡμερησίου Γυμνασίου μέχρι ἀνισώσεων Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἓνα ἄγνωστον.

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἐκ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἡμερησίου Γυμνασίου μέχρι ἐμβαδοῦ ἐπιπέδων χωρίων.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως Θεωρητικῆς κατευθύνσεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ ἀνισώσεως Β' βαθμοῦ ὡς πρὸς ἓνα ἄγνωστον (ὕλη Δ' τάξεως ἡμερησίου) μέχρι λογαριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ ἐμβαδοῦ ἐπιπέδων χωρίων μέχρι καὶ ἐμβαδοῦ κυκλικοῦ τμήματος.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ τριγωνομετρικῶν συναρτήσεων τῶν τόξων ($\alpha \pm \beta$) μέχρι λογαριθμικῶν πινάκων τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ λογαριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου) μέχρι συναρτήσεων μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς (ὕλης ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἐκ τῆς Γεωμετρίας τοῦ χώρου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι καὶ τριέδρων στερεῶν γωνιῶν.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ λογαριθμικῶν πινάκων τριγωνομετρικῶν ἀριθμῶν (ὕλη Ε' τάξεως ἡμερησίου) μέχρι τριγωνομετρικῶν ἀνισώσεων (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

1. ΑΛΓΕΒΡΑ

Ἀπὸ συναρτήσεως μιᾶς πραγματικῆς μεταβλητῆς μέχρι τέλους (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

2. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ πολυέδρων μέχρι καὶ ὄγκου σφαιρικοῦ τμήματος.

3. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ

Ἀπὸ τριγωνομετρικῶν ἀνισώσεων μέχρι τέλους (ὕλη ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου).

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἡ ὕλη ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΦΥΣΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως μέχρι καὶ τῶν μοριακῶν φαινομένων.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως μέχρι καὶ τοῦ Θερίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Θερμότης, Θερμιδομετρία, μεταβολαὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων, διάδοσις θερμότητος. Μαγνητισμὸς καὶ Στατικὸς ἠλεκτρισμὸς.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἀπὸ τὸ Θεῖον κλπ. μέχρι «Πενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων» τῆς Ε' τάξεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Δυναμικὸς ἠλεκτρισμὸς (συνεχὲς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα). Ἐνέργεια καὶ Ἰσχύς τοῦ ρεύματος, κλειστὸν κύκλωμα, Ἠλεκτρομαγνητισμὸς, Ἠλεκτρόλυσις, Γεωμετρικὴ Ὀπτικὴ, Φωτομετρία.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως ἀπὸ «Πενικὰ περὶ μετάλλων καὶ κραμάτων» μέχρι τέλους Ραδίου — Οὐρανίου.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

1. ΦΥΣΙΚΗ

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

2. ΧΗΜΕΙΑ

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον μόνον.
Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὸ Β' τετράμηνον μόνον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΑΓΓΛΙΚΗ — ΓΑΛΛΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Μέρος τῆς ὕλης τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὑπόλοιπος ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου συνέχισις καὶ ὀλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέχρι τέλους Δεκεμβρίου συνέχισις καὶ ὀλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Συνέχισις καὶ ὀλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου.

ΥΠΕΙΝΗ — ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ἀντιστοίχου προγράμματος τῶν ἡμερησίων Γυμνασίων Θεωρητικῆς κατευθύνσεως μόνον ἡ Παιδαγωγικὴ Γυμναστική, προσηρμοσμένη πρὸς τὰς συνθήκας λει-

τουργίας τῶν ἐσπερινῶν Γυμνασίων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν κατατασσόμενων εἰς κύκλους κατὰ φύλον καὶ ἡλικίαν. Οἱ ἐκ τῶν μαθητῶν κληρικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς τῶν ὑποχρεώσεως ἀπαλλάσσονται τῆς ὑποχρεωτικῆς παρακολούθησως τοῦ μαθήματος. Ἐπίσης ἀπαλλάσσονται αἱ μαθήτριαι αἱ ἔχουσαι συμπληρώσει τὸ 20ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἡμερήσιον Οἰκονομικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 7.

Ὁρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων

Ὡραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			Σύνολ.
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	
1. Θρησκευτικά	2	2	2	2	2	2	12
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	4	3	30
4. Ἱστορία	3	3	3	3	2	3	17
5. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1Α' τετρ.	—	—	1	1½
6. Ἐπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς	—	—	1Β' τετρ.	—	—	—	1½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικά	4	4	4	3	4	3	22
9. Οἰκονομικὰ Μαθηματικά	—	—	—	2	—	—	2
10. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	1	1
11. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	—	7
12. Φυσικά	2	3	3	3	3	3	17
13. Βιολογία	—	—	1	—	—	—	1
14. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	—	1
15. Ὑγιεινὴ	—	1	—	—	1	—	2
16. Ἀγγλικά	3	3	3	3	3	3	18
17. Γυμναστικὴ καὶ Ἀθλητισμὸς	3	3	3	3	3	3	18
18. Τεχνικά	1	1	1	1	1	1	6
19. Μουσικὴ	1	1	1	—	—	—	3
20. Λογιστικὴ	—	—	—	4	5	5	14
21. Ἐμπορικά (Ἐμποριολογία — Ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία)	—	—	—	2	2	1	5
22. Οἰκονομικά (Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας, Στοι- χεῖα Δημοσιονομίας)	—	—	—	—	1	2	3
23. Νομικά (Γενικά Ἀρχαὶ Δικαίου — Στοιχεῖα Ἐμπορι- κοῦ Δικαίου)	—	—	—	—	1	2	3
24. Οἰκοκυρικὰ διὰ τὰς μαθητρίδας	2	—	1	—	—	—	4
Σύνολον ὥρῶν Ἀρρένων	30	33	34	37	37	38	209
» » Θηλέων	32	34	35	37	37	38	213

Ἄρθρον 8.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ')

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ')

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Γλωσσικὴ διδασκαλία. Ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει τῶν Γυμνασίων Θεωρητικῆς κατευθύνσεως (ὥραι 2 ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ ἔτος).

Β'. Ἑρμηνεία κειμένων (συγγραφέων).

α) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ Οἰκονομικοῦ τοῦ Ξενοφώντος (ὧραι 4 ἐβδομαδιαίως κατὰ τὸ Α' τετράμηνον).

β) Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ ἔργου τοῦ Ξενοφώντος «Πόροι ἢ περὶ προσόδων» καὶ ἐκ δοκίμου μεταφράσεως τοῦ Τραπεζιτικοῦ λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. (ὧραι 4 κατὰ τὸ Β' τετράμηνον).

Γ'. Γραμματολογία. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν κειμένων θὰ παρέχονται ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τὰ ἀπαραίτητα κατὰ περίπτωσιν στοιχεία ἐκ τῆς Γραμματολογίας.

ΤΑΞΕΙΣ Ε' καὶ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ—ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Γενικὴ Ψυχολογία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδασκτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Λογικὴ, Γνωσιολογία, Ἐπιστημολογία.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς διδασκτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Σκοπός.

Ἡ διδασκαλία τῶν Οἰκονομικῶν Μαθηματικῶν παρέχει γνώσεις πρὸς κατανόησιν τῶν κυριωτέρων καὶ συνηθεστέρων μαθηματικῶν καὶ μαθηματικολογιστικῶν ζητημάτων, ἐμφανιζομένων ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν Οἰκονομικῶν Ὁργανισμῶν, καὶ πρὸς λύσιν τούτων μετ' εὐχερείας.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Τὰ ἐκ τῶν γενικῶν μαθηματικῶν διδασκθέντα περὶ ἀπλοῦ τόκου. Βαθυτέρα ἐπεξεργασία τούτων ἐπὶ τῷ τέλει τῆς μαθήσεως τῶν σχετικῶν ἀλγεβρικῶν τύπων, ὅταν ὁ χρόνος ἐκφράζεται εἰς ἔτη, μῆνας ἢ ἡμέρας. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων. Περὶ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου (ἔτος ἐμπορικόν, μαικτὸν ἢ πολιτικόν). Τύπος χορηγῶν τὸν τόκον συναρτήσει τοῦ τοκαρίθμου καὶ σταθεροῦ διαιρέτου. Διάφορα προ-

βλήματα. Προβλήματα εὐρέσεως τόκου, ὅταν περισσότερα κεφάλαια τοκίζονται πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπιτόκιον εἰς διαφόρους χρόνους. Προβλήματα τόκου εἰς τὰ ὅποια εἶναι γνωστὸν τὸ ἀφροισμα τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου, ἢ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου. Σχετικὸι τύποι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν πρακτικοὶ κανόνες. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων. Μέσων ἐπιτόκιον.

2. Περὶ προεξόφλησεως γενικῶς. Προῦσα ἀξία. Μέλ-λουσα ἀξία. Ὑφαίρεσις ἢ προεξόφλημα. Πλήρης ἀλγεβρικὴ ἐπεξεργασία τοῦ θέματος. Ἐφαρμογαὶ εἰς τὴν διὰ τῶν τύπων ἐπίλυσιν προβλημάτων. Τὸ ἀνωτέρω θέμα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι κατὰ τὴν προεξόφλησιν λογίζονται καὶ διάφορα ἔξοδα (μόνον πρακτικῶς).

3. Ἀντικατάστασις γραμματίων διὰ δύο ἢ περισσότερων ἄλλων. Ἰσοδυναμία. Ἀντίστοιχοι τύποι (μόνον ἐξωτερικῶς). Κοινὴ καὶ μέση λήξις γραμματίων. Σχετικὰ προβλήματα. Ἀντίστοιχοι τύποι (μόνον ἐξωτερικῶς).

4. Ἀλληλόχρεοι τοκοφόροι λογαριασμοί. Μέθοδοι μόνον εὐθεΐα καὶ ἀμειωμένη με ἐπιτόκιον ἀμοιβαίον καὶ σταθερὸν καὶ μετὰ φύλλου τόκου. Ἐφαρμογαὶ δι' ἀσκήσεων.

5. Περὶ ἀνατοκισμοῦ. Λύσεις προβλημάτων διὰ πινάκων (οὐχὶ διὰ λογαρίθμων).

6. Ράνται. εὔρεσις ἀρχικῆς καὶ τελικῆς ἀξίας ληξιπρόθεσμου ράντα.

7. Τοκοχρεωλυτικὰ δάνεια. ἐνίσια καὶ διὰ τίτλων. Κατάρτισις πίνακος ἀποσβέσεων.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΦΥΣΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε' καὶ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΥΪΓΙΕΙΝΗ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΓΓΛΙΚΑ

(Ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία)

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'

α) Ἀγγλικὴ γλῶσσα: Ἡ ὕλη ΣΤ' τάξεως τῆς Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

6) Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία: Μία ὥρᾳ ἐβδομαδιαίως καθ' ὅλον τὸ διδακτικὸν ἔτος.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ—ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΕΧΝΙΚΑ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται:

- α) Ἡ ἀπὸ μηχανικῆς ἀπόψεως εὐχερῆς χρήσις γραφομηχανῆς ἐκ τῶν συνήθως ἀπαντωμένων συστημάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

- β) Ἡ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως τελεία ἀπόδοσις παντὸς ἐμπορικοῦ ἐγγράφου.

- γ) Ἡ ἀκριβὴς ἀπόδοσις τοῦ δακτυλογραφουμένου κειμένου, χωρὶς νὰ προσδλέπη τὰ πλῆκτρα καθ' ὅλων τῶν οἰκείων εἰδικῶν ὁρῶν, τῶν συντομιῶν κλπ.

- δ) Ἡ ἀπόκτησις ἱκανῆς δεξιότητος πρὸς ταχείαν καὶ ἄπταιστον δακτυλογράφωσιν παντὸς κειμένου οὐ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει προσχεδίου, γραπτοῦ καθ' ὑπαγόρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐλευθέρας σκέψεως τοῦ μαθητοῦ, ὅστις ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα σχεδιάζει ἐν τῷ νῷ τὸ κείμενον τοῦ ἐγγράφου καὶ συγχρόνως δακτυλογραφεῖ τοῦτο.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

- α) Καλλιγραφία: Ἐπανάληψις τῆς ὕλης τῶν Α', Β', Γ' τάξεων με συμπληρώσεις καὶ ἐπεκτάσεις.

- β) Σχέδιον: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Χειρισμὸς γραφομηχανῶν τῶν συνήθων συστημάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

2. Ἀσκήσεις γραφῆς πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐκινήσεως τῶν δακτύλων. Δακτυλογράφωσις ἐμπορικῶν ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν Ἑλληνιστί, Ἀγγλιστί ἢ Γαλλιστί.

3. Ἀνάπτυξις ἀπλῆ καὶ συστηματικῆ τῶν ἀρχῶν εἰς ἃς στηρίζεται ἡ λειτουργία πολυγραφικῶν μηχανῶν τῶν συνθεσάτων ἐν τῷ ἐμπορίῳ συστημάτων.

Πρακτικαὶ ἀσκήσεις εἰς χρησιμοποίησιν πολυγράφου, λαμβανομένων ὡς θεμάτων ἐμπορικῶν ἐγγράφων ἢ ἐπιστολῶν.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Ἀσκήσεις πρὸς ταχείαν καὶ ἄπταιστον δακτυλογράφωσιν ἐμπορικῶν ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, τιμολογίων, ἐκθέσεων κλπ. εἰς ἐν ἡ πλεῖστα ἀντίτυπα, Ἑλληνιστί καὶ Ἀγγλιστί ἢ Γαλλιστί α) ἐπὶ τῇ βάσει χειρογράφου καὶ β) καθ' ὑπαγόρευσιν.

2. Παρόμοιαι ἀσκήσεις ἐπὶ θεμάτων. ἵτινα ὁ μαθητὴς σκέπτεται, καθ' ὃν χρόνον δακτυλογραφεῖ αὐτά.

3. Ἐπιδιώξις δεξιότητος, καθ' ἣν ὁ μαθητὴς δύναται νὰ μηχανῆς, ἵτινα ἀπὸ σκοποῦ καλύπτονται δι' ἀδιαφανοῦς χάρτου.

4. Ἀσκήσεις πρακτικαὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ χρησιμοποιουμένων πολυγράφων.

5. Τεχνικαὶ γνώσεις ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ χρησιμοποιουμένων ἀθροιστικῶν καὶ ἐν γένει λογιστικῶν μηχανῶν. Πρακτικὴ ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τοιούτων μηχανῶν.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ σαφὴς κατανόησις τῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων τῆς Λογιστικῆς καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως ἡ ὀρθεὶς τούτων ἐφαρμογὴ εἰς τὰ βιβλία: πρῶτον τῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιχειρήσεων καὶ ἐν συνεχείᾳ οἰασδήποτε ἄλλης ἐπιχειρήσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς λειτουργίας Πρακτικοῦ Γραφείου ἀπόκτησις πλήρους γνώσεως τοῦ τρόπου τῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν ἐκάστου Οἰκονομικοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τούτων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. Περιουσία. Διάκρισις περιουσίας. Ε.Π.Κ.Π. Διαχείρισις περιουσίας.

2. Λογιστική. Ὅρισμός, ἀντικείμενον, σκοπός, σημασία, κλάδοι Λογιστικῆς.

3. Ἀπογραφή — εἶδη ἀπογραφῆς. Νομικαὶ διατάξεις ἀπογραφῆς. Περιπτώσεις οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἰσολογισμός.

4. Μεταβολαὶ περιουσίας. Διαδοχικοὶ ἰσολογισμοί. Διαχειριστικὴ χρῆσις.

5. Λογαριασμὸς, μορφαὶ λογαριασμῶν. Τεχνικοὶ ὅροι τηρήσεως λογαριασμῶν. Βασικαὶ κατηγορίαι λογαριασμῶν καὶ κανὼν λειτουργίας αὐτῶν.

6. Θεωρία διπλογραφικῆς μεθόδου. Μεταβολαί. Ἀνάλυσις οἰκονομικῶν πράξεων. Μεταφορὰ εἰς τοὺς λογαριασμούς.

7. Συνήθειαι λογαριασμοῦ ἐπιχειρήσεων Ε.Π. καὶ Κ.Π. καὶ λειτουργία αὐτῶν.

8. Διακρίσεις λογαριασμῶν α) ἀπὸ ὁργανωτικῆς ἀπόψεως: Γενικοὶ ἢ περιληπτικοὶ καὶ εἰδικοὶ ἢ ἀναλυτικοί, β) ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου: Ἀξιών, Προσωπικοί, ἑξόδων καὶ ἐσόδων, μεικτοὶ καὶ ἀποτελεσματικοί.

9. Λογιστικὰ βιβλία: Βιβλίον Ἀπογραφῶν καὶ Ἰσολογισμῶν. Ἡμερολόγιον. Γενικὸν Καθολικόν. Ἀναλυτικὰ Καθολικά κλπ. Νομικαὶ διατάξεις περὶ βιβλίων.

10. Δικαιολογητικὰ ἐγγράφα.

11. Ἐλεγχος ἐγγράφων. Λογιστικὰ σφάλματα, ἰσοζύγιον, εἶδη ἰσοζυγίων, χρησιμότης ἰσοζυγίων. Ἀσκήσεις.

12. Ἀναλυτικὴ καὶ αὐτοτελὴς διδασκαλία τῶν κάτωθι λογαριασμῶν. Ταμείον καὶ Ταμιακαὶ διαφοραὶ — Ἐμπορεύματα, ἐνιαῖος, τηρούμενος ὡς ἀμιγῆς καὶ μικτός. Ἐκχθάρισις τούτου καὶ τακτοποιήσις ποσοτικῶν διαφορῶν ἀπογραφῆς. Παγίων περιουσιακῶν στοιχείων, δαπάναι ἐπισκευῶν καὶ συντηρήσεως καὶ δαπάναι προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων, ἀποσβέσεις: μέθοδοι ἀποσβέσεων, ἀντίθετοι λογαριασμοί, τρόποι λογιστικῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀποσβέσεων. Γραμμάτια εἰσπρακτέα. Γενικοὶ κανόνες λειτουργίας καὶ ἀναγωγὴ χαρτοφυλακίου. Χρεῶσται — Πελάται. Πιστωταὶ — Προμηθευταί. ἔκτοπι-σμός, διάκρισις ἀπὸ ἀπόψεως φερεγγυότητος, ἀποσβέσεις ἐπι-σφαλῶν ἀπαιτήσεων. Γενικοὶ κανόνες λειτουργίας τοῦ λογαριασμοῦ Γραμμάτια πληρωτέα καὶ ἀναγωγὴ. Χρονικὴ τακτοποίησης λογαριασμῶν Ἐσόδων καὶ ἑξόδων (δεδουλευμένα καὶ μὴ).

13. Ἰσολογισμὸς τέλους χρήσεως (Προσωρινὸν Ἰσοζύγιον, πραγματικὴ ἀπογραφή, ἐκτίμησις στοιχείων κατὰ Κ.Φ.Σ. Σύγκρισις ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀπογραφῆς, ἐγγράφαι τακτοποιήσεως, συγκέντρωσις ἀποτελεσμάτων. Ὁ λογαριασμός Ἀποτελέσματα χρήσεως. Κεφαλοποίησις τελικοῦ ἀποτε-λέσματος. Ὅριστικὸν Ἰσοζύγιον. Ἰσολογισμός, πῶς ἀποτε-λεσμάτων). Ἐγγράφαι κλεισίματος καὶ ἀνοίγματος τῶν βιβλίων.

14. Λογαριασμοὶ ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐφαρμογὴ τούτων ἐπὶ ἐπιχειρήσεων παροχῆς ὑπηρεσιῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Θεωρία.

(4 ὥραι ἐβδομαδιαίως).

1. Ἀναλυτικώτερα ἐξέτασις τῶν μεικτῶν λογαριασμῶν καὶ ἰδίως τοῦ λογαριασμοῦ Ἐμπορεύματα. Τρόποι τηρήσεως τοῦ λογαριασμοῦ Ἐμπορεύματα (ἐνιαίος ἀνεπτυγμένος εἰς πλείονας λογαριασμούς).

2. Ἐκτενὴς διδασκαλία ἀναλυτικῶν ἢ εἰδικῶν λογαριασμῶν. Τήρησις ἀναλυτικῶν βιβλίων. Λογαριασμοὶ τάξεως.

3. Διακανονισμὸς ἀγοραπωλησιῶν μέσῳ Τραπεζῆς (ἐναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων ἢ δι' ἀνοίγματος πιστώσεως. Προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν).

4. Προαγοραὶ — Προπωλήσεις. Ἐμπορεύματα καὶ γενικῶς στοιχεῖα παρὰ τρίτοις. Ἀσκήσεις.

5. Ἐκτενὴς διδασκαλία τῶν διαφόρων περιπτώσεων τῆς κινήσεως τῶν λογαριασμῶν Γραμμάτια λογαριασμοῦ.

6. Διάμεσοι λογαριασμοί.

7. Λογαριασμοὶ εἰς ξένον νόμισμα. Μέθοδος τοῦ εἰς δραχμὰς ἀντιτίμου. Μέθοδος τοῦ λογιστικοῦ ἰσοτίμου. Ἀπαιτήσεις ἢ ὑποχρεώσεις εἰς συνάλλαγμα. Διαφοραὶ συναλλάγματος. Ἀγορὰ ἐμπορευμάτων ἢ ἄλλων πραγμάτων εἰς συνάλλαγμα. Ἀσκήσεις.

8. Μέθοδοι λογιστικῆς. Ἀπλογραφία. Διπλογραφία.

9. Λογιστικὰ συστήματα. Κλασσικὸν ἢ Ἰταλικόν. Βιβλίο. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ κλασσικὸν σύστημα. Συγκεντρωτικὸν σύστημα. Βιβλίο. Δυσχέρειαι συγκεντρωτικοῦ συστήματος. Συγκέντρωσις ἐγγραφῶν. Πορεία λογιστικῶν ἐγγραφῶν κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα.

10. Λογιστικὴ ἐπιχειρήσεως μεθ' ὑποκαταστημάτων. Ἐνιαία λογιστικὴ ὀργάνωσις. Ἰδιαιτέρα λογιστικὴ ὀργάνωσις. Δοσοληψία ὑποκαταστημάτων. Ἰσολογισμὸς ἐπιχειρήσεως. Ἀσκήσεις.

11. Λογιστικὴ παραγγελιοδόχου πωλήσεως ἀγορᾶς. Λογιστικὴ ἀντιπροσώπου. Ἀσκήσεις μέχρι ἐμπεδώσεως.

Β'. Πρακτικὸν Γραφεῖον.

(1 ὥρα ἐβδομαδιαίως).

Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διδασθέντων συντάσσονται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τιμολόγια, ζυγολόγια—πιστωτικὰ σημειώματα, ἀποδείξεις κλπ. δικαιολογητικὰ ἐγγράφα. Ὡσαύτως συντάσσονται ἰσοζύγια, ἀπογραφαί, ἰσολογισμοὶ καὶ πάσης φύσεως λογιστικὰ καταστάσεις. Ὁμοίως γραμμογραφοῦνται ὅλα τὰ ἀναλυτικὰ ἡμερολόγια καὶ γίνονται ἐγγράφα εἰς αὐτά, ὥστε νὰ ἐμπεδωθῇ ἡ χρησιμοποίησις τῶν. Μετὰ ταῦτα γίνεται λογιστικὴ ὀργάνωσις μιᾶς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Θεωρία.

(Ὡραι 3 ἐβδομαδιαίως).

Γενικά. Λογιστικὴ ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν. Ἀρχὴ τῆς σταθερότητος τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ λογιστικῆς ἀπόψεως.

1. Λογιστικὴ ὁμορρύθμων ἐταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ συστάσεως. Ἀντικείμενον εἰσφορᾶς. Ἀρχικὸς Ἰσολογισμὸς. Λογαριασμοὶ ἐταίρων. Σύνταξις τελικοῦ Ἰσολογισμοῦ. Διανομὴ ἀποτελεσμάτων. Εἰσφορὰ εἰς τὴν συνιστωμένην Ο.Ε. τοῦ Ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ Παθητικοῦ ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως. Κλείσιμον βιβλίων ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐγγραφαὶ συστάσεως ὁμορρύθμου ἐταιρείας. Διάλυσις—ἐκκαθάρισις—διανομὴ. Συγχώνεσις ἐταιρειῶν. Ἀσκήσεις.

2. Λογιστικὴ ἑτερορρύθμων ἐταιρειῶν. Διαφοραὶ ἀπὸ τὴν ὁμορρύθμων.

3. Λογιστικὴ συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Περιπτώσεις συστάσεως συμμετοχικῆς ἐταιρείας. Μορφαὶ συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Λογιστικαὶ μέθοδοι ἐπὶ τῶν συμμετοχικῶν ἐταιρειῶν. Μέθοδοι τοῦ τελικοῦ μερισμοῦ μόνον. Ἀσκήσεις.

4. Λογιστικὴ ἀνώνυμων ἐταιρειῶν. Ἐγγραφαὶ συστάσεως καὶ καταβολῆς κεφαλαίου. Ἰδικοί λογαριασμοὶ μετοχῶν καὶ ἰδρυτικῶν τίτλων. Ἐκδοσις μετοχῶν ὑπὲρ τὸ ἄρτιον. Μεταβίβασις μετοχῶν. Αὔξεις, μείωσις καὶ ἀπόσβεσις κεφαλαίου. Δάνεια δι' ὁμολογιῶν. Ἐκδοσις καὶ ἀπόσβεσις δανείου δι' ὁμολογιῶν. Ἀποθεματικὰ κεφάλαια. Τακτικὸν — ἔκτακτον — εἰδικὰ. Διάλυσις, ἐκκαθάρισις, διανομή. Ἀπογραφή, Ἰσολογισμὸς — Ἀποτελέσματα χρήσεως. Διάθεσις ἀποτελεσμάτων χρήσεως.

5. Λογιστικὴ ἐταιρειῶν περιορισμένης εὐθύνης. Ἐγγραφαὶ συστάσεως. Μεταβίβασις ἐταιρικοῦ μεριδίου. Συμπληρωματικαὶ εἰσφοραὶ ἐταίρων. Ἐξόδος καὶ ἀποκλεισμός ἐταίρου. Ἀπογραφή, Ἰσολογισμὸς—διάθεσις κερδῶν. Λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

6. Λογιστικὴ Συνεταιρισμῶν. Ἐγγραφὴ Συνεταίρων. Ἀποχώρησις, διαγραφή συνεταίρων, ἐγγραφὴ συνεταιρισμοῦ εἰς ἔνῳσιν συνεταιρισμῶν. Κύρια ἐργασίαι γεωργικῶν συνεταιρισμῶν. Δάνεια πρὸς συνεταίρους ἐξ ἰδίων κεφαλαίων. Δάνεια πρὸς συνεταίρους λαμβανόμενα διὰ γραμματίων ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν. Ἐγγραφαὶ τέλους χρήσεως. Ἰσολογισμὸς, διάθεσις κερδῶν.

7. Λογιστικὴ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀντικείμενον βιομηχανικῆς λογιστικῆς. Κόστος. Εἶδη κόστους. Στοιχεῖα τοῦ κόστους ἀναλυτικῶς. Ὑλαι — πρῶται ὕλαι, βοηθητικαὶ ὕλαι, καύσιμα καὶ λιπαντικά. Ἀνταλλακτικὰ καὶ ἐργαλεῖα, ὕλινκα συσκευασίας. Ἀμοιβαὶ προσωπικοῦ. Καταστάσεις ἡμερομισθίων, μισθοδοτικαὶ καταστάσεις. Ἀμοιβαὶ τρίτων. Γενικά ἔξοδα ἀγορῶν. Γενικά ἔξοδα πωλήσεων. Γενικά βιομηχανικά (παραγωγῆς) ἔξοδα. Γενικά ἔξοδα διοικήσεως, παραγωγῆς. Φύλλον μερισμοῦ δαπανῶν, φύλλον καταλογισμοῦ δαπανῶν. Ἐμπορικὸν κόστος. Ἐφαρμογαὶ κοστολογήσεως. Παραγωγή ἐνὸς προϊόντος. Παραγωγή δύο ἢ περισσοτέρων προϊόντων. Προϊόντα. Ὑπολείμματα, ἐλαττωματικὰ συμπαράγωγα. Παραγωγή ποικιλιῶν τοῦ αὐτοῦ προϊόντος. Παραγωγή διὰ λογαριασμῶν τρίτων. Παραγγελία τρίτων.

Β'. Πρακτικὸν Γραφεῖον.

(Ὡραι 2 ἐβδομαδιαίως).

1) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ τὸ κλασσικὸν καὶ συγκεντρωτικὸν σύστημα πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν διδασθέντων κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

2) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως μετὰ ὑποκαταστημάτων.

3) Λογιστικὴ ὀργάνωσις ἐπιχειρήσεως με πλείονας τοῦ ἐνὸς κλάδους ἐκμεταλλεύσεως.

4) Λογιστικὴ ὀργάνωσις βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, γνοστῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Γυμνασίου. Σύνταξις τῶν ἐνδεικνυομένων δικαιολογητικῶν ἐγγράφων καὶ καθορισμὸς τοῦ τρόπου τῆς ταξινομήσεως τούτων.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Α'. Ἐμποριολογία.

1. Σκοπὸς.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ἡ παροχὴ εἰς τοὺς μαθητὰς γνώσεων, ἀναφερομένων εἰς τὸν τρόπον διεξαγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, καὶ ἰδίᾳ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς πᾶν χρῆσιν τῶν ἐμπορικῶν ἐγγράφων, ἅτινα συνηθέστατα ἐμφανίζονται κατὰ τὰς συναλλαγὰς. Γενικώτερον δὲ ἡ γνώσις ὅλων τῶν κλάδων τῶν συνδεομένων μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐμπορίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

1. 'Ορισμός. Χρησιμότης. 'Ανάγκαι και διάκρισις τούτων. Μέσα θεραπείας τῶν ἀναγκῶν. 'Αγαθὰ καὶ διάκρισις τούτων. Καταμερισμός τῶν ἔργων. Φυσικὴ ἀνταλλαγή. 'Αξία. Δυσχέρεια φυσικῆς ἀνταλλαγῆς. Χρῆμα—νόμισμα—νομισματικὴ μονάς—τιμὴ.

2. 'Εμπόριον. 'Εννοία ἐμπορίου. Λόγοι δημιουργίας τοῦ ἐμπορίου. Αἷτια ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου. 'Επίδρασις τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν καθόλου οἰκονομίαν. Κατηγορίαι ἐμπορίου ἐν σχέσει πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἀντικειμένων μετὰ τὰ ὅποια ἀσχολεῖται, πρὸς τὴν μεσολάβησιν ἐνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων, πρὸς τὴν ἀκτίνα δράσεως, πρὸς τὸ πάγιον ἢ μὴ τῆς ἐγκαταστάσεως, πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἐμπορευμάτων. Περιορισμοὶ τοῦ ἐμπορίου. Σημασία τοῦ ἐμπορίου.

3. 'Εμπορεύματα. Πότε ἐν ἀντικείμενον χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπόρευμα.

4. 'Εμπορικαὶ ἀγοραπωλησίαι. 'Ορισμός. 'Αντικείμενον ἀγοραπωλησίας, τίμημα. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συμβαλλομένων.

5. Συμπληρωματικοὶ ὅροι ἀγοραπωλησιῶν: α) 'Οροι προσδιορισμοῦ ποιότητος (δείγμα, σῆμα, τύπος, χημικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ δοκιμῇ, ὑπὸ ἐξέτασιν), β) ὅροι καθορισμοῦ ποσότητος (μονὰς βάρους, ὄγκους, μήκους κλπ. κατ' ἀποκοπὴν). Μεικτὸν βάρος, ἀπόβαρον, εἶδη ἀποβάρου, καθαρὸν βάρος, μεικτὸν διὰ καθαρὸν. 'Απομείωσις. ἔκπτωσις, γ) ὅροι συσκευασίας, δ) ὅροι καθορισμοῦ χρόνου παραδόσεως. 'Αμεσος παράδοσις, μελλοντικὴ παράδοσις, (εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἢ ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας). Τμηματικὴ παράδοσις, παράδοσις ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀτμόπλοιου, ε) ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν φόρτωσιν. 'Αμεσος φόρτωσις, ταχεία φόρτωσις. Φόρτωσις εἰς ὠρισμένην ἡμέραν, φόρτωσις ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας, πρῶτον ἀτμόπλοιοι, ὠρισμένοι ἀτμόπλοιοι, φορτίον ἐν πλῶ, φορτίον ὑπὸ φόρτωσιν, φορτίον φορτωμένον, στ) καθορισμός τόπου παραδόσεως ἐπὶ μεταφορᾷ διὰ σιδηροδρόμου. Εἰς τὸ κατὰστημα τοῦ πωλητοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. 'Επὶ τοῦ θαλασσοπορείου εἰς τὸν σταθμὸν φορτώσεως. 'Επὶ τοῦ θαλασσοπορείου εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸν σταθμὸν προορισμοῦ. Εἰς τὸ κατὰστημα τοῦ ἀγοραστοῦ. 'Επὶ μεταφορᾷ θαλάσσης. Εἰς τὴν προκυμαῖαν τοῦ λιμένος φορτώσεως. 'Επὶ τῆς φορτηγίδος εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως. (SOTTO PALACO, FOB, GIF, TRANZITO), ζ) ὅροι ἀναφερόμενοι εἰς τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον πληρωμῆς. Διακανονισμός τοῖς μετρητοῖς. Διακανονισμός ἐπὶ πιστώσει, η) προσδιορισμός τιμῆς, θ) αἷτια ἐπηρεάζοντα τὰς τιμὰς, ι) διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς, ια) ἄμεσοι ἀγοραπωλησίαι, ἔμμεσοι ἀγοραπωλησίαι. ιβ) ἀγοραπωλησίαι διὰ δημοπρασίας. Μειοδοτικαὶ — πλειοδοτικαί, ἐκούσαι, ἀναγκαστικά, ιγ) ἔγγραφα ἀγοραπωλησίας, ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα τὴν σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, συμφωνητικὸν ἀγοραπωλησίας. 'Επιστολὴ παραγγελίας. Δελτίον παραγγελίας. 'Εγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀγοραπωλησίας (Ζυγολόγιον, μετρολόγιον, τιμολόγιον, ἀποδείξεις παραλαβῆς, δελτίον εἰσαγωγῆς—ἐξαγωγῆς, πιστοποιητικὸν προσελεύσεως). 'Εγγραφα ἐκδιδόμενα κατὰ τὸν διανομισμὸν τῆς ἀγοραπωλησίας. 'Απόδειξις πληρωμῆς. Γραμμάτιον εἰσπράξεως, ἐντάλμα πληρωμῆς. 'Απαντα τὰ ἔγγραφα κατὰ τὰς ἰσχύουσας διατάξεις, ιδ) ἄλλα ἐμπορικὰ ἔγγραφα (χρεωστικὸν σημεῖωμα, πιστωτικὸν σημεῖωμα. Δελτίον ἀποστολῆς. 'Υποδείγματα τούτων).

6. 'Ανταγωνισμός — ἀποτέλεσμα ἀνταγωνισμοῦ. Θεμιτὸς καὶ ἀθέμιτος ἀνταγωνισμός. Νομοθετικὰ μέτρα κατὰ τοῦ ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ.

7. 'Εμπορικὰ ἐπαγγέλματα. Κύρια καὶ βοηθητικὰ πρόσωπα τοῦ ἐμπορίου. 'Εξήρημένα. Πωλητὴς — πλασσιέ, περιοδεύων. 'Ανεξάρτητα. Παραγγελιοδόχος, μεσίτης, ἀντιπρόσωπος.

8. Πίστις—πίστωσις. 'Η πίστις εἰς τὸ ἐμπόριον. Πιστω-

τικά ὄργανα. Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν. Συναλλαγματικὴ, ἐπιταγὴ (σημασία τούτων, ὅχι νομικῇ).

9. Συγκοινωνία—μέσα συγκοινωνίας. Σημασία συγκοινωνίας. Μεταφοραὶ διὰ σιδηροδρόμων, αὐτοκινήτων, πλοίων, ἀεροπλάνων (Διατυπώσεις ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α' Τετράμηνον 2 ὥραι, Β' Τετράμηνον 1 ὥρα ἐβδομαδιαίως.

1. Τελωνεῖα. Σκοπὸς, σημασία, δασμοί, δασμολόγιον, διάκρισις ἐμπορευμάτων ἀπὸ τελωνειακῆς ἀπόψεως, ἐκτελωνισμός, διασάφισις, εἰσαγωγή. Δικαιώματα ὑπερμερίας—ἀξίτητα ἐμπορεύματα. 'Εξαγωγή. 'Αποταμίευσις. Διαμετακόμισις. Μεταφορὰ. Τελωνειακαὶ ἀμφισβητήσεις. Τελωνειακὴ Στατιστικὴ.

2. Λαθρεμπόριον. 'Ελευθέρα ζώνη. 'Ελεῦθερος λιμὴν.

3. Γενικαὶ ἀποθήκαι. Σκοπὸς, σημασία. Προνομιούχος εἰσπραξία Γενικῶν 'Αποθηκῶν ἐν 'Ελλάδι. Διατυπώσεις ἀποθηκεύσεως. Τίτλοι ἀποθηκεύσεως — 'Αποθήκευτρα. 'Ενεχυρίσιν ἐμπορευμάτων, πώλησις ἐμπορευμάτων, παραλαβὴ ἐμπορευμάτων. Δικαιώματα — 'Υποχρεώσεις Γενικῶν 'Αποθηκῶν.

4. Περὶ ἀγορῶν. Αἰθουσαὶ πλειστηριασμοῦ. 'Αγοραὶ — ἐμποροπανηγύρεις. 'Εκθέσεις καὶ διακρίσεις αὐτῶν.

5. Χρηματιστήρια: Διάκρισις ἀξιῶν — ἐμπορευμάτων — σύμβαισις — χρηματιστηριακὰ πράγματα. Χρηματίζεται — μεσῖται. Σημασία χρηματιστηρίων.

6. Βιομηχανία. 'Εννοία βιομηχανίας — βιοτεχνίας. Διάκρισις βιομηχανιῶν. Προϋποθέσεις ἰδρύσεως βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. 'Η βιομηχανία ἐν 'Ελλάδι.

7. Τράπεζαι. Σημασία Τραπεζῶν, ἐργασίαι Τραπεζῶν (καταθέσεις — προεξοφλήσεις — προκαταβολαὶ ἐπὶ φορτωτικῶν ἐγγράφων, Δάνεια ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ καὶ ἐπὶ ἐνεχυρῶ ἐμπορευμάτων ἢ χρηματογράφων. 'Ενέγγυος πίστωσις. 'Εγγυητικαὶ καὶ πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. 'Εκδόσεις ἐπιταγῶν καὶ ἐντολῶν, εἰσπραξίς ἀξιῶν τρίτων. 'Αγορὰ χρεωγράφων διὰ λογαριασμῶν τρίτων. 'Ενοικιάσεις χρηματοκιβωτίων. Παροχὴ πληροφοριῶν). Διάκρισις Τραπεζῶν ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ. Τράπεζαι ἐν 'Ελλάδι.

8. 'Εμπορικὰ 'Επιμελητήρια. Σκοπὸς τούτων.

Β'. 'Εμπορικὴ ἀλληλογραφία

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς 'Εμπορικῆς 'Αλληλογραφίας εἶναι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ μαθητὴς νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀνταλλασσομένων ἐπιστολῶν, τὰς διὰ τούτων δημιουργουμένας ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα, τὴν προσήκουσαν διάταξιν, ταξινόμησιν καὶ ταξιθέτησιν τῶν ἐπιστολῶν, τὸν τρόπον τῆς σφραγίσσεως καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἰκανότητα πρὸς σύνταξιν τῶν συνηθεστέρων τύπων ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν ἐν τῷ κυρίῳ ἐμπορίῳ.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

(Κατὰ τὸ Β' Τετράμηνον ἐπὶ 1 ὥραν ἐβδομαδιαίως).

1. Σκοπὸς καὶ σημασία τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀλληλογραφίας.

2. 'Ορισμός, σημασία, μεταφορὰ, ἀπόρρητον, λογοκρισία. Διάκρισις ἀλληλογραφίας. Δημοσία — 'Ιδιωτικὴ.

3. 'Εμπορικὴ ἀλληλογραφία. 'Ορισμός, χρησιμότης καὶ διάκρισις αὐτῆς (προσωπικαὶ καὶ ἐγκύκλιοι ἐπιστολαί). 'Επιστολαί, δελτάρια, τηλεγραφήματα, αἰτήσεις.

4. Στοιχεῖα ἐπιστολῆς.

5. Εἰσερχομένη ἀλληλογραφία. Παραλαβὴ, ἀποσφράγισις, ἐνέργεια.

6. Ἐξερχομένη ἀλληλογραφία. Σύνταξις.

7. Καταχώρισις καὶ διεκπεραίωσις ἀλληλογραφίας. Πρωτόκολλον. Βιβλίον διεκπεραιώσεως.

8. Ταξινομήσις καὶ ταξιθέτησις τῆς ἀλληλογραφίας. Φάκελλοι ταξινομήσεως. Ταξιθέτησις φακέλλων.

9. Σύνταξις ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς.

10. Ἀλληλογράφος. Σχέδιον ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς. Ἐγκύκλιος ἐπιστολαί. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ ἀναγγέλουσα τὴν ἰδρυσιν ἐμπορικῆς καὶ παραγγελιοδοχικοῦ οἴκου, τὴν πρόβληψιν συνεταίρου, τὴν ἰδρυσιν ὁμορρύθμου ἐταιρείας, ἀποχώρησιν ἐταίρου.

11. Προσφορὰ ἐμπορευμάτων. Προσφορὰ ἐλαίου. Ἀπάντησις. Τηλεγραφήματα προσφορᾶς ἐμπορευμάτων. Ἀπάντησις ἐπιβεβαιώσεως τηλεγραφήματος. Ἀπάντησις τηλεγραφικῶς. Ἐπιστολαὶ προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν. Λογιστὴς προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του. Ἀπάντησις εὐμενῆς—δυσμενῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἐβδομαδιαίως).

1. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι:

Εἰς τὴν ζήτησιν δειγμάτων, τιμῶν καὶ ὄρων πωλήσεως. Εἰς τὴν ἀποστολὴν δειγμάτων. Εἰς τὴν ἐπίδοσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν εἰδοποίησιν λήψεως παραγγελίας. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν εἰδοποίησιν περὶ ἁμέσου ἐκτελέσεως παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐκτελέσεως παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀκύρωσιν δοθείσης παραγγελίας. Εἰς εἰδοποίησιν περὶ ἀδυνατοῦ ἐκτελέσεως παραγγελίας. Εἰς τὰ παράπονα διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν παραγγελίας. Εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐμπορευμάτων εἰς τρίτον πρὸς πώλησιν. Εἰς τὴν ἀναγγελίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων. Εἰς τὴν ἀδυναμίαν πωλήσεως ἐμπορευμάτων τρίτων. Εἰς τὰ παράπονα καὶ δικαιολογίας ἐπὶ ἐκτελεσθεῶν παραγγελιῶν.

2. Ἐπιστολαὶ ἀναφερόμεναι εἰς συμφωνίας καὶ διακανονισμοὺς λογαριασμῶν καὶ συναλλαγματικῶν. Ἀποστολὴ ἀντιγράφου λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις: συμφωνία λογαριασμοῦ. Ὑπάρχει λάθος εἰς ἀντίγραφον τοῦ λογαριασμοῦ. Ἀπάντησις: ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος, δὲν ἀναγνωρίζεται τὸ λάθος.

Ἐπιστολαὶ εἰς ἔντονον ὕψος περὶ ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ — ὑπόμνησις ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ — ἀπάντησις. Ἀποστέλλεται ἡ ἐξοφλήσις τῆς ἀξίας τοῦ τιμολογίου ἢ λογαριασμοῦ. Ὑπόσχεσις συντόμου ἐξοφλήσεως. Πρώτασις διακανονισμοῦ λογαριασμοῦ διὰ συναλλαγματικῆς. Ἐκδοσις καὶ ἀποστολὴ συναλλαγματικῆς πρὸς διακανονισμὸν λογαριασμοῦ. Αἰπάντησις. Ἐπιστροφὴ συναλλαγματικῆς ἀποδεδειγμένης. Αἰτήσις παρατάσεως χρόνου πληρωμῆς συναλλαγματικῆς. Ἀπάντησις: Δίδεται παράτασις. Ἀνένεσις συναλλαγματικῆς. Διαμαρτύρησις συναλλαγματικῆς.

3. Ἐπιστολαὶ πληροφοριῶν. Πληροφορία περὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἡθους κλπ. ἐμπορίου πρὸς ἔμπορον. Ἀπάντησις εὐμενῆς — δυσμενῆς. Πληροφορία περὶ ἰκανότητος ἀντιπροσώπου. Ἀπάντησις εὐμενῆς — δυσμενῆς.

4. Ἐπιστολαὶ μετὰ Τραπεζῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Α'. Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

1. Σκοπός.

Αἱ οἰκονομικαὶ γνῶσεις ἀποτελοῦν ἐν τῶν θεμελιῶν τῶν Οἰκονομικῶν Γυμνασίων. Ἐκπροσωποῦμεν αὐταὶ ἐνταῦθα διὰ τοῦ μαθήματος τούτου ἀποσκοποῦσι εἰς τὴν ἔρευναν τῆς παραγωγῆς, κυκλοφορίας, διανομῆς καὶ καταναλώσεως τοῦ πλούτου, εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ὁποίων κατὰ μέγα μέρος συντελοῦσι τὰ περὶ τὴν ἐμπορίαν ἀσχολούμενα πρόσωπα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος. Κοινωνικαὶ σχέσεις καὶ κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι.

2. Ὁρισμὸς πολιτικῆς οἰκονομίας — διαίρεσις ταύτης. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἐμποριοκράται. Φυσιοκράται. Κλασσικοί. Σοσιαλισταί. Διευθυνομένη οἰκονομία.

3. Ἀρχαὶ τῆς οἰκονομίας.

4. Θεμελιώδεις οἰκονομικαὶ ἔννοιαι. Ἀνάγκαι, διάκρισις ἀναγκῶν — ιδιότητες ἀναγκῶν. Ἀρχαὶ διέπουσαι τὰς ἀνάγκας. Ἀγαθὰ — διάκρισις ἀγαθῶν. Ἀξία — χρῆμα — τιμὴ.

5. Συντελεστὰ τῆς παραγωγῆς (φύσις, ἐργασία, κεφάλαιον).

Παραγωγή — παραγωγικότης — κέρδος.

α) Ἐδαφος. Τὸ ἔδαφος ὡς βάσις ἐγκαταστάσεως τῆς παραγωγῆς, γεωργικῆς, βιομηχανικῆς. Τὸ ἔδαφος ὡς πηγὴ φυσικῶν ὕλων καὶ δυνάμεων.

β) Ἐργασία. Παραγωγικὴ καὶ μὴ παραγωγικὴ ἐργασία. Διάκρισις ἐργασίας — διαδέσιμος ἐργασίας — ἀπόδοσις ἐργασίας. Κατμερισμὸς ἐργασίας. Μηχαναί.

γ) Κεφάλαιον. Διάκρισις κεφαλαίων. Τὸ κεφάλαιον ὡς συντελεστὴς τῆς παραγωγῆς. Παραγωγικότης κεφαλαίου — δημιουργία κεφαλαίου. Ἀποταμίευσις — διάκρισις ἀποταμιεύσεως. Ἐπένδυσις.

6. Ὁργάνωσις τῆς παραγωγῆς. Αὐτόνομος παραγωγή. Ἐπιχειρήσις. Διάκρισις ἐπιχειρήσεων. Οἰκονομικαὶ συνασπισμοὶ — Καρτέλ — Τράστ — Ὁρθολογικὴ ὁργάνωσις ἐπιχειρήσεων. Παραγωγή καὶ Κράτος.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἐβδομαδιαίως).

1. Κυκλοφορία τοῦ πλούτου. Ἀνταλλαγὴ, συναλλαγὴ, τιμαί, ἔννοιαι τιμῆς, ζήτησις, καμπύλη ζητήσεως, ἐλαστικότης ζητήσεως, μεταβολαὶ προσφορᾶς, ἰσορροπία τιμῶν, διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ. Διαμόρφωσις τιμῶν ἐπὶ μονοπωλίου, νόμος προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, νόμος τῆς ἀδιαφορίας τῶν τιμῶν, διαφορισμὸς τιμῶν, αἱ τιμαὶ συνδεμένων προϊόντων, διατιμήσεις, χρῆμα, φυσικὴ ἀνταλλαγὴ καὶ δυσχέρεια αὐτῆς. Χρηματικὴ ἀνταλλαγὴ καὶ τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς, λειτουργία τοῦ χρήματος. Ἐξέλιξις τῆς χρηματικῆς ὕλης, μεταλλικὸν χρῆμα, νόμισμα. Νόμισμα καὶ Κράτος. Χάρτινα μέσα πληρωμῶν. Νομισματικὰ συστήματα. Λατινικὴ νομισματικὴ ἔνωσις, Νόμος τοῦ GRESSAM.

Θεωρία περὶ χρήματος, θεωρία παραγωγικῶν ἐξόδων, ποσοτικὴ θεωρία, πληθωρισμὸς, ἀντιπληθωρισμὸς, τιμάρθριμος. Συνάλλαγμα, τιμὴ συναλλάγματος, ἐξάρτησις τιμῆς συναλλάγματος.

2. Ἐμπόριον. Ἐννοια, σημασία, διαίρεσις. Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ σημασία τούτου. Θεωρία περὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Ἐξωτερικὴ ἐμπορικὴ πολιτικὴ. Ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον, ἰσοζύγιον λογαριασμῶν, ἰσοζύγιον πληρωμῶν.

3. Πίστις. Ὁρισμὸς, ἔννοια, πίστωσις, διακρίσεις πιστώσεων. Προϋποθέσεις χορηγήσεως πιστώσεων. Τράπεζαι, σημασία Τραπεζῶν. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις. Τραπεζικαὶ ἐργασίαι. Γραφεῖα συμψηφισμοῦ. Ὁργανισμοὶ τραπεζικοῦ χαρακτῆρος. Ταμείον Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων. Ταχυδρομικὰ Ταμειυτήρια. Ἐνεχυροδανειστήρια.

Ὁργανισμὸς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (O.B.A.).

Ἄλλοι νεώτεροι πιστωτικοὶ ὁργανισμοί.

4. Διανομὴ τοῦ πλούτου. Εἰσαγωγικαὶ ἔννοιαι, περιουσία, πρόσδοτος, εἰσόδημα, ἐθνικὸν εἰσόδημα. Τὸ πρόβλημα τῆς διανομῆς. Εἰσοδήματα ἐξ ἐργασίας. Ἐργατικὸς μισθός, εἶδη ἐργατικοῦ μισθοῦ. Εἰσόδημα ἐργάτου. Μέθοδοι ἀμοιβῆς τοῦ ἐργάτου. Θεωρία περὶ ἐργατικοῦ μισθοῦ. Θεωρία: RICARDO — SMITH — THUNEN. Σύγχρονοι ἀντιλήψεις περὶ ἐργατι-

κού μισθοῦ. Τὸ κέρδος τοῦ ἐπιχειρηματίου, διαφορὰ κέρδους καὶ εἰσοδήματος, ἀμοιβὴ ἐπιχειρηματίου καὶ ἀνάλυσιν ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους. Διάκρισις κερδῶν ἐπιχειρηματίου. Θεωρίαι περὶ κέρδους, εἰσοδήματα ἐκ περιουσίας. Τόκος, θεωρίαι περὶ τόκου. Ἐγγειος πρόσδοτος, εἶδη ἐγγείου προσόδου, θεωρίαι περὶ ἐγγείου προσόδου.

5. Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ κρίσεις. Οἰκονομικαὶ διακυμάνσεις καὶ πρόβησις οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Οἰκονομικαὶ κρίσεις καὶ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν. Θεωρίαι.

6. Κατανάλωσις τοῦ πλούτου. Ἐννοιαί καταναλώσεως, ἐξάρτησις καταναλώσεως.

7. Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Ε.Ο.Κ. Προβλήματα ἐκ τῆς συνδέσεως, ἀποτελέσματα.

Β'. Στοιχεῖα Δημοσιονομίας.

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ γνῶσις τῶν βασικῶν παροχόντων διαθερμώσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ φορολογικοῦ ἡμῶν συστήματος.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

(1 ὥρα ἐβδομαδιαίως).

1. Ἐννοια καὶ σκοπὸς τῆς Δημοσιονομίας.

2. Αἱ κυριώτεραι πηγαὶ τῶν Δημοσίων πόρων (Φόροι, Δασμοί, Τέλη, Δημόσιοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοί).

3. Φόρος, Γενικαὶ ἀρχαὶ φορολογίας. Ἀντικείμενον φορολογίας.

4. Διάκρισις φόρων (ἄριστοι, ἔμμεστοι, πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα τούτων) — ἐπίπτωσις φόρου.

5. Συνοπτικὴ ἀνάπτυξις τῶν γενικῶν διατάξεων τῆς ἰσχυοῦσας φορολογίας εἰσοδήματος φορολογίας εἰσοδήματος τῶν φυσικῶν προσώπων ἐν Ἑλλάδι Κ.Φ.Σ., σκοπός. κατηγορίαι ἐπιτηθευματιῶν, βιβλία Αἰς καὶ Βαε κατηγορίας.

6. Αἱ κυριώτεραι διατάξεις διαχειρίσεως τοῦ Δημοσίου θησαυροῦ.

7. Προϋπολογισμός. Σύνταξις, ψήφισις, ἐκτέλεσις. Προσωρινὴ ἐκτέλεσις τοῦ Προϋπολογισμοῦ, δωδεκατημόρια.

8. Ἀπολογισμός, Ἰσολογισμός.

9. Πιστώσεις. Διάκρισις πιστώσεων.

10. Δημόσιοι ὑπόλογοι.

NOMIKA

Α'. Γενικαὶ Ἀρχαὶ Δικαίου.

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τούτων εἶναι ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων ἐκ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου. ὅφ' ὧν δὲ μὲν χάριν τῆς γενικῆς μίμωστος τῶν μαθητῶν. ὅφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν μεθοδικωτέραν καὶ πληρεστέραν διδασκαλίαν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

1. Ὅρισμός, διαίρεσις (Δημόσιον, Ἰδιωτικόν).

2. Ἀστικὸν Δίκαιον. Ὅρισμός. Πηγαὶ (Νόμοι, ἔθιμα).

3. Κατάργησις κανόνων δικαίου.

4. Εἶδη κανόνων δικαίου, ἐρμηνεία κανόνων δικαίου.

5. Δικαιώματα. Ὅρισμός. Εἶδη δικαιωμάτων. Διαίρεσις δικαιωμάτων. Κτήσεις, ἀλλοιώσεις, ἀπώλεια δικαιωμάτων.

6. Ἀξιώσεις, ὁρισμός, διακρίσεις, ἀγωγή, ἔνστασις.

7. Ἰθαγένεια. Ἀπόκτησις καὶ ἀπώλεια αὐτῆς.

8. Πρόσωπα, Φυσικά, Νομικά.

9. Πράγματα, διακρίσεις τούτων.

10. Δικαιοπραξίαι. Εἶδη δικαιοπραξιῶν, περιεχόμενον δικαιοπραξιῶν.

11. Προχαιτούμενα δικαιοπραξιῶν: α) ἰκανότης πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν (πρόσωπα ἀπολύτως ἰκανά, πρόσωπα ἀνίκανα, πρόσωπα περιορισμένης ἰκανότητος), β) Βούλησις πρὸς τὸ δικαιοπρατεῖν, γ) Διήλωσις τῆς βουλήσεως, δ) Συμφωνία δηλώσεως καὶ βουλήσεως (πλάνη, φόβος), ε) Ἀναγνώρισις τοῦ περιεχομένου τῆς δηλώσεως ὑπὸ τοῦ Νόμου.

12. Αἱρέσεις, εἶδη αἱρέσεως, στάδια αἱρέσεων.

Α'. Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

1. Σκοπός.

Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν μετὰδοσιν τῶν νομικῶν ἐκείνων κανόνων ὑπὸ τῶν ὁποίων διέπεται ἡ ἐμπορία καθ' ὅλας τὰς σχέσεις αὐτῆς. Δεδομένου δὲ ὅτι καθιεροῦνται νῦν καὶ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Δικαίου κλάδοι, δέον ἐνταῦθα ἡ διδασκαλία νὰ περιηρίζεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

1. Ὅρισμός, Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Πηγαὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Ἐμπορικὰ ἔθιμα, ἐμπορικαὶ συνήθειαι. Διάκρισις ἐμπορικοῦ δικαίου.

2. Ἐμπορικαὶ πράξεις, θεωρία τῶν ἐμπορικῶν πράξεων. Συνέπειαι τῆς διακρίσεως τῶν πράξεων εἰς ἐμπορικὰς καὶ ἀστικάς, ἑτέρα διάκρισις τῶν ἐμπορικῶν πράξεων (μονομερῶς, ἀμφιμερῶς ἐμπορικαί). Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ἀντικειμένου, σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνάλυσιν αὐτῶν.

3. Ἀρχὴ τοῦ παρεπομένου.

4. Ἐμπορικαὶ πράξεις ἐξ ὑποκειμένου (τεκμήριον ἐμπορικότητος).

5. Ἐμπορος, ἀπόκτησις τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμποροῦ. Νομικαὶ συνέπειαι τῆς κτήσεως τῆς ιδιότητος τοῦ ἐμποροῦ. Περιορισμοὶ πρὸς τὸ ἐμπορεύεσθαι. Ἀπώλεια τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος.

6. Ἐμπορικὰ βιβλία.

7. Περὶ προστασίας τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος.

8. Ἑταιρεία. Διάκρισις τούτων α) Ὁμόρρυθμος ἑταιρεία. ὁρισμός — χαρακτηριστικὰ, ἐπωνυμία, σύστασις, λειτουργία. λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

β) Ἑτερόρρυθμος ἑταιρεία. Ὅρισμός, χαρακτηριστικὰ σύστασις, ἐπωνυμία, διαχείρισις λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή. γ) Συμμετοχικὴ ἑταιρεία. Ὅρισμός, σύστασις, χαρακτηριστικὰ.

δ) Ἀνώνυμος ἑταιρεία. Ὅρισμός, σύστασις, ἑταιρικὸν κεφάλαιον. μετοχαί, δικαιώματα, ὑποχρεώσεις μετόχων, ἰδρυτικοὶ τίτλοι. Διοίκησις, Διοικητικὸν Συμβούλιον. Γενικὴ συνέλευσις, ἐλεγχταί. Ἰσολογισμός. Ἀποθεματικὰ κεφάλαια. Λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

ε) Ἑταιρεία περιορισμένης εὐδύνης. Ὅρισμός, σύστασις, ἐπωνυμία, χαρακτηριστικὰ, κεφάλαιον, διαχείρισις, λύσις, ἐκκαθάρισις, διανομή.

στ) Συνεταιρισμοί, ὁρισμός, σύστασις, ἐπωνυμία, κεφάλαιον. Διοίκησις, λύσις ἐκκαθάρισις, διανομή.

9. Πιστωτικοὶ τίτλοι. α) Συναλλαγματική. Ἱστορικὴ ἐξέ-

λιξίς. Ὁρισμός, στοιχεῖα συναλλαγματικῆς καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Πρόσωπα, ὁπισθογράφαις, ἀποδοχή. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. Ἀποδοχὴ κατὰ παρέμβασιν. Τριτεγγύησις. Πληρωμή. Διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ. Παραγραφή.

β) Γραμμάτιον εἰς διαγραφὴν. Ὁρισμός, στοιχεῖα, πρόσωπα.

γ) Ἐπιταγή, ὁρισμός, στοιχεῖα καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Μεταβίβαις ἐπιταγῆς, ἀντίκρουσμα, πληρωμή.

10. Σύμβαισις μεταφορᾶς. Μεταφορὰ διὰ ξηρᾶς, μεταφορὰ διὰ θαλάσσης.

Π. Πτωχευτικὸν δίκαιον. Πτώχευσις. Ὅροι κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως — Ἀπόφασις Δικαστηρίου. Ἀποτελέσματα τῆς κηρύξεως τῆς πτωχεύσεως: α) Ὡς πρὸς τὸ μέλλον. β) Ὡς πρὸς τὸ παρελθόν — πρόσωπα δρώντα ἐν τῇ πτωχεύσει — διασφάλις καὶ διοίκησις ἐνεργητικοῦ τοῦ πτωχεύσαντος.

Ἐπίθεσις σφραγίδων καὶ ἀπογρᾶφή. Συντηρητικαὶ πράξεις. Διαχείρισις τοῦ ἑνεργητικοῦ. Ἐπαλήθευσις ὑπαιτιώσεων. Ἀπλὴ καὶ βολία χρεωκοπία. Πέρασις τῆς πτωχεύσεως — ἀπλοῦς συμβιβασμός. Ἐξώδικος ἢ φιλικὸς συμβιβασμός — συμβιβασμός ἐπὶ ἐγκαταλείψει τῆς περιουσίας. Ἐνωσις πιστωτῶν — ἀποκατάστασις πτωχεύσαντος.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἑσπερινὸν Ἑπτατάξιον Οἰκονομικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 9.

Ὁρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Ὅροι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις				Σύνολ
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	
1. Θρησκευτικὰ	2	2	2	2	2	2	2	14
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία ...	4	3	3	3	2	2	2	19
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	5	4	4	3	3	30
4. Ἱστορία	3	2	3	2	2	2	1	15
5. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1α' τετρ.	—	—	—	1	1½
6. Ἑπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμός	—	—	1β' τετρ.	—	—	—	—	½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς.	—	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικὰ	4	3	4	3	3	2	2	21
9. Οἰκονομικὰ μαθηματικὰ	—	—	—	1	1	—	—	2
10. Κοσμογραφία	—	—	—	—	—	—	1	1
11. Γεωγραφία	1	1	1	1	1	—	—	5
12. Φυσικὰ	2	2	2	3	2	3 α' τετρ. 2 β' τετρ.	2	15½
13. Βιολογία	—	—	1	—	—	1 β' τετρ.	—	1½
14. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	—	—	1
15. Ὑγιεινὴ	—	1	—	—	—	—	—	1
16. Ἀγγλικά	2	2	2	2	2	2	2	14
17. Γυμναστικὴ καὶ Ἀθλητισμός	1	1	1	1	1	1	1	7
18. Τεχνικὰ	1	1	—	—	—	—	1	3
19. Λογιστικὴ	—	—	—	2	2	4	3	14
20. Ἐμπορικὰ (Ἐμποριολογία, Ἐμπορ. Ἀλληλογραφία)	—	—	—	1	1	1	1	4
21. Οἰκονομικὰ (Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας, Στοιχεῖα Δημοσιονομίας).	—	—	—	—	1	1	1	3
22. Νομικὰ (Γενικαὶ Ἀρχαὶ Δικαίου. Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου)	—	—	—	—	1	1	1	3
Σύνολον	25	25	25	25	25	25	26	175

Ἄρθρον 10.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Ἑπταταξίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ', Ζ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟ-

ΦΙΑΣ — ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ, ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ, ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ, ΦΥΣΙΚΑ, ΒΙΟΛΟΓΙΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΥΓΙΕΙΝΗ, ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ — ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Ἑπταταξίου Ἑσπερινοῦ Γυμνασίου θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὰ δύο τρίτα (2/3) τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου. Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἀνάλογον μέρος τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ διδακτικοῦ ἔτους ἀνάλογον μέρος τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ὁλοκλήρωσις τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΕΧΝΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

α. Καλλιγραφία: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομ. Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

β. Δακτυλογραφία — Μηχανολογιστική. Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ', Ζ'.

Ἀγγλικὴ γλῶσσα: Ἡ ὕλη τῶν Δ', Ε', ΣΤ' τάξεων τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου κατανεμομένη εἰς τὰς Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεις, καθ' ὃν τρόπον προβλέπεται ἀνωτέρω διὰ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ Γραμματείαν.

Ἀγγλικὴ ἀλληλογραφία: ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου (ὥρα 1 ἐβδομάδα).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤ' καὶ Ζ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως ἀντιστοίχως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Ἐμπορολογία:

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς Δ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἐμπορικὴ Ἀλληλογραφία: Ἡ ὕλη τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς ὕλης τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ ἡμερησίου Οἰκονομικοῦ Γυμνασίου.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ

Ἡμερήσιον Ναυτικὸν Γυμνάσιον.

Ἄρθρον 11.

Ὡρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων.

Ὡραι διδασκαλίας

Μαθήματα	Κατώτερος κύκλος Τάξεις			Ἀνώτερος κύκλος Τάξεις			Σύνολ.
	Α'	Β'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	
1. Ὀρησκευτικά	2	2	2	2	2	2	12
2. Νέα Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	4	4	4	4	3	3	22
3. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Γραμματεία	5	6	6	6	3	3	29
4. Ἱστορία	3	3	3	3	2	2	16
5. Ἀγωγή τοῦ Πολίτου	—	—	1 α' τετρ.	—	—	1	1½
6. Ἑπαγγελματικὴ ἐξερεύνησις καὶ Ἑπαγγελματικὸς προσ- ανατολισμὸς	—	—	1 β' τετρ.	—	—	—	½
7. Στοιχεῖα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας καὶ Λογικῆς	—	—	—	—	1	1	2
8. Μαθηματικά	4	4	4	4	4	4	24
9. Κοσμογραφία	—	—	—	—	2	1	3
10. Γεωγραφία	2	1	2	1	1	1	8
11. Φυσικά	2	3	3	3	4	3	18
12. Βιολογία	—	—	1	—	—	1	2
13. Ἀνθρωπολογία	—	1	—	—	—	—	1
14. Ἀγγλικά	3	3	3	4	4	5	22
15. Ὑγιεινὴ - Πρῶται Βοήθειαι	—	1	—	—	1	—	2
16. Ἱστορία Ἑμπορικοῦ Ναυτικοῦ	—	—	—	2	2	—	4
17. Τεχνικά	1	1	1	1	1	—	5
18. Στοιχεῖα Ναυτιλίας καὶ Ναυτικῆς Τέχνης	—	—	—	3	2	3	8
19. Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν	—	—	—	—	—	2	2
20. Ἑμπορικὸν Ναυτικὸν Δίκαιον	—	—	—	—	1	2	3
21. Γυμναστική	3	3	3	3	3	3	18
22. Μουσική	1	1	1	—	—	—	3
Σύνολον ὥρων	30	33	34	36	36	37	206

Ἄρθρον 12.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα μαθημάτων.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Α', Β', Γ').

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητι-
κῆς κατευθύνσεως.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ (Τάξεις Δ', Ε', ΣΤ').

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς
κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς
διδασκτέας ὕλης εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς
κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς
εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.(Κατὰ τὴν διδασκαλίαν κειμένων θὰ διδασκῶσι κατὰ προ-
τίμησιν λογοτεχνήματα (πεζὰ καὶ ἑμμετρα) ἀναφερόμενα εἰςτὴν θάλασσαν, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν.
Ταῦτα θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ἐγκριμένων Νεοελληνικῶν
Ἀναγνώσμάτων καὶ ἐξ ἐιδικῆς διὰ τὰ Ναυτικά Γυμνάσια ἐγ-
κεκριμένης Ἀνθολογίας. Κατὰ τὴν γλωσσικὴν διδασκαλίαν
θὰ ἐπισημαίνεται καὶ θὰ διασαφηνίζεται ἡ ναυτικὴ ὁρολο-
γία).ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς
κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς
εἰς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΙΣΤΟΡΙΑ—ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς
κατευθύνσεως προσαρμοζομένη ὡς πρὸς τὴν ποσότητα αὐτῆς
πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοιχῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς
κατευθύνσεως. (Ἐπιλογή ὕλης ἀνταποκρινομένης περισσό-
τερον πρὸς τὰ διαφέροντα τῶν ναυτικῶν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν
ναυτικῶν ἐπαγγελμάτων).

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ (Ναυτική)

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ γῆ—Σχῆμα, περιστροφή καὶ ἄξων — Γεωγραφικοὶ πόλοι, Ἰσημερινός, Μεσημβρινός — Παράλληλοι — Γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι—Διαφορὰ πλάτους καὶ μήκους—Πραγματικὸν σχῆμα τῆς γῆς. Οὐράνια συστήματα καὶ οὐράνιος σφαῖρα. Ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα. Ἀστέρες ἀπλανεῖς καὶ πλανῆται — Οὐράνια σώματα — Ἄξων τοῦ κόσμου καὶ πόλοι του — Οὐράνιοι Μεσημβρινοὶ καὶ Ἰσημερινοὶ — Ὁρδὴ καὶ ἀνάδρομος φορὰ ἐπὶ τῆς οὐρανόσφαιρας. Ἰσημεριναὶ συντεταγμέναι — Ὁρίζοντιοι συντεταγμέναι. Περιφορὰ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ φαινόμενη περιφορὰ τοῦ ἡλίου περὶ τὴν γῆν. Νόμοι τοῦ Κέπλερ—Περιήλιον καὶ ἀφῆλιον — Ἐπίπεδον καὶ ἄξων ἐκλειπτικῆς. Λέξεις τῆς ἐκλειπτικῆς — Γραμμὴ Ἰσημερινῇ — Ἰσημερινὰ σημεῖα καὶ τροπαὶ ἡ ἡλιοστάσια. Μεταβολαὶ ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου. Ζῶναι τῆς γῆς. Ἐποχὰι τοῦ ἔτους, λυκαυγὲς καὶ λυκόφως (ἀστρονομικὸν καὶ ναυτικόν). Νόμοι τοῦ Νεύτωνος — Μεταβολαὶ τῶν στοιχείων τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς τῆς γῆς.

Μεταβολαὶ τῆς κατευθύνσεως τοῦ ἄξωνος τοῦ κόσμου καὶ τῶν συντεταγμένων τῶν οὐρανίων σωμάτων. Μετατροπὴ τῶν ἐκλειπτικῶν συντεταγμένων εἰς ἰσημερινὰς καὶ ἀντιστρόφως. Κατάλογοι ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ ἀστρονομικαὶ ἐφημερίδες. Κλόνησις τοῦ ἄξωνος τοῦ κόσμου (Γενικά). Σελήνη, περιφορὰ αὐτῆς περὶ τὴν γῆν. Σχῆμα καὶ διαστάσεις. Φάσεις. Περιστροφή καὶ λίκνις αὐτῆς.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Παρατηρήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων — Ἐξᾶς — Περιγραφή καὶ χρήσις αὐτοῦ. Παρατηρήσεις ἀπὸ ἀέρος. Παρατηρήσεις ἀπὸ ξηρᾶς. Θεοδόλιχος. Περιγραφή καὶ χρήσις αὐτοῦ. Μεσημβρινὸν καὶ Ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον. Προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀκρίθειαν τῶν ἐνδείξεων τοῦ ἔξαντος. Ὁρατὸν ἀπὸ θαλάσσης ὕψος. Γῆνιν ἀτμόσφαιρα, Πραγματικὸν βάθος τοῦ ὀρίζοντος.

Χρόνος — Ὁρκαὶ συντεταγμέναι. Μονὰς μετρήσεως χρόνου — Χρονικὴ στιγμή καὶ χρονικὸν διάλειμμα — Μέσος πολιτικὸς συμβατικὸς χρόνος τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ—Χρονόμετρα — Ἡμερολόγιον (Πολιτικόν, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανόν). Ἀλλοτρίη ἡμερομηνία εἰς μῆκος 180°. Διάρκεια τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Πολιτικὸν ἔτος. Ὁρα ζώνης—καταχρηστικὸν ἀτράκτου — Μετατροπαὶ τοῦ χρόνου — Ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης (Γενικά περὶ αὐτῶν). Παλίρροια (Γενικά περὶ αὐτῶν). Ἐπίδρασις ἡλίου καὶ σελήνης ἐπ' αὐτῶν.

ΦΥΣΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Φυσικὴ: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Χημεία: Ἡ ὕλη τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Φυσικὴ — Χημεία.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Α'. Φυσικὴ—Χημεία—Βιολογία: Ἡ ὕλη τῆς ΣΤ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῆς ὕλης τοῦ μαθήματος τῶν Φυσικῶν εἰς τὸν ἀνώτερον κύκλον δέον νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν α) ἡ ἀπαιτήσις ὅπως τὰ σχετικὰ θέματα ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ναυτιλίας καὶ β) ἡ διδακτέα ὕλη τοῦ συγγενοῦ μαθήματος «Στοιχεῖα Ναυπηγίας καὶ Μηχανῶν».

Β'. Ζωϊκὸς πλοῦτος τῶν θαλασσῶν.

Θὰ διδασθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς Βιολογίας.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

(Ναυτικὴ — Οἰκονομικὴ)

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Ἐπισκόπησις τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσῃ των. Ἡ γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς γῆς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς. Αἱ γεωλογικαὶ ἐποχαὶ καὶ τὰ γνωρίσματά των. Ἡ οἰκονομικὴ σπουδαιότης των. Ἡ ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς. Οἱ παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου καὶ τοῦ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Τὰ ὕδατα καὶ οἱ συντελεσταὶ αὐτῶν. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν. Τὸ κλίμα καὶ οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Κλιματολογικαὶ ζῶναι. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα τῆς γῆς. Ἡ διανομὴ αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι ταύτης.

Β'. Ὠκεανός, θάλασσα, πέλαγος, κόλπος, ὄρμος, λιμὴν, μυχός, στενόν, διώρυξ, πορθμός, ὑφαλος, σκόπελος (ἐννοίαι).

Μεσόγειος καὶ Ἀδριατικὴ — Εὐξείνιος Πόντος — Οἰκονομικὴ ἐξέτασις τῶν περιβρεχομένων ὑπ' αὐτῶν χωρῶν (παραγωγή, φυσικὸς πλοῦτος, εἰσαγωγαί, ἐξαγωγαί, συγκοινωνίαι, νόμισμα). Κύριοι λιμένες τῶν χωρῶν τούτων καὶ ἐμποροναυτιλιακὴ κίνησις αὐτῶν — Πλωτοὶ ποταμοὶ — Λιμένες ἐφοδιασμοῦ καὶ ἐπισκευῆς πλοίων εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ αἰτία ἀναδείξεως αὐτῶν.

Εἰδικωτέρα ἐξέτασις τῆς Ἑλλάδος, τῶν λιμένων καὶ τῶν νήσων τῆς ὡς ἀνωτέρω — Βαθμὸς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων τομῶν τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ παράγοντες ἐπιδρῶντες ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους. Ἐπίδρασις τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπεδάφους τῆς χώρας ἐπὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ναυτικοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Μορφολογία τῆς ξηρᾶς τῆς Γῆς καὶ διανομὴ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ θάλασσα, ἔκτασις αὐτῆς, κύματα, ρεύματα, παλίρροια. Θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας, θερμοκρασία τῆς γῆς. Ἀνεμοὶ κοινονικοί, μεταβλητοὶ τοπικοὶ — ἐτήσιοι, Μουσῶνες, κυκλῶνες. Νέφη, οὐράνη, βροχὴ, ζῶναι βροχῆς. Ταξινομήσις τῶν κλιμάτων. Παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου καὶ κατακορύφου διαμελισμοῦ τῶν θαλασσῶν καὶ λιμνῶν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἐν τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ φυλάς. Ζῶναι γῆς πυκνῶς καὶ ἀραιῶς κατοικημέναι. Αἰτίαι συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, οἱ μὲ αὐτὰ ἀσχολούμενοι κλάδοι τῆς καὶ οἱ συντελεσταὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐκάστου. Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. Τὰ μεγαλύτερα ὀρυκτορυχικὰ καὶ βιομηχανικὰ κέντρα. Τὰ κέντρα τοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας (ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος). Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ ἐκάστου. Γεωγραφικὴ κατανομή τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων. Τὰ κέντρα τῆς καλλιτεχνίας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Β'. Χῶραι περιβρεχόμεναι παρ' ἐκάστου τῶν Ὠκεανῶν—Μεγάλα ὑπερωκεάνια ρεύματα καὶ σημάσια αὐτῶν διὰ τὴν ναυτιλίαν.

Μεγάλη Βρετανία — Γερμανία — Δανία — Νορβηγία — Σουηδία — Ὁλλανδία — Βέλγιον — Γαλλία — Πορτογαλία — Ἰσπανία — Ἰταλία — Δ. Ἀφρικὴ — Β. Ἀφρικὴ — Ν. Ἀφρικὴ — Ν.Α. Ἀφρικὴ (ἐξέτασις οἰκονομική, φυσικὸς πλοῦτος, παραγωγή, ἐμπόριον, συγκοινωνίαι, νόμισμα).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι — Καναδᾶς — Ἀργεντινὴ — Βραζιλία — Χιλὴ — Κούβα — Βενεζουέλα — Μεξικόν — Κεντρικὴ Ἀμερικὴ — Ἰνδία — Πακιστάν — Κεϋλάνη — Κίνα — Ἰαπωνία — Μαντζουρία — Μαλαισία — Ἰνδοκίνα — Αὐστραλία (οἰκονομικὴ ἐξέτασις ὡς ἄνω).

β) Πλωτοὶ ποταμοὶ — Χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν — Σημασία των διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον — Μεγάλοι ποτάμιοι λιμένες. Λιμένες Ἀτλαντικοῦ ἡπηρεάζοντι ἀπὸ τὸ φαινόμενον τῆς παλιρροίας. Τρόπος ἀντιμετώπισης αὐτῆς. Ρεύματα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ ἐπιδράσεις των ἐπὶ τῆς ναυσιπλοίας καὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν λιμένων. Κύριαι χῶραι παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ὑγρῶν καυσίμων. Κύριαι ἐξαγωγικαὶ καὶ εἰσαγωγικαὶ χῶραι σιτηρῶν, λοιπῶν δημητριακῶν, μεταλλευμάτων, γαιανθράκων, γεωργικῶν πρώτων ὑλῶν — Ξυλείας — σακχάρους.

Ἐπιδράσεις τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν κατὰ γεωγραφικὰς περιοχὰς ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καυσίμων καὶ συνέπειαι ἐπὶ τῶν θαλασσίων μεταφορῶν.

ΥΠΕΙΝΗ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἡ ὕλη τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

ΤΑΞΙΣ Ε'.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως προσαρμοζομένη πρὸς τὸν διατιθέμενον χρόνον. (Ἐπιλογή βασικῶν κεφαλαίων, κατὰ τάξεις αὐτῶν εἰς μαθήματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰς διατιθεμένας ὥρας διδασκαλίας).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

ΛΟΓΙΚΗ

Τὰ βασικὰ κεφάλαια ἐκ τῆς Τυπικῆς Λογικῆς καὶ τῆς Γενικῆς Μεθοδολογίας βάσει τῆς ἀντιστοίχου ὕλης τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως. (Κατὰ τάξεις τῆς διδασκαλίας ὕλης εἰς μαθήματα ἀντίστοιχα πρὸς τὰς διατιθεμένας ὥρας διδασκαλίας).

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΤΑΞΕΙΣ Δ', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως. (Δίδεται ἰδιαίτερα ἔμφασις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ναυτικῆς ὁρολογίας (ναυτικοί, ἐμπορικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὅροι, ὁρολογία Ἀγγλικῆς χαρτογραφίας κλπ.) καὶ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟῦ ΝΑΥΤΙΚΟῦ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι ἡ ἀποκτήσις παρὰ τοῦ μαθητοῦ μιᾶς συνοπτικῆς, ἀλλὰ ἱκανοποιητικῆς εἰκόνος τῆς ἐξελίξεως τοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι καὶ τῆς σημερινῆς ἐπιδόσεως τῶν διαφορῶν χωρῶν εἰς τὰ θαλάσσια ἔργα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Βυζαντινοῦ, κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, καὶ δὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἱστορία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων καὶ μέχρι τοῦ 10' αἰῶνος.

Τὸ Ἐμπορικὸν Ναυτικὸν κατὰ τὸν Κ' αἰῶνα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ συγκρότησις τῆς διεθνούς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς καὶ κατὰ σημασίας, ἡ ἐνεστῶσα ὀργάνωσις τῶν διεθνῶν θαλασσίων μεταφορῶν κατὰ τομεῖς δραστηριότητος, τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα ἐκάστης κατηγορίας κλπ.

Ἡ σύγχρονος ὀργάνωσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐμπορικῇ Ναυτιλίᾳ, ἡ σημασία τῆς διὰ τὴν χώραν μας ὑπὸ ἐποψιν οἰκονομικῇ καὶ ἐθνικῇ.

Σύντομος ἱστορία τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Σύντομος ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας.

ΤΕΧΝΙΚΑ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Α'. Σχέδιον. Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Πρωρατικὰ ἔργα. (Πρακτικὴ ἀσκήσις ἄνευ γραπτῆς ἐξετάσεως).

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Α'. Σχέδιον. Ἡ ὕλη τῆς ἀντιστοίχου τάξεως τοῦ Γυμνασίου Θεωρητικῆς κατευθύνσεως.

Β'. Πρωρατικὰ ἔργα. (Πρακτικὴ ἀσκήσις ἄνευ γραπτῆς ἐξετάσεως).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

1. Σκοπός.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι, ὅπως ὁ μαθητὴς ἀποκτήσῃ στοιχειώδεις γνώσεις περὶ τῆς Ναυτιλίας, περὶ τῶν ὀργάνων, ἐργαλείων κλπ. τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν ναυσιπλοίαν, περὶ τῆς ναυτικῆς τέχνης γενικώτερον.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Γεωγραφικοὶ ὁρίσμοι καὶ συντεταγμένοι — Διαφορὰ μῆκους — πλάτους. Βορρᾶς ἀληθῆς — Ἀπόκλισις μαγνητικῆς δελόνης — Μαγνητικὸς βορρᾶς — Μεταβολὴ τῆς ἀποκλίσεως — Πυξίς μαγνητικὴ — Βορρᾶς Πυξίδος — Γυροσκοπικὴ πυξίς — Παρεκτροπὴ — Παραλλανθὴ — Ἀνεμολόγιον καὶ διτιρέσεις αὐτοῦ — Πλεῦσις — Διόρθωσις πλεῦσεων — Ναυτικὸν μίλλιον — Κόμβος — Διάρμα — Δρομόμετρον — Εἴδη δρομομέτρων (Γενικά). Στροοόμετρον — Εἴδη πλοῦ — Γενικά περὶ θεοδρομίας — λοξοδρομίας — Ἀπλὴ σύγκρισις αὐτῶν — Εὐθὺ καὶ ἀντίστροφον λοξοδρομικὸν ποδόμετρον (Γενικά).

Κανὼν — Διαθέτης — Διαπαράλληλος — Μοιρογνωμόνιον — Δόπτρα ποισματικῆ, Ἀζιμουθικῆ καὶ κοινῆ Διόπτρα — Πυξίς (περιγραφή καὶ χρησιμότης). — Διόπτραις — Ναυτικοὶ χάρται — Εἴδη αὐτῶν (Γενικά). Μερκατορικὸς χάρτης — Ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται — Κλίμακες καὶ μονάδες μῆκους καὶ πλάτους — Ὁρθοδρομία καὶ λοξοδρομία. Ἰσοβαθεῖς φάροι καὶ χαρακτηριστικὰ των — Ἀνάγνωσις χάρτου — Ἀναγνώρισις ὁκτῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου — Χρησιμοποίησις τοῦ χάρτου εἰς τὴν Ναυτιλίαν. Καθορισμὸς συντεταγμένων σημείου τινὸς καὶ τοποθέτησις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου — Χάρξεις πορείας ἐπὶ τοῦ χάρτου. Καθορισμὸς τῆς πλεύσεως διὰ πλοῦν μεταξὺ δύο σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου — Μέτρησις ἀποστάσεων — Προσδιορισμὸς τῆς διαφορᾶς πλάτους καὶ μῆκους μεταξὺ δύο σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἐπίλυσις ἐπὶ τοῦ χάρτου τῶν λοξοδρομικῶν προβλημάτων — Ναυτικὸς κόμβος. Ἐξάσκησις ἐπὶ τῶν κόμβων — Ἐκπτώσις — Ποσοδρισμὸς τῆς ἐκπτώσεως πλοῦ ὑπὸ ρεῦμα (Γενικά) — Ναυτικὰ Βιβλία (Φαρδεύκτης — Πλοηγός — Ἀγγελία τοῖς ναυτιλλομένοις κλπ.) καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

α) Σχοινία και συρματοσχοινία — Κατασκευή — Διάφορα είδη — Συντήρησις αὐτῶν — Σύγκρισις συρματοσχοινίων και σχοινίων — Φορτωτὴρ (περιγραφή) — Στοιχειώδεις γνώσεις περί γερανῶν — Ἀγκυραι — Τύποι ἀγκυρῶν — Ὀνοματολογία ἀγκυρῶν και μέρη αὐτῶν. Σύγκρισις διαφόρων ἀγκυρῶν — Ναυδέτα και σημαντῆρες — Τόποι ναυδῆτων — Ἀγκυραι ναυδῆτων — Ἀλύσεις — Ἀμμάτα — Μῆκος αὐτῶν — Διάφορα εἶδη κρίκων ἀλύσεων — Ἀριθμολόγησις — Σύνδεσις και σήμανσις Ἀμμάτων — Λέμβοι — Τύποι λέμβων — Ἀριθμολόγησις και ὀνομασία αὐτῶν ἐπὶ τῶν πλοίων — Σύντομος ὀνοματολογία και τρόπος κατασκευῆς λέμβου — Ἐπωτίδες και ἀρτάναι λέμβου — Λέμβοι κρεμασταὶ και ἔνθετοι — Σωσίβιοι λέμβοι — Προορισμός — Ἐφοδισμός των — Σωσίβιοι ζῶναι — Διάφορα σωστικά μέσα ἐπὶ τοῦ πλοίου.

Ἴστιοφόροι λέμβοι — Εἶδη ἱστίων — Διάφοροι ἱστιοδρομικαὶ λέμβοι — Ἴστιοφόρα πλοῖα — Συνήθεις τύποι Ἑλληνικῶν ἱστιοφόρων — Χαρακτηριστικά αὐτῶν — Ἴστιοφορῖαι και ὀνοματολογία αὐτῶν.

β) Ἀκτοπλοῖα — Γραμμαὶ θέσεως ἀκτοπλοῖας — Ὅριμοι — Ἀπαιτοῦνται δι' αὐτὰς παρατηρήσεις — Διοπτύσεις ἀληθείας, μαγνητικαὶ και πυξίδος — Διορθώσεις διοπτύσεων — Μέτρησις ἀποστάσεων ἀπὸ θαλάσσης — Προσδιορισμός ἀποστάσεως ἀπὸ κατακορύφου ἀντικειμένου γνωστοῦ γραμμικοῦ ὕψους — Διεθνὴς κανονισμός ἀποφυγῆς συγκρούσεων — Βασικά στοιχεία — Ἀγκυροβολία πλοίων — Ἐκλογή σημείου — Προετοιμασία και ἐκτέλεσις ἀγκυροβολίας.

Ταξίμετρα — Βολίδες (Κοινὰ μηχανικαί, ἡχητικαὶ και ὑπερχητικαί).

Στίγμα ἀκτοπλοῖας διὰ δύο διαδοχικῶν διοπτύσεων τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μεσολαβούντος πλοῦ — Στίγμα κατὰ τὴν ἐμφάνισιν φάρου ἰσχυρᾶς ἀκτινοβολίας — Στίγμα διὰ δύο ἢ περισσοτέρων διαδοχικῶν διοπτύσεων — Διοπτύσεις ἀσφαλείας — Προσδιορισμός τῆς πραγματικῆς πορείας ὑπὸ ρεῦμα διὰ τριῶν διαδοχικῶν διοπτύσεων τοῦ ἰδίου σημείου ξηρᾶς — Πλοῦς ἐν ὁμίχλῃ — Βολίσματα — Ἠχητικά σήματα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμίχλης.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Σύντομος περιγραφή και ὀνοματολογία τοῦ πλοίου — Σύγκρισις ἐλικοκινήτων πλοίων — Πλοῖα μονέλικοι και διπλέλικοι.

Περὶ πηδαλίου — Μέρη τοῦ πηδαλίου — Εἶδη πηδαλίου — Ἀπλὴ ἐξήγησις τῆς ἐνεργείας τοῦ πηδαλίου κατὰ τὴν κίνησιν πρῶτω και ἀνάποδα — Πρόληψις πυρκαϊᾶς ἐν τῷ πλοίῳ — Πυροσβεστικά μηχανήματα και ληπτεῖα κατὰ τὴν χρῆσιν των προφυλάξεις — Διεθνὴς κανονισμός πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεως (Γενικὰ) και ἐιδικώτερον: α) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς ἀτμοπλοίων, β) κανόνες διὰ τοὺς φανοὺς τῶν ἱστιοφόρων, γ) ἐιδικοὶ κανόνες ὁμίχλης — ἀκυβερνήτου πλοίου, ρυμουλκοῦντος, ποντίζοντος καλῶδια, δ) κανόνες διὰ τὸν χειρισμὸν πλοίου ἐν πλῆρ.

β) Λοξοδρομικὰ προβλήματα και μέθοδοι ἐπιλύσεως αὐτῶν — Πραγματικὸν σχῆμα τῆς γῆς — Πραγματικὴ και γεωκεντρικὴ κατακόρυφος — Γενικὰ περὶ τῆς κατακορύφου — Γεωκεντρικὸν πλάτος — Ναυτικὸν μίλλιον και μεταβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα πλάτη. Ἰσημερινὸν μίλλιον — Κάθετοι κύκλοι — Πρῶτος κάθετος κύκλος — Πολοζενιθιακὴ, πολικὴ και ζενιθιακὴ ἀπόστασις — Ἀξιμὸν ἀστέρος, εὐρος και ἔξαρμα πόλου — Φαινομένη περιστροφή οὐρανοῦ σφαίρας — Παράλληλοι ἀστέρων — Ἄνω και κάτω μεσημβρινὴ διάβασις — Συνῆθαι ὁρατότητος ἀστέρων — Ὡρικοὶ κύκλοι — Ἀνατολικὴ και δυτικὴ ὠρικὴ γωνία — Τρίγωνον θέσεως και στοιχεῖα αὐτοῦ — Ὡρικὴ διὰ τὸν τόπον και ὠρικὴ διὰ τὸ Γκρήνουιτς γωνία τοῦ Ἡλίου — Διαφορά μεταξὺ των — Προσδιορισμός των ἀπὸ τῶν ἀστρονομικῶν ἐφημερίδων και συσχετισμός των πρὸς τὴν ὠρικὴν

γωνίαν τοῦ τριγώνου θέσεως — Ἐξᾶς — Στοιχειώδης περιγραφή — Ἀνάγνωσις Ἐξᾶντος — Βερνιέρος — Παρατηρήσεις διὰ τοῦ Ἐξᾶντος πρὸς εὕρεσιν τοῦ ὕψους ἀστέρος — Προσδιορισμός τοῦ πλάτους διὰ τοῦ Μεσημβρινοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου ἢ διὰ τοῦ ὕψους τοῦ πολικοῦ.

Στοιχειώδη περὶ ραδιογωνιομέτρου και γυροσκοπικῆς πυξίδος και ραδιοδιοπτύσεων.

γ) Μέσα τηλεπικοινωνίας χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τοῦ Ναυτικοῦ. Συνοπτικὴ θεωρητικὴ ἐπισκόπησις και στοιχειώδης πρακτικὴ ἀσκήσις δι' ἕκαστον τούτων.

Γενικὴ Παρατήρησις: Ἐν ἐκάστη τάξει θὰ διατίθεται ἀνάλογος χρόνος διὰ τὴν διδασκαλίαν και τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν σύνταξιν: α) ἡμερολογίου πλοίου, β) ἐπιστολῶν ἐμποροναυτικοῦ περιεχομένου.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΑΥΠΗΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΩΝ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται ἡ στοιχειώδης ἐνημέρωσις τῶν μαθητῶν περὶ τῆς Ναυπηγίας και τῶν μηχανῶν πλοίων.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

α) Ναυπηγία. Σύντομος περιγραφή και ὀνοματολογία τοῦ πλοίου ἀπὸ ναυπηγικῆς ἀπόψεως — Γραμμαὶ τοῦ πλοίου — Κύρια διαστάσεις τοῦ σκάφους — Διάφοροι τύποι φορτηγῶν πλοίων, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς των (κατὰ LOYD'S REGISTER OF SHIPPING).

Ἀποτελέσματα πυκνότητος ὕδατος ἐπὶ τοῦ βυθίσματος — Ἀποχὴ γλυκέος ὕδατος — Νόμοι ἐπιπλεόντων σωμάτων — Ἀντῶσις — Βάρος τοῦ πλοίου — Ἐκτόπισμα — Χωρητικότης ὀλικὴ καθαρά — Μονάδες μετρήσεως αὐτῶν — Συντελεστὴς γάστρας (έννοια) — Ἀντῶσις και ἐφεδρικὴ Ἀντῶσις — Ζεῦγος ἀνορθώσεως ἐπὶ κεκλιμένου συνεπιείᾳ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως πλοίου — Στεγανὴ ὑποδιαιρέσις τοῦ σκάφους — Διαμήκη και ἐγκάρσια διαφράγματα — Στεγανὰ διαμερίσματα — Στεγανὰ θύραι και κάδοι — Μέθοδοι κατασκευῆς τοῦ σκάφους — Σύνδεσις διὰ καρφώσεως, δι' ἡλεκτροσυγκολλήσεως (Γενικὰ περὶ τῶν δύο μεθόδων και σύγκρισις αὐτῶν). Μέταλλα χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου. Χαρακτηριστικά αὐτῶν (Στοιχειωδῶς). Γενικὴ συντήρησις τοῦ σκάφους ἐσωτερικῶς και ἐξωτερικῶς — Κοπανισμός — Ξέσις — Σύγχρονοι μέθοδοι αὐτῶν — Χρωματισμοὶ — Προετοιμασία τῶν χρωμάτων — Δεξαμενισμός.

Πηδάλια — Μέθοδοι συνδέσεως αὐτῶν (Γενικά).

Στοιχειώδεις κατευθύνσεις διὰ τὴν κατάρτισιν και χρῆσιν σχεδίων φορτώσεως πλοίου τινός, ἰδίᾳ διὰ γενικοῦ φορτίου.

Πῶς ναυπηγεῖται ἐν πλοίῳ (σειρὰ τῶν ἐργασιῶν στοιχειωδῶς).

β) Μηχαναὶ ἀτμοπαραγωγῆς — Λέβητες — Κύρια εἶδη λεβήτων χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Ναυτιλίαν — Στοιχειώδης περιγραφή κυλινδρικοῦ και ὑδραυλωτοῦ λέβητος — Σύγκρισις αὐτῶν.

Παλινδρομικὴ ἀτμομηχανὴ — Στοιχειώδης περιγραφή αὐτῆς και τρόπος λειτουργίας τῆς — Κύκλος ἐνεργείας ἀτμοῦ — Ἀτμοστρόβιλοι — Ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται — Περιγραφή και τρόπος λειτουργίας αὐτῶν (Στοιχειωδῶς) — Στρόβιλοι δράσεως και ἀντιδράσεως — Σύνδεσις στρόβιλου πρὸς ἡλεκτρογεννήτριαν διὰ τὴν πρῶσιν τῶν πλοίων (Στοιχεῖα) — Μηχαναὶ ἐσωτερικῆς καύσεως — Κινητῆρες ἐκρήξεως και καύσεως — Περιγραφή και τρόπος λειτουργίας των — Μηχαναὶ δίχρονοι — τετράχρονοι κλπ. (Στοιχειωδῶς) — Κύριοι τύποι Μ.Ε.Κ. χρησιμοποιούμενοι

εις την Ναυτιλίαν — Σύνδεσις τῆς Μ.Ε.Κ. με ἠλεκτρο-
παραγωγὸν ζεῦγος διὰ τὴν πρόωσιν τοῦ πλοίου.

Καύσιμα καὶ λιπαντικὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Ναυτι-
λίαν καὶ σύγκρισις αὐτῶν.

Σύγκρισις τῶν κυρίων μηχανῶν προώσεως πλοίων —
Πλεονεκτήματα — μειονεκτήματα.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

1. Σκοπός.

Διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιδιώκεται
νὰ ἀποκτήσῃ ὁ μαθητὴς στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις τοῦ Ἐμ-
πορικοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου, ἀπαραιτήτους διὰ τὸ ναυτικὸν
ἐπάγγελμα.

2. Διδακτέα ὕλη.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Δίκαιον· ἔννοια, διακρίσεις δικαίου (Ἀστικὸν — Ποινι-
κὸν — Ἐμπορικὸν — Διοικητικὸν — Διεθνὲς — Δημό-
σιον — Ἰδιωτικὸν) — Ἐμπορικὸν Δίκαιον — Ναυτικὸν
Δίκαιον (διακρίσεις Ναυτικοῦ Δικαίου — Ὁρισμοί) — Ἐμ-
πορος — Ἐμπορικαὶ πράξεις — Ἐμπορικὰ βιβλία — Ἀτο-
μικὴ ἐπιχείρησις — Ἐταιρεία Ὁμόρρυθμος — Ἐτερόρρυ-
θμος — Ἀνώνυμος Μετοχικὴ (Συμπλοιοκτησία).

Συναλλαγματικὴ — Γραμμάτιον — Τραπεζιτικὴ Ἐπιταγὴ
(ἔννοια, χρησιμότης, τρόπος μεταβιβάσεως αὐτῶν).

Ἐμπορικὸν πλοῖον. Πλοιάριον. Συνέπειαι διακρίσεως.
Παρακολουθήματα τοῦ πλοίου. Ἐθνικότης — Ἐγγραφὸν
ἐθνικότητος. Καταμέτρησις, νηολόγησις (ὁρισμοί). Διακρί-
σεις νηολογίων. Διεθνὲς Διακριτικὸν σῆμα. Χαρακτηριστικὰ
τοῦ πλοίου. Διεθνὴς Κώδιξ σημάτων.

Κανόνες καταμετρήσεως (Γενικά). Χωρητικότης ὀλική.
Καθαρά — Νεκρὸν βάρος. Ἐκτόπισμα, Νηολόγια (ὁρισμοί-
διακρίσεις). Χρησιμότης ὑπολογίων. Τί ἐγγράφεται ἐν αὐ-
ταῖς. Ναυτικὴ ὑποθήκη. Ἀντικείμενον οὗτης. Ἰδιομορφία.
Πῶς συνιστᾶται. Ὑποθηκολόγια. Κατηγορίαι αὐτῶν. Κατά-
σχεςις συντηρητικὴ, ἀναγκαστικὴ ἐπὶ πλοίου (Γενικά). Ναυ-
τικὰ προνόμια. Ναυτιλιακὰ ἔγγραφα τοῦ πλοίου. Ἀπαρίθμη-
σις — Γενικά περὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν — σκοπὸς αὐ-
τῶν — τρόποι χρήσεως καὶ τηρήσεως — διατάξεις ἀφορώ-
σαι εἰς αὐτά.

Διοίξεις Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ. Ὑπηρεσίαι συνιστῶσαι
αὐτήν. Λιμενικὸν Σῶμα. Βαθμοὶ τῶν εἰς αὐτὸ ἀνηκόντων
(Γενικά).

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Ἀπογραφὴ μαθητευομένων ναυτικῶν καὶ ναυτικῶν βιβλιά-
ριον μαθητευομένων καὶ φυλλάδιον ναυτικῶν — Προϋποθέ-
σεις πρὸς ἀπογραφὴν — Ἀποδεικτικὰ ναυτικῆς ικανότητος
(Γενικά περὶ αὐτῶν). Ἐπ' ἀνδρωσις τοῦ πλοίου. Γενικά περὶ
συνθέσεως τῶν πληρωμάτων — Σύμβασις Ν. Ἐργασίας
(Γενικά) — Προστασία καὶ πρόνοια ναυτικῶν — Τρόπος,
καθ' ὃν παρέχεται αὕτη — Ν.Α.Τ. — Ο.Ν. Ταμεῖα Προ-
νοίας — Περὶ πλοιοκτητοῦ (ὁρισμός), εὐθύναι πλοιοκτητοῦ
διὰ πράξεις τοῦ πληρώματος, (συμπλοιοκτησία). Πλοίαρ-
χος — Ἐκλογή — Διορισμός — Ἀπόλυσις — Εὐθύναι —
Δικαιοδοσία τοῦ Πλοίαρχου ἐπὶ τοῦ πλοίου — Ὑποχρεώσεις
τοῦ πλοίαρχου κατὰ τὸν κατάπλου καὶ ἀπόπλου ἐναντι τῶν
ἀρχῶν. Θέσις τοῦ πλοίαρχου ἐν τῷ πλοίῳ. Ὑποχρεώσεις τοῦ

πλοίαρχου ἐναντι τοῦ πλοιοκτητοῦ. Ὁ πλοίαρχος εἶναι ἔμπο-
ρος; Κανονισμοὶ λιμένων — Σκοπὸς — Θέματα, τὰ ὅποια
ρυθμίζουν.

Ποινικὸς καὶ πειθαρχικὸς κώδιξ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ
(Γενικά περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώ-
κει). Κύρια ναυτικὰ ἀδικήματα.

Ναύλωσις τοῦ πλοίου — Πῶς ἐνεργεῖται — Ναυλοσυμ-
φωνητικὸν — Τρόποι ναυλώσεως τοῦ πλοίου (κατὰ ταξίδιον -
χρονία κλπ.). Χαρακτηριστικὰ ἐκάστου τρόπου ναυλώσεως —
Ναῦλος (Γενικά περὶ αὐτοῦ).

Περὶ φορτωτικῆς. Παράδοσις φορτίου. Εἰς ποῖον παρα-
δίδει ὁ πλοίαρχος. Προθεσμίαι φορτώσεως καὶ ὑπηρεσίαι.

Ἀσφάλεια Ναυσιπλοίας. Ἐπιθεώρησις Ἐμπορικῶν
πλοίων (Γενικά περὶ τῶν διεπουσῶν αὐτὴν διατάξεων καὶ τοῦ
σκοποῦ αὐτῆς). Νηογνώμονες. Σκοπὸς καὶ τρόπος ἐργασίας
αὐτῶν. Ποῖοι οἱ κύριοι νηογνώμονες. Γραμμὴ φορτώσεως (Γε-
νικά περὶ αὐτῆς). Θαλασσία ἀσφάλις (Σχετικαὶ διατάξεις
στοιχειωδῶς). Ἀσφαλιζόμενοι κίνδυνοι. Ποῖα τὰ ἀσφαλί-
σιμα συμφέροντα. Πῶς γίνονται αἱ ἀσφαλίσεις εἰς τὴν Ναυ-
τιλίαν (Γενικά). Ἐγκατάλειψις πλοίου. Πότε ἐπιτρέπεται καὶ
εἰς ποῖον. Ἐπιθαλάσσιος ἀρωγὴ καὶ ναυαγιάσεις. (Γε-
νικά περὶ αὐτῶν). Ἀβαρία — Γενικὴ — Μερικὴ (Στοι-
χειωδῶς) — Κανόνες ρυθμίζοντες τὰ τῆς ἀβαρίας (Στοι-
χειωδῶς).

Κανονισμοὶ λιμένων (σκοπὸς καὶ θέματα τὰ ὅποια ρυθμι-
ζουν). Χρησιμότης, ἀνάπτυξις καὶ ἐξέλιξις τῆς Ναυτιλίας
(χρησιμότης τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας γενικῶς καὶ εἰδι-
κῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Προϋποθέσεις ἀναπτύξεως τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας — Ἐπισκόπησις ἐξελίξεως,
σημερινὴ θέσις καὶ συγκρότησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς
Ναυτιλίας).

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

ΤΑΞΕΙΣ Α', Ε', ΣΤ'.

Ἡ ὕλη τῶν ἀντιστοίχων τάξεων τοῦ Γυμνασίου Θεωρητι-
κῆς κατευθύνσεως (τμήματος ἀρρένων) προσαρμοζομένη πρὸς
τὰς ἀνάγκας τοῦ ναυτικοῦ ἐπαγγέλματος. Πρὸς τοῦτο διδε-
ται ἔμφασις εἰς τὰ ναυτικὰ ἀγωνίσματα καὶ τὰς ναυτικὰς
ἀσκήσεις καὶ δὴ εἰς τὴν κολύμβησιν, τὴν κωπηλασίαν, τὴν
ιστιοπλοίαν, τὴν διάσωσιν πνιγμένου κλπ.

* Ἀρθρον 13.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Κατωτέρου Κύκλου (τάξεις Α', Β'
καὶ Γ') εἶναι ἐνιαῖον διὰ τὰ Γυμνάσια ὄλων τῶν κατευθύν-
σεων.

* Ἀρθρον 14.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ
ἔτους 1969 — 1970.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευ-
μάτων Ὑπουργόν, ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν
τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Νοεμβρίου 1969

Ἐν Ὄνόματι τοῦ Βασιλέως

Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ' ΤΑΚΗΣ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΕΙ ΟΤΙ:

Από 1 Ιανουαρίου 1966 ή έτησία συνδρομή της Έφημεριδος της Κυβερνήσεως, ή τιμή των τμηματικώς πωλουμένων φύλλων αυτής και τα τέλη δημοσιεύσεως εν τη Έφημερίδι της Κυβερνήσεως, καθωρίσθησαν ως κάτωθι:

Α. ΕΤΗΣΙΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

1. Διά τὸ Τεύχος Α'	Δραχ.	400
2. » » » Β'	»	350
3. » » » Γ'	»	300
4. » » » Δ'	»	500
5. » » » Πράξεις Νομικῶν Προσώπων Δ.Δ. κ.λ.π.	»	300
6. » » Παράρτημα	»	200
7. » » Δελτίον Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν κ.λ.π. ...	»	750
8. » » Δελτίον Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἰδιοκτησίας	»	200
9. Δι' ἅπαντα τὰ τεύχη, τὸ Παράρτημα καὶ τὰ Δελτία	»	2.500

Οἱ Δήμοι καὶ αἱ Κοινότητες τοῦ Κράτους καταβάλλουσι τὸ ἡμισυ τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν.

ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) ἀναλογούν τὰ ἐξῆς ποσά:

1. Διά τὸ Τεύχος Α'	Δραχ.	20.—
2. » » » Β'	»	17,50
3. » » » Γ'	»	15.—
4. » » » Δ'	»	25.—
5. » » » Πράξεις Νομικῶν Προσώπων Δημ. Δικαίου κ.λ.π.	»	15.—
6. » » Παράρτημα	»	10.—
7. » » Δελτίον Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν	»	37,50
8. » » Δελτίον Ἐμπ. καὶ Βιομ. Ἰδιοκτησίας ..	»	10.—
9. » » Δι' ἅπαντα τὰ τεύχη	»	125.—

Β. ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ

Ἐκαστον φύλλον, μέχρις 8 σελίδων, τιμᾶται δραχ. 2, ἀπὸ 9 σελίδων καὶ ἄνω, ἐκτὸς εἰδικῶν περιπτώσεων, δραχ. 5.

Γ. ΤΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

Ι. Εἰς τὸ Δελτίον Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν καὶ Ἐταιρειῶν Περιορισμένης Εὐθύνης:

Α. Δημοσιεύματα Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν

1. Τῶν δικαστικῶν πράξεων	Δραχ.	200
2. Τῶν καταστατικῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν ...	»	5.000
3. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν	»	1.000
4. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων εἰς γενικὰ συνελεύσεις, ὡς καὶ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ Ν. 3221/24 γνωστοποιήσεων.	»	500
5. Τῶν ἀνακοινώσεων τῶν ὑπὸ διάλυσιν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν, κατὰ τὸ Β.Δ. 20/5/1939.	»	100
6. Τῶν ἰσολογισμῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν.	»	2.000
7. Τῶν συνοπτικῶν μηνιαίων καταστάσεων τῶν Τραπεζικῶν Ἐταιρειῶν	»	500
8. Τῶν ἀποφάσεων περὶ ἐγκρίσεως τιμολογίων τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν	»	300
9. Τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων περὶ παροχῆς ἀδείας ἐπεκτάσεως τῶν ἐργασιῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν, ὡς καὶ τῶν ἐκθέσεων περιουσιακῶν στοιχείων	»	2.000
10. Τῶν περὶ παροχῆς πληρεξουσιότητος πρὸς ἀντιπροσώπων ἐν Ἑλλάδι ἄλλοδαπῶν Ἐταιρειῶν	»	1.000
11. Τῶν ἀποφάσεων περὶ συγχωνεύσεως Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν	»	5.000

12. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Χρηματιστηρίου περὶ εἰσαγωγῆς χρεωγράφων εἰς τὸ Χρηματιστήριον πρὸς διαπραγμάτευσιν, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 2 παρ. 3 Α.Ν. 148/67	Δραχ.	500
13. Τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς κεφαλαιαγορᾶς περὶ διαγραφῆς χρεωγράφων ἐκ τοῦ Χρηματιστηρίου, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 2 παρ. 4 Α.Ν. 148/ 67	»	500

Β. Δημοσιεύματα Ἐταιρειῶν Περιορισμένης Εὐθύνης

1. Τῶν καταστατικῶν	Δραχ.	500
2. Τῶν τροποποιήσεων τῶν καταστατικῶν ...	»	200
3. Τῶν ἀνακοινώσεων καὶ προσκλήσεων	»	100
4. Τῶν ἰσολογισμῶν	»	500
5. Τῶν ἐκθέσεων ἐκτιμήσεως περιουσιακῶν στοιχείων	»	500

ΙΙ. Εἰς τὸ Δ' Τεύχος καὶ Παράρτημα

1. Τῶν δικαστικῶν πράξεων, προσκλήσεων καὶ λοιπῶν δημοσιεύσεων	»	200
2. Τῶν ἀδείων πωλήσεως ἱματικῶν ὑδάτων ...	»	500

Τὸ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Προσωπικοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου (ΤΑΠΕΤ) καταβλητέον ποσοστὸν ἐπὶ τῶν τελῶν δημοσιεύσεων ἐν τῷ Δελτίῳ Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν καὶ Ἐταιρειῶν Περιορισμένης Εὐθύνης ἐν γένει ὀρίσθη εἰς 5%.

Δ. ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΤΕΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΩΝ Τ.Α.Π.Ε.Τ.

- Αἱ συνδρομαὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τὰ τέλη δημοσιεύσεων προκαταβάλλονται εἰς τὰ Δημόσια Ταμεία ἐναντὶ ἀποδεικτικοῦ εἰσπράξεως, ὅπερ, μερίμνη τοῦ ἐνδιαφερομένου, ἀποστέλλεται εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.
- Αἱ συνδρομαὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δύνανται ν' ἀποστέλλονται καὶ εἰς ἀνάλογον συνάλλαγμα δι' ἐπιταγῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.
- Ἡ καταβολὴ τοῦ ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Π.Ε.Τ. ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω συνδρομῶν καὶ τελῶν δημοσιεύσεων ἐνεργεῖται ἐν Ἀθήναις μὲν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ ΤΑΠΕΤ (Κατάστημα Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου), ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ πόλεσι τοῦ Κράτους εἰς τὰ Δημόσια Ταμεία, ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τὸ ΤΑΠΕΤ, συμφώνως πρὸς τὰ ὀριζόμενα διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 192378/3639 τοῦ ἔτους 1947 (ΡΟΝΕΟ 185) καὶ 178048/5321/31.7.65 (ΡΟΝΕΟ 139) ἐγκυκλίων διαταγῶν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους. Ἐπὶ συνδρομῶν ἐξωτερικοῦ ἀποστέλλομένων δι' ἐπιταγῶν, συναποστέλλεται διὰ τῶν ἐπιταγῶν καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ΤΑΠΕΤ ποσοστὸν.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ ΚΩΣΤΟΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ